

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻՆ

«Նիկողոսեոս» հրեաների իշխան: Սա գիշերով Հիսուսի մոտ եկավ և ասաց. «Ռաբբի՛, գիտենք որ Աստուծոց վարդապետ ես եկել, որովհետև ոչ ոք չի կարող այդ նշաններն անել, որ Դու ես ասում, եթե Աստված նրա հետ չլինի»: Հիսուսը պատասխանեց և ասաց նրան. «Ճշմարի՛տ, ճշմարի՛տ ասում եմ քեզ, եթե մեկը վերստին չծնվի, չի կարող Աստծո՞ւ արքայաշխարհումը տեսնել»: Նիկողոսեոսը Նրան ասաց. «Մարդ ինչպե՞ս կարող է ծնվել, որ ծեր է: Մի՞թե կարող է երկրորդ անգամ իր մոր արգանդը մտնել և ծնվել»: Հիսուսը պատասխանեց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ ասում եմ քեզ, եթե մեկը ջրից և Հոգուց չծնվի, նա չի կարող Աստծո արքայաշխարհումը մտնել: Մարմնից ծնվածը մարմին է, և Հոգուց ծնվածը հոգի է: Մի՛ գարմացիր, որ ասացի քեզ, թե պետք է ձեզ վերստին ծնվել: Քամին որտեղ ուզում է՝ փչում է, և նրա ձայնը լսում ես, բայց չգիտես, թե որտեղից է գալիս և ուր է գնում: Այսպես է ամեն Հոգուց ծնվածը»: Նիկողոսեոսը պատասխանեց և ասաց նրան. «Այդ ինչպե՞ս կարող է լինել»: Հիսուսը պատասխանեց և ասաց նրան. «Դու ես Իսրայելի վարդապետը և այս չգիտես: Ճշմարիտ, ճշմարիտ ասում եմ քեզ, թե ինչ որ գիտենք, խոսում ենք, և ինչ որ տեսանք, վկայում ենք, և մեր վկայությունը չէք ընդունում: Եթե երկրավոր բաներն ասացի ձեզ, և չէք հավատում, ապա ինչպե՞ս կհավատաք, եթե երկնավոր բաներն ասեմ: Եվ ոչ ոք վեր չելավ երկինքը, եթե ոչ երկնքից հասնող մտքով Որդին Նա, որ երևցրեմ է: Եվ ոչ ոք չի Միսեսեմ ձեր արքայաշխարհումը անսպասում, այնպես պետք է մարդու Որդին արքայաշխարհումը մտնի Նրան հավատացողը չկոտի այլ հավատենական կյանք ունենա: Որովհետև Աստված այնպես սիրեց աշխարհը, որ Իր միակից Իրությունով, որ ամեն Նրան հավատացողը սիրեց, այլ հավատենական կյանք ունենա: Որովհետև Աստված որ Որդուն չուղարկեց աշխարհ, որ աշխարհը խափնի այլ որ աշխարհը Նրան աշխարհի վրա հավատացողը չի ուստապարտվի, իսկ չհավատացողն արդեն դատապարտում է, որովհետև չհավանեց Աստծու Որդուն որով ասվում է. Եվ այս է ուստապարտեց, որ ոչ ոք եկավ աշխարհ, և մարդիկ նստվարն անել սիրեցին, ըստ թե ոչ ոք, որովհետև նրանց գործերը չար էին: Որովհետև ամեն

աս
գա
չի
գո
գո
և Ն

և այնտեղ նրանց հետ մնում և մկրտում էր: Եվ Հովհաննեսն էլ Այնտնում էր մկրտում՝ Մաղեմի մոտ, որովհետև այնտեղ շատ ջուր կար: Եվ գալիս էին ու մկրտվում էին, որովհետև Հովհաննեսը դեռ բանտի մեջ չէր գցված: Արդ, Հովհաննեսի աշակերտները Հրեաների հետ վեճ ունեցան մաքրության համար: Եվ Հովհաննեսի մոտ եկան և ասացին Նրան. «Ռաբբի՛, Նա, որ Հորդանանի այն կողմում էր քեզ հետ, որի համար դու վկայեցիր, ահա Նա մկրտում է, և ամենք Նրա մոտ են գալիս»: Հովհաննեսը պատասխանեց և ասաց. «Մարդ չի կարող ոչինչ վեր առնել, եթե երկնքից տրված չլինի նրան: Դուք ինքներդ վկայում եք ինձ համար, որ ասացի ձեզ, թե Ես Քրիստոսը չեմ, այլ՝ թե Նրա առջևից ուղարկված եմ: Հարսն ունեցողն է փեսա, բայց փեսայի բարեկամը, որ կանգնած է և լսում է նրան, ուրախությունով ուրախանում է փեսայի ձայնի համար: Արդ, Իմ այս ուրախությունը լցված է: Նրան պետք է աճել, և Ինձ՝ փոքրանալ: Վերևից եկողն ամենից վեր է. երկնքից ինտոք երկրից է և երկրից է խոսում. երկնքից եկողն ամենից վեր է: Ինչ որ տեսավ և ասեց, այն է վկայում, և նրա վկայությունը ոչ ոք չի ընդունում: Նրա վկայությունն արդունտողը կնքեց, թե Աստված ճշմարիտ է: Որովհետև Նա, Ում Աստված ուղարկեց, Աստծո բանն է խոսում, որովհետև Աստված Հոգին չափով չի ուղարկ: Հայրը սիրում է Որդուն, և ամեն բան Նրա ձեռքն է տվել: Որդուն հավատացողը հավատենական կյանք ունի, իսկ Որդուն չհավատանողը կյանքը չի տեսնի, այլ՝ Աստծո բարկությունը մնում է նրա վրա: Եվ երբ որ Տերն ուսացավ, որ Փարիսեյները լսեցին, թե Հիսուսն ավելի նշաններ էր անում և մկրտում, քան թե Հովհաննեսը (թեպետև Հիսուսն Ինքը չի մկրտում, այլ Նրա աշակերտները), Հրեաներն և երկրորդ թողեց և դարձավ եկավ Գալիլեա:

ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ ՄԱՏԻՆՆԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

և այնտեղ նրանց հետ մնում և մկրտում էր: Եվ Հովհաննեսն էլ Այնտնում էր մկրտում՝ Մաղեմի մոտ, որովհետև այնտեղ շատ ջուր կար: Եվ գալիս էին ու մկրտվում էին, որովհետև Հովհաննեսը դեռ բանտի մեջ չէր գցված: Արդ, Հովհաննեսի աշակերտները Հրեաների հետ վեճ ունեցան մաքրության համար: Եվ Հովհաննեսի մոտ եկան և ասացին Նրան. «Ռաբբի՛, Նա, որ Հորդանանի այն կողմում էր քեզ հետ, որի համար դու վկայեցիր, ահա Նա մկրտում է, և ամենք Նրա մոտ են գալիս»: Հովհաննեսը պատասխանեց և ասաց. «Մարդ չի կարող ոչինչ վեր առնել, եթե երկնքից տրված չլինի նրան: Դուք ինքներդ վկայում եք ինձ համար, որ ասացի ձեզ, թե Ես Քրիստոսը չեմ, այլ՝ թե Նրա առջևից ուղարկված եմ: Հարսն ունեցողն է փեսա, բայց փեսայի բարեկամը, որ կանգնած է և լսում է նրան, ուրախությունով ուրախանում է փեսայի ձայնի համար: Արդ, Իմ այս ուրախությունը լցված է: Նրան պետք է աճել, և Ինձ՝ փոքրանալ: Վերևից եկողն ամենից վեր է. երկնքից ինտոք երկրից է և երկրից է խոսում. երկնքից եկողն ամենից վեր է: Ինչ որ տեսավ և ասեց, այն է վկայում, և նրա վկայությունը ոչ ոք չի ընդունում: Նրա վկայությունն արդունտողը կնքեց, թե Աստված ճշմարիտ է: Որովհետև Նա, Ում Աստված ուղարկեց, Աստծո բանն է խոսում, որովհետև Աստված Հոգին չափով չի ուղարկ: Հայրը սիրում է Որդուն, և ամեն բան Նրա ձեռքն է տվել: Որդուն հավատացողը հավատենական կյանք ունի, իսկ Որդուն չհավատանողը կյանքը չի տեսնի, այլ՝ Աստծո բարկությունը մնում է նրա վրա: Եվ երբ որ Տերն ուսացավ, որ Փարիսեյները լսեցին, թե Հիսուսն ավելի նշաններ էր անում և մկրտում, քան թե Հովհաննեսը (թեպետև Հիսուսն Ինքը չի մկրտում, այլ Նրա աշակերտները), Հրեաներն և երկրորդ թողեց և դարձավ եկավ Գալիլեա:

**ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ
ԿԱՆՉԸ ԵՎ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԴԱՐՁԸ**

Վերադարձ Ավետարանին

Ավետարանի գորությունը և ուղերձը

Ավետարանի կանչը և ճշմարիտ դարձը

Ավետարանի հավաստիացումը և զգուշացումները

**ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ
ԿԱՆՉԸ ԵՎ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԴԱՐՁԸ**

ՓՈԼ ԿՈՇԵՐ

Ավետարանի կանչը և ճշմարիտ դարձը

© 2013 Փոլ Վոշեր

Բոլոր իրավունքները պաշտպանված են: Այս գրքի ոչ մի մասը չի կարող որևէ կերպով օգտագործվել կամ կրկնօրինակվել առանց գրավոր թույլտվության, բացառությամբ՝ կարճ մեջբերումների քննադատական հոդվածների և ակնարկների մեջ: Ուղղե՞ք ձեր խնդրանքները հրատարակչին հետևյալ հասցեով.

«Reformation Heritage Books»

2965 Լեոնարդ փող., Նեբրասկա

Գրենդ Ռեփիդս, Միչիգան 49525

հեռ. 616-977-0889 / ֆաքս. 616-285-3246

էլ. փոստ. orders@heritagebooks.org

վեբ կայք. www.heritagebooks.org

Տպագրված է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում

14 15 16 17 18 19/10 9 8 7 6 5 4 3 2

Աստվածաշնչյան մեջբերումները հայերեն Աստվածաշունչ մատյան «Արարատ» թարգմանությունից են (1869թ.), կամ, հատուկ նշումների դեպքում, բառացիորեն թարգմանված են «Ջեյմս թագավորի նոր Աստվածաշնչից» (NKJV, հեղինակային իրավունքները՝ 1982թ., «Thomas Nelson, Inc»):

Թարգմանված է անգլերենից, 2019թ.

Բովանդակություն

«Վերադարձ Ավետարանին» գրքաշարի ներածություն VII

ՄԱՍ ՄԵԿ. ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ ԿԱՆՉԸ

1. Ապաշխարության կանչ	3
2. Հավատքի կանչ.....	23
3. Հավատալ և դավանել	37
4. Ընդունել Քրիստոսին.....	49
5. Քրիստոսը՝ սրտի դռան առջև	61

ՄԱՍ ԵՐԿՈՒ. ՆՈՐ ՍՐՏԵՐ ԵՒ ՃՇՄԱՐԻՏ ԴԱՐՁԻ ԲՆՈՒՅԹԸ

6. Փրկության գերազանց դրդապատճառը և նպատակը.....	77
7. Փրկության Հեղինակը.....	87
8. Առանձնացում և մաքրում	91
9. Նոր սիրտ	105
10. Արդյունավետ Հոգին.....	113

ՄԱՍ ԵՐԵՔ. ՆՈՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ԵՒ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԴԱՐՁԻ ԲՆՈՒՅԹԸ

11. Նոր ուխտի փառքը.....	125
12. Նոր ժողովրդի պատրաստումը	135
13. Քրիստոնյայի հաստատ գիտելիքն Աստծո մասին	149
14. Աստծո ժողովրդի սիրտը և ճանապարհը	159
15. Հավիտենական ուխտը	181
16. Աստծո բարությունն Իր ժողովրդի հանդեպ.....	195

«Վերադարձ Ավետարանին» գրքաչարի ներածություն

Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանը մեծագույնն է բոլոր գանձերից, որոնք տրվել են եկեղեցուն և ամեն մի քրիստոնյայի: Այն պարզապես *ինչ-որ* ուղերձ չէ այլոց թվում, այլ *միակ* ուղերձը, որը վեր է մնացած բոլորից: Այն Աստծո զորությունն է՝ փրկելու համար, և Աստծո իմաստության մեծագույն հայտնությունը՝ տրված մարդկանց և հրեշտակներին¹: Այս պատճառով էր, որ Պողոս առաքյալն առաջնահերթություն էր համարում Ավետարանը քարոզելը, ջանք էր գործադրում, որ պարզորեն ազդարարեր այն, և նույնիսկ անեծք էր հռչակում նրանց վրա, ովքեր փորձում էին աղավաղել Ավետարանի ճշմարտությունը²:

Քրիստոնյաների ամեն մի սերունդ Ավետարանի ուղերձի տնտեսն է, և Սուրբ Հոգու զորությամբ Աստված կոչ է անում մեզ պահպանել այն գանձը, որը վստահել է մեզ³: Որպես հավատարիմ տնտեսներ՝ մենք պետք է կլանված լինենք Ավետարանի ուսուցմամբ, մեծ ջանք գործադրենք, որ հասկանանք դրա ճշմարտությունները, և պարտավորվենք հսկել դրա բովանդակությունը⁴: Այսպես վարվելով՝ մենք կապահովենք թե՛ մեր, թե՛ մեզ լսողների փրկությունը⁵:

Այս տնտեսությունն է դրդում ինձ գրել այս գրքերը: Ես այնքան էլ չեմ ցանկանում լծվել գիրք գրելու դժվարին գործին և, անկասկած, քրիստոնեական գրքերի պակաս նույնպես չկա: Այնուամենայնիվ, ես գրի առա իմ քարոզաչարերը նույն պատճառով, որով և քարոզում էի դրանց բեռից ազատվելու համար: Ինչպես Երեմիայի դեպքում, եթե ես չխոսեմ այս ուղերձը, «այն ժամանակ սրտիս մեջ վառված կրակի պես դարձավ՝ ոսկորներումս պահված, և ես հոգնեցի կրելուց և չկարողացա»⁶: Ինչպես որ բացականչեց Պո-

1. Հռոմեացիների 1.16, Եփեսացիների 3.10

2. Ա Կորնթացիների 15.3, Կողոսացիների 4.4, Գաղատացիների 1.8,9

3. Բ Տիմոթեոս 1.14

4. Ա Տիմոթեոս 4.15

5. Ա Տիմոթեոս 4.16

6. Երեմիա 20.9

դոս առաքյալը. «Վայ է ինձ, եթե Ավետարանը չքարոզեմ»⁷: Ինչպես հայտնի է, «Ավետարան» բառն առաջացել է հունարեն «*եվանգելիոն*» բառից, որն ավելի ճիշտ կլինի թարգմանել «բարի լուր»: Ինչոր իմաստով, Աստվածաշնչի ամեն մի էջն Ավետարան է պարունակում, սակայն՝ այլ իմաստով: Ավետարանը շատ հստակ ուղերձ է փրկության մասին, որը կատարվել է անկում ապրած մարդկանց համար Հիսուս Քրիստոսի՝ Աստծո Որդու կյանքի, մահվան, հարության և համբարձման միջոցով:

Հոր բարեհաճությանը համաձայն՝ հավիտենական Որդին, Ով հավասար է Հորը և Նրա բնության ճշգրիտ պատկերն է, հոժարաբար թողեց երկնային փառքը, հղացվեց Սուրբ Հոգուց կույսի որովայնում և ծնվեց որպես Աստված-մարդ՝ որպես Նազովրեցի Հիսուս⁸: Նա ապրեց այս աշխարհում որպես մարդ՝ կատարելապես հնազանդվելով Աստծո օրենքին⁹: Երբ եկավ ժամանակի լրումը, մարդիկ մերժեցին և խաչեցին Նրան: Խաչի վրա Նա վերցրեց Իր վրա մարդկության մեղքը, կրեց Աստծո զայրույթը և մահացավ մարդկության փոխարեն¹⁰: Երրորդ օրը Աստված հարություն տվեց Նրան մեռելներից: Նրա հարությունը՝ աստվածային ազդարարում էր այն մասին, որ Հայրն ընդունեց Իր Որդու մահը՝ որպես զոհ մեղքերի համար: Հիսուսը կրեց մարդկության անհնազանդության պատիժը, բավարարեց Աստծո արդարադատության պահանջները և խաղաղեցրեց Աստծո զայրույթը¹¹: Հարությունից քառասուն օր անց Աստծո Որդին համբարձվեց Երկինք և նստեց Աստծո աջ կողմը՝ ստանալով փառք, պատիվ և իշխանություն ամեն ինչի վրա¹²: Այդտեղ՝ Աստծո ներկայության մեջ, Նա ներկայացնում է Իր ժողովրդին և խնդրանքներ է մատուցում Աստծուն նրանց կողմից¹³: Աստված լիարժեք կերպով կնքի, կարդարացնի և Իր հետ կհաշտեցնի նրանց, ովքեր ընդունում են իրենց մեղավոր և անօգնական վիճակը, և գցում են իրենց Քրիստոսի վրա¹⁴: Սա է Աստծո և Նրա Որդի Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանը:

Մերօրյա քրիստոնեական սերնդի ամենամեծ հանցանքներից մեկը Ավետարանը անտեսելն է. մեր բոլոր ախտերը բխում են դրանից: Կորսված աշխարհը ոչ թե խստացված է Ավետարանի հանդեպ, այլ, ավելի շուտ, անտեղյակ է Ավետարանից, քանի որ այն մարդիկ, ով-

7. Ա Կորնթացիների 9.16

8. Գործք 2.23, Եբրայեցիների 1.3, Փիլիպեցիների 2.6,7, Ղուկաս 1.35

9. Եբրայեցիների 4.15

10. Ա Պետրոս 2.24, 3.18, Եսայի 53.10

11. Ղուկաս 24.6, Հռոմեացիների 1.4, Հռոմեացիների 4.25

12. Եբրայեցիների 1.3, Մատթեոս 28.18, Դանիել 7.13,14

13. Ղուկաս 24.51, Փիլիպեցիների 2.9-11, Եբրայեցիների 1.3, Եբրայեցիների 7.25

14. Մարկոս 1.15, Հռոմեացիների 10.9, Փիլիպեցիների 3.3

քեր հռչակում են Ավետարանը, նույնպես չգիտեն դրա հիմնարար ճշմարտությունները: Այն տարրական թեմաները, որոնք կազմում են Ավետարանի միջուկը՝ Աստծո արդարադատությունը, մարդու ծայրաստիճանն ապականված լինելը, արյան քավությունը, ճշմարիտ դարձի բնույթը և փրկության մեջ հավաստիացում ունենալու աստվածաշնչյան հիմքը, չեն հիշատակվում շատ ու շատ ամբիոններից: Եկեղեցիները կրճատում են Ավետարանի ուղերձը՝ հասցնելով այն քրիստոնեական հավատամքներից վերցրած մի քանի արտահայտությունների. նրանք սովորեցնում են, որ դարձը սուկ մարդու որոշումն է, և հայտարարում են, որ ցանկացած մարդ, ով ապաշխարության աղոթք է անում, փրկված է:

Ավետարանի նմանօրինակ կրճատումը շատ լուրջ հետևանքներ ունի: Առաջինը՝ այն էլ ավելի է խստացնում դարձի չեկած մարդկանց սրտերը: Այսօր «դարձի եկածներից» քչերն են միանում եկեղեցիներին, իսկ միացողները հաճախ ետ են կանգնում կամ մարմնավոր կյանք են վարում: Միլիոնավոր մարդիկ, ովքեր քայլում են մեր բնակավայրերի փողոցներով և նստում են մեր եկեղեցիներում, չեն վերապրում այն փոփոխությունը, որը բերում է Հիսուս Քրիստոսի ճշմարիտ Ավետարանը, սակայն նրանք համոզված են, որ փրկված են, քանի որ մեկ անգամ իրենց կյանքում նրանք ձեռք են բարձրացրել ինչ-որ ավետարանչական հավաքույթի ժամանակ կամ ինչ-որ աղոթք են կրկնել: Ապահովության այս կեղծ զգացումը մեծ խոչընդոտ է ստեղծում, որը հաճախ փակ է դարձնում նման մարդկանց՝ ճշմարիտ Ավետարանը լսելու համար:

Երկրորդը՝ նման ավետարանը խեղաթյուրում է եկեղեցին (որը վերածնված հավատացյալների հոգևոր մարմին է)՝ վերածելով այն մարմնավոր մարդկանց հավաքույթի, ովքեր դավանում են, որ ճանաչում են Աստծուն, բայց իրենց գործերով ուրանում են Նրան¹⁵: Երբ քարոզվում է ճշմարիտ Ավետարանը, մարդիկ եկեղեցի են գալիս՝ առանց քրիստոնեական ժամանցային ծրագրերի, հատուկ միջոցառումների կամ այնպիսի խոստումների, որոնք ավելին են, քան այն, ինչ տալիս է Ավետարանը: Մարդիկ եկեղեցի են գալիս, քանի որ ցանկանում են Քրիստոսին, փափագում են լսել Աստվածաշնչի ճշմարտությունը, սրտանց երկրպագել Աստծուն, ինչպես նաև հնարավորություններ են փնտրում՝ մարդկանց ծառայելու համար: Երբ եկեղեցին հռչակում է ցածրորակ Ավետարան, այն լցվում է մարմնավոր մարդկանցով, որոնց գրեթե չեն հետաքրքրում Աստծո իրողությունները, իսկ նման մարդկանց պահելը ծանր բեռ է դառնում եկե-

15. Տխոս 1.16

ղեցու համար¹⁶: Նման պայմաններում եկեղեցին նվազեցնում է Աստվածաշնչի ծայրահեղ պահանջները՝ փոխարինելով դրանք հարմարավետ բարոյականությամբ, իսկ ճշմարիտ նվիրումը Քրիստոսին տեղի է տալիս այնպիսի գործունեության, որի նպատակն է՝ գոհացնել իր անդամներին: Եկեղեցին դառնում է միջոցառումների վայր և դադարում է կենտրոնանալ Քրիստոսի վրա. այն մանրակրկիտորեն գտնում կամ վերաձևակերպում է ճշմարտությունը՝ իր մարմնավոր մեծամասնությանը չվիրավորելու նպատակով: Եկեղեցին անտեսում է Աստվածաշնչի և ուղղադավան քրիստոնեության ճշմարտությունները և սկսում է առաջնորդվել պրագմատիզմով (կամ օգտապաշտությամբ՝ այն ամենով, ինչը պահպանում է եկեղեցու բնականոն կյանքը և ապահովում է եկեղեցու աճը):

Երրորդը՝ նման ավետարանը փոքրացնում է ավետարանչության կամ միսիոներական աշխատանքի նշանակությունը՝ վերածելով այն մարկետինգային ռազմավարությամբ առաջնորդվող մարդասիրական ջանքերի, որոնք հիմնված են մշակույթի վերջին միտումների մանրակրկիտ ուսումնասիրությունների վրա: Տարիներ շարունակ, տեսնելով ոչ սուրբգրային ավետարանի անկարողությունը, շատ ավետարանականներ, թվում է, համոզված են, որ Ավետարանը չի գործում, քանի որ ինչ-որ կերպով մարդն այնքան բարդ արարած է դարձել, որ չի կարող փրկվել նման պարզ և վրդովեցուցիչ ուղերձով: Ներկայումս եկեղեցիներն ավելի շատ ձգտում են հասկանալ մեր անկում ապրած մշակույթը և դրա տարօրինակությունները, քան հասկանալ և հռչակել միակ ուղերձը, որն ի գործու է փրկելու այդ մշակույթը: Արդյունքում Ավետարանը շարունակ վերաձևակերպվում է՝ ժամանակակից մշակույթին համապատասխանելու համար: Մենք մոռացել ենք, որ ճշմարիտ Ավետարանը մշտապես համապատասխան է ամեն մի մշակույթի, քանի որ այն Աստծո հավիտենական խոսքն է՝ ուղղված յուրաքանչյուրին:

Չորրորդը՝ նման ավետարանը նախատինք է բերում Աստծո անվանը: Արժեզրկված ավետարան հռչակելու արդյունքում մարմնավոր և դարձի չեկած մարդիկ մուտք են գործում եկեղեցի, ու թեև նրանք գրեթե լիովին արհամարհում են աստվածաշնչյան և եկեղեցական կարգապահությունը, նրանց թույլ են տալիս մնալ՝ առանց շտկելու կամ հանդիմանելու: Այս փաստն արատավորում է եկեղեցու մաքրությունը և համբավը և նախատում է Աստծո անունն անհավատների մեջ¹⁷: Արդյունքում Աստված չի փառավորվում, եկեղեցին չի կառուցվում, եկեղեցու դարձի չեկած անդամները չեն փրկվում, և եկե-

16. Ա Կորնթացիների 2.14

17. Հռոմեացիների 2.24

դեցին գրեթե կորցնում է իր գործությունը կամ լիովին անգոր է դառնում՝ աշխարհին վկայելու համար:

Մեզ՝ ծառայողներին և աշխարհական հավատացյալներին, սազական չէ անգործությամբ հետևել, թե ինչպես է մեր «երանելի Աստծո փառավոր Ավետարանը» փոխարինվում անփառունակ ավետարանով¹⁸: Որպես այս ավանդի տնտեսներ՝ մենք պարտավոր ենք վերադառնալ միակ ճշմարիտ Ավետարանին և խիզախորեն ու պարզորեն այն ազդարարել բոլորին: Լավ կլինի, եթե ականջ դնենք Չարլզ Հեդդոն Սփերջենի խոսքերին.

«Այս օրերին ես պարտավորված եմ զգում, որ շարունակաբար անդրադառնամ Ավետարանի տարրական ճշմարտություններին: Խաղաղ ժամանակներում մենք միգուցե ազատորեն արշավներ կազմակերպենք դեպի ճշմարտության հետաքրքիր շրջանները, որոնք գտնվում են շատ հեռուներում, բայց այժմ պետք է տանը մնանք և հսկենք եկեղեցում գտնվող սրտերը և ընտանիքները՝ պաշտպանելով մեր հավատքի առաջին սկզբունքները: Շատերն են նեղություն պատճառում մեզ իրենց փիլիսոփայություններով և վիպական մեկնաբանություններով, որոնցով նրանք մերժում են այն վարդապետությունները, որոնք, իրենց իսկ ասելով, սովորեցնում և վարկաբեկում են այն հավատքը, որը պարտավորվել են պահպանել: Անհրաժեշտ է, որ մեզնից մի քանիսը, ովքեր գիտեն, թե ինչին ենք մենք հավատում, և չեն աղավաղում մեր խոսքերը, հաստատեն մեր ոտքերը և ամրապնդեն մեր դիրքը՝ ուսուցանելով կյանքի Խոսքը և պարզորեն ազդարարելով Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանի հիմնարար ճշմարտությունները»¹⁹:

Թեև «Վերադարձ Ավետարանին» գրքաշարը չի պարունակում Ավետարանի ամբողջական համակարգված ներկայացում, այն, այդուհանդերձ, անդրադառնում է դրա ամենաէական տարրերի մեծ մասին, հատկապես այն ճշմարտություններին, որոնք ամենից անտեսվածն են ժամանակակից քրիստոնեության մեջ: Հույսով եմ, որ այս խոսքերը կառաջնորդեն ձեզ՝ օգնելով վերագտնել Ավետարանն ամբողջ գեղեցկությամբ, վրդովեցուցիչ ճշմարտություններով և փրկարար գործությամբ: Իմ աղոթքն է, որ այն վերագտնելը նաև վերափոխի ձեր կյանքը, զորացնի ձեզ Ավետարանը հռչակելու մեջ և փառավորի Աստծուն:

Ձեր եղբայր

Փոլ Դեյվիդ Վոշեր

18. Ա Տիմոթեոս 1.11

19. Չարլզ Հ. Սփերջեն, «Մեղրոսյոյիտեն Թերերները»-ի ամբիոնը» (վերսպ. Փասսադենա, Տեխաս, «Pilgrim Publications»), հտ. 32, էջ 385:

ՄԱՍ ՄԵԿ

Ավետարանի կանչը

«Հիսուսը եկավ Գալիլեա, քարոզում էր Աստծո թագավորության Ավետարանը և ասում, թե «Ժամանակը կատարվել է, և Աստծո թագավորությունը մոտեցել է: Ապաշխարե՛ք և հավատացե՛ք Ավետարանին»:

— Մարկոս 1.14,15

«Որ ինչպես ետ չպահեցի ոչ մի օգտակար բան, որ չպատմեմ և սովորեցնեմ ձեզ թե՛ հրապարակներում, և թե՛ տան մեջ, հրեաներին և հույներին վկայություն տալով՝ ապաշխարել դեպի Աստված և հավատալ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսին»:

— Գործք 20.20,21

«Բայց Գիրքն ինչ է ասում. «Մոտիկ է քեզ խոսքը, քո բերանում ու քո սրտում է», այսինքն՝ հավատքի խոսքը, որ մենք քարոզում ենք: Որովհետև եթե բերանովդ Հիսուսին Տեր դավանես և սրտումդ հավատաս, թե Աստված հարություն տվեց Նրան մեռելներից, կասրես: Քանի որ սրտով հավատում ենք արդարանալու համար և բերանով դավանում ենք փրկվելու համար»:

— Հռոմեացիների 10.8-10

ԳԼՈՒԽ ՄԵԿ

Ապաշխարության կանչ

«Հիտուր եկավ Գալիլեա, քարոզում էր Աստծո թագավորության Ավետարանը և ասում, թե «Ժամանակը կատարվել է, և Աստծո թագավորությունը մոտեցել է: Ապաշխարե՛ք և հավատացե՛ք Ավետարանին»:

— Մարկոս 1.14,15

«Աստված, տգիտության ժամանակներն անտես անելով, հիմա մարդկանց պատվիրում է ամենին ամեն տեղ ապաշխարել»:

— Գործք 17.30

Համաձայն Աստծո հավիտենական ծրագրի և հաճության՝ Աստծո Որդին, Ով հավասար է Հորը և Նրա էության ճշգրիտ նկարագիրն է, հոժարակամ թողեց երկնային փառքը, Սուրբ Հոգով հղացվեց կույսի որովայնում և ծնվեց որպես Աստված-մարդ: Նա քայլեց այս երկրով՝ կատարելապես հնազանդվելով Աստծո օրենքին, իսկ հետո, երբ եկավ ժամանակի լրումը, մերժվեց մարդկանց կողմից և խաչվեց: Խաչի վրա Նա կրեց Իր ժողովրդի մեղքերը, լքվեց Աստծուց, կրեց աստվածային զայրույթը, դատապարտվեց և մահացավ: Երբորդ օրը Աստված հարություն տվեց Նրան մեռելներից՝ հրապարակավ ազդարարելով, որ Նրա մահն ընդունվեց, մեղքի պատիժը վճարվեց, արդարադատության պահանջները բավարարվեցին, և Աստծո զայրույթը խաղաղեցվեց: Իր հարությունից քառասուն օր անց Հիտուս Քրիստոսը՝ Աստծո Որդին և մարդու Որդին, համբարձվեց Երկինք, որտեղ Նա նստեց Հայր Աստծո աջ կողմում և ստացավ փառք, պատիվ և իշխանություն ամեն ինչի վրա: Աստծո ներկայության մեջ Նա ներկայացնում է Իր ժողովրդին և Աստծո առջև բարեխոսում է նրանց համար: Սա Աստծո և Նրա Որդի Հիտուս Քրիստոսի բարի լուրն է¹:

Գիտակցելով այն մեծ աշխատանքը, որ Աստված կատարել է, մենք պետք է ուղղենք մեր ուշադրությունը մարդկությանը: Ո՞րն է

1. Այս ամփոփումը մասամբ հիմնված է Վեստմինստերի հավատքի դավանանքի 8-րդ գլխի վրա:

մարդու աստվածաշնչյան արձագանքն Ավետարանին: Ինչպե՞ս ավետարանիչը պետք է ուղղորդի հուսահատ մարդկանց, երբ նրանք աղաղակում են. «Ի՞նչ պետք է անեմ, որ փրկվեմ»: Աստվածաշունչը պարզորեն պատասխանում է. մարդիկ պետք է ապաշխարեն և հավատան Ավետարանին: Երբ Հիսուսը հայտնվեց Իսրայելին, չաղաչեց բացել իրենց սրտերը և հրավիրել Իրեն իրենց սրտի մեջ, ո՛չ էլ առաջնորդեց նրանց ինչ-որ աղոթք կրկնելու: Փոխարենը, Նա պատվիրեց նրանց թողնել մեղքերը և հավատալ Ավետարանին²:

ՄՇՏԱԿԱՆ ԵՎ ԱՆՓՈՓՈՒՑ ԿԱՆՉ

Մինչև շարունակելը, մենք պետք է հասկանանք, որ Քրիստոսի պատվերն ապաշխարության և հավատքի վերաբերյալ դեռևս կիրառելի է մեզ համար այսօր: Սարսափելիորեն սխալ կլիներ մտածելը, որ այն սահմանափակվում է որևէ դիսպենսացիայով կամ վերաբերում էր միայն Նոր կտակարանի ժամանակաշրջանում ապրող հրեաներին: «Ապաշխարե՛ք և հավատացե՛ք» ավետարանական կանչը վավերական է երեկ, այսօր և հավիտյան: Առաքյալները կրկին հաստատեցին այս ճշմարտությունը և համարձակ հռչակեցին այն Քրիստոսի հարությունից և համբարձումից հետո: Ուշադրություն դարձրեք Պողոս առաքյալի պնդումներին.

«Որ ինչպես ետ չպահեցի ոչ մի օգտակար բան, որ չպատմեմ և սովորեցնեմ ձեզ թե՛ հրապարակներում, և թե՛ տան մեջ, հրեաներին և հույներին վկայություն տալով՝ ապաշխարել դեպի Աստված և հավատալ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսին» (Գործք 20.20,21):

«Բայց Աստված, տգիտության ժամանակներն անտես անելով, հիմա մարդկանց պատվիրում է ամենին ամեն տեղ ապաշխարել» (Գործք 17.30):

Այս և մի քանի այլ հատվածներ ապացուցում են, որ գոյություն չունի որևէ փաստարկ, ըստ որի կարելի է վերագրել ապաշխարությունն ավելի վաղ դիսպենսացիաներից մեկին կամ անտեսել այն ժամանակակից ավետարանական քարոզման մեջ: Աստծո առջև ապաշխարելու կոչ էին անում Հին կտակարանի մարգարեները, Հովհաննես Մկրտիչը, Տեր Հիսուս Քրիստոսը, առաքյալները և Եկեղեցու պատմության ամբողջ ընթացքում ամենից աստվածապաշտ և արդյունավետ աստվածաբանների, քարոզիչների և միսիոներների կողմից կազմված հավատքի դավանանքները և քարոզները: Վեստմինստերի և Նյու Հեմփշիրի հավատքի դավանանքները համապատասխանաբար պնդում են հետևյալը.

2. Կարդացե՛ք Մարկոս 1.14,15-ը՝ որպես մեկ օրինակ:

«Կյանքի համար ապաշխարությունն Ավետարանի շնորհներից մեկն է, և վարդապետությունն այս մասին պետք է քարոզվի Ավետարանի ամեն ծառայողի կողմից, ինչպես և ամեն Քրիստոսին հավատացողի» (15.1):

«Մենք հավատում ենք, որ ապաշխարությունը և հավատքը սրբազան պարտականություններ են, և նույնպես՝ անքակտելի շնորհներ» (հղ. 8):

ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՂ ԷԱԿԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ

Քանի որ ապաշխարության կանչը բացարձակ անհրաժեշտություն է Ավետարանի հռչակման մեջ, մենք պետք է պատշաճ կերպով հասկանանք ապաշխարության բնույթը և դրա դրսևորումը ճշմարիտ դարձի դեպքում: Ստորև ներկայացված է ութ էական հատկանիշ, որոնք բնութագրում են ճշմարիտ աստվածաշնչյան ապաշխարությունը.

- մտափոխություն
- տրտմություն մեղքի պատճառով
- մեղքի անձնական գիտակցում և խոստովանում
- մեղքից հեռանալը
- հրաժարում ինքնաարդարացումից և բարի գործերից
- դարձ դեպի Աստված
- գործնական հնազանդություն
- ապաշխարության շարունակական և ավելի խորը աշխատանք

Անչափ կարևոր է, որ հասկանանք, որ ճշմարիտ ապաշխարությունը բնութագրող այս էական հատկանիշները պարտադիր չէ, որ դրսևորվեն լիարժեք կամ հասուն կերպով դարձի պահին, այլ շարունակելու են զարգանալ և խորանալ հավատացյալի կյանքի ամբողջ ընթացքում: Սարսափելիորեն մոլորեցնող և կործանարար կլիների ենթադրելը, որ ճշմարիտ դարձի դեպքում մարդը պետք է ունենա ապաշխարության և հավատքի այնպիսի խորություն, որը հազվադեպ է հանդիպում նույնիսկ ամենահասուն քրիստոնյաների կյանքում: Հիսուսն Իսրն ասաց, որ նույնիսկ մանանեխի հատի չափ հավատքը բավական է սարեր շարժելու համար, եթե այն ճշմարիտ է³: Դարձի ժամանակ մարդու պատկերացումը մեղքի զարհուրելի բնույթի մասին կարող է աղոտ լինել, բայց այն իրական է: Նորադարձի կոտրվածության աստիճանը կարող է մակերեսային լինել՝ հասուն հավատացյալի համեմատ, բայց այն, անկասկած, ճշմարիտ է: Վերջնական ապացույցը, որ մարդը փրկարար ապաշխարություն և հավատք ունի, այն է, որ այս երկու շնորհներն էլ շարունակում են աճել

3. Մատթեոս 17.20

և խորանալ նրա կյանքում՝ Աստծո սրբացման հարատև աշխատանքի միջոցով: Մտապահելով այս պարզաբանումները և զգուշացումները՝ ավելի ուշադրությամբ դիտարկենք այս հատկանիշներից ամեն մեկը:

Մտափոխություն

Այն բայը Նոր կտակարանում, որն ամենից հաճախ թարգմանվել է «ապաշխարել» բառով, կազմված է մեկ այլ բայից, որը նշանակում է «ընկալել կամ հասկանալ», և մի նախդիրից, որը փոփոխության իմաստ ունի⁴: Այսպիսով, ապաշխարությունը ենթադրում է արմատական փոփոխություն պատկերացման կամ իրականության ընկալման մեջ: Աստվածաշնչում մտափոխությունը ոչ մի դեպքում չի սահմանափակվում մտքով, այլ հավասարապես արմատական ազդեցություն ունի զգացմունքների և կամքի վրա: Որպես ամփոփում՝ ճշմարիտ ապաշխարությունը սկսվում է Սուրբ Հոգու աշխատանքով մեղավորի կյանքում, երբ Նա վերածնում է նրա սիրտը, լուսավորում է միտքը և բացահայտում է սխալմունքները աստվածային ճշմարտության հայտնությամբ: Այս աստվածային աշխատանքի շտրհիվ, մեղավորի միտքը փոխվում է, և նրա ընկալումն իրականության մասին ենթարկվում է արմատական շրջադարձի, հատկապես՝ Աստծո, սեփական անձի, մեղքի և փրկության ճանապարհի վերաբերյալ:

Աստվածաշունչը սովորեցնում է, որ մինչև դարձը մարդը խավարած է իր մտքով և վարվում է մտքի ունայնությամբ⁵: Ավելին՝ նրա միտքը թշնամաբար է տրամադրված Աստծո հանդեպ, ճնշում է ճշմարտությունն Աստծո մասին և չի կարող հնազանդվել Աստծո օրենքին⁶: Հետևաբար, դարձի չեկած մարդը լիովին աղավաղված պատկերացում ունի իրականության մասին, և չափազանցություն չէ ասելը, որ նա սխալ է բոլոր հարցերում, որոնք իրապես կարևոր են: Նա ունի ինչ-որ գիտելիք ճշմարիտ Աստծո և Նրա մեծության մասին, սակայն չի համարում, որ անհրաժեշտ է պատվել Նրան որպես Աստծո, կամ գոհանալ Նրանից⁷: Նա լցված է եսակենտրոն ձգտումներով և իր անձի առաջխաղացումը համարում է ամեն ինչի վերջնական նպատակը: Աստծո օրենքները գրված են նրա սրտին, բայց նա չի կարծում, որ անհրաժեշտ է կամ օգտակար է հետևել դրանց ցուցումներին: Փոխարենը, պայքարում է իր խղճի դեմ և ձգտում է

4. «Մտանունն»: «Մտա» նախդիրը, որն օգտագործվում է շարժում և մտավոր գործունեություն նշանակող բայերի հետ, ցույց է տալիս պարզ բայի իմաստի փոփոխություն: «Նոր կտակարանի աստվածաբանության նոր միջազգային բառարան» Կովին Բրաունի հրատ. (Գրենդ Ռեփիդս, «Zondervan», 1975թ.) հտ. 1, էջ 357:

5. Եփեսացիների 4.17, 18

6. Հռոմեացիների 1.18, 8.7

7. Հռոմեացիների 1.21

ճնշել այն, ինչը, ինչպես ինքը գիտի, ճշմարիտ է⁸: Նա գիտի, որ ուժեր չարիք են գործում, արժանի են մահվան, բայց չի կարծում, որ անհրաժեշտ է վախենալ դրանից: Նա ոչ միայն անում է նույն բաները, այլև սրտանց հավանություն է տալիս այլ չարիք գործողներին⁹: Նրա մահկանացու լինելը հակառակվում է նրան, մինչ մահը կլանում է այն, ինչ նրա շուրջն է, բայց նա չի կարծում, որ այդ աղետը երբևէ կհասնի իր դռանը: Պարզ ասած՝ դարձի չեկած մարդը սխալ է, սակայն ամբարտավան կերպով շարունակում է անել այն, ինչը ճիշտ է համարում¹⁰: Նա գնում է այն ճանապարհով, որը ճիշտ է թվում իրեն, բայց դրա վերջը մահվան ճանապարհներ են¹¹:

Այնուամենայնիվ, դարձի պահին Աստծո Հոգին վերածնում է մարդու սիրտը, և ճշմարտությունը լուսավորում է նրա խավարած միտքը: Այդ ժամանակ, նման կույրի, որը տեսողություն է ստացել, կամ քնածի, որն անթնացել է երազից, նա գիտակցում է, որ իր ամբողջ կյանքը ղեկավարվել է իր մոլորություններով, և որ ինքը սխալ է եղել ամեն հարցում: Առաջին անգամ իր կյանքում նա տեսնում և հասկանում է ճշմարտությունը: Նրա սխալ և նույնիսկ հայհոյիչ մտքերն Աստծո մասին փոխարինվում են միակ ճշմարիտ Աստծո աղոտ, սակայն ճշգրիտ ընկալմամբ: Նրա ունայն կարծիքներն իր առաքինության և արժանիքների մասին փոխարինվում են իր արատավոր բնության և խղճուկ գործերի գիտակցմամբ: Նրա ամբարտավանությունը, ինքնավստահությունը և անկախությունը փոխարինվում են ճշմարիտ խոնարհությամբ, սեփական անձի հանդեպ անվստահությամբ, մեղքի պատճառով կոտրվածությամբ և Աստծուց կախվածությամբ, Ումից նա այժմ ներում է հայցում: Նա հենվում է Աստծո ողորմության վրա, որն արտահայտվում է Հիսուս Քրիստոսի Անձի և աշխատանքի միջոցով, և որոշում է կայացնում կատարել Աստծո կամքը: Այսպիսով, նրա միտքը փոխվում է, և նրա կյանքն այլ է դառնում: Այդպիսի մարդն ապաշխարել է:

Տարսոնցի Սողոսն աստվածաշնչյան ապաշխարության փայլուն օրինակ է: Իր անտեղյակության և անհավատության պատճառով նա համարում էր, որ Նագովրեցի Հիսուսն ընդամենը ինքնակոչ և հայհոյիչ էր, և կարծում էր, որ ուժեր հետևում էին Նրան, արժանի էին բանտարկության և մահվան¹²: Այնպես որ, նա գնաց քահանայապետի մոտ՝ «սպառնալիք և մահ շնչելով Տիրոջ աշակերտների վրա», և խնդրեց նամակներ, որպեսզի «երթ մեկին գտնի այն ճանապար-

8. Հռոմեացիների 2.14,15

9. Հռոմեացիների 1.32

10. Դատավորաց 17.6, 21.25

11. Առակաց 14.12

12. Գործք 9.1,2, Ա Տիմոթեոս 1.13

հին հետևող՝ մարդկանց կամ կանանց, նրանց կապած բերի Երուսաղեմ» (Գործք 9.1,2): Այնուամենայնիվ, Դամասկոսի ճանապարհին փառավորված Քրիստոսն ընդդիմացավ Սողոմոն¹³: Այդ պահին Սողոմոսի պատկերացումն իրականության մասին լիովին խարխիվեց: Նա բացահայտեց, որ ինքը սխալ էր ամեն ինչում: Նա կարծում էր, որ Նազովրեցի Հիսուսը հայհոյիչ էր, սակայն բացահայտեց, որ Նա Աստծո Որդին էր, խոստացված Մեսիան և աշխարհի Փրկիչը: Նա կարծում էր, որ արդարությունը վաստակում էին օրենքին հնազանդվելով, սակայն բացահայտեց, որ իրենում ոչ մի բարի բան չկար, և փրկությունը շնորհքով էր՝ հավատքի միջոցով, և այն ոչ թե իրենից էր, այլ՝ պարզև էր Աստծուց¹⁴: Նա կարծում էր, որ աշակերտներն Իսրայելի թշնամիներն էին և չպետք է ապրեին, սակայն նա բացահայտեց, որ հավածում էր ճշմարիտ Իսրայելը և մահվան էր մատնում կենդանի Աստծո որդիներին և դուստրերին¹⁵: Այսպիսով, երեք օր մենակ մնաց, «չէր տեսնում, և ո՛չ ուտում էր, և ո՛չ խմում» (Գործք 9.9): Ճշմարտության, այսինքն՝ Հիսուս Քրիստոսի հետ մեկ հանդիպման արդյունքում հպարտ և սեփական անձն արդարացնող մարդը, ով «Եբրայեցի էր եբրայեցիներից», կոտրվեց՝ բաժանվելով միլիոնավոր մասերի:

Սուրբ Հոգու լուսավորող և վերածնող աշխատանքի միջոցով նրա սիրտը և միտքը փոխվեցին, և նրա կյանքը հավիտյան արմատական շրջադարձ ապրեց: Նա ապաշխարեց, վեր կացավ և մկրտվեց. նա կերավ և զորացավ: Նա անմիջապես սկսեց քարոզել Հիսուսին ժողովարաններում՝ ասելով. «Սա է Աստծո Որդին» (Գործք 9.18-22): Լուրը տարածվեց Հրեաստանի բոլոր եկեղեցիներում, թե «Նա, որ մի ժամանակ մեզ հալածում էր, հիմա այն հավատքն է ավետարանում, որ առաջ կործանում էր» (Գաղատացիների 1.22,23):

Պողոսը նկարագրում է իր կյանքի այս արմատական փոփոխությունը, որը սկսվեց Դամասկոսի ճանապարհին, հետևյալ բառերով: Դրանցում մենք բացահայտում ենք Սուրբ Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով փոխված մտքի և նորոգված սրտի գործությունը.

«Բայց այն, ինչ ինձ շահ էր, այն վնաս համարեցի Քրիստոսի համար: Եվ հենց ամեն բան էլ վնաս եմ համարում իմ Տեր Հիսուս Քրիստոսի գերազանց գիտության համար, որի պատճառով ամեն բանից զրկվեցի և աղբ եմ համարում, որ Քրիստոսին շահեմ և Նրանում գտնվեմ, և ոչ թե իմ արդարությունն ունենամ, որ օրենքից է, այլ այն, որ Քրիստոսի հավատքից է, այն արդարությունը, որ Աստծուց է՝ հավատքով» (Փիլիպ. 3.7-9):

13. Գործք 9.3-8

14. Հռոմեացիների 7.18, Եփեսացիների 2.8,9

15. Գործք 8.1, Հռոմեացիների 8.14,15, Գաղատացիների 6.16

Տրտմություն մեղքի պատճառով

Եբրայերեն «նախասն» բառն օգնում է մեզ ավելի լավ հասկանալ *ապաշխարության* իմաստը: Այն կազմված է մի արմատից, որը նշանակում է «խորը շնչել» և ենթադրում է տրտմության, ամոսանքի և գղջման արտահայտում¹⁶: Այսպիսով, աստվածաշնչյան ապաշխարությունն ընդգրկում է ոչ միայն մտավորություն, այլև ճշմարիտ տրտմություն մեղքի պատճառով:

Մեր մեղքի և հանցանքի նույնիսկ ամենաաննշան ընկալումը կորդի ճշմարիտ գղջման, ամոթի և նույնիսկ ողջամիտ ատելության ու զզվանքի՝ մեր մեղքի և մեր հանդեպ: Դպիր Եզրասը հայտարարեց, որ նա «ամաչում էր և չէր համարձակվում» բարձրացնել իր երեսը դեպի Աստված՝ Իսրայելի մեղքերի պատճառով (Եզրաս 9.5,6): Երեմիա մարգարեն աղաղակեց. «Մենք պատկում ենք մեր ամոթով, և մեր անարգանքը ծածկում է մեզ, որովհետև մեր Տեր Աստծո դեմ մեղանչեցինք՝ մենք և մեր հայրերը, մեր մանկությունից մինչև այսօր, և չլսեցինք մեր Տեր Աստծո ձայնին» (Երեմիա 3.5): Եզեկիել մարգարեն նույնիսկ այնքան համարձակ էր, որ հայտարարեց, որ երբ անհնազանդ Իսրայելն ի վերջո գիտակցեր Տիրոջ դեմ գործած իր մեղքի զարհուրելի բնույթը, ժողովուրդը կզզվեր ինքն իրենից՝ բոլոր չար գործերի համար, որ արել էր¹⁷: Եվ վերջապես, գրելով Հռոմի հավատացյալներին՝ Պողոս առաքյալը նշեց, որ նրանք դեռ ամաչում էին այն արարքներից, որոնք գործել էին նախքան դարձի գալը¹⁸:

Նման խոսակցությունն անտեղի է թվում այս աշխարհում և այնպիսի ավետարանական համայնքներում, որոնցում գերակշռում է սեփական անձն արժևորելու հոգեբանությունը: Այնուամենայնիվ, տրտմությունը, ամոթը և ատելությունը սեփական անձի հանդեպ՝ աստվածաշնչյան ճշմարտություններ են և ճշմարիտ ապաշխարության էական մասն են թե՛ Հին, թե՛ Նոր կտակարաններում: Տեր Հիսուս Քրիստոսի և Պողոս առաքյալի հետևյալ ուսուցումները պարզորեն վկայում են այս ճշմարտության մասին.

«Եվ մաքսավորը հեռու կանգնած իր աչքերն էլ չէր կամենում դեպի երկինքը բարձրացնել, այլ իր կուրծքը ծեծում էր և ասում. «Ո՛վ Աստված, ողորմի՛ր ինձ՝ մեղավորիս»: Ասում եմ ձեզ, թե սա արդարացած իջավ իր տունը, քան թե նա, որովհետև ամեն ինքն իրեն բարձրացնողը կխոնարհվի, և ինքն իրեն խոնարհեցնողը կբարձրանա» (Դուկ. 18.13,14):

«Հիմա ուրախ եմ, ոչ թե նրա համար, որ տրտմեցիք, այլ որ տրտմեցիք ապաշխարության համար, որ դուք Աստծո ուզած կերպով

16. Ռ. Լեյրդ Հարիս, Գլիսոն Լ. Արչեր Կրտ. և Բրյուս Կ. Ուոլտկե. «Հին կտակարանի աստվածաբանական աշխատագիրը» (Զիկագո, «Moody Press», 1980թ.), հտ. 2, էջ 570:

17. Եզեկիել 20.43

18. Հռոմեացիների 6.21

տրտմեցիք, որ մեզնից ոչ մի բանով չմնասալեք: Որովհետև Աստծո ուզած կերպով տրտմությունը ապաշխարություն է գործում փրկության համար՝ առանց զղջալու, բայց աշխարհի տրտմությունը մահ է գործում» (Բ Կորնթ. 7.9,10):

Բախվելով այն իրողությանը, թե ով էր ինքը և ինչ էր արել՝ մաքսավորը զուգորդեց իր խոստովանությունը կոտրվածությամբ, խորը զղջմամբ և խոնարհությամբ: Կորնթոսի եկեղեցու մարմնավոր վարքի և հպարտության դեպքում տրտմությունը ոչ միայն պատշաճ արձագանք էր, այլև համապատասխանում էր Աստծո կամքին: Երկու դեպքերում էլ կարևոր է նշել, որ տրտմությունը և ամոթը ոչ թե նպատակ են, այլ՝ միջոց դեպի վերջնական արդյունքը: Հարկահավաքի կողմից սեփական անձը խոնարհեցնելն արդարացրեց նրան, իսկ Կորնթոսի հավատացյալների տրտմությունն առաջացրեց ապաշխարություն՝ առանց զղջման, որի արդյունքը փրկությունն էր:

Թեև գոյություն ունի «աշխարհի տրտմությունը», որն առանց հավատքի է և մահվան է տանում, ինչպես Հուդա Իսկարիոտացու դեպքում, մենք երբեք չպետք է բացասաբար դիտարկենք աստվածային տրտմությունը, որն ուղեկցում է դեպի ճշմարիտ ապաշխարություն և առաջնորդում է դեպի կյանք (Բ Կորնթ. 7.10): Սուրբ գիրքը վկայում է, որ Աստված բարձր է գնահատում նման տրտմությունը: Նա չի անարգում «կոտրված ու փշրված սիրտը» (Մաղմ. 51.17), և նայում է «խոնարհին ու կոտրած հոգի ունեցողին և Իր Խոսքից դողացողին» (Եսայի 66.2): Թեև Նա բնակվում է բարձր ու սուրբ վայրում, Նա նույնպես կոտրած և խոնարհ հոգի ունեցողների հետ է՝ նրանց կենդանացնելու համար¹⁹: Ինչպես որ Հիսուսը սովորեցրեց մեզ Երանելիների մեջ. «Երանի՛ սգավորներին, որ նրանք կմխիթարվեն» (Մատթ. 5.4):

Մեղքի անձնական գիտակցում և խոստովանում

Ապաշխարությունն ընդգրկում է ոչ միայն սրտի տրտմություն, այլև անձնական գիտակցում և բացահայտ խոստովանություն, որ Աստծո կարծիքը մեր մասին ճիշտ է, և Նրա դատավճիռն արդար է. մենք մեղավոր ենք, մենք մեղանչել ենք, և մենք արժանի ենք աստվածային դատապարտության: Աստվածաշնչյան ապաշխարությունը մշտապես ենթադրում է մեր ինքնությունը և արարքներն ընդունելը: Այս ճշմարտությունը հակառակ է մեր ժամանակակից մշակույթի համոզմունքներին: Մենք արդարացնում ենք ինքներս մեզ և, համաձայն տարածված կարծիքի, իրականում, երբեք սխալ չենք լինում, այլ մշտապես դառնում ենք ինչ-որ չար և հաճախ անանուն ուժերի զոհը, որոնք անկարող ենք վերահսկել: Մենք հմտորեն վե-

19. Եսայի 57.15

րագրում ենք մեր մեղքերը ցանկացած երևույթի կամ անձնավորության՝ մեզնից բացի: Արդարացնելով ինքներս մեզ՝ մենք մատնացույց ենք անում հասարակությունը, կրթությունը, դաստիարակությունը և հանգամանքները. մենք սարսափում ենք և նույնիսկ բարկանում ենք թեկուզ աննշան ակնարկից այն մասին, որ մենք պատասխանատու ենք մեր հանցանքի համար: Այնուամենայնիվ, երբ մենք դարձի ենք գալիս, մեր պատկերացումը սկսում է արմատապես տարբերվել այս աշխարհի կարծիքից: Կյանքում առաջին անգամ մենք ուղղում ենք մեր ցուցամատը մեզ վրա և անկեղծորեն ընդունում ենք մեր մեղքը: Մեր բերանը փակվում է, և մենք հասկանում ենք, որ հաշվետու ենք Աստծուն²⁰: Մենք չենք ներկայացնում ոչ մի արդարացում և չենք փնտրում փախուստի ոչ մի ճանապարհ:

Մենք ընդունում ենք մեր հանցանքը, այսինքն՝ լիարժեք կերպով պատասխանատվություն ենք ստանձնում մեր արարքների համար՝ Աստծո առջև թափանցիկ և անկեղծ լինելով, նաև սրտանց խոստովանելով մեր մեղքը: «Խոստովանել» բառը թարգմանված է մի հունարեն բառից, որը բառացիորեն նշանակում է «խոսել նույն բանը»²¹: Կատարելով դարձի աստվածային աշխատանքը՝ Աստված բացում է մեղավորի սիրտը և խոսում է նրա հետ նրա մեղքի մասին: Աստծո Խոսքը, որը կենդանի է, գորավոր է և երկասյրի սրից ավելի սուր է, խոցում է նրա սրտի խորքերը և բացահայտում է դրա նույնիսկ ամենախորը մտքերը և խորհուրդները²²: Այդ ժամանակ առաջին անգամ կյանքում մեղավորը երես առ երես բախվում է իր մեղքին և պատկերացում է կազմում դրա զարհուրելի բնույթի մասին: Այս պատկերացումը մշտապես նրա առջև է, և որքան էլ նա փորձում է, չի կարողանում հեռացնել այն զարհուրելի պատկերն իր անձի մասին, որը տեսնում է²³: Նա այլևս չի կարողանում թաքնվել, այլ ստիպված է ընդունել իր մեղքն Աստծո առջև և խոստովանել Տիրոջը իր անօրինությունները²⁴: Դավթի նման նա ստիպված է աղաղակել՝ լիովին գիտակցելով և հոժարաբար խոստովանելով իր հանցանքը.

«Միմիայն Քեզ դեմ մեղանչեցի
Եվ չարը Քո աչքի առջև գործեցի,
Որ Դու արդար լինես Քո խոսքերում
Եվ մաքուր լինես Քո դատաստանում» (Սաղմ. 51.4):

Ովսե մարգարեն նկարագրում է հավատացյալի թափանցիկությունն Աստծո առջև, որով նա համաձայնության է գալիս Նրա հետ և

20. Հոմեացիների 3.19

21. Հունարեն «*hómologón*»

22. Եբրայեցիների 4.12

23. Սաղմոս 51.3

24. Սաղմոս 32.5

բացահայտ խոստովանում է, որ այն ամենը, ինչ Աստված ասում է իր մասին, ճիշտ է.

«Ձեզ հետ խոսքեր վեր առեք
Եվ ետ դարձեք Տիրոջ մոտ:
Ասե՛ք Նրան. «Ամեն անօրինություն վեր առ
Եվ ընդունի՛ր բարությանը,
և մենք պիտի մատուցենք մեր շրթունքների զվարակները
(կամ՝ զոհերը)» (14.2):

Կարևոր է նշել, որ նման զգայունությունը մեղքի հանդեպ և մեղքը խոստովանելը ճշմարիտ հավատացյալ լինելու նշան է, իսկ դրա բացակայությունն ապացուցում է, որ մարդը միգուցե դեռ դարձի չի եկել: Հովհաննես առաքյալը գրում է. «Եթե ասենք, թե մեղք չունենք, մեր անձերը խաբում ենք, և ճշմարտությունը չկա մեզանում: Ապա թե մեր մեղքերը խոստովանենք, Նա հավատարիմ է և արդար, որ մեր մեղքերը թողնի մեզ և սրբի ամեն անիրավությունից: Եթե ասենք, թե մեղք չգործեցինք, ստախոս ենք անում Նրան, և Նրա խոսքը մեզանում չէ (այսինքն՝ մենք քրիստոնյա չենք)» (Հովհ. 1.8-10):

Ճշմարիտ դարձի մեծագույն ապացույցներից մեկը ոչ թե անմեղ կատարելությունն է, ինչպես ոմանք սխալմամբ ենթադրում են, այլ՝ զգայունությունը մեղքի հանդեպ, թափանցիկությունն Աստծո առջև՝ մեղքի վերաբերյալ, և մեղքը բացահայտ խոստովանելը:

Մեղքից հեռանալը

Հին կտակարանում «ապաշխարել» բառը հիմնականում թարգմանված է մի եբրայերեն բառից, որը նշանակում է «վերադառնալ կամ ետ դառնալ»²⁵: Այն ենթադրում է ոչ միայն չարից հեռանալը, այլև դեպի արդարությունը գնալը²⁶: Այդ իսկ պատճառով, ճշմարիտ ապաշխարության ակնհայտ նշաններից մեկը ազնվորեն և անկեղծորեն մեղքը թողնելն է կամ մեղքից հեռանալը: Արցունքների առատությունը, որը մարդը կարող է թափել, կամ միայն նրա խոստովանության ակնհայտ անկեղծությունը ոչ մի դեպքում չի կարելի համարել աստվածաշնչյան ապաշխարության հստակ ապացույց: Այդ ամենի հետ մարդը պետք է հեռանա այն ամենից, ինչն Աստված ստում է կամ ինչին Նա հակառակ է: Այս ճշմարտությունն այնքան հստակ է ներկայացված Սուրբ գրքում, որ գրեթե մեկնաբանության կարիք չունի, ինչպես Եզեկիել մարգարեի կողմից գրված հետևյալ երեք խոսքերում.

25. Եբրայերեն «շուք»

26. Հարիս, Արչեր և Ուոլտկե. «Հին կտակարանի աստվածաբանական աշխատագիրք» հտ. 2, էջ 909:

«Այսպես է ասում Տերը. «Դարձի՛ եկեք և ետ դարձեք ձեր կուռքերից և ձեր բոլոր պղծություններից ետ դարձրեք ձեր երեսները»» (14.6):

«Դարձի՛ եկեք և ձեր բոլոր հանցանքներից ետ դարձեք, որ ձեզ համար անօրինության գայթակղություն չդառնա: Դե՛ն զգեք ձեր վրայից ձեր բոլոր հանցանքները, որով դուք հանցավոր եղաք» (18.30,31):

«Կենդանի եմ ես, - ասում է Տերը, - որ ես ամբարշտի մեռնելը չեմ ուզում, այլ որ ամբարիշտը դարձի գա իր ճանապարհից և ապրի: Դարձե՛ք, դարձե՛ք ձեր չար ճանապարհներից, և ինչո՞ւ համար դուք մեռնեք, ո՛վ Իսրայելի տուն» (33.11):

Անժխտելի աստվածաշնչյան ճշմարտություն է, որ ապաշխարությունը դրսևորվում է մեղքից հեռանալով: Այնուամենայնիվ, այս ճշմարտությունն ապաշխարության մասին հաճախ շփոթմունք և վախ է առաջացրել նույնիսկ ամենաաստվածապաշտ հավատացյալների մոտ: Այս շփոթմունքը սովորաբար արտահայտվում է հետևյալ հարցով. «Արդյո՞ք ես ճշմարտապես ապաշխարել եմ, եթե կրկին գործում եմ այն մեղքը, որից հրաժարվել եմ և խորշում եմ: Արդյո՞ք իմ հաճախակի ձախողումները ցույց են տալիս, որ ես ապաշխարած չեմ»: Այս անչափ զգայուն հարցը մեծ հավասարակշռություն է պահանջում: Մի կողմից, հաճախակի վերադարձը մեղքին և դրա հանդեպ կայուն հաղթանակի իսպառ բացակայությունը կարող է մակերեսային կամ ոչ աստվածաշնչյան ապաշխարության ապացույց լինել: Սա է պատճառը, որ Հովհաննես Մկրտիչը հորդորեց փարիսեցիներին «ապաշխարության արժանի պտուղ բերել», իսկ Հիսուսը հայտարարեց. «Այս ժողովուրդն իր բերանով է մոտենում Ինձ և շրթունքներով է Ինձ պատվում, բայց իրենց սիրտն Ինձնից հեռացած, ջոկված է» (Մատթ. 3.8, 15.7,8):

Մյուս կողմից, անկախ այն առաջադիմությունից, որը հավատացյալն ունի իր սրբացման մեջ, նույնիսկ ամենահասուն հավատացյալը գիտակցում է, որ քրիստոնեական կյանքը մեծ պայքար է մեղքի դեմ՝ հաճախակի մարտերով, մեծ հաղթանակներով և հուսահատեցնող պարտություններով: Մինչև Երկինք գնալը ոչ մի հավատացյալ չի կարող լիարժեք խզել իր կապը մեղքի հետ՝ դառնալով անընկալունակ դրա խաբեության հանդեպ, և ազատվել ամեն տեսակի բարոյական ձախողումներից: Թեև ճշմարիտ հավատացյալներն աճ կունենան՝ սովորելով էլ ավելի թողնել մեղքը, այն, միննույն է, կրկնվող ախտ կլինի նրանց կյանքում: Թեև մեղքը կարող է ավելի հազվադեպ և պակաս արտահայտիչ դառնալ, այն երբեք արմատախիլ չի լինի մինչև հավատացյալի վերջնական փառավորումը Երկնքում: Թեև Աստված խոստացել է մաքրել մեզ մեր բոլոր պղծություններից և կուռքերից, նույնիսկ մեր միջև գտնվող ամենահասուն հավատացյալը երբեմն կարող է բռնվել նույն մեղքի մեջ, որից ինքը հրաժարվել էր (Եզեկ. 36.25):

Թեև մենք պայքարում ենք մեղքի դեմ և ձգտում ենք սրբության՝ ինչպես մրցանակի համար վազող մարզիկը, թեև մենք ճշում ենք մեր մարմինը՝ դարձնելով այն մեր ստրուկը, ու թեև մենք մեծ զգուշությամբ և իմաստությամբ ենք վարվում այս աշխարհում, մենք կհայտնաբերենք, որ դեռ կատարյալ չենք, և դեռ ապաշխարության և շնորհքի կարիք ունենք²⁷: Այս պատճառով, հավատացյալները չպետք է հուսահատվեն այն պատերազմի պատճառով, որը վարում են, կամ հաճախակի ապաշխարելու անհրաժեշտության պատճառով, որն առաջանում է մեղքի դեմ պայքարելիս: Նման պայքարի առկայությունը ճշմարիտ դարձի նշան է: Ճշմարիտ դարձ չվերապրած կամ կեղծավոր մարդը տեղյակ չէ նման պայքարից: Կարևոր է հիշել, որ Աստված չի խոստանում Իր ներկայությունը կատարյալ մարդկանց, այլ՝ ովքեր կոտրված ու փշրված հոգի ունեն և դողում են Նրա Խոսքից²⁸:

Այնպես որ, այս հարցում անհրաժեշտ է հավասարակշռություն ունենալ: Այս մետաղադրամն ունի երկու կողմ, և կորցնելով մեկը՝ մենք կկորցնենք նաև մյուսը: Մի կողմից, ճշմարիտ քրիստոնյաներն աստիճանական առաջընթաց կունենան սրբացման մեջ և հաճախակի հաղթանակներ կտանեն մեղքի դեմ: Նա, Ով սկսել է ապաշխարության բարի գործը նրանցում, կշարունակի էլ, որպեսզի այն աճի, խորանա և ավելի ու ավելի մեծ իրողություն դառնա նրանց կյանքում²⁹: Այնուամենայնիվ, քրիստոնյան երբեք լիարժեք կերպով ազատ չի լինի մեղքից և չի կարողանա ապրել առանց ապաշխարության, որն աստվածային պարզ է: Մյուս կողմից, դավանող քրիստոնյաները, որոնք չեն ցուցաբերում ոչ մի առաջընթաց սրբացման մեջ և հազվադեպ են ապաշխարության արժանի պտուղ բերում, պետք է մեծապես մտահոգված լինեն իրենց անձերի համար: Նրանք պետք է փորձեն և քննեն իրենց՝ տեսնելու համար՝ արդյո՞ք հավատքի մեջ են³⁰:

Հրաժարում գործերից

Առաջին հայացքից այս հատկանիշը կարող է անհամապատասխան թվալ՝ ճշմարիտ ապաշխարությունը որոշելու համար: Ի վերջո, մենք հավատում ենք, որ «Նրա ստեղծածն ենք՝ Քրիստոս Հիսուսով հաստատված բարի գործերի համար, որոնց համար Աստված սկզբից պատրաստեց մեզ, որ նրանցում վարվենք» (Եփես. 2.10): Ավելին՝ Հովհաննես Մկրտիչը պատվիրում է մեզ բերել այնպիսի պտուղ կամ անել այնպիսի գործեր, որոնք արժանի են ապաշխարության, իսկ Հակոբոսն ասում է, որ հավատքն առանց գործերի մահացած է³¹: Այդ

27. Ա Կորնթացիների 9.24-27, Եփեսացիների 5.15

28. Եսայի 66.2

29. Փիլիպեցիների 1.6

30. Բ Կորնթացիների 13.5

31. Մատթեոս 3.8, Ղուկաս 3.8, Հակոբոս 2.17,26

դեպքում, ինչպէս է, որ ճշմարիտ ապաշխարությունն արտահայտվում է գործերից հրաժարվելով: Պատասխանը գրված է Եբրայեցիների 6.1-ում. «Ուստի, Քրիստոսի մասին սկզբնական խոսքը թողնելով՝ դեպի կատարյալը գանք՝ առանց կրկին հիմը դնելու մեռած գործերից ապաշխարության և Աստծուն հավատալու համար»: «Մեռած գործերից ապաշխարություն» արտահայտությունը նշանակում է, որ մենք հրաժարվում կամ հեռանում ենք ցանկացած հույսից, որ կարող ենք արդարանալ կամ ճիշտ դիրք ունենալ Աստծո առջև մեր աստվածապաշտ արարքներից որևէ մեկով: Ցանկացած գործ, որին մարդը կարող է ապավինել՝ Քրիստոսի Անձի և Նրա կատարած աշխատանքի փոխարեն, մեռած գործ է, որը չի կարող փրկել:

Սուրբ գիրքը սովորեցնում է, որ փրկությունը միայն շնորհքով է և միայն հավատքի միջոցով. այն գործերից չէ, որ ոչ մի մարդ չսարժենա³²: Սա է պատճառը, որ համաձայն Սուրբ գրքի՝ շնորհքը և գործերը տրամագծորեն հակառակ են և փոխադարձաբար բացառում են մեկը մյուսին: Պողոս առաքյալը փայլուն կերպով շարադրում է այս ճշմարտությունը Հռոմի եկեղեցուն ուղղված իր նամակում. «Բայց եթե (փրկությունը) շնորհքով է, էլ գործերից չէ. ապա թե ոչ, շնորհքն էլ շնորհք չի լինի» (Հռոմ. 11.6):

Դասական տրամաբանության մեջ կա մի սկզբունք, որը կոչվում է անհակասելիության օրենք, ըստ որի հակասական պնդումները չեն կարող ճիշտ լինել միաժամանակ և միևնույն իրավիճակում: Սա ճշմարիտ է գործերի և շնորհքի վերաբերյալ, երբ խոսքը փրկության մասին է: Եթե փրկությունը շնորհքով է, այն չի կարող լինել գործերով. եթե այն գործերով է, չի կարող լինել շնորհքով: Այսպիսով, մինչև որ մարդը կարողանա ճշմարիտ փրկարար հավատք ունենալ Քրիստոսի հանդեպ, նա պետք է թողնի որևէ այլ կերպով փրկություն ստանալու ամեն մի հույս:

Մեփական ինքնաարդարացումը հանուն Քրիստոսի թողնելը՝ արդեն իսկ Աստծո Հոգու գործերի գործերից մեկն է, որոնք Նա կատարում է վերածննդի ժամանակ: Հոգու միջոցով ճշմարտապես ապաշխարած մարդը պատկերացում է կազմում Աստծո անհասանելի արդարության և իր անօրինության անթափանցելի խորությունների մասին: Նա բախվում է իր մեղքին և հարկադրված աղաղակում է Հոր նահապետի և Պողոս առաքյալի հետ.

«Ես պիտի ամբարիշտ լինեմ,
Ուրեմն ինչո՞ւ համար գուր տեղը տանջվեմ:
Եթե ձյան ջրի մեջ լվացվեմ
Եվ մոխրացրով մաքրեմ ձեռքերս,

32. Եփեսացիների 2.8,9

Այն ժամանակ էլ ինձ փոսի մեջ կկոխեիր,
Եվ իմ հանդերձը կզգվեր ինձնից» (Հոր 29.31):

«Ես ինչ խեղճ մարդ եմ. ո՞վ կապրեցնի ինձ այս մահի մարմնից»
(Հռոմ. 7.24):

Այս նոր հայտնությունը սեփական անձի և մեղքի մասին՝ դրդում է նույնիսկ ամենից ինքնաարդարացի մարդկանց՝ հրաժարվել իրենց առաքինությանը և արժանիքներին վստահելուց՝ նույն եռանդով, որով նրանք մերժում էին իրենց խիստ նողկալի և զարհուրելի մեղքը: Նրանք այլևս չեն ձգտում հաստատել իրենց արդարությունն Աստծո առջև գործերի միջոցով, այլ պարծենում են Քրիստոս Հիսուսով՝ մարմնի հանդեպ վստահություն չունենալով (Փիլիպ. 3.3): Այս սկզբունքն ազդեցիկ կերպով պատկերվում է Պողոս առաքյալի դարձի միջոցով.

«Թեև ես վստահություն ունեմ մարմնի կողմից էլ, եթե մի ուրիշը կարծի, որ մարմնով վստահ է, ավելի ևս՝ ես: Ութ օրվա թլփատված, Իսրայելի ազգից, Բենիամինի ցեղից, եբրայեցի՝ եբրայեցիներից, օրենքի կողմից՝ Փարիսեցի, ջերմեռանդության կողմից հալածող էի եկեղեցուն, օրենքի արդարության սովիկ տալով՝ անարատ էի: Բայց այն, ինչ որ ինձ շահ էր, վնաս համարեցի Քրիստոսի համար: Եվ հենց ամեն բան էլ վնաս եմ համարում իմ Տեր Հիսուս Քրիստոսի գերազանց գիտության համար, որի պատճառով ամեն բանից զրկվեցի, և աղբ եմ համարում, որ Քրիստոսին շահեմ և Նրանում գտնվեմ և ոչ թե իմ արդարությունն ունենամ, որ օրենքից է, այլ այն, որ Քրիստոսի հավատքից է, այն արդարությունը, որ Աստծուց է՝ հավատքով» (Փիլիպ. 3.4-9):

Ինչպես շնորհքի և գործերի դեպքում, ճշմարիտ ապաշխարությունը և սեփական անձն արդարացնելը տրամագծորեն հակառակ են և չեն կարող միաժամանակ գոյակցել միևնույն մարդու մեջ: Այն մարդը, որը չունի ապաշխարություն, համարում է, որ ինքը «ոչ մի բանի կարոտ» չէ, սակայն երբ Աստծո Հոգին վերածնում է նրա սիրտը և լուսավորում է միտքը, նա տեսնում է իրեն որպես «թշվառ և ողորմելի և աղքատ և կույր և մերկ» (Հայտն. 3.17): Նա գրավում է նույն դիրքը, որում մաքսավորն էր, ով «իր աչքերն էլ չէր կամենում դեպի երկինքը բարձրացնել, այլ իր կուրծքը ծեծում էր և սաում. «Ո՛վ Աստված, ողորմի՛ր ինձ՝ մեղավորիս» (Ղուկ. 18.13): Նա գալիս է Աստծո մոտ մի հին հիմնի հեղինակի դիրքորոշմամբ, որը գրել է.

Չեն կարողանա իմ ձեռքի գործերը
Կատարել Քո օրենքների պատվերները:
Թեև եռանդա հանգիստ չունենար,
Թեև արցունքներս հավիտյան հոսեին,
Դրանք չէին կարող մեղքերս քավել.
Դո՛ւ, և միայն Դո՛ւ պետք է ինձ փրկես:

Ոչինչ չեմ բերում Քեզ մոտ իմ ձեռքում,
Միայն խաչին է իմ անձը հարում³³:

Ապաշխարող մեղավորը կտրականապես մերժում է գործերի վրա հիմնված կրոնի բոլոր խաբուսիկ գովեստները: Նրա սրտից հորդում են սաղմոսերգուի հետևյալ խոսքերը. «Ոչ թե մեզ, Տեր, ոչ թե մեզ, այլ՝ Քո անվանը փառք տուր» (Սաղմ. 115.1): Ցանկացած առաջարկ այն մասին, որ նա արդար է Աստծո առջև իր բնավորության կամ գործերի հիման վրա, կսարսափեցնի նրան: Լսելով դա՝ նա կանի հետևյալ հավատքի հռչակումը. «Ինձ քավ լիցի պարծենալ, բայց միայն մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի խաչով» (Գաղատ. 6.14):

Այդ դեպքում, ո՞րն է գործերի դերը մեր փրկության մեջ: Արդյո՞ք քրիստոնյան պետք է շարունակի մեղանչել, որ շնորհքը շատանա³⁴: Մի՞թե նա պետք է զուրկ լինի պտղից և անձնական արդարությունից: Իհարկե՞ ո՛չ: Այն մարդիկ, որոնք ճշմարտապես ապաշխարել են և հավատացել են փրկությանը, վերածնվել են Սուրբ Հոգու կողմից և վերստեղծվել են Քրիստոսի պատկերով: Եթե մեկը Քրիստոսում է, նոր արարած է և նոր բնություն ունի³⁵: Նա մահացել է մեղքի համար և հարություն է առել նորոգված կյանքի համար³⁶: Վերստին ծնունդի զորությամբ, Սուրբ Հոգու ներբնակությամբ և Աստծո մշտական մատակարարմամբ հավատացյալը պտուղ կբերի և բարի գործեր կգործի Աստծո փառքի համար: Այնուամենայնիվ, այս բարի գործերը փրկություն չեն տալիս, այլ բխում են փրկությունից: Քրիստոնյայի կողմից կատարվող գործերը, որոնք Աստված նախօրոք պատրաստել է, որպեսզի մենք վարվենք դրանցում, ոչ թե նրա արդարացման պատճառն են, այլ՝ դրա ապացույցը:

Դարձ դեպի Աստված՝ հնազանդությանը և հպատակությանը

Մեղքը թողնելն ինքնանպատակ չէ. այն միջոց է ավելի մեծ նպատակի՝ Աստծուն դառնալու համար: Բարոյականությունը նույնը չէ, ինչ քրիստոնեությունը: Քրիստոնյան չի ցուցաբերում բարոյական վարք հանուն բարոյականության, այլ՝ հանուն Աստծո, Նրա փառքի և հաճության³⁷: Թեև գոյություն ունի հստակ քրիստոնեական կամ աստվածաշնչյան բարոյականություն, քրիստոնեության գլխավոր նպատակն Աստված է և Նրա հետ մտերիմ, սրտանց շփումը: Հիսուսն այսպես նկարագրեց սա. «Եվ սա է հավիտենական կյանքը,

33. Ավգուստոս Մ. Թոփիեդի, «Դարերի Ժայռը», տներ 2-3:

34. Հռոմեացիների 6.1

35. Բ Կորնթացիների 5.17

36. Հռոմեացիների 6.2-4

37. Երբ մարդը կատարում է Աստվածաշնչի բարոյական օրենքները այլ նպատակով՝ Աստծուն սիրելուց և Նրա փառքը տարածելուց բացի, դա բացահայտ կոապաշտություն է:

որ ճանաչեն Քեզ միայն ճշմարիտ Աստված, և Նրան, որ ուղարկեցիր՝ Հիսուս Քրիստոսին» (Հովհ. 17.3):

Օգտագործելով «ճանաչել» բառը՝ Հիսուսը չի սահմանափակում քրիստոնեական կյանքը մտավոր ընկալմամբ. այն ճանաչողությունն է, որը Նա նկատի ունի, ենթադրում է մտերիմ հարաբերություն: Քրիստոնեական կյանքի նպատակն է մտերմորեն ճանաչել Աստծուն, ինչը դրդում է մեզ ավելի բարձր գնահատել Նրան, ավելի շատ գոհանալ Նրանից և ուրախանալ Նրանով, նաև ավելի մեծ չափով նվիրվել Նրա փառքին: Ինչպես պնդում է հին հարցուպատասխանքը, «Մարդու մեծագույն նպատակն է փառավորել Աստծուն և հավիտյան վայելել Նրան»³⁸: Այնպես որ, ճշմարիտ ապաշխարությունը չի ավարտվում մեղքից հեռանալով. այն անավարտ է, քանի դեռ մենք չենք դարձել Աստծուն, և քանի դեռ մենք չենք դարձրել Նրան մեր բոլոր ցանկությունների «մեծագույն նպատակը»: Այս ճշմարտությունը հատկապես ակնհայտ է երկու աստվածաշնչյան հատվածում՝ քաղված Հին և Նոր կտակարաններից: Առաջինը Եսայի մարգարեի գրքից է, որի միջոցով Աստված հայտարարեց.

«Խնդրե՛ք Տիրոջը, քանի որ Նա գտնվում է.
Նրան կանչե՛ք, քանի որ Նա մոտ է:
Ամբարիշտը թողնի իր ճանապարհը,
Եվ անօրեն մարդը՝ իր խորհուրդները,
Եվ դառնա Տիրոջը, և Նա կողորմի նրան,
Եվ մեր Աստծուն,
Որովհետև Նա շատ ներող է» (Եսայի 55.6,7):

Կարևոր է նշել, որ այս հատվածը պարզորեն շեշտադրում է դարձը դեպի Տերը: Մեղքից հրաժարվելն ինքնանպատակ չէ. այն առաջին քայլն է դեպի մեծագույն նպատակը, որը Տիրոջը դառնալն է: Մենք հեռանում ենք մեղքից, որպեսզի կարողանանք մոտենալ Նրան: Երկուսն էլ անհրաժեշտ են, քանի որ Աստված և մեղքը փոխադարձաբար բացառող են: Մենք չենք կարող միաժամանակ ունենալ և փայփայել երկուսն էլ:

Երկրորդ հատվածը Թեսաղոնիկեի եկեղեցուն ուղղված Պողոսի առաջին նամակում է: Պողոսը նկարագրում է նրանց դարձը հետևյալ կերպով. «Որովհետև հենց իրենք պատմում են մեր մասին, թե ինչպիսի մուտք ունեցանք ձեզ մոտ, և ինչպես դուք դարձաք կոտրվածից դեպի Աստված, որ ծառայեք կենդանի և ճշմարիտ Աստծուն և սպասեք Նրա Որդուն Երկնքից, որին հարություն տվեց մեռելների միջից՝ Հիսուսին, որ փրկում է մեզ գալու բարկությունից» (Ա Թեսաղ. 1.9,10): Կրկին, ակնհայտ է, որ մեղքից հեռանալը երկրորդական է՝ Աստծուն դառնալու գլխավոր նպատակի համեմատ: Թեսաղոնի-

38. Վեստմինստերի Կարճ հարցուպատասխանք, հարց 1:

կեում բնակվող հավատացյալների ճշմարիտ դարձի ապացույցն այն էր, որ նրանք ոչ միայն հեռացել էին իրենց նախկին կռապաշտությունից, այլև դարձել էին կենդանի և ճշմարիտ Աստծուն՝ հնազանդ ծառայությամբ: Ավելին՝ նրանք այնպես էին փափագում Նրան, որ, թեև շատ նեղություններ կրելով, համբերատար սպասում էին Նրա վերջնական և ամբողջական հայտնությանը՝ Նրա սիրելի Որդու երկրորդ գալուստի ժամանակ: Ինչպես որ ամեն ճշմարիտ ապաշխարության դեպքում, նրանց կյանքում կար «դարձ՝ ինչ-որ բանից» և «դարձ՝ դեպի ինչ-որ բան»: Կար հրաժարում և ուրացում մեղքից, ինչպես նաև՝ ջերմեռանդ ցանկություն և ձգտում Աստծո հանդեպ³⁹:

Գործնական հնազանդություն

Հավանաբար, պարզ և սրտանց հնազանդությունն Աստծո պատվիրաններին՝ ճշմարիտ ապաշխարության ամենից ակնհայտ և հստակ ապացույցն է: Մարդը կարող է պարծենալ, որ ունի ներքին ձգտում Աստծո հանդեպ և անկեղծ աստվածապաշտ զգացումներ, բայց նման պնդումները վավերական են միայն այն չափով, որքանով նրա կյանքը համապատասխանում է Սուրբ գրքի պատվիրաններին: Հովհաննես Մկրտչի խիստ բառերն անկարելի է սխալմամբ մեկնել: Մարդը կարող է պնդել, որ ապաշխարել է միայն այն չափով, որով նա «ապաշխարության արժանի» պտուղ է բերում (Մատթ. 3.8): Անպտուղ կյանքն ապացուցում է, որ մարդու ապաշխարության հուզական դրսևորումները կեղծ են: Սա զգուշացում է բոլորիս, քանի որ Աստծո դատաստանի կացինն արդեն դրված է ծառերի արմատներին: Ամեն մի ծառ, որը բարի պտուղ չի բերում, կտրվում է և զցվում կրակի մեջ: Ինչպես որ հավատքն առանց գործերի և մահացած է, և՛ անօգուտ, այնպես էլ ապաշխարությունն առանց պտղի անգոր կեղծիք է, որը չի կարող փրկել⁴⁰: Այնուամենայնիվ, եթե մարդու սիրտը ճշմարտապես դարձել է Աստծուն, նա ցույց կտա դա իր նորագյուտ գործնական հնազանդությամբ Աստծո կամքին: Թեև ապաշխարությունն ընդգրկում է մեր միտքը և զգացմունքները, այն, ի վերջո, ապացուցվում կամ հերքվում է այն բանով, թե արդյո՞ք մարդը հոժարակամ հնազանդվում է Աստծո պատվերներին:

Որպեսզի ոչ ոք չփորձի ներկայացնել Հովհաննես Մկրտչի զգուշացումը որպես հնացած մարգարեական ուղերձ՝ նախատեսված մեկ այլ դարաշրջանի համար, մենք ճիշտ կանենք, եթե հիշենք, որ նրա վարդապետությունը կարելի է գտնել նաև Հիսուսի և Պողոս առաքյալի ուսմունքների մեջ.

39. Եվս մի քանի հատված, որոնք ցույց են տալիս աստվածաշնչյան ապաշխարության երկակի բնույթը. Եսայի 45.22, Ողբեր 3.39-41, Հովել 2.12-14, Ջաքարիա 1.3:

40. Մատթեոս 3.10

«Ամեն ծառ, որ բարի պտուղ չի բերում, կտրվում է և կրակի մեջ գցվում: Ուրե՛մն, իրենց պտուղներից ճանաչե՛ք նրանց: Ոչ թե ամեն Ինձ «Տէր, Տէր» ասողը կմտնի Երկնքի արքայությունը, այլ նա, որ կատարում է Իմ Հոբ կամքը, որ Երկնքում է» (Մատթ. 7.19-21):

«Ուստի, ո՛վ Ազրիպաս արքա, ես անհնազանդ չեղա այն երկնային տեսիլքին: Այլ առաջ նրանց, որ Դամասկոսում և Երուսաղեմում էին, և ամբողջ Հրեաստանի երկրում, և հեթանոսներին պատմեցի ապաշխարել և դառնալ դեպի Աստծուն՝ *սպաշխարության արժանի գործեր գործելով*» (Գործք 26.19,20, շեղագիրն ավելացրած է):

Սուրբ գիրքը խստորեն դատապարտում է Աստծո առջև ճիշտ դիրք վաստակելու ցանկացած փորձ՝ մարդկային արժանապատվության կամ գործերի միջոցով. այնուամենայնիվ, ապաշխարությունը և հավատքը Աստծո Հոգու գերբնական վերստեղծող աշխատանքի արդյունքն են⁴¹: Այս շնորհքի աշխատանքը մշտապես կարտահայտվի հավատացյալի կյանքի վերափոխմամբ և պտղաբերությամբ: Ինչպես Տեր Հիսուս Քրիստոսն է ասում Լեռան քարոզում, ճշմարիտ ապաշխարություն և հավատք ունեցող մարդիկ հայտնի կլինեն «իրենց պտուղներից» (Մատթ. 7.16-20): Սա չի նշանակում, որ նման մարդիկ մշտապես և կատարելապես համապատասխանում են Աստծո կամքին և զուրկ են անհնազանդության արատից: Ո՛չ էլ դա ակնարկում է, որ նրանք մշտապես առատ պտուղ կբերեն՝ նման Սաղմոս 1.3-ում նկարագրված երանելի մարդուն.

«Եվ նա ջրերի գնացքում տնկված ծառերի պես է,
որ իր պտուղը տալիս է իր ժամանակին,
և նրա տերևը չի թափվում,
և ամեն ինչ, որ անում է, հաջողվում է նրան»:

Այնուամենայնիվ, սա, անկասկած, նշանակում, որ նա հակված կլինի դեպի Աստծո պատվիրանները, և նրա կյանքը կբնութագրվի պարզ, գործնական հնազանդությամբ: Այն մարդիկ, որոնք պնդում են, որ ապաշխարել են՝ առանց պտուղների (որոնք, անշուշտ, պետք է հետևեն ապաշխարությանը), գրեթե չունեն հավաստիացում, որ իրենց պնդումը ճիշտ է, և որ իրենք ճիշտ դիրք ունեն Աստծո առջև, ինչպես իրենք են ենթադրում:

Ապաշխարության շարունակական և ավելի խորացող աշխատանք
Ճշմարիտ ապաշխարության վերջնական հատկանիշը և առավելագույն չափանիշը դրա շարունակական և հարաճուն բնույթն է հավատացյալի կյանքի ընթացքում: Սուրբ Հոգու սրբացնող աշխատանքի միջոցով այն Աստված, Ով սկսում է ապաշխարության աշխատանք

41. Գաղատացիների 3.10

քը, ավարտին կհասցնի այն. Նա կհետևի, որ այն հասունանա և խորանա մեր կյանքի ամբողջ ընթացքում⁴²: Այս ճշմարտությունը երևում է Մարկոսի Ավետարանում՝ Քրիստոսի ուսուցման հենց սկզբում. «Եվ Հովհաննեսի մատնվելուց հետո Հիսուսը եկավ Գալիլեա, քարոզում էր Աստծո թագավորության Ավետարանը և ասում, թե ժամանակը կատարվել է, և Աստծո թագավորությունը մոտեցել է: Ապաշխարե՛ք և հավատացե՛ք Ավետարանին» (1.14,15): Բնագիր հունարեն տեքստում ապաշխարելու և հավատալու պատվերը գրված է ներկա ժամանակով, ինչը խոսում է դրա շարունակական բնույթի մասին: Այս հատվածի իմաստը պատշաճ կերպով փոխանցելու համար, Քրիստոսի հորդորը կարելի է թարգմանել հետևյալ կերպ. «Ժամանակը կատարվել է, և Աստծո թագավորությունը մոտեցել է. ուրեմն, ապաշխարության և Ավետարանի հանդեպ հավատքի կյանք ունեցե՛ք»:

Ապացույցն այն մասին, որ մարդը ճշմարտապես ապաշխարել է՝ փրկություն ստանալով, այն է, որ նա շարունակում է ապաշխարել իր կյանքի ամբողջ ընթացքում: Թեև նա ստիպված է պայքարել մարմնական բնության, մեղքի խաբեության և սրտի խստացման դեմ, ապաշխարությունը ներկա կլինի նրա կյանքում: Սա է պատճառը, որ աշխարհի որոշ հատվածներում ճշմարիտ քրիստոնյաներին ծաղրական կերպով անվանում են «ապաշխարողներ», քանի որ նրանց կյանքը բնութագրվում է հարաճուն, շարունակ խորացող և մշտապես հասունացող ապաշխարությամբ⁴³:

Մենք տեսնում ենք նույն ճշմարտությունը Երանելիների մեջ, որում Քրիստոսը հայտարարում է. «Երանի՛ սգավորներին, որ նրանք կվիսիթարվեն» (Մատթ. 5.4): Այս հատվածում «սգավորներ» բառը թարգմանված է ներկա ժամանակ ունեցող դերբայից, որը շարունակական գործողություն է ենթադրում: Քրիստոսն օրհնություն չի հռչակում այն մարդկանց վրա, որոնց սուգը մեկ ակնթարթ է կամ ժամանակ առ ժամանակ է, այլ նրանց վրա, որոնց կյանքը բնութագրվում է սգավոր լինելու վիճակով: Թեև Քրիստոսի խոսքերը հետագա վավերացման կարիք չունեն, դրանք լայն սատարում ունեն ամբողջ Աստվածաշնչում: Տերը հաստատեց նույն ճշմարտությունը Եսայի մարգարեի միջոցով. «Եվ Ես սրան եմ մտիկ տալիս. խոնարհին և կոտրած հոգի ունեցողին և Իմ Խոսքից դողացողին» (66.2):

Ժամանակակից քրիստոնեության մեջ ապաշխարությունը հաճախ ներկայացվում է որպես գրիպի կամ պոլիոմելիտի պատվաստում՝ այնպիսի բան, ինչը տրվում է դարձի պահին և մեկընդմիշտ բավական է: Այնուամենայնիվ, դա հակառակ է ապաշխարության

42. Փիլիպեցիների 1.6

43. Ռոմինիայում ավետարանական հավատացյալներին հակառակ կամ թշաւաբար վերաբերվող մարդիկ հաճախ նրանց անվանում են «ապաշխարողներ»:

աստվածաշնչյան տեսանկյանը: Իրականում, ապացույցն այն մասին, որ մարդը ճշմարտապես ապաշխարել է և փրկված է, այն է, որ նա շարունակում է ապաշխարել այսօր, և որ նրա ապաշխարությունը և ավելացել է, և խորացել է իր դարձի օրվանից:

Հազիվ թե ինչ-որ մեկը վիճարկի ճշմարտությունն այն մասին, որ մենք ապրում ենք մակերեսային ժամանակաշրջանում, որում աշխարհիկ և կրոնական մարդիկ, թվում է, ձեռք ձեռքի տված գնում են միևնույն նպատակը՝ ձգտումը դեպի *այս կյանքի* երջանկությունը: Հետևաբար, ժամանակակից մշակույթի և քրիստոնեության մեջ խստորեն արգելված է հիշատակել ցանկացած բան, ինչը կարող է արժեգրկել մարդկանց ծրագրերը և ձգտումները, ցավեցնել նրանց զգացմունքները կամ թուլացնել նրանց ինքնագնահատականը: Մարդիկ ոչ միայն չպետք է ձգտեն ապաշխարելուն, կոտրված լինելուն և սգալուն, որոնք քրիստոնեական շնորհներ են, այլև պետք է ամեն գնով խուսափեն դրանցից: Այս պատճառով, Աստծո զավակներից շատերի առաջընթացը լրջորեն խոչընդոտվում է: Նրանք չեն հասկանում, որ ապաշխարությունը ոչ միայն առաջին անփոխարինելի քայլն է դեպի փրկությունը, այլև ճշմարիտ ուրախություն ունենալու միջոցն է:

Դարձի ժամանակ մարդը սկսում է տեսնել Աստծուն և ինքն իրեն այնպես, ինչպես երբեք չէր տեսել անցյալում: Ավելի մեծ հայտնությունն Աստծո սրբության և արդարության մասին բերում է ավելի մեծ հայտնություն սեփական անձի մասին, ինչը, իր հերթին, հանգեցնում է ապաշխարության կամ կոտրվածության մեղքի պատճառով: Այնուամենայնիվ, հավատացյալը չի մնում հուսահատության մեջ, քանի որ նա նույնպես ստանում է ավելի մեծ հայտնություն Քրիստոսում տրվող Աստծո շնորհքի մասին, ինչն անասելի ուրախություն է պատճառում նրան: Քրիստոնեական կյանքում այս շրջանը շարունակ կրկնվում է: Տարիների ընթացքում քրիստոնյան ավելի խորն է ընկալում Աստծուն և ինքն իրեն, ինչի արդյունքում նրանում ավելի մեծ և խորը կոտրվածություն է առաջանում: Այնուամենայնիվ, այդ ընթացքում քրիստոնյայի ուրախությունը հավասարապես ավելանում է, քանի որ նա ավելի ու ավելի մեծ հայտնություն է ստանում Աստծո սիրո, շնորհքի և ողորմության մասին՝ Քրիստոսի անձի և Նրա կատարած աշխատանքի միջոցով: Բացի այդ՝ տեղի է ունենում ավելի մեծ փոխանակում, որում քրիստոնյան սովորում է ավելի ու ավելի քիչ ապավինել իր գործերին և ավելի ու ավելի շատ՝ Քրիստոսի կատարած աշխատանքին: Որպես արդյունք, նրա ուրախությունը ոչ միայն ավելանում է, այլև ավելի հաստատուն և կայուն է դառնում: Նա դադարում է վստահել իր մարմնին, ինչը կռապաշտություն է, և հանգիստ է գտնում Քրիստոսի առաքինության և արժանիքների մեջ, ինչը ճշմարիտ քրիստոնեական աստվածապաշտություն է:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՈՒ

Հավատքի կանչ

«Հիսուսը եկավ Գալիլեա, քարոզում էր Աստծո թագավորության Ավետարանը և ասում, թե ժամանակը կատարվել է, և Աստծո թագավորությունը մոտեցել է: Ապաշխարե՛ք և հավատացե՛ք Ավետարանին»:

— Մարկոս 1.14,15

«Բայց հիմա առանց օրենքի Աստծո արդարությունը հայտնված է՝ օրենքից և մարգարեներից վկայված լինելով, այսինքն՝ Աստծո արդարությունը, որ Հիսուս Քրիստոսի հավատքից է, այն ամենի համար և ամենի վրա, որ հավատում են, որովհետև խտրություն չկա»:

— Հռոմեացիների 3.21,22

«Հավատքն էլ հուսացած բաների հաստատությունը և չերևացող բաների սպացույցն է»:

— Եբրայեցիների 11.1

Հավատքի կամ հավատալու կանչը գտնվում է ապաշխարության կանչի կողքին՝ որպես ճշմարիտ ավետարանական հրավերի անփոխարինելի տարր: Այնպես որ, անհրաժեշտ է, որ մենք պատշաճ կերպով հասկանանք հավատքի բնույթը և դրսևորումը ճշմարիտ դարձի մեջ:

ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՅԱՆ ՏԵՐՄԻՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հին կտակարանում «հավատալ» բառը թարգմանված է մի եբրայերեն բառից, որը նշանակում է «հաստատ կանգնել, վստահել, համոզված լինել ինչ-որ բանում»¹: Ծանոթ 15.6-ում գրված է, որ Աբրահամը «հավատաց Տիրոջը, և Նա նրա համար արդարություն համարեց այս»:¹ Այսինքն, Աբրահամը հաստատ կանգնեց և վստահեց այն բանին, ինչ Աստված խոստացել էր իրեն: Նույն գաղափարն արտացոլվում է Ամբակումի հանրահայտ «արդարն իր հավատքով պիտի ապրի» հռչակ-

1. Եբրայերեն «աման»

ման մեջ, որում «հավատք» բառը թարգմանված է մի եբրայերեն բառից, որը նշանակում է հաստատականություն կամ հավասարակշռվածություն (2.4)²: Հին կտակարանում Աստծուն հավատալը նշանակում էր համոզված լինել Նրա խոստումների մեջ, վստահել՝ առանց տատանվելու, և հաստատ կանգնել՝ ապավինելով Նրա Խոսքին:

Նոր կտակարանում «հավատալ» բառը թարգմանված է մի հունարեն բառից, որը նշանակում է «ընկալել ինչ-որ բան՝ որպես ճշմարիտ, համոզված լինել դրանում՝ վստահելու աստիճան»³: Նոր կտակարանի հեղինակները համարեցին, որ այս բառն ամենապատշաճն է՝ փոխանցելու համար եբրայերենում առկա հավատքի գաղափարը՝ որպես վստահություն Աստծո բնավորությանը և խոստումներին:

ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

Մեծ օրինություն է և աստվածային իմաստության մեծ դրսևորում է, որ Սուրբ գիրքը չի ներկայացնում հավատքը որպես առեղծված, և ոչ էլ թողնում է դրա իմաստի բացահայտումը մեր երևակայությանը: Ընդհակառակը՝ Սուրբ գրքում Աստված տվել է մեզ հստակ սահմանումներ հավատքի մասին՝ բազմաթիվ օրինակներով և նկարագրություններով, որպեսզի էլ ավելի պարզեցնի դրա իմաստը: Եբրայեցիների թղթի հեղինակը գրեց այս սահմանումներից ամենասեղմը. «Հավատքն էլ հուսացած բաների հաստատությունը և չերևացող բաների ապացույցն է» (11.1):

«Հավատսիացում» բառը թարգմանված է մի հունարեն բառից, որը նշանակում է այնպիսի բան, որի վրա մեկ այլ բան է դրված, օրինակ՝ ենթակառուցված կամ հիմք⁴: Այս բառը ստացել է մտքի կայունության, հաստատական վճռականության, վստահության և հավաստիացման իմաստ: «Համոզվածություն» բառը թարգմանվել է մի հունարեն բառից, որը նշանակում է վստահություն ինչ-որ բանի գոյության և ճշմարտացիության հանդեպ⁵: Այս բառիմաստների լույսի ներքո մենք կարող ենք սահմանել աստվածաշնչյան հավատքը որպես քրիստոնյայի հավաստիացում կամ վստահություն, որ այն, ինչի հանդեպ ինքը հույս ունի, իրական է կամ կիրականանա, ինչպես նաև՝ համոզվածություն, որ այն, ինչ ինքը չի տեսել, իրականում գոյություն ունի:

Հավատքի այս սահմանումը, որը գրված է Սուրբ Հոգու առաջնորդությամբ⁶, երկու անչափ կարևոր հարց է առաջացնում: Ինչ-

2. Եբրայերեն «էմունա»

3. Հունարեն «պիստեո»

4. Հունարեն «հուպոստասիս»

5. Հունարեն «էլեգոս»

6. Բ Տիմոթեոս 3.16, Բ Պետրոս 1.21

պէն կարող ենք հավաստիացում ունենալ այն բանում, ինչի հանդեպ հոյս ունենք, և ինչպէս կարող ենք համոզվածություն ունենալ այն բանում, ինչը չենք տեսել: Անպատասխան մնալու դեպքում, այս երկու հարցերը կարող են դրդել անկեղծ հավատացյալներին ենթադրություններ անելու կամ զենք դառնալու անհավատների ձեռքում, որոնք պնդում են, որ հավատքն ընդամենը անիրատեսական մտածելակերպ է, որը ցանկալին իրականություն է համարում: Ի վերջո, լուսնորդը կարող է լիովին համոզված լինել, որ ինքը Լոուրենս Արաբացին է, կամ որ Ատլանտիդայի կորսված աշխարհամասը գտնվում է անմիջապես իր տան հիմքի տակ: Այնուամենայնիվ, դա իրականություն չի դառնում նրա անձնական հավաստիացման և անսասան համոզվածության պատճառով: Այդ դեպքում, ինչպէս քրիստոնյան կարող է հավաստիացում ունենալ այն փրկության մեջ, որի հանդեպ նա հոյս ունի, և ինչպէս նա կարող է վստահ լինել այն հոգևոր իրողությունների մեջ, որոնք նա երբեք չի տեսել: Այս երկու անչափ կարևոր հարցերի պատասխանը Հռոմի եկեղեցուն ուղղված Պողոս առաքյալի նամակում է: Գրելով այն մասին, թե ինչպես տարեց Աբրահամն արձագանքեց որդի ունենալու խոստմանը, նա նշում է, որ նահապետն «իր մտքում համոզված էր, թե Նա (Աստված), որ խոստացավ, կարող է և անել» (Հռոմ. 4.21):

Այս հատվածում մենք գտնում ենք երկու անփոխարինելի տարր, որոնք ցույց են տալիս աստվածաշնչյան հավատքի տարբերությունը ենթադրությունից կամ ցանկալին իրականություն համարելուց: Աբրահամը լիովին համոզված էր, որ ինքը որդի էր ունենալու, քանի որ գիտեր, որ Աստված էր խոստացել դա, և նա հավատաց, որ Աստված ն հավատարիմ է, և կարող է անել դա: Մտածելով իր մարմնի մասին, նա գիտեր, որ այն գրեթե մահացած էր, քանի որ ինքը մոտավորապես հարյուր տարեկան էր: Մտածելով իր կին Սառայի մարմնի մասին, նա գիտեր, որ բնական հղացումը և ծննդաբերությունն անհնար էին⁷: Այնուամենայնիվ, Աստված որդի խոստացավ Աբրահամին, և Աբրահամն «Աստծո խոստման համար չերկմտեց անհավատությամբ, այլ զորացավ հավատքով և Աստծուն փառք տվեց» (Հռոմեացիների 4.20): Աբրահամի օրինակից մենք սովորում ենք հինգ կարևոր ճշմարտություն աստվածաշնչյան հավատքի բնույթի մասին.

1. Մենք կարող ենք հավաստիացում ունենալ այն բանում, ինչի հանդեպ հոյս ունենք, եթե Աստված խոստացել է դա Իր Խոսքում:
2. Մենք կարող ենք համոզվածություն ունենալ, որ այն բաները, որոնք մենք չենք տեսել, իրական են, քանի որ Աստված հայտնել է դրանք կամ ցույց է տվել Իր Խոսքում:

7. Հռոմեացիների 4.19

3. Հավաստիացման բացակայությունն այն բանում, ինչ Աստված խոստացել կամ հայտնել է Իր Խոսքում, անհավատություն է:
4. Հավաստիացումն այն բանում, ինչ Աստված չի խոստացել, ենթադրություն է:
5. Ճշմարիտ աստվածաշնչյան հավատքը հիմնված չէ զգացմունքների, հույզերի կամ մարդկային իմաստության վրա, այլ այն բանի, ինչ Աստված հայտնել է մեզ Իր Խոսքում:

Մինչև շարունակելը, մենք պետք է կարճ դիմենք այն անհավատին, ով կանդի, որ մեր դատողությունն ունի մեկ ճակատագրական սխալ. մենք ենթադրում ենք, որ մեր Աստվածաշունչն Աստծո Խոսքն է: Ինչպե՞ս կարող ենք իմանալ, որ այս գիրքը, որը մենք անվանում ենք Սուրբ գիրք, Աստծո անսխալական հայտնությունն է մարդկությանը, և ինչպե՞ս կարող ենք վստահ լինել, որ դրա դրույթները հատկապես վերաբերում են մեզ: Այս հարցերի պատասխանը բաղկացած է երկու մասից: Առաջինը՝ մենք մատնանշում ենք Աստվածաշնչի փառավոր վկայությունն իր մասին: Դրա գեղեցկությունը և իմաստությունն անհամեմատելի են: Դրա լայն շրջանակը և կատարյալ միասնությունն անզուգական են: Դրա բազմաթիվ մարգարեությունները և ճշգրիտ իրականացումն անկարելի է բացատրել՝ առանց աստվածային միջամտության: Ավելին՝ այն առաջարկում է միակ ողջամիտ բացատրությունը մարդկային կյանքի դժվարությունների և չարի գոյության մասին: Պատմությունն ապացուցում է, որ այն, ինչ Աստվածաշունչն ասում է մարդու մասին, ճիշտ է:

Երկրորդը՝ մենք պետք է մատնացույց անենք Սուրբ Հոգու աշխատանքը, քանի որ առանց դրա անկարելի է հավատալ: Քրիստոնյաների մեծ մասը հավատում է Քրիստոսին՝ առանց ջատագովության օգնության: Ավելին՝ ովքեր մահացել են որպես նահատակներ իրենց հավատքի համար, չէին կարողանա բացատրել իրենց մեջ եղող հույսի պատճառը՝ օգտագործելով ջատագովության դասական փաստարկները: Այդ դեպքում, ո՞րն է Աստվածաշնչի և Ավետարանի հանդեպ նրանց հավատքի հիմքը: Պատասխանը Սուրբ Հոգու վերածնող և լուսավորող աշխատանքն է: Քրիստոնյան հավատում է, որ Աստվածաշունչն Աստծո Խոսքն է, քանի որ Սուրբ Հոգին է հայտնել դա նրան: Նման Թիվատիր քաղաքում ապրող Լիդիային՝ Տերը բացել է քրիստոնյայի սիրտը՝ Խոսքին հավատքով արձագանքելու համար⁸:

Սա է պատճառը, որ աշխարհի հեռավոր անկյուններում գտնվող ցեղային մշակույթներում ապրող մարդը պատրաստ է մահանալ որպես նահատակ, միայն թե չուրանա Սուրբ գիրքը: Նա գիտի, որ

8. «Եվ մի կին, անունը Լիդիա, ծիրանավաճառ, Թիվատիր քաղաքից, աստվածավախ, լսեց, որի սիրտը Տերը բացեց, որ Պողոսի խոսածներին մտիկ անի» (Գործք 16.14):

Աստծո խոսքը ճշմարիտ է, և որ արժե մահանալ դրա համար, քանի որ Աստված է տվել նրան այդ գիտելիքը: Վայրի ցեղին պատկանող այդ անկիրթ և անպաշտպան անդամը հավաստիացում ունի այն փրկության մեջ, որի հանդեպ ինքը հույս ունի, և հաստատ համոզված է այն հոգևոր իրողությունների մեջ, որոնք նա երբեք չի տեսել, քանի որ Աստված է սովորեցրել նրան՝ շնորհիվ Սուրբ Հոգու վերածնող և լուսավորող աշխատանքի⁹:

Այս ճշմարտության մեջ է աստվածաշնչյան քրիստոնեության և գեղեցկությունը, և՛ վրդովեցուցիչ իրողությունը: Թեև ջատագովությունն անչափ օգտակար է ավետարանչության մեջ և հավատացյալների հավատքը գորացնելու համար, մեր հավատքը կախված չէ բոլոր հարցերին պատասխանելու կամ թերահավատների պնդումները հերքելու կարողությունից: Մենք հավատում ենք Աստվածաշնչին և Ավետարանին, քանի որ այն Աստված, Ով ասաց. «Թող խավարից լույս ծագի», նույն Աստվածն է, Ով ծագեց մեր սրտերի մեջ, որպեսզի տա մեզ Աստծո փառքի գիտության լույսը՝ Քրիստոսի դեմքում¹⁰: Այս ճշմարտությունն անշեղորեն ուղղորդում է այն քարոզչին, ով կարող է օգտագործել մեծագույն փաստարկները՝ Ավետարանը պաշտպանելու համար, սակայն հասկանում է, որ հենց ինքը Ավետարանն է Աստծո փրկարար գորությունը¹¹:

ՀԱՎԱՏՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՆԴԵՊ

Որպեսզի ընդունենք Աստծո փրկության մեծ աշխատանքը, մենք պետք է ոչ միայն ապաշխարենք մեր մեղքերից, այլև հավատանք կամ վստահենք այն բանին, ինչ Աստված արել է մեզ համար Իր Որդի Հիսուս Քրիստոսի միջոցով: Մենք պետք է դադարենք ապավինել ցանկացած այլ բանի և վստահենք միմիայն Հիսուս Քրիստոսի Անձին և Նրա կատարած աշխատանքին, Նրա մահվանը խաչի վրա՝ մեր մեղքերի համար, և Նրա՝ մեռելներից հարությանը: Մենք պետք է հավատանք, որ Նա արեց այդ ամենը մեզ համար, ինչպես նաև՝ որ մենք հաշտվել ենք Աստծո հետ և հավիտենական կյանք ենք ստացել Նրանում:

Կարևոր է հասկանալ հետևյալը. ինչպես որ Աստված պատվիրում է բոլորին ամենուրեք ապաշխարել իրենց մեղքերից, այնպես էլ Նա պատվիրում է բոլորին ամենուրեք հավատալ Իր Որդուն¹²: Հովհաննեսն առաքյալը գրում է իր առաջին նամակում. «Եվ սա է Նրա պատվի-

9. Եսայի 54.13, Երեմիա 31.34, Հովհաննես 6.45

10. Բ Կորնթացիների 4.6

11. Հռոմեացիների 1.16

12. Գործք 17.30

րանը, որ հավատանք Նրա Որդի Հիսուս Քրիստոսի անվանը» (3.23): Երբ բազմությունը հարցրեց Հիսուսին, թե ինչ իրենք պետք է անեին «Աստծո գործերը գործելու» համար, Նա պատասխանեց. «Սա է Աստծո գործը, որ հավատաք Նրան, որին Նա ուղարկեց» (Հովհաննես 6.28,29): Նույնպես կարևոր է հասկանալ, որ մարդիկ կարող են հնազանդվել Հիսուս Քրիստոսին հավատալու պատվիրանին՝ միայն բացատրելով հավատքի մնացած բոլոր առարկաները: Հավատալը, որ Հիսուսն այս աշխարհի Փրկիչն է, նշանակում է դադարել հավատալ նրանց, ովքեր նման պնդում են անում: Սա, հավանաբար, քրիստոնեական հավատքի ամենավորդավեցուցիչ պահանջն է: Մարդը չի կարող պնդել, որ փրկարար հավատք ունի Քրիստոսի հանդեպ՝ որպես իր Փրկչի, եթե բացարձակապես չժխտի փրկության մնացած բոլոր միջոցները: Ճշմարիտ հավատքը վստահում է Հիսուս Քրիստոսին ոչ թե որպես *փրկիչներից մեկի*, այլ՝ որպես *միակ Փրկչի*:

Այս պնդումն արմատական ֆունդամենտալիզմի կարճամիտ գյուտ չէ. այն բխում է Քրիստոսի և Նրա առաքյալների ուսմունքներից: Հիսուսը մատնացույց արեց Ինքն Իրեն՝ հայտարարելով. «Ես եմ ճանապարհը և ճշմարտությունը և կյանքը. ոչ ոք չի գալիս Հոր մոտ, եթե ոչ Ինձանով» (Հովհաննես 14.6): Պետրոս առաքյալը նույնքան համարձակ էր, երբ Մինեդրիոնի առջև կանգնած հայտարարեց. «Եվ էլ ուրիշ ոչ մեկով փրկություն չկա, որովհետև ուրիշ անուն էլ չկա երկնքի ներքև մարդկանց տրված, որով կարելի լինի մեզ փրկվել» (Գործք 4.12): Պողոս առաքյալը հորդորեց երիտասարդ Տիմոթեոսին կատարել ավետարանչի գործը և նեղություններ կրել որպես Հիսուս Քրիստոսի բարի զինվոր¹³ իմանալով, որ «մեկ Աստված կա և մեկ միջնորդ Աստծո և մարդկանց միջև՝ Քրիստոս Հիսուս մարդը» (Ա Տիմոթ. 2.5): Հիմնվելով այս խոսքերի վրա՝ անազնիվ կամ խիստ քննադատական չէ ասելը, որ Ավետարանի ամեն մի ծառայող, ով չի մերժում փրկության հնարավորությունը ցանկացած միջոցով՝ Հիսուսից բացի, ուրացել է հավատքը: Նա բերել է Քրիստոսի կողմից արված դատաստանի սարսափելի զգուշացումն իր իսկ գլխին. «Եվ ով որ Ինձ ուրանա մարդկանց առջև, Ես էլ կուրանամ նրան Իմ Հոր առջև, որ Երկնքում է» (Մատթ. 10.33):

Աստված տվել է միայն մեկ կարմիր թել, որից կառչելով՝ մենք կարող ենք ապահով անցում կատարել դեպի հավիտենություն. Քրիստոսը և Նրա արյունալի մահը Գողգոթայի խաչի վրա: Ինչպես գրում է Պետրոս առաքյալը. «Եվ էլ ուրիշ ոչ մեկով փրկություն չկա» (Գործք 4.12): Միայն այս Ավետարանն է ստանում Աստծո հավանությունը:

13. Բ Տիմոթեոս 2.3, 4.5

ՀԱՎԱՏՔ՝ ԱՍՏԾՈ ՓԱՌՔԻ ՀԱՄԱՐ

Հոռուեացիների թղթում Պողոս առաքյալը խորաթափանց դիտարկում է անում ճշմարիտ հավատքի արդյունքի կամ հետևանքի մասին: Նա գրում է. «(Աբրահամն) Աստծո խոստման համար չերկմտեց անհավատությամբ, այլ՝ զորացավ հավատքով, և Աստծուն *փառք տվեց*» (4.20, շեղագիրն ավելացրած է): Ակնհայտ է, որ Աբրահամի հավատքը չփառավորեց Աստծուն միայն նրա երկրպագության միջոցով. նրա հավատքն ինքնին փառք բերեց Աստծուն: Այս ճշմարտությունը հասկանալու բանալին Եբրայեցիների թղթում է: Հեղինակը գրում է. «Բայց առանց հավատքի անկարելի է հաճո լինել, որովհետև Աստծուն մոտեցողը պետք է հավատա, թե Նա կա, և թե Իրեն խնդրողներին վարձահատույց կլինի» (11.6):

Մեր հավատքը հաճեցնում է Աստծուն և փառք է բերում Նրան, քանի որ այն մեր անձնական հայտարարությունն է Նրա ազնվության մասին: Երբ հավատքով ենք արձագանքում Աստծո Խոսքին, մենք ցույց ենք տալիս, որ անսասնաբար վստահություն ունենք այն ամենի հանդեպ, ինչ Աստված ասում է Իր մասին: Նրան հավատալը նշանակում է տալ անձնական վկայություն մարդկանց և հրեշտակներին, որ Նա հավատարիմ Աստված է, որում չկա անարդարություն, որ Նրա գործը կատարյալ է, և Նրա բոլոր ճանապարհներն արդար են, որ Նա պահում է Իր ուխտը և Իր ողորմությունը հազար սերունդների համար, և անկարելի է, որ Նա ստի¹⁴: Մյուս կողմից, անհավատությունը բացահայտ թշնամանք է Աստծո բնավորության դեմ: Այն կասկած է նետում Նրա գործերի վրա անցյալում և վիճարկում է Նրա անկեղծությունը ներկայում: Նա իրոք գոյություն ունի: Նա իրոք վարձատրում է Իրեն փնտրողներին: Նա իրոք նման խոստում է տվել: Անհավատությունը դատաստանի առջև է կանգնեցնում Աստծուն՝ ենթարկելով Նրա պնդումները մարդկային քննության: Նման հարցերը սերում են սատանայի սրտից, և հենց դրանք դարձան այն միջոցը, որն օգտագործվեց մեր նախաձեռնողներին սպանելու համար¹⁵: Աստծուն չհավատալը նշանակում է լիովին վիճարկել Նրա ինքնությունը, Իսկ Նրան հավատալը նշանակում է հաստատել Նրա վկայությունն Իր մասին և փառք տալ Նրան:

Ինչ վերաբերում է Ավետարանին, այս ճշմարտությունը լուրջ հետևանքներ ունի: Աստված դրել է Իր կնիքն Իր բոլոր գործերի վրա պատմության ընթացքում և հաստատել է դրանք բազմաթիվ ուշագրավ և անվիճարկելի ապացույցներով: Այնուամենայնիվ, Աստծո մեծագույն վկայությունը վերաբերում է Իր Որդուն: Սա նշանակում է,

14. Թվոց 23.19, Երկրորդ Օրինաց 7.9, 32.4, Տիտոս 1.2, Եբրայեցիների 6.18

15. Ծննդոց 3.1-6, Հովհաննես 8.44

որ Որդուն հավատացողը հավատում է Աստծուն և կատարում է Նրա կամքը, իսկ Որդուն չհավատացողը ստախոս է անվանում Աստծուն և թշնամաբար է վերաբերվում Նրան: Հովհաննես առաքյալը գրում է.

«Եթե մարդկանց վկայությունն ընդունում ենք, Աստծո վկայությունն ավելի մեծ է, որովհետև սա է Աստծո վկայությունը, որ վկայեց Իր Որդու մասին: Ով որ հավատում է Աստծո Որդուն, վկայությունն ունի իր անձում: Ով որ չի հավատում Աստծուն, ստախոս է արել Նրան, որովհետև չհավատաց այն վկայությանը, որ Աստված վկայեց Իր Որդու մասին: Եվ սա է վկայությունը, որ Աստված հավիտենական կյանք տվեց մեզ, և այս կյանքը Նրա Որդու մեջ է: Ով որ Որդուն ունի, նա կյանքն ունի, և ով որ Աստծո Որդուն չունի, կյանքը չունի» (Ա Հովհ. 5.9-12):

Առաջնորդվելով Սուրբ Հոգով՝ Հովհաննեսն անսխալական տրամաբանություն է առաջարկում: Առաջինը՝ նա պնդում է, որ Աստծո վկայությունն ավելի արժանահավատ է, քան ցանկացած մարդու վկայությունը: Աստվածաշունչը հայտնում է, որ բոլոր մարդիկ ստախոս են¹⁶, իսկ Աստված «մարդ չէ, որ սուտ խոսի, ո՛չ էլ մարդու որդի, որ զոջա» (Թվոց 23.19): Այդ իսկ պատճառով, եթե մենք ամեն օր հավատում ենք մարդկանց վկայությանը, որքան ավելի պետք է հավատանք Աստծո վկայությանը: Երկրորդը՝ Հովհաննեսը հաստատում է, որ Աստված իսկապես վկայություն է տվել Իր Որդու մասին, և Նրա վկայությունը հետևյալն է. այն ամենը, ինչ վերաբերում է փրկությանը, Աստծո հետ շփմանը և հավիտենական կյանքին, միայն Հիսուս Քրիստոսի մեջ է: Ի վերջո, Հովհաննեսը հանգում է իր արմատական և անսասան հետևությանը, որ ցանկացած մարդ, ով լիարժեք կերպով չի ընդունում Որդուն, չունի հավիտենական կյանքի հույս, և ցանկացած մարդ, ով չի հավատում Որդուն, ստախոս է անվանում Աստծուն: Առանց Հիսուս Քրիստոսի՝ մարդիկ բաժին չունեն Աստծո հետ: Սա է առաքելական քրիստոնեության վկայությունը. «Նա, ով Որդուն ուրանում է, Հորն էլ չունի. նա, ով Որդուն դավանում է, Հորն էլ ունի» (Ա Հովհ. 2.23):

Նշանակում է՝ մենք ամենից առավել հաճեցնում և փառավորում ենք Աստծուն, երբ հավատում, վստահում և ապավինում ենք այն փաստին, որի մասին Նա տվել է Իր մեծագույն վկայությունը. Նա գովրեցի Հիսուսն Իր սիրելի Որդին է, Ով հաճելի է Իրեն, Նա է ճանապարհը, ճշմարտությունը և կյանքը, և ոչ ոք չի գալիս Հոր մոտ, եթե ոչ Նրանով¹⁷: Նա, ով հավատում և դավանում է այս ամենը Որդու մասին, և՛ հաճելի է Աստծուն, և՛ փառք է բերում Նրա անվանը: Նա, ով հրաժարվում է հավատալ, արդեն իսկ ստախոս է անվանել Աստծուն և զրկվել է հավիտենական կյանք ստանալու ցանկացած հնարավորությունից:

16. Հռոմեացիների 3.4

17. Մատթեոս 3.17, 17.5, Մարկոս 9.7, Հովհաննես 14.6, Բ Պետրոս 1.17

ՊԱՐԾԱՆՔԻ ՎԵՐՋ

Այն պահին, երբ փրկության վարդապետությանը ավելացվում կամ միացվում է նույնիսկ խիստ աննշան գործ, քրիստոնեությունը վերածվում է գործերի կրոնի, արդարացումը հնարավոր է լինում վաստակել, Աստված պարտական է դառնում մարդկանց, իսկ մարդիկ կարողանում են պարծենալ Նրա առջև: Մա է պատճառը, որ Պողոս առաքյալը պայքարում է իր ամբողջ կարողությամբ, որպեսզի իր գրվածքներում շեշտադրի մարդկության անհույս վիճակը և ապացուցի, որ մարդը լիովին անկարող է հաճեցնել Աստծուն մարմնավոր կերպով: Նա ցանկանում է, որ «ամեն բերան խփվի, և ամբողջ աշխարհն Աստծո առջև դատապարտ լինի» (Հռոմ. 3.19): Միայն այդ դեպքում մարդիկ կհեռացնեն իրենց հայացքն իրենցից և հավատքով կնայեն Աստծուն: Միայն այդ դեպքում նրանք կթողնեն իրենց գործերը և կընկնեն շնորհքի գիրկը: Միայն այդ դեպքում նրանց պարծանքն իրենցով կվերածվի Տիրոջով պարծենալուն: «Ինչպես գրված է. «Նա, ով պարծենում է, թող Տիրոջով պարծենա» (Ա Կորնթ. 1.31):

Հռոմեացիների 3-րդ գլխում Պողոսը շարադրում է այս ճշմարտություններն Աստծուց ոգեշնչված պարզությամբ: Այս գլխի 1-20-րդ խոսքերում նա ջանում է ապացուցել, որ բոլոր մարդիկ մեղավոր են և դատապարտված են արդար Աստծո և Նրա օրենքի առջև¹⁸: Դրանից հետո նա ուղղում է իր ուշադրությունը Գողգոթայում Քրիստոսի կատարած աշխատանքին և հայտնում է մեզ Սուրբ գրքում գրված ամենավեհ ճշմարտություններից մեկը: Նա պատկերում է Քրիստոսին որպես այն մեծ քավությունը, որը կրեց Իր ժողովրդի մեղքերը, նրանց փոխարեն Իր վրա վերցրեց Աստծո զայրույթը և արդար Աստծուն հնարավորություն տվեց արդարացնել մեղավոր մարդկանց՝ առանց դավաճանելու Իր արդարությանը¹⁹: Ի վերջո, Պողոսն ամփոփում է իր ասելիքը հետևյալ բացականչությամբ. «Հիմա ո՞ր է պարծանքը: Խափանվեց: Ո՞ր օրենքով, գործերի՞ օրենքով: Ո՛չ, այլ՝ հավատքի օրենքով: Ուրեմն, համարում ենք, որ մարդը հավատքով է արդարանում՝ առանց օրենքի գործերի» (Հռոմ. 3.27,28):

Պողոսն ավարտում է իր փաստարկը հռետորական հարցով. «Հիմա ո՞ր է պարծանքը»: Մինչև որ ինչ-որ մեկը կհասցնի ձեռք բարձրացնել՝ արձագանքելու համար, նա պատասխանում է իր տված հարցին այնպիսի բացականչությամբ, որը ցուցադրում է անսասան համոզվածություն և հաստատուն վճռականություն. «Խափանվեց»: Այս բառը կարելի է թարգմանել նաև հետևյալ կերպով. «Այն դուրս է

18. Հռոմեացիների 3.1-20

19. Հռոմեացիների 3.21-26

արվել կամ վնասվել է»²⁰: Այստեղ Պողոսն օգտագործում է հունարեն «աորիստ» ժամանակաձևը՝ ցույց տալու համար, որ գործերով պարծենալը՝ որպես փրկության միջոց, բացարձակապես անընդունելի է, որպեսզի կանխի ցանկացած հետագա բանավեճ այս թեմայով²¹: Պողոսը կարծես ասում է. «Պարծանք՝ գործերով: Նույնիսկ մի՛ մտածեք այդ մասին, առավել ևս՝ մի՛ փորձեք բանավիճել: Որպես Աստծո առջև արդար դիրք ունենալու միջոց՝ այն մեկընդմիջ բացառված է»:

Կարևոր է նշել, որ բացառված է ոչ թե ցանկացած տեսակի պարծանք, այլ միայն պարծանքը մարդկային արժանիքներով: Թեև մենք այլևս չենք կարող պարծենալ մեր գործերով և նույնիսկ մեր հավատքով, սակայն ունենք հիմքեր և հնարավորություն պարծենալու Աստծով և Նրա շնորհքով: Երբ մեզ հարցնում են «(մեր) մեջ եղած հույսի համար» (Ա Պետր. 3.15), մենք պետք է հստակ հայտարարենք. «Ամեն ինչ միայն շնորհքով է»²²:

«Մեզ առաջուց սահմանելով, որ Իրեն որդեգիր լինենք Հիսուս Քրիստոսի ձեռքով՝ Իր կամքի հաճության պես, Իր փառավոր շնորհքի գովասանքի համար, որ նրանով շնորհք ցույց տվեց մեզ այն Սիրելիով» (Եփես. 1.5,6):

«Որովհետև շնորհքով եք փրկված՝ հավատքի ձեռքով, և սա ոչ թե ձեզնից է, այլ Աստծո պարգևն է, ոչ թե գործերից, որ մեկը չպարծենա» (Եփես. 2.8,9):

«Ոչ թե մեզ, Տեր, ոչ թե մեզ,
Այլ՝ Քո անվանը փառք տուր
Քո ողորմության համար
Եվ Քո ճշմարտության համար» (Սաղմ. 115.1):

Իրենց բնույթով մարդիկ ունայն, ամբարտավան և պարծենկոտ են: Ղամեքի և Համանի բնավորությունը հատուկ է բոլորիս²³: Մենք պարծենում ենք մեր իմաստությամբ, ուժով և կարգավիճակով, սակայն չենք նկատում, որ մենք ընդամենը ռունգերի մեջ գտնվող օղ ենք, մեր գոյությունը նման է գոլորշու, մեր իմաստությունը հիմարություն է, և մեր արդարությունը նման է կեղտոտ լաթերի²⁴: Ահա թե ինչու է Երեմիա մարգարեն զգուշացնում մեզ.

20. Ջոզեֆ Հենրի Թայեր. «Թայերի հունարեն-անգլերեն բառարան» (Գրենդ Ռեփիլդս, «Baker», 1977թ.), էջ 195:

21. Պողոսն օգտագործում է «էկկլեիոն» բայի «աորիստ» ժամանակաձևը՝ ցույց տալով, որ «(պարծենալը) կորսականապես կամ մեկընդմիջ արգելված է»: Վ. Ռոբերտսոն Նիկոլլ. «Մեկնիչի հունարեն Նոր կտակարան» (Լոնդոն, «Hodder and Stoughton», 1987-1910թթ.) հտ. 2, էջ 613:

22. Այս մտքի սկզբնաղբյուրը՝ «Ամեն ինչ՝ միայն շնորհքով. Լուրջ խոսք՝ ուղղված նրանց, ովքեր ձգտում են փրկության Տեր Հիսուս Քրիստոսով», Չարլզ Սփերջեն (Փասսադենա, Տեխաս, «Pilgrim Publications», 1978թ.):

23. Ծանոթոց 4.23,24, Եսթեր 5.11

24. Եսայի 2.22, 64.6, Հակոբոս 4.14

«Այսպէս է ասում Տերը.
 «Իմաստունը իր իմաստությամբ չպարծենա,
 Եվ գորավորն իր գորությամբ չպարծենա,
 Հարուստն իր հարստությամբ չպարծենա,
 Այլ սրանով պարծենա, ով որ պարծենում է,
 Թե՛ հասկանում և ճանաչում է Ինձ,
 Որ ես եմ Տերը, որ երկրի վրա ողորմություն,
 իրավունք և արդարություն եմ անում,
 Որ ես սրանց եմ հավանում,- ասում է Տերը»» (Երեմիա 9.23,24):

Համաձայն Աստծո Խոսքի՝ մարդիկ չունեն ոչ մի հիմք պարծենալու համար: Ցանկացած վեհ բան, որին իրենք հասնում են, կարելի է վերագրել միայն Աստծո շնորհքին: Ցանկացած սխալ կամ տկարություն, որը կա իրենցում, բխում է իրենցից: Այն, ինչը պարծանքի արժանի է, իրենցը չէ, իսկ այն, ինչն իրենցն է, պարծանքի արժանի չէ: Սա հատկապես ճշմարիտ է փրկության և Աստծո առջև արդար դիրք ունենալու վերաբերյալ: Յուրաքանչյուրը, ով թեկուզ ինչ-որ բան է հասկացել Աստծո արդարության և իր մեղքի մասին, պետք է համարի, «որ մարդը հավատքով է արդարանում՝ առանց օրենքի գործերի» (Հռոմ. 3.28): Այս խոսքում օգտագործված «համարել» բառը թարգմանվել է մի հունարեն բառից, որը նշանակում է «դիտարկել, համարել, հաշվարկել, կշռադատել կամ եզրակացնել»²⁵: Մեր սրտի եղածի անկողմնակալ դիտարկումը և մեր արժանիքների ու արատների պատշաճ հաշվարկումը պետք է դրդի յուրաքանչյուրիս եզրակացնել, որ եթե փրկությունն օրենքի գործերից է, ուրեմն մենք բոլորովին հույս չունենք: Նույնիսկ ամենափոքր հայտնությունը մեր մեղավորության մասին՝ Աստծո արդարության լույսի ներքո, պետք է դրդի յուրաքանչյուրիս համաձայնել այն հուսահատ մարդկանց հետ, որոնք նույնպես ցավալիորեն բացահայտել են իրենց իրական վիճակը՝ տեսնելով այն Աստծո փառքի լույսի ներքո:

Հոր. «Ականջի լսելով ես լսել էի Քո մասին,
 Բայց հիմա աչքս տեսնում է Քեզ:
 Այդ պատճառով նվաստանում եմ
 Եվ զղջում հողի և մոխրի վրա» (42.5,6):

Եսայի. «Վայ ինձ, որովհետև կորած եմ,
 Որովհետև ես պիղծ շրթունքով մարդ եմ,
 Եվ ես պիղծ շրթունքով ժողովրդի մեջ եմ բնակվում,
 Եվ իմ աչքերը տեսան Ջորաց Տեր Թագավորին» (6.5):

Պողոս. «Ես ինչ խեղճ մարդ եմ. ո՞վ կապրեցնի
 ինձ այս մահի մարմնից» (Հռոմ. 7.24):

25. Հունարեն «*լոգիզոնայ*»

Մեղավորը պետք է հասնի այնպիսի կարևոր գիտակցության, որում ինքը տեսնում է, որ բացարձակապես զուրկ է փրկություն ստանալու արժանիքից, և որքան էլ փնտրի, չի գտնի փրկության հույս իրենում: Միայն այդ դեպքում նա կդառնա շնորհքին և կկանչի Աստծուն՝ ողորմություն ստանալու համար: Այլ կերպ ասած՝ բոլորս պետք է միանանք մաքսավորներին և մեղավորներին, եթե ցանկանում ենք փրկված լինել²⁶: «Որովհետև, որոնք որ օրենքի գործերից են, անեծքի տակ են» (Գաղատ. 3.10), բայց երանի՛ նրան, ում Աստված արդարություն է վերագրում հավատքով՝ առանց գործերի.

«Երանի՛ նրանց, որոնց անօրինությունները թողվեցին,
Եվ որոնց մեղքերը ծածկվեցին:
Երանի է այն մարդուն, որին Տերը մեղք չի
համարի» (Հռոմ. 4.7,8):

Ճշմարիտ գիտելիքն Աստծո և սեփական անձի մասին անչափ կարևոր է մեղավորների դարձի համար, բայց այն հավասարապես կարևոր է նաև սուրբերի շարունակական սրբացման համար: Հավատացյալը պետք է շարունակի աճել Աստծուն և ինքն իրեն ճանաչելու մեջ, մինչև համոզված լինի, որ փրկությունը միայն շնորհքով է, որ զգվանքով վերաբերվի նույնիսկ ակնարկին այն մասին, որ կարող է փրկվել իր առաքիլության, արժանիքների կամ աստվածապաշտության միջոցով: Իրականում, սա մեծագույն նպատակներից և արդյունքներից մեկն է, որոնց ձգտում է Աստված՝ կատարելով Իր սրբացման աշխատանքը հավատացյալի կյանքում: Մեր կյանքի ամբողջ ընթացքում Նա այնպես է կազմակերպում ամեն ինչ, որ կործանի մեր ինքնաարդարացումը և վստահությունը սեփական անձի հանդեպ, որպեսզի մենք ապավինենք Քրիստոսի Անձի առաքիլությանը և Գողգոթայում Նրա կատարած աշխատանքի արժանիքին: Նա անում է սա Իր փառքի և մեր բարօրության համար: Մեր հոգևոր բարեկեցությունը և պտղաբերությունը կախված են այն բանից, թե որքանով մենք կփոխարինենք վստահությունը սեփական անձի հանդեպ՝ միայն Աստծուն վստահելով: Երեմիա մարգարեն այսպես է ձևակերպում սա.

«Անիծյալ լինի այն մարդը, որ մարդուն է ապավինում
Եվ մարմինը իրեն բազուկ շինում
Եվ իր սրտով խտորում Տիրոջից:
Նա մոռենու պես պիտի լինի անապատում,
Եվ պիտի բարիքը եկած ժամանակը չտեսնի,
Եվ պիտի բնակվի անապատի այրված տեղերում,
Աղի և անբնակ երկրում:

26. Ղուկաս 18.13,14

Օրհնյալ լինի այն մարդը, որ Տիրոջն է ապավինում,
 Եվ Տերն է նրա հույսը:
 Նա նման կլինի մի ծառի, որ տնկված է ջրերի մոտ,
 Նա իր արմատները կձգի գետի մոտով
 Եվ չի տեսնի տաքությունը եկած ժամանակը,
 Այլ նրա տերևները կանաչ կլինեն,
 Եվ երաշտ տարում նա չի վախենա
 Եվ չի դադարի պտուղ տալուց» (Երեմիա 17.5-8):

Ամփոփելով՝ ես ցնցված եմ՝ տեսնելով, թե ինչպես են միևնույն եկեղեցական համայնքի մարդիկ արձագանքում այն ուղերձին, որը շեշտադրում է մարդկային արատավորությունը, ցույց է տալիս, որ իրենց գործերը չունեն փրկարար արժեք, և որ իրենք հուսահատորեն աստվածային շնորհքի կարիքն ունեն: Ոմանք վիատվում, վիրավորվում կամ բացահայտ բարկանում են այն պատճառով, որ իրենց և իրենց աստվածապաշտ գործերի մասին նման խիստ խոսքեր են հնչում: Սակայն այլ մարդիկ, որոնք նույն եկեղեցական համայնքում են և լսում են միևնույն ճշմարտությունները, լցվում են ուրախությամբ և ցնծում են Աստծո բարության շնորհիվ: Որքան խավար կերպով է քարոզիչը պատկերում նրանց, այնքան ավելի ցնծագին են նրանք դառնում, և այնքան նրանց փառաբանությունն ավելանում է: Ո՞րն է տարբերությունն այս երկու խմբերի միջև: Առաջին խմբին պատկանող մարդիկ վստահում են իրենց մարմնին ու պարծենում են իրենց առաքինությամբ և արժանիքներով: Երկրորդ խմբին պատկանող մարդիկ «թլփատությունն» են, որ հոգով պաշտում են Աստծուն, պարծենում են Քրիստոս Հիսուսով և մարմնի վրա վստահություն չունեն (տես Փիլիպ. 3.3): Նրանք գոհունակությամբ են ընդունում, երբ իրենց խավարը բացահայտվում է, և նման վիշտ վերապրելու պատճառով Քրիստոսը և Աստծո շնորհքը մեծարվում են: Նրանք գիտեն, որ իրենց գիշերվա խավարն ավելի պարզ է ցույց տալիս Աստծո շնորհքի աստղերը:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԵՔ

Հավատալ և դավանել

«Բայց հավատքից լինող արդարությունն այսպես է ստում. «Չասես քո սրտում՝ ո՛վ վեր կեղնի երկինքը, այսինքն՝ Քրիստոսին վայր բերելու համար: Կամ՝ ո՛վ կիջնի անդունդը, այսինքն՝ Քրիստոսին մեռելների միջից հանելու համար»: Բայց Գիրքն ինչ է ստում. «Մոտիկ է քեզ խոսքը, քո բերանում ու քո սրտում է», այսինքն՝ հավատքի խոսքը, որ մենք քարոզում ենք: Որովհետև, եթե բերանովդ Հիսուսին Տեր դավանես և սրտումդ հավատաս, թե Աստված հարություն տվեց Նրան մեռելներից, կայրես: Քանի որ սրտով հավատում ենք՝ արդարանալու համար, և բերանով դավանում ենք՝ փրկվելու համար»:

— Հռոմեացիների 10.6-10

Այս հատվածը համարվում է Սուրբ գրքի ամենապերճախոս և ամենակարևոր հատվածներից մեկն այն մասին, թե ինչ պետք է անի մարդը՝ փրկվելու համար: Քրիստոնեության պատմության դարերի ընթացքում այն եղել է միսիթարության աղբյուր նրանց համար, ովքեր հավատացել են, և պաշտպանական պարիսպ՝ տարատեսակ սուտ ուսմունքների գրեթե մշտական հարձակումների դեմ, որոնք փորձում են խառնել գործերը հավատքի հետ՝ դրանք փրկության միջոց դարձնելով: Մարդը չի ստանում փրկությունը քաջարի գործերով և վեհանձն ուխտագնացություններով, այլ՝ Տիրոջ անունը հավատքով կանչելով:

«ՄՈՏԻԿ Ե ԽՈՍՔԸ»

Հռոմեացիների 10-րդ գլխի առաջին հինգ խոսքերում Պողոս առաքյալը ցույց է տալիս Իսրայելի ժողովրդից շատերի լուրջ աստվածաբանական սխալմունքը: Թեև նրանք գովելի նախասնձավորություն ունեին, սակայն չէին փնտրում ճիշտ դիրք Աստծո առջև՝ հավատալով Նրա Որդու քավչարար աշխատանքին: Փոխարենը, ձգտում էին արդարություն ստանալ՝ խստապահանջ և տանջալի կերպով հնազանդվելով օրենքին²: Պողոսն ընդդիմանում է նրանց սխալ-

1. Գործք 16.30

2. Հռոմեացիների 10.1-3

մունքին՝ հայտարարելով, որ Քրիստոսի կատարյալ փրկարար աշխատանքը վերջ դրեց մարդկային արժանիքներով կամ ջանքերով Աստծո առջև արդարանալու բոլոր փորձերին³:

Օրենքը ներկայացնում է անկում ապրած մարդկանց այնպիսի պահանջներ, որոնք նրանք չեն կարող կատարել նույնքան, որքան որ չեն կարող «վեր ելնել երկինքը» կամ «իջնել անդունդը»: Մակայն հավատքը լիովին այլ է. այն չի պահանջում ոչ մի հերոսական սխրանք կամ անհնարին թվացող կրոնական համապատասխանություն: Փոխարենը, այն կոչ է անում մարդուն գիտակցել իր «անօգնական վիճակը» և ապավինել Քրիստոսի Անձին և ձեռքբերումներին⁴: Ահա թե ինչու է Պողոս առաքյալը հավատիացնում Հռոմում գտնվող քրիստոնյաներին, որ այն ամենը, ինչ իրենց անհրաժեշտ էր Աստծո առջև ճիշտ դիրք ունենալու համար, տրվեց իրենց, երբ հավատացին Ավետարանի խոսքին, որը մոտեցավ իրենց առաքելական քարոզման միջոցով⁵: Նրանք կարող էին վատահ լինել իրենց փրկության մեջ, քանի որ իրենց սրտերում հավատացին Ավետարանի ուղերձին, որը քարոզվեց իրենց, և բացահայտ կերպով դավանեցին Հիսուսին որպես Տեր:

ԱՅՍ ՀԱՏՎԱԾԻ ՍԽԱԼ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Այս հատվածն արդարացիորեն դարձել է ամենահայտնին և ամենագործածվողը մերօրյա ավետարանիչների կողմից, ինչպես նաև այն մարդկանց, որոնք ցանկանում են կիսվել իրենց հավատքով: Այնուամենայնիվ, ինչ էլ այն իրականում նշանակում, և ո՞րն է այս հատվածի պատշաճ կիրառությունն ավետարանչության մեջ: Կարո՞ղ է արդյոք որևէ մեկը կատարել այս աստվածաշնչյան պահանջները՝ հավատալը և դավանելը, եթե նա պարզապես որոշում կայացնի ընդունել Քրիստոսին, աղոթել ապաշխարության աղոթքը և դավանել Քրիստոսին՝ այդ որոշմանը հավանություն տվող հավատացյալների համայնքի առջև: Այս հարցերին պատասխանելու համար մենք պետք է դիտարկենք Պողոսի խոսքերն իրենց պատշաճ համատեքստում և որոշենք Պողոսի լեզվի ճշգրիտ իմաստը: Մենք պետք է զգույշ լինենք, երբ ենթադրում ենք, որ որևէ հատված որոշակի նշանակություն ունի և պետք է կիրառվի որոշակի կերպով, միայն որովհետև մեր ժամանակակիցները հակված են դրա լայնորեն ընդունված մեկնությանը և կիրառմանը: Մենք հաճախ ենթադրում ենք, որ

3. Հռոմեացիների 10.4

4. «Իմ անձն ապահով է» երգի երկրորդ տնից, հեղինակ՝ Հորացիո Գեյթս Սիեֆֆորդ (1828–1888թթ.):

5. Այսինքն՝ «հեշտորեն հասանելի դարձվեց նրանց համար»:

հասկանում ենք որևէ հատված, քանի որ առանց վիճարկելու ընդունել ենք դրա մեկնությունն այն մարդկանցից, որոնք առանց վիճարկելու ընդունել են այն ուրիշներից: Այնուամենայնիվ, երբ ինչ-որ մեկն իրականում ուսումնասիրում է այդ հատվածը՝ պարզելու համար, «թե այս այսպես է», այդ անվիճարկելի վստահության միամիտ շղթան հաճախ կտրվում է (Գործք 17.11): Նշանակում է՝ լավ կլինի, եթե տանք մեզ հետևյալ հարցը. արդյո՞ք Պողոս առաքյալը գրեց այս հատվածը, որպեսզի ապաշխարության աղոթքի նմուշ տար մեզ, թե՛ նա բոլորովին այլ նպատակ ուներ:

Ժամանակակից ավետարանչական շարժման մեջ ապաշխարության աղոթքը դարձել է մարդկանց դեպի Քրիստոսն առաջնորդելու և նրանց փրկության հավաստիացում շնորհելու գլխավոր միջոցը: Այս աղոթքը կարելի է գտնել ավետարանչական գրքույկների վերջին էջում և կարելի է լսել ավետարանչական քարոզների ավարտին: Որպես կանոն, այն բաղկացած է հետևյալ մասերից: Աստծուն փնտրող մարդը պետք է խոստովանի, որ մեղավոր է և անկարող է փրկել ինքն իրեն: Հաջորդը՝ նա պետք է դավանի, որ Հիսուսը մահացավ իր մեղքերի համար և հարություն առավ մեռելներից: Այնուհետև նա պետք է խնդրի Հիսուսին գալ իր սրտի մեջ և լինել իր Փրկիչը: Դրան հետևում է խոստումը, որ եթե նա անկեղծորեն աղոթեց այս աղոթքը, արդեն իսկ փրկված է: Ի վերջո, նա հավաստիացում է ստանում, որ եթե նա երբևէ կասկածի իր փրկության մեջ, պետք է հենվի այն փաստի վրա, որ այդ պահին աղոթել է ապաշխարության աղոթքը և դավանել է Քրիստոսին:

Թեև այս կետերում ինչ-որ ճշմարտություն կա, գոյություն ունեն մի քանի լուրջ առարկություններ մեղավորներին դեպի Քրիստոսն առաջնորդելու այս մեթոդի դեմ, որոնք պետք է ներկայացնենք: Առաջինը՝ այն չունի աստվածաշնչյան նախադրյալ: Այն չէր օգտագործվում Քրիստոսի, առաքյալների և առաջին քրիստոնյաների կողմից: Երկրորդը՝ այն հայտնի չի եղել եկեղեցու մեծ մասին ամբողջ պատմության ընթացքում, այլ՝ վերջերս հորինված գաղափար է: Երրորդը՝ այն վտանգ է ներկայացնում, քանի որ կարող է սահմանափակել Ավետարանը՝ վերածելով այն հավատքի դավանանքի: Բազմաթիվ մարդիկ, որոնց կյանքում չկա աստվածաշնչյան դարձի ոչ մի ապացույց, հավատում են, որ փրկված են պարզապես այն պատճառով, որ մեկ անգամ որոշում են կայացրել ընդունել Քրիստոսին և աղոթել են ապաշխարության աղոթքը: Թեև ավետարանչությունների ընթացքում ապաշխարության աղոթքն օգտագործող քրիստոնյաները միտումնավոր այդպես չեն վարվում, շատ հաճախ այս մեթոդաբանության արդյունքը հենց այսպիսին է: Չորրորդը՝ այն գրեթե լիովին փոխարինել է Սուրբ գրքի ապաշխարության և հա-

վատքի կոչին: Ապշեցուցիչ է, որ մարդկանց դեպի Քրիստոսն առաջ-նորդելու աստվածաշնչյան օրինակները, ըստ էության, անտեսվում են՝ ի նպաստ այս ժամանակակից մեթոդի: Հինգերորդը՝ այն դարձել է հավաստիացման գլխավոր և հաճախ միակ հիմքը: Այսինքն, ում կյանքում Աստծո կատարած աշխատանքի ապացույցն աննշան է կամ գրեթե բացակայում է, համոզված կամ հավաստիացած են իրենց փրկության մեջ միայն նրա համար, որ նրանք մեկ անգամ անկեղծորեն աղոթել են ապաշխարության աղոթքը:

Հռոմեացիների 10.9-ի այս ընդունված կիրառումն Աստծուն փնտրող մարդկանց հանդեպ հակառակ է Պողոսի տրամաբանությամբ և նպատակին: Այն աղավաղում է Սուրբ գրքի ամենից ազդեցիկ ուսմունքներից մեկը՝ «սոյա ֆիդե»-ն⁶, և դրա ամենից ազդեցիկ խոստումներից մեկը ուղղված է Աստծո ժողովրդին: Այն նույնպես վերածել է այս հատվածը դատարկ դավանանքի, որը մարդիկ օգտագործել են՝ տալով կեղծ հավաստիացում փրկության մեջ անթիվ մարդկանց, որոնք գրեթե դարձի պտուղ չունեն: Ահա թե ինչու է անչափ կարևոր, որ մենք մանրակրկիտ դիտարկենք այս հատվածը՝ ըստ դրա քերականական և պատմական համատեքստի:

Պողոսի գրվածի իմաստը և նպատակն ընկալելու համար օգտակար է հասկանալ, որ նա նկատի ունի թե՛ հավատացյալի կյանքում տեղի ունեցող մեկանգամյա իրադարձությունը, թե՛ այդ իրադարձության պտուղը, որը մնում է նրա կյանքի ամբողջ ընթացքում: Այլ կերպ ասած՝ նա խոսում է մարդու կողմից դարձի գալու և դրա շարունակական պտղի մասին, որը վավերացնում է նրա դարձը կամ ցույց է տալիս դրա իսկությունը: Մեղավորն արդարանում և հաշտվում է Աստծո հետ այն պահին, երբ նա ճշմարտապես հավատում է Քրիստոսի Անձին և Նրա քավչարար աշխատանքին: Այնուամենայնիվ, ապացույցն այն մասին, որ այդ պահին նա ճշմարտապես հավատացել է և դարձի է եկել այն է, որ նա շարունակում է հավատալ և դավանել իր կյանքի ամբողջ ընթացքում: Սա չի նշանակում, որ ճշմարիտ հավատացյալն անընկալունակ կլինի կասկածների հանդեպ, ենթակա չի լինի ձախտողումների և անխոչընդոտ աճ կունենա՝ հոգևորապես հասուն դառնալով: Այնուամենայնիվ, սա նշանակում է, որ այն Աստված, Ով սկսել է այդ բարի գործը նրանում, կշարունակի կատարել այն մինչև վերջին օրը⁷: Փրկությունը միայն շնորհքով է

6. Լատիներեն՝ «միայն հավատքով»: Այս պատմական արտահայտությունը նշանակում է, որ փրկությունը տրվում է միայն հավատքով Հիսուս Քրիստոսի միջոցով կատարված աստվածային փրկարար աշխատանքի հանդեպ՝ առանց որևէ մարդկային արժանիքի: Այն հինգ «սոյա»-ներից մեկն է, որոնք ամփոփում են Բարեկարգման (Ռեֆորմացիայի) աստվածաբանական համոզմունքները: Մյուս չորս «սոյա»-ներն են. «սոյա Սկրիպտուրա» (միայն Սուրբ գիրքը), «սոյա գրատիա» (միայն շնորհքով), «սոյա Քրիստոս» (միայն Քրիստոսը) և «սոյի Ղեռ գլորիա» (փառքը միայն Աստծուն):

7. Փիլիպեցիների 1.6

և միայն հավատքի միջոցով⁸: Այնուամենայնիվ, փրկարար հավատքի վկայությունը Հիսուս Քրիստոսի իշխանության անկեղծ և մշտական դավանությունն է հավատացյալի կյանքի ընթացքում:

Ահա և այս հատվածի մերօրյա կիրառման խնդիրը: Ոչ ոք չի կարող ժխտել, որ բազմաթիվ մարդիկ, որոնք քայլում են մեր քաղաքների փողոցներով և նստած են մեր եկեղեցիների նստարաններին, հավատում են, որ իրենք փրկված են, քանի որ մեկ անգամ նրանք ենթադրաբար հավատացել են իրենց սրտում և դավանել են իրենց բերանով, սակայն գրեթե մնայուն պտուղ չունեն: Նրանց ամբողջ կյանքն անցնում է մարմնավոր և աշխարհիկ կերպով՝ առանց Աստծո մնայուն զորության իրական ապացույցի, որը, ինչպես Աստվածաշունչն է սովորեցնում, փրկության անբաժանելի մասն է: Այնուամենայնիվ, նրանք անկոտրում են իրենց համոզմունքների մեջ, քանի որ մեկ անգամ «որոշում են կայացրել» և «աղոթել են ապաշխարության աղոթքը»: Այն ավետարանական ծառայողները, որոնք վավերացնում են այդպիսի մարդկանց փրկությունը, էլ ավելի են սրում այս խնդիրը: Նրանք հիմնավորում են այդ մարդկանց փրկությունը նրանց ենթադրյալ դարձով, սակայն չեն փնտրում սրբացման շարունակական աշխատանքի և հոգևոր պտղի որևէ ապացույց: Թվում է՝ նրանք մոռացել են Ավետարանի հիմնարար ճշմարտություններից մեկը. ճշմարիտ փրկարար հավատքը վավերացվում է իր հարատևությամբ և պտղով, և մեր փրկությունը մեղքի դատապարտությունից վավերացվում է այն բանով, որ ներկայումս մենք փրկվում ենք մեղքի իշխանությունից⁹:

ՄՐՏՈՎ ՀԱՎԱՏԱԼԸ

Հռոմեացիների 10.9,10-ում Պողոս առաքյալն ասում է, որ դուք փրկված եք, եթե հավատում եք ձեր «սրտում» և «սրտով»: Եթե մեր փրկությունը կախված է այսպիսի հավատքից, նշանակում է՝ այս երկու բառերը դիտարկելը և ճշգրտորեն մեկնելն անչափ կարևոր է: Այնուամենայնիվ, մինչև հավատքի մասին որևէ քննարկում սկսելը, լավ կլինի՝ հիշենք, որ դևերը նույնպես հավատում են և դողում են, բայց դա չի փրկում նրանց¹⁰: Երբ Հիսուսը սկսեց քարոզել Գալիլեայում, այն դևը, որով բռնված էր ժողովարանում գտնվող մի մարդ, աղաղակեց. «Գիտեմ Քեզ, թե ով ես՝ Աստծո Սուրբդ» (Մարկ. 1.24): Գաղարացի դիվահարը նույնիսկ էլ ավելի մանրամասնեց՝ խոստովանելով, որ Հիսուսը «Բարձրյալ Աստծո Որդին» է (Մարկ. 5.7): Աստվածաշունչը ցույց

8. Եփեսացիների 2.8

9. Մարկոս 13.13, Փիլիպեցիների 1.6, Հակոբոս 2.18

10. Հակոբոս 2.19

է տալիս, որ սատանան և դևերը խորը գիտելիք ունեն Հիսուս Քրիստոսի Անձի և աշխատանքի մասին և ընդունում են դրանք որպես բացարձակ իրողություններ: Նրանք գիտեն, որ Նա Աստծո Որդին է, որ Նա մահացավ Գողգոթայում՝ Իր ժողովրդի մեղքերի համար, և որ Նա հարություն առավ երրորդ օրը: Այնուամենայնիվ, նրանց գիտելիքը և Քրիստոսի վերաբերյալ իրողություններն ընդունելը չի փրկում նրանց: Նրանք չեն փրկվում այն փաստերով, որոնց ճշմարտացիության մեջ համոզված են. փոխարենը, նրանք դատապարտվում են դրանցով: Նույն ախտը գոյություն ունի նաև մարդկանց միջև:

Ժամանակակից Ավետարանական շարժման ցանկացած ազնիվ գնահատական ցույց կտա, որ բազմաթիվ մարդիկ, որոնք քայլում են մեր քաղաքների փողոցներով և նստած են մեր եկեղեցիների նստարաններին, հասել են «նույն պատվական հավատքին», ինչ դևերը (Բ Պետրոս 1.1)¹¹: Նրանք գիտեն որոշ բաներ Քրիստոսի Անձի և աշխատանքի մասին և դավանում են այդ բաները, երբ հարմար է իրենց: Այնուամենայնիվ, նրանց կյանքում գրեթե չկա ապացույց Քրիստոսի շարունակական փրկարար աշխատանքի մասին: Նրանց հավիտենական փրկության հույսը հիմնված է հեռավոր անցյալում կայացրած որոշման վրա, որը, իրենց համոզմամբ, անկեղծ էր. նրանք ընդունել են Քրիստոսին պարզ աղոթքի միջոցով: Ավետարանի ծառայողները, որոնք պետք է այդքան անմիտ չգտնվեին, հաստատել են նրանց հույսը: Նման դևերի, նրանք կորած են: Այնուամենայնիվ, ի տարբերություն դևերի, նրանք չգիտեն այդ մասին:

Այժմ, տեսնելով ոչ սրտանց հավատքի վտանգները, մենք պատրաստ ենք ուսումնասիրել ճշմարիտ սրտանց հավատքը՝ այն, որը ոչ միայն ընդունում է ճշմարտությունները Քրիստոսի Անձի և Նրա կատարած աշխատանքի մասին, այլև հենվում է դրանց վրա և վերափոխվում է դրանցով: Աստվածաշնչում սիրտը մարդու միջուկն է կամ էությունը: Այն մարդու մտքի, կամքի և զգացմունքների գտնվելու վայրն է: Ինչ-որ իմաստով, կարելի է ասել, որ սիրտը մեր ամբողջ ինքնության կառավարման կենտրոնն է: Այն, ինչ տեղի է ունենում դրանում, ազդում է մեր կյանքի բոլոր բնագավառների վրա: Այդ իսկ պատճառով, անհեթեթություն է մտածելը, որ մարդը կարող է հավատալ ինչ-որ բանի իր «սրտում» և «սրտով» և շրջադարձային կամ արմատական կերպով չկրել դրա ազդեցությունը:

Եթե մենք սրտանց հավատում ենք, որ Աստված հարություն տվեց Հիսուսին մեռելներից, նշանակում է՝ մեր էության խորքում հավատում ենք, որ այն ամենը, ինչ Հիսուսն ասաց Իր մասին, ճիշտ է: Մի-

11. Ըստ այս հատվածի, ճշմարիտ քրիստոնյաները մարդիկ են, որ առաքյալների պես հասել են «նույն պատվական հավատքին»:

գուցե սա այդքան ծայրահեղ չթվա, մինչև չդիտարկենք Նրա պնդումներից մի քանիսը.

- Նա հավիտենական Աստված է և Տիեզերքի Արարիչն է¹²:
- Նա բոլոր մարդկանց կյանքը և լույսն է¹³:
- Նա մարդկության միակ Փրկիչն է¹⁴:
- Նա տիեզերքի բացարձակ Տիրակալն է¹⁵:
- Նա կորոշի մարդկանց հավիտենական ճակատագիրը¹⁶:
- Նա ավելի արժեքավոր է, քան ամբողջ աշխարհի հարստությունը միասին¹⁷:
- Նրա կամքի և ծրագրի իրագործումը ամբողջ տիեզերքի և ամեն մարդու կյանքի նպատակն է¹⁸:
- Նրան պետք է սիրել ավելի, քան մարդկանց, առարկաները և երևույթները¹⁹:
- Նրան պետք է արմատական ձևով հետևել և հնազանդվել՝ անկախ դրա գնից²⁰:
- Նա կդատի Իր ժողովրդի՝ Իրեն մատուցած ծառայությունը և դրան համապատասխան կվարձատրի յուրաքանչյուրին²¹:

Քրիստոսի այս ծայրահեղ պնդումներն անփույթ պատասխանի հնարավորություն չեն տալիս: Մենք չենք կարող հավատալ դրանց մեր մտքի, կամքի և զգացմունքների խորքում և չվերապրել դրանց արմատական և նույնիսկ կործանարար ազդեցությունը: Եթե բանական արարածը հարի այս ճշմարտություններին, անկարելի է, որ տեսանելիորեն փոփոխություն չապրի դրանցով: Այս պնդումների բնույթն իսկ պահանջում է աղետալի չափերի հասնող փոփոխություն մարդու անձի և նրա կյանքի ընթացքի մեջ:

Այդ իսկ պատճառով, ճշմարիտ փրկարար հավատքն անգործոնյա և մասնակի վստահություն չէ՝ Քրիստոսի հանդեպ, այլ՝ գործուն և հարաճուն վստահություն: Սրբացման շարունակական աշխատանքի միջոցով այն, ի վերջո, համակում է հավատացյալի ամբողջ կյանքը: Փրկարար հավատքի ապացույցն այն չէ, որ մեկ անգամ մենք պարզապես «ընդունեցինք Քրիստոսին»՝ ինչ-որ աղոթք կրկնելով, այլ՝ որ այն պահից, երբ մենք հավատացինք Ավետարանին, Քրիստոսի պնդումներին Իր մասին և Նրա հավակնությունը մեր հանդեպ էլ ավելի մեծ տեղ են գրավում մեր կյանքում:

12. Հովհաննես 1.1,2, 8.58,59

13. Հովհաննես 1.4, 6.35, 8.12, 11.25

14. Հովհաննես 8.24, 14.6, Գործք 4.12

15. Մատթեոս 28.18, Գործք 2.36

16. Մատթեոս 16.27, 25.31-46

17. Մատթեոս 16.26

18. Դուկաս 6.46, 12.47

19. Դուկաս 14.26

20. Մատթեոս 16.24,25, Դուկաս 14.27-33

21. Մատթեոս 16.27, Բ Կորնթացիների 5.10

ԲԵՐԱՆՈՎ ԴՊՎԱՆԵԼԸ

Մրտանց հավատքն ամփոփ կերպով դիտարկելուց հետո մենք պետք է անդրադառնանք այն բանին, թե ինչ է նշանակում բերանով դավանելը: Առաջինը, ինչին մենք պետք է ուշադրություն դարձնենք Հռոմեացիների 10.9,10-ում, այս դավանության առանձնահատկությունն է: Այս դավանությունը պարզապես Հիսուս Քրիստոսին հավատալու մասին չէ, այլ՝ Նրա բացարձակ և համընդհանուր իշխանության: Այսպիսով, ապացույցը, որ մարդը հավատացել է իր սրտով և վստահում է Քրիստոսի Անձի և փրկարար աշխատանքի առաքիլությանը այն է, որ նա նույնպես դավանում է Նրան որպես Տեր:

Քրիստոնեության երկարատև պատմությունն ապացուցում է, որ ոչինչ չի կարող ավելի ծայրահեղ լինել կամ ավելի թանկ նստել մարդու վրա, քան «Կյուրիոս Իեսուս» (հունարեն՝ «Հիսուսը Տերն է») դավանությունն անելը: Հռոմեական իրականության մեջ կար միայն մեկ տեր, և նրա անունը Կեսար էր: Այլ տիրոջ մասին նույնիսկ հիշատակելը համարվում էր քաղաքական դավաճանություն, որը հաճախ ավարտվում էր աքսորով կամ մահապատժով: Հրեական կրոնում կար միայն մեկ Տեր, և Նրա անունը Յահվեհ էր: «Տեր» տիտղոսը մեկ այլ անձնավորությանը վերագրելը հայեցողություն էր և արժանի էր մահվան: Հունարենի ակնառու մասնագետ Ա. Թ. Ռոբերտսոնը գրում է. «Ոչ մի հրեա չէր անի դա, եթե իրականում չվստահեր Քրիստոսին, քանի որ LXX²²-ում «կյուրիոս» (տեր) բառն օգտագործվում է Աստծո վերաբերյալ: Ոչ մի հեթանոս, որը չէր դադարել երկրպագել կայսրին որպես «կյուրիոսի», նույնպես չէր անի դա»²³: Ռոբերտսոնը շարունակում է. «Կարելի է հիշել Պոլիկարպոսի մասին, որից պահանջում էին ասել «Կյուրիոս Կեյսար» (Կեսարն է տերը), իսկ նա ամեն անգամ պատասխանում էր «Կյուրիոս Իեսուս»-ով: Նա պատժվեց՝ հատուցելով իր կյանքով իր հավատարմության համար: Այսօր անհոգ մարդիկ կարող են ասել. «Տեր Հիսուս» բառերը թեթևամիտ և նույնիսկ աներկյուղ կերպով, բայց այդ ժամանակ ոչ մի հրեա կամ հեթանոս այդպես չէր ասի, եթե իրականում նկատի չունենար դա»²⁴:

Մենք փրկվում ենք՝ միայն հավատալով Քրիստոսի Անձին և Նրա կատարած աշխատանքին, բայց մեր հավատքի ճշմարիտ լինելու ապացույցն այն է, որ մենք դավանում ենք Հիսուսին որպես Տեր և հավատարիմ ենք Նրան, նույնիսկ երբ թանկ ենք վճարում այդ դավանության համար: Առաջին եկեղեցին չարչարանքներ էր կրում և մահանում էր, քանի որ այն հավատարմորեն հռչակում էր Հիսուսին որպես

22. Յոթանասուհից թարգմանության (Հին կտակարանի գրքերի հունարեն թարգմանության) հապավումը:

23. Ա. Թ. Ռոբերտսոն. «Խոսքի պատկերները Հին կտակարանում» (Նեշվիլ, «Broadman Press», 1930-1933թթ.), հտ. 4, էջ 389:

24. Ռոբերտսոն. «Խոսքի պատկերները», հտ. 4, էջ 168:

Տեր և հրաժարվում էր երկրպագել Կեսարին: Ներկայումս քրիստոնյաները կրում են բանտարկություն, կտտանքներ և մահ նույն դավանության պատճառով: Նույնիսկ Արևմուտքում, որտեղ ֆիզիկական հալածանքը շատ քիչ է կամ ընդհանրապես չկա, ճշմարիտ հավատացյալն այն մարդն է, որը հնազանդվում է Հիսուս Քրիստոսի իշխանությանը, ոչ թե ապրում է «այս չար աշխարհի» չափանիշներով (Գաղատ. 1.4): Ահա թե ինչ նկատի ունենում էր Պողոս առաքյալը՝ գրելով. «Որովհետև, եթե բերանովդ Հիսուսին Տեր դավանես և սրտումդ հավատաս, թե Աստված հարություն տվեց Նրան մեռելներից, կապրես» (Հռոմ. 10.9):

Ճշմարիտ հավատքը Հիսուսի հանդեպ արտահայտվում է Նրա իշխանությանը իրապես հնազանդվելով և այն բացահայտ կերպով դավանելով, ինչն ավելի է խորանում, որքան որ հավատացյալը հասունանում և զորանում է, նույնիսկ ամենից անբարենպաստ հանգամանքներում: Փրկության մեծագույն ապացույցն այն է, որ մարդը շարունակում է հասունանալ այս հավատքով և դավանությամբ: Մեկնելով Հռոմեացիների 10.9,10-ը՝ ակնառու շոտլանդացի մկրտական Ռոբերտ Հոլդեյնը (1764-1842) գրում է.

«Մարդը դառնում է արդար, կատարյալ արդար՝ հավատալով Իր Որդու մասին Աստծո լուրին: Բայց ապացույցը, որ նրա հավատքը ճշմարիտ է, այն է, որ նա բացահայտ դավանում է Տիրոջն իր բերանով այն ամենում, ինչում Նրա կամքը հայտնի է: Քրիստոսին դավանելը նույնքան անհրաժեշտ է, որքան Նրան հավատալը, սակայն անհրաժեշտ է այլ նպատակով: Հավատքն անհրաժեշտ է՝ արդարության պարզևր ստանալու համար: Դավանությունն անհրաժեշտ է՝ ապացուցելու համար, որ դուք ստացել եք այդ պարզևր: Եթե մարդը չի դավանում Քրիստոսին՝ պատրաստ է վտանգի ենթարկել իր կյանքը, համբավը, ունեցվածքը, ազատությունը և այն ամենը, ինչը թանկ է իր համար, նա չունի Քրիստոսի հավատքը: Այսպիսով, ասելով, որ դավանում ենք փրկվելու համար՝ առաքյալը նկատի չունի, որ այն փրկության պատճառն է, կամ որ առանց դրա փրկության պարզևն ամբողջական չէ: Երբ մարդը հավատում է իր սրտում, նա արդարանում է: Բայց Քրիստոսին դավանելը հավատքի արդյունքն է, և վերջին օրը այն կլինի նաև հավատքի ապացույցը: Հավատքը, որը շնորհում է Քրիստոսի արդարությունը մեղավորին, արտահայտվում է Նրա անունը դավանելով՝ թշնամիների միջև կամ վտանգի առջև»²⁵:

ԴԱՎԱՆԵԼԸ՝ ԻՐ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՎ

Որպեսզի հասկանանք, թե ինչ նկատի ունենում էր Պողոսը՝ գրելով, որ անհրաժեշտ է դավանել Հիսուսին որպես Տեր, արժե հաշվի առնել, թե ինչ էր նշանակում քրիստոնյա լինելն Առաջին եկեղեցում: Բերա-

25. Ռոբերտ Հոլդեյն. «Հռոմեացիների թղթի մեկնություն» (Էդիմբուրգ, «Banner of Truth», 1958թ.), էջ 508:

նիայի կառավարիչ Պլինիոս Կրտսերը, նամակ գրելով Տրայանոս կայսերը (թագ. 98-117թթ.), հակիրճ նկարագրում է, թե ինչպես էին քրիստոնեության մեջ մեղադրվող մարդիկ հարցաքննվում, և ինչպես էին նրանց դեմ ուղղված մեղադրանքներն ապացուցվում կամ հերքվում. «Ինձ ներկայացվեց անասուն տեղեկություն, որը մեղադրում էր մի քանի մարդու, որոնք հետաքննության ընթացքում հերքեցին, որ իրենք քրիստոնյա են կամ երբևէ եղել են: Նրանք կրկնեցին ինձ հետ աղոթք՝ ուղղված մեր աստվածներին, գինի և խունկ մատուցեցին քո արձանի առջև և նույնիսկ հայհոյեցին Քրիստոսի անունը... այդ իսկ պատճառով, ես պատշաճ համարեցի ազատ արձակել նրանց»²⁶:

Պլինիոսը գրում է մի քանի մարդու մասին, որոնց ակնհայտորեն Քրիստոսի հետևորդ լինելու սուտ մեղադրանք էին ներկայացրել: Իրենց անմեղությունն ապացուցելու համար նրանք աղոթեցին հռոմեական աստվածներին, երկրպագություն մատուցեցին կայսրին և հայհոյեցին Հիսուսի անունը: Հռոմեացիների 10.9,10-ում նրանք արեցին քրիստոնյաներին ուղղված պատվերի ճիշտ հակառակը:

Թեև Պլինիոսի նամակում գրված է այնպիսի մարդկանց մասին, որոնք հանցավոր չէին քրիստոնյա լինելու մեջ, այն լուրջ հիմք է տալիս մեզ ենթադրելու, թե ինչպես կլինեք ամեն ինչ, եթե մեղադրյալներն իրականում քրիստոնյա լինեին: Պատկերացրեք, որ Հռոմի իշխանությունները հայտնաբերում են մի փոքրիկ տնային եկեղեցի և բերում են այդ մարդկանց նույն հռոմեական պաշտոնյայի մոտ: Նրանց դեմ ուղղված մեղադրանքն ապացուցելու կամ հերքելու համար նրանց տանում են մի փոքրիկ խնկարկման սեղանի մոտ, որտեղ նրանց պատվիրում են մի քանի կարճ ծես կատարել: Առաջինը՝ նրանք պետք է կանչեն հռոմեական աստվածներին: Երկրորդը՝ պետք է մասնակցեն կայսերական երկրպագության ծեսի, որպեսզի ապացուցեն իրենց հավատարմությունը Կեսարին: Եվ վերջինը, նրանց պատվիրում են հայհոյել Քրիստոսին՝ կամ ուրանալ Նրա իշխանությունը, կամ նզովք հռչակել Նրա վրա²⁷: Ի զարհուրանք այդ փոքրիկ համայնքի՝ նրանցից երկուսն արագորեն կանգնում են խնկամանի մոտ և վարվում են այնպես, ինչպես իրենց պատվիրվել է: Երբ նրանք ազատ են արձակվում, հաջորդին ուժով ոտքի են կանգնեցնում՝ պատվիրելով հնազանդվել: Թեև լցված վախով ու դողով, նա ոչ միայն հրաժարվում է երկրպագել հռոմեական աստվածներին և Կեսարին, այլև պատասխանում է. «Կյուրիոս Իեսուս»՝ «Հիսուսն է Տերը»: Նրան ուժով հեռացնում են՝ արքայի կամ մահապատժի դա-

26. Մերիլ Չ. Թեննի. «Նոր կտակարանի ժամանակաշրջանը» (Գրենդ Ռեփիդս, «Eerdmans», 1965թ.), էջեր 329-330:

27. Ա Կորնթացիների 12.3

տապարտելու համար: Մեկ առ մեկ այդ եկեղեցու անդամներն անում են նույն հավատարիմ դավանությունը, որը կանխորոշում է նրանց ճակատագիրը: Թեև սա հորինված սցենար է, քրիստոնեական պատմության արխիվներն ապացուցում են, որ անթիվ հավատացյալների հարկադրել են նման փորձության, և նրանք հաղթող են դուրս եկել՝ վճարելով իրենց կյանքով: Նրանց փորձությունն ապացուցում էր, որ նրանք սրտանց հավատում էին փրկությանը, քանի որ դավանում էին Հիսուսին որպես Տեր, նույնիսկ՝ մինչև մահ:

ՊԱՏՇԱՃ ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Հաշվի առնելով Հռոմեացիների 10.9,10-ի իրական նշանակությունը և այն փաստը, թե դարերի ընթացքում ինչպիսի գին են վճարել Քրիստոսի հետևորդները՝ Նրա անունը դավանելու համար, այս հատվածի տարածված կիրառությունը ժամանակակից ավետարանչության մեջ չունի ոչ մի արդարացում: Պնդելը, որ այս հատվածն աստվածաշնչյան հիմք է այն ապաշխարության աղոթքի համար, որով ավարտվում են բազմաթիվ ավետարանչական գրքույկներ և քարոզներ, լուրջ մեկնողական սխալմունք է: Այնուամենայնիվ, այս տարածված համոզմունքի պատճառով բազմաթիվ դարձի չեկած տղամարդիկ, կանայք և երեխաներ գրեթե անսասան հավատիացում ունեն իրենց հավիտենական փրկության մեջ, միայն որովհետև մեկ անգամ նրանք համաձայնել են մի քանի աստվածաշնչյան ճշմարտությունների հետ և մի նմուշային աղոթք են կրկնել: Իրանից հետո նրանց կյանքում չի եղել ոչ մի վերափոխում, սրբացման ոչ մի շարունակական աշխատանք և ոչ մի ձգտում Քրիստոսի հանդեպ: Օգտվելով Պողոս առաքյալի խոսքերից՝ արժե հարցնել. «Անմիտ ավետարանիչներ, ո՞վ ձեզ կախարդեց»²⁸:

Հռոմեացիների 10.6-10-ը սովորեցնում է, որ մենք փրկված ենք միայն հավատքով: Քրիստոնյաները չեն վաստակում փրկությունը ինչ-որ հերոսական սխրանքի կամ ուժասպառ անող ջանքերի միջոցով. նրանք ընդունում են այն՝ հավատալով Քրիստոսի Անձին և Նրա կատարած աշխատանքին: Այն մարդիկ, որոնք ճշմարտապես հավատացել են, վաղուց արդեն թողել են իրենց արդարությունը հաստատելու ցանկացած փորձ: Նրանք ընկել են Քրիստոսի վրա և կանգնած են Նրա առաքինության և արժանիքների վրա:

Այնուամենայնիվ, հավատքը Քրիստոսի հանդեպ՝ կարճատև, անգործունյա և աննկատ չէ. այն մնայուն, գործուն և ակնհայտ է: Սա երաշխավորված է, քանի որ փրկությունն Աստծո գործն է՝ Աստ-

28. Գաղատացիների 3.1

ծո փառքի համար: Նա, Ով սկսել է ձևավորել փրկարար հավատքը հավատացյալի սրտում, անպայման կհետևի, որ այն հարատևի, խորանա և դրսևորվի: Այդ դրսևորումներից մեկը Հիսուս Քրիստոսի իշխանությունը և խոսքով, և գործով դավանելն է՝ անկախ այն գնից, որը պետք է վճարել դրա համար:

Այսպիսով, ինչպե՞ս պետք է ընդունենք և կիրառենք այս խոսքերը: Հավատացյալի համար դրանք պետք է մշտական մխիթարություն և զգուշացում լինեն: Մխիթարությունը հետևյալն է. մենք փրկված ենք միայն շնորհքով և միայն հավատքի միջոցով: Մեր ճիշտ դիրքն Աստծո առջև մեր ջանքերի կամ հերոսական գործերի արդյունքը չէ, այլ՝ Գողգոթայում Քրիստոսի մեծ աշխատանքի և ձեռքբերումների արդյունքը: Զգուշացումը հետևյալն է. փրկարար հավատքի և ճշմարիտ դարձի գլխավոր ապացույցներից մեկը մեր կյանքում այն է, որ Քրիստոսի իշխանությունն էլ ավելի իրական է դառնում մեզ համար, և մենք պատրաստ ենք հետևել Նրան՝ նույնիսկ ամենամեծ գինը վճարելու դեպքում: Ինչ վերաբերում է ավետարանչությանը և Աստծուն փնտրող մարդկանց հետ աշխատելուն, այս խոսքերը պետք է կիրառվեն եռակի: Առաջինը՝ մենք պետք է կիրառենք դրանք, որպեսզի ապացուցենք Աստծուն փնտրող մարդուն գործերի անօգուտ լինելը և հորդորենք նրան թողնել սեփական արժանիքներով և առաքիլությամբ փրկություն ստանալու ցանկացած հույս: Երկրորդը՝ մենք պետք է կիրառենք դրանք, որպեսզի խրախուսենք նրան սպասել իր փրկությունը միայն Քրիստոսից և փրկության համար հավատալ միայն Նրան: Երրորդը՝ Աստծուն փնտրող մարդը պետք է կիրառի դրանք որպես անսխալական միջոց՝ իր դավանանքի իսկությունը մշտապես ստուգելու համար: Նա պետք է իմանա, որ եթե ինքը ճշմարտապես դարձի է եկել, Հիսուս Քրիստոսի իշխանությունն էլ ավելի իրական կդառնա իր կյանքում: Թեև կյանքի ընթացքում նա կկրի մեծ դժվարություններ և շատ ճախողումներ իր հավատքի, աստվածապաշտության և դավանության մեջ, նրա անձը և նպատակներն էլ ավելի կհնազանդվեն Քրիստոսի իշխանությանը:

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐԱ

ԸՆԴՈՒՆԵԼ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ

«Բայց որոնք որ Նրան ընդունեցին, իշխանություն տվեց նրանց Աստծո որդիներ լինելու՝ նրանց, որ Նրա անվանը հավատում են»:

— Հովհաննես 1.12

«Ահա ես դռան առջև կանգնած եմ և թակում եմ: Եթե մեկը լսի Իմ ձայնը և դուռը բացի, կմտնեմ նրա մոտ և ընթրիք կանեմ նրա հետ, և նա՝ Ինձ հետ»:

— Հայտնություն 3.20

Մերօրյա ավետարանչությունը շեշտադրում է հետևյալը. մարդը պետք է որոշում կայացնի, աղոթի ապաշխարության աղոթքը և ընդունի Հիսուս Քրիստոսին իր սրտում: Այս քայլերն այնքան արմատացած են դարձել ժամանակակից ավետարանական մտքի համար, որ գրեթե անհնար է թվում ավետարանչական հավաքույթ անցկացնել՝ առանց դրանց: Այնուամենայնիվ, չնայած այս քայլերի լայնորեն ընդունված լինելուն, մենք պետք է հարցնենք մեզ, թե արդյո՞ք այս մեթոդն իսկապես աստվածաշնչյան է: Քանի որ Հովհաննես 1.12-ը և Հայտնություն 3.20-ն ամենից հաճախ են մեջբերվում՝ որպես աստվածաշնչյան հիմք ժամանակակից ավետարանչության այս ձևի համար, օգտակար կլինի մանրակրկիտ ձևով ուսումնասիրել այս երկու խոսքն այս և հաջորդ գլուխներում: Արդյո՞ք դրանք աստարում են այնպիսի ավետարանչության, որը հավաստիացնում է մարդկանց հավիտենական փրկության մեջ պարզապես այն պատճառով, որ նրանք մեկանգամյա որոշում են կայացրել հոգուտ Քրիստոսի, հոժարակամ բացել են իրենց սրտերը և ընդունել են Հիսուսին աղոթքի միջոցով:

Մինչև այս խոսքերը դիտարկելը, մենք պետք է ևս մեկ անգամ լիովին գիտակցենք մեր նախաձեռնության լրջությունը: Շատերը կհամաձայնեն, որ ամենատարածված խնդիրներն Արևմուտքի ավետարանական հավատացյալների միջև դատարկ դավանությունները և անզուսպ մարմնավոր վարքն են: Միլիոնավոր մարդիկ համոզված են

իրենց փրկության մեջ, քանի որ իրենք հետևել են այդ «քայլերին», սակայն դեռ ապրում են աշխարհիկ կերպով՝ չունենալով նույնիսկ աննշան ձգտում Աստծո հանդեպ: Ո՞րն է պատճառը: Միթե փրկությունն այնքան տկար է, որ չի կարող ազդել մարդու վրա, եթե նա ամբողջ կյանքում ջանասիրաբար չաշակերտի և հաշվետու չլինի ինչ-որ մեկին: Կամ, միգուցե, կա ավելի ցավալի պատճառ՝ այն, որ մեր ենթադրյալ դարձի եկածներից շատերը բոլորովին դարձի եկած չեն: Հնարավոր է, որ Ավետարանի մասին գիտելիքի պակասը կործանման է տանում միլիոնավոր մարդկանց: Հնարավոր է, որ մենք անգիտակցաբար դարձել ենք հին ժամանակների կեղծ մարգարեների պես, որոնք մակերեսորեն էին բժշկում մարդկանց՝ ասելով. «Խաղաղություն, խաղաղություն», այնինչ խաղաղություն չկա (Երեմիա 6.14): Լավ կլինի, եթե հիշենք, որ մենք չենք քարոզում սուրբգրային Ավետարանը, եթե մեր կոչը չի համապատասխանում սուրբգրային Ավետարանին:

ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ ԱՄԲՈՂՁՈՎԻՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼԸ

Հովհաննեսի Ավետարանի նախաբանում գտնվում է ամենահրաշալի սուրբգրային խոստումներից մեկը փրկության մասին. «Բայց որոնք որ Նրան ընդունեցին, իշխանություն տվեց նրանց Աստծո որդիներ լինելու՝ նրանց, որ Նրա անվանը հավատում են» (1.12): Հասկանալի է, թե ինչու այն դարձավ ամենագործածական հատվածներից մեկը մերօրյա ավետարանչության մեջ: Շատերն օգտագործել են այն պատշաճ կերպով՝ առաջնորդելով բազմություններին Քրիստոսի թագավորության մեջ: Այնուամենայնիվ, շատերն օգտագործել են այն սխալ կերպով՝ առաջնորդելով բազմություններին փրկության կեղծ հավաստիացման: Այս պատճառով, մենք պետք է ճշտորեն հասկանանք այս հատվածը և դրա աստվածաշնչյան կիրառումը, մինչև որ օգտագործենք այն՝ մարդկանց դեպի Քրիստոսն առաջնորդելու համար:

Հովհաննեսը նախորդում է այս հատվածը հայտարարությամբ այն մասին, որ հրեաները լիովին մերժեցին Մեսիային: Այն հակիրճ, բայց ազդեցիկ կերպով պնդում է, որ Քրիստոսը «Իրենների (սեփական ժողովրդի) մեջ եկավ, և Իրենները Նրան չընդունեցին» (1.11): «Ընդունել» բառը թարգմանված է հին և գործածական հունարեն *«պարապանքան»* բառից, որը նշանակում է «անցնել մեկի կողմը», «ընդունել»: Հիսուսը նույնպես օգտագործում է այս բառը՝ նկարագրելով հավատացյալների ընդունելությունը Հոր երկնային բնակարաններում¹:

Ցույց տալով, որ հրեա ժողովուրդը չընդունեց Քրիստոսին՝ Հովհաննեսն անցում է կատարում բոլորին ուղղված փառավոր և

1. Հովհաննես 14.2

համընդհանուր խոստմանը. «Բայց որոնք որ Նրան ընդունեցին, իշխանություն տվեց նրանց Աստծո որդիներ լինելու՝ նրանց, որ Նրա անվանը հավատում են» (1.12): Որդեգրությունն Աստծո ընտանիքում՝ որդիության լիարժեք իրավունքներով և արտոնություններով, հասանելի է բոլորին՝ հրեային և հույնին, թագավորին և ծառային, հարուստին և չքավորին, փիլիսոփային և տկարամիտին, առաքինի մարդուն և մարմնավաճառին՝ նրանց, ովքեր ընդունում են Քրիստոսին և հավատում են Նրա անվանը:

Մենք չպետք է վիճարկենք, որ սա հավիտենական փրկության և որդիության համընդհանուր հրավեր է: Այնուամենայնիվ, քննարկման ենթակա է այն, թե ինչպես ենք մենք յուրացնում այս խոստումը: Ինչ է նշանակում ընդունել Նրան: Արդյո՞ք այս հատվածն աստվածաշնչյան հիմնավորում է՝ խրախուսելու համար Աստծուն փնտրող մարդուն բացել իր սիրտը և ընդունել Հիսուսին: Կարելի է ասել, որ ինչ-որ մեկն ընդունել է Հիսուսին, որովհետև նա համաձայն է Ավետարանի հիմնարար պնդումներին, գիտակցում է, որ ներման կարիք ունի և աղոթքով հրավիրում է Հիսուսին իր կյանքի մեջ: Այս մեկնորդական հարցերը պետք է պատասխանվեն:

Հունարեն «ընդունեցին» բառի մեջ չկա ոչ մի բացառիկ բան, ինչը կօգներ մեզ ավելի լավ հասկանալ, թե ինչ է նշանակում Հիսուսին ընդունելը: Այնուամենայնիվ, այս բառի համատեքստը թույլ է տալիս մեզ որոշակի պատկերացում կազմել այդ մասին: Առաջին մեկնորդական բանալին այս խոսքի վերջին արտահայտության մեջ է, որում Հովհաննեսը պնդում է, որ Հիսուսին ընդունող մարդիկ «Նրա անվանը հավատում են»:

Սուրբ գրքում հավատալ բայը չի սահմանափակվում որոշակի փաստերի մտավոր ընկալմամբ և նույնիսկ դրանց համաձայնելով: Փոխարենը, այն նշանակում է վստահել մեր հավատքի առարկային և ապավինել դրան այն աստիճան, որ դառնա մեր բոլոր գործերի հիմքը: Մեր հավատքը կամ վստահությունը Հիսուս Քրիստոսի հանդեպ չի վավերացվում մեր տպավորիչ բանավոր դավանանքով և նույնիսկ այն բանով, ինչ մենք ենթադրաբար զգում ենք մեր սրտում. փոխարենը, այն ճշմարիտ կամ կեղծ է այն չափով, որով Նրա Անձը և կամքը որոշում են մեր գործողությունները և ուղղորդում են մեր կյանքի ամբողջ ընթացքը: Այսպիսով, ճշմարիտ հավատքն ընդգրկում է ռիսկի որոշակի չափ հավատացյալի կողմից, քանի որ նա բառացիորեն բախտախաղի է դնում իր կյանքը՝ այն պնդման հիման վրա, որ Հիսուսն է «Քրիստոսը՝ կենդանի Աստծո Որդին» (Մատթ. 16.16): Ինչպես որ Պողոս առաքյալը գրեց Կորնթոսի եկեղեցուն, եթե Քրիստոսի պնդումները ճիշտ չեն, նշանակում է՝ ճշմարիտ հավատացյալն «բոլոր

մարդկանցից ավելի ողորմելի» է, քանի որ նրա կյանքի ամբողջ ընթացքը հիմնված է եղել ստի վրա (Ա Կորնթ. 15.19): Այդ իսկ պատճառով, «Քրիստոսին ընդունելը» նշանակում է վստահել Նրան կամ ապավինել այն աստիճան, որ մենք բախտախաղի ենք դնում մեր ժամանակավոր և հավիտենական բարեկեցությունը՝ հավատալով Նրա պնդումների ճշմարտացիությանը, և ուղղորդում ենք մեր կյանքի ամբողջ ընթացքը՝ համաձայն Նրա կամքի:

Երկրորդ մեկնողական բանալին գտնվում է «Նրա անվանը» բառակապակցության մեջ: Սուրբ գրքում Աստծո անվանը հավատալը նշանակում է լիարժեք կերպով հավատալ Նրա Անձին և այն ամենին, ինչ Նա հայտնել է Իր մասին: Համաձայն Աստվածաշնչի՝ անընդունելի է հավատալ աստվածային հայտնության մեկ մասին և մերժել մյուսը: Նույնպես, մենք չենք կարող ընդունել Նրա Անձի կողմերից մեկը՝ Նրան լիարժեք կերպով ընդունելու փոխարեն: Գաղափարն այն մասին, որ հնարավոր է ուխտ կնքել Աստծո հետ՝ Նրան մասնակիորեն ընդունելով, աստվածաշնչյան չէ: Հավասարապես անհիմն է մտածելը, որ մարդը կարող է «ընդունել» Հիսուսին որպես Փրկիչ իր կյանքի մեկ փուլում և ավելի ուշ ընդունել Նրան որպես Տեր և Թագավոր: Հիսուսին ընդունելը՝ փրկություն և որդեգրություն ստանալու համար, նշանակում է ընդունել Նրան ամբողջովին՝ որպես Մարգարե, Քահանա և Թագավոր: Թեև հավատացյալի հավատքը Քրիստոսի հանդեպ՝ որպես Փրկչի, և հնազանդությունը Քրիստոսին՝ որպես Տիրոջ, կարող է թույլ լինել սկզբում, այն իրական է, և փրկության շարունակական աշխատանքի միջոցով աճելու է՝ հասնելով հասունության:

Երրորդ մեկնողական բանալին նախորդ խոսքում է, որում ճշմարիտ հավատացյալի կողմից Քրիստոսին ընդունելն ուղղակիորեն հակադրվում է հրեաների կողմից Նրան մերժելուն: Քանի որ Հիսուսի օրերի հրեական մշակույթը և կրոնն անձանոթ է շատերիս, մենք հաճախ մոռանում ենք, որ հրեաները սպասում էին ոչ միայն փրկչի, այլև թագավորի: Մեսիան պետք է լիներ Դավթի որդին և նստեր Դավթի գահին: Նա պետք է բացարձակ իշխանություն ունենար: Ահա թե ինչու, երբ հրեաները մերժեցին Քրիստոսին, նրանք չասացին. «Մենք փրկիչ չունենք՝ բացի Կայսրից», այլ՝ «Մենք թագավոր չունենք՝ բացի Կայսրից» (Հովհ. 19.15, շեղագիրն ավելացրած է): Այսպիսով, Մեսիան, Ով պետք է զար, պարզելու էր Իր ժողովրդին ոչ միայն խաղաղության ճիթենու ճյուղը՝ որպես փրկիչ, այլև Իր արքայական գավազանը՝ որպես թագավոր: Հրեաները չունեին հասկացություն Մեսիայի մասին, որը փրկելու էր իրենց, սակայն չէր իշխելու իրենց վրա: Եթե նրանք «ընդունեին Նրան» որպես փրկչի, նույնպես կողջունեին Նրան՝ որպես թագավորի:

Այն, ինչ ճշմարիտ էր հրեա ազգի համար Քրիստոսի օրերում, ճշմարիտ է նաև այսօր թե՛ հրեայի, թե՛ հեթանոսի համար: Քրիստոսին ընդունելը նշանակում է ընդունել Նրան լիովին՝ որպես Փրկիչ և Տեր: Սա է պատճառը, որ Եսային մարգարեացավ Մեսիայի մասին՝ ասելով. «Հեսսեի արմատը կլինի, և Նա, որ հեթանոսների համար իշխան կկանգնի, Նրան կհուսան հեթանոսները» (Հռոմ. 15.12): Այնպես որ, մենք կարող ենք իրավացիորեն պնդել, որ Քրիստոսը, Ում սպասում էր Եսային, իշխելու է այն հեթանոսների վրա, որոնք հուսալու են Նրան՝ փրկության համար: Նա ոչ միայն հրեաների թագավորն է, այլև հավատացյալ հեթանոսների թագավորը:

Հետևյալ օրինակը ճշտորեն ցույց է տալիս, թե ինչ է նշանակում ընդունել Քրիստոսին՝ որպես Փրկիչ և Տեր: Պատկերացրեք մի պարսպապատ քաղաք, որին կործանում է սպառնում թշնամու մոտեցող բանակի կողմից: Քանի դեռ թշնամին հեռու է, մի ազդեցիկ թագավոր մոտենում է այդ քաղաքի դարպասներին և կանչում է ներսում գտնվող ժողովրդին: Նա պատվիրում է նրանց բացել դարպասները և հնազանդվել իր բացարձակ իշխանությանը: Ի պատասխան, նա խոստանում է փրկել նրանց մոտեցող բանակից: Առաջին տարբերակը. այդ ժողովուրդը ծիծաղում է նրա վրա և ծաղրում է: Նրանք կան համոզված են, որ իրենց փրկիչ պետք չէ, կան չեն հավատում, որ այդ թագավորը կարող է ազատել իրենց: Ամեն դեպքում, նա հեռանում է, և քաղաքը կործանվում է: Երկրորդ տարբերակը. մարդիկ հասկանում են, որ այդ թագավորը կարող է ազատել իրենց, և ցանկանում են ընդունել նրան որպես փրկիչ, սակայն նրանք հրաժարվում են հանձնվել նրա իշխանությանը: Կրկին, թագավորը հեռանում է, և քաղաքը կործանվում է: Երրորդ տարբերակը. մարդիկ հասկանում են, որ այդ թագավորը կարող է ազատել իրենց և ուրախությամբ բացում են քաղաքի դարպասները՝ ընդունելով նրան որպես և՛ փրկիչ, և՛ իշխան: Թագավորը մուտք է գործում այդ քաղաքը, նստում է գահի վրա և ազատում է այդ ժողովրդին:

Մենք ընդունում ենք Քրիստոսին նման կերպով: Դարձի պահին մենք գիտակցում ենք, որ գտնվում ենք հուսահատ վիճակում, որից ինքնուրույն չենք կարող փրկվել: Մենք լսում ենք Քրիստոսի կանչը՝ Նրա թագավորության պահանջները և փրկության խոստումը: Ի պատասխան, մենք թույլ ենք տալիս Նրան մուտք գործել մեր կյանք՝ ընդունելով Նրան որպես Փրկիչ և Տեր: Մենք մերժում ենք մեր ինքնավարությունը և ընդունում ենք Նրա գերիշխանությունը մեր կյանքում: Մենք հրաժարվում ենք մեր ուժերից և արժանիքներից և ապավինում ենք միայն Նրա փրկարար զորությանը: Հետևաբար, ապացույցը, որ մենք ճշմարտապես ընդունել ենք Նրան, այն է, որ մեր հնազան-

դությունը Նրա իշխանությանը և մեր վստահությունը Նրա փրկարար աշխատանքին՝ շարունակում են խորանալ և ավելանալ մեր ամբողջ կյանքի ընթացքում: Սրբացման այս մշտական աշխատանքը երաշխավորված է ամեն մի հավատացյալի կյանքում: «Որովհետև Նրա ստեղծածն ենք» և «Նա, որ ձեզանում սկսեց այս բարի գործը, կկատարի էլ մինչև Հիսուս Քրիստոսի օրը» (Եփես. 2.10, Փիլիպ. 1.6):

Ժամանակակից ավետարանչությունը հաճախ չի շեշտադրում այս ճշմարտությունները: Փոխարենը, Աստծուն փնտրող մարդկանց դրդում են հավատալ, որ իրենք կարող են ընդունել Քրիստոսի փրկության առավելությունները՝ առանց Նրա իշխանությանը հնազանդվելու: Ավելին՝ այդ մարդիկ հաճախ համոզված են իրենց փրկության մեջ, քանի որ իրենք անկեղծորեն աղոթել են ապաշխարության աղոթքը, նույնիսկ եթե իրենց կյանքում չկա սրբացման շարունակական աշխատանքի ոչ մի ապացույց: Սա մեր օրերի ախտն է, որը մոլորության և կործանման է տանում շատերին:

ԸՆԴՈՒՆԵԼ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ՝ ՈՐՊԵՍ ՄԵՐ ԱՄԵՆԸ

Փրկություն ստանալու համար մենք ընդունում ենք ոչ միայն Քրիստոսի գերիշխանությունը, այլև Նրա գերազանցությունը: Ավետարանը կոչ է անում ընդունել Քրիստոսին ոչ թե որպես մեր կյանքի հավելում, այլ՝ որպես մեր կյանքը: Հիսուս Քրիստոսին չպետք է վերաբերվել որպես լրացուցիչ պարագայի մեր կյանքում, ինչպես գոտու կամ մեկ գույգ կոշիկի, որը կարող է ինչ-որ հագուստ լրացնել: Վատագույն բանը, որը կարելի է ասել մեղավորներին, այն է, որ նրանք ունեն հրաշալի կյանք, հրաշալի ընտանիք, գեղեցիկ տուն և լավ աշխատանք, սակայն նրանց կյանքը լիարժեք դարձնելու համար պակասում է մեկ բան՝ անձնական հարաբերությունը Հիսուս Քրիստոսի հետ: Նման ձևակերպումը պատկերում է Հիսուսին որպես բալ՝ դրված արդեն իսկ հրաշալի կյանքի վրա: Լավագույն դեպքում, այն նկարագրում է Նրան որպես անհրաժեշտ կամ պարտադիր հավելում: Նման ձևակերպումը հայհոյության աստիճան նվաստացում է Քրիստոսի հանդեպ: Այն խորթ է Սուրբ գրքին և քրիստոնեության պատմության ընթացքում ապրող սուրբերին, որոնք լավագույնս հասկանում էին, թե որքան գերազանց է Նրա Անձը և ինչպիսի արտոնություն է տալիս մեզ Նրա Ավետարանը: Ի հակադրություն այդ մոտեցմանը՝ մաքրակրոն քարոզիչ Ջոն Ֆլավելը (1627-1691) խոսում է Քրիստոսի մասին հետևյալ կերպով.

«Ո՛վ գեղեցիկ արև և գեղեցիկ լուսին և գեղեցիկ աստղեր և գեղեցիկ ծաղիկներ և գեղեցիկ վարդեր և գեղեցիկ շուշաններ և գեղեցիկ արա-

րածներ: Բայց բյուրավոր, հազարավոր անգամներ գեղեցիկ Տեր Հիսուս: Ավանդ, ես անարդարացի վարվեցի Նրա նկատմամբ՝ նման կերպով այս համեմատությունն անելով: Ո՛վ սև արև և լուսին, բայց ո՛վ գեղեցիկ Տեր Հիսուս: Ո՛վ սև ծաղիկներ, և սև շուշաններ ու վարդեր, բայց ո՛վ գեղեցիկ, գեղեցիկ, շատ ավելի գեղեցիկ Տեր Հիսուս: Ո՛վ բոլոր գեղեցիկ բաները՝ սև, տճև ու առանց գեղեցկության, երբ դուք դրվում եք գեղեցկագույն Տեր Հիսուսի կողքին: Ո՛վ սև երկինք, բայց ո՛վ գեղեցիկ Քրիստոս: Ո՛վ սև հրեշտակներ, բայց ո՛վ գերազանց գեղեցկությամբ Տեր Հիսուս»²:

Եթե մենք ճշմարտապես ճանաչում ենք Քրիստոսին և ազնիվ դեպքեր ենք, պետք է դադարենք օգտագործել այնպիսի ճակատագրեր, որոնք ակնարկում են, որ երկնքում և երկրի վրա կարող է ինչ-որ բարի բան լինել՝ Քրիստոսից բացի: Միթե ճշմարիտ չէ, որ «ամեն ինչ Նրանով եղավ, և առանց Նրա ոչինչ չեղավ, ինչ որ եղավ» (Հովհ. 1.3): Միթե ճշմարիտ չէ, որ կյանքն առանց Քրիստոսի ունայնություն է և ոչնչից էլ պակաս է³: Միթե ճշմարիտ չէ, որ մեզանում ոչ մի բարի բան չի բնակվում՝ առանց Քրիստոսի, և որ մեր արդարությունն ամբողջությամբ նման է կեղտոտ լաթերի⁴: Այդ դեպքում, ինչպես ենք մենք համարձակվում նույնիսկ ենթադրել կամ ակնարկել, որ անկում ապրած մարդիկ ունեն Քրիստոսի կարիքը՝ ընդամենը որպես լրացում իրենց անհատականությանը կամ այն ձեռքբերումներին, որոնց նրանք հասել են իրենց ուժերով և առաքինությամբ: Մենք լավ կանենք, եթե ասենք մեղավորներին հետևյալը. «Քո կյանքն անպիտան և ունայն է⁵: Քո ոտնաթաթերից մինչև քո գլխի ծայրը քեզ վրա ողջ տեղ չկա⁶: Դու ասում ես. «Ես հարուստ եմ և մեծացա և ոչ մի բանի կարոտ չեմ», բայց չգիտես, թե դու թշվառ և ողորմելի և աղքատ և կույր և մերկ ես⁷: Քո ընտանիքը մարմին է, որի կյանքն այս երկրի վրա գոլորշու պես է⁸: Դու դրդել ես նրանց անտեսել իրենց Աստծուն և դարձրել ես նրանց հարդի պես, որը քամին ցրիվ է տալիս⁹: Քո նյութական ձեռքբերումները վկայելու են քո դեմ դատաստանի օրը, և քո գործերը վառվելու են կրակի մեջ¹⁰: Քո փողը չի օգնի քեզ, քանի որ անձի փրկանքը թանկ է¹¹: Եվ ի՞նչ օգուտ

2. Ջոն Ֆլավել. «Ընծայական նամակ»՝ «Ջոն Ֆլավելի աշխատություններում», (Լոնդոն, «Banner of Truth», 1968թ.), հտ. 1, էջեր xix-xx:

3. Ժողովող 1.2

4. Եսայի 64.6, Հռոմեացիների 7.18

5. Հռոմեացիների 3.12

6. Եսայի 1.6

7. Հայտնություն 3.17

8. Հակոբոս 4.15

9. Սաղմոս 1.4

10. Ա Կորնթացիների 3.11-15

11. Սաղմոս 49.7-9

քեզ, եթե շահես ամբողջ աշխարհը, բայց կորցնես քո անձը¹²: Ապաշխարի՛ր և հավատքով դարձի՛ր Քրիստոսին: Ամեն ինչ կորուստ համարի՛ր և քո ձեռքբերումներն աղբ համարի՛ր, որպեսզի կարողանաս շահել Քրիստոսին և գտնվել Նրանում¹³:

Մերօրյա ավետարանական հավատացյալը, ամենայն հավանականությամբ, կպատասխանի այս անմիջական խոսքերին հետևյալ կերպով. «Խիստ է այս խոսքը. ո՛վ կարող է լսել դա» (Հովհ. 6.61): Եկեղեցական աճի մասնագետը և Ավետարանը միջմշակությային հաղորդակցմանը հարմարեցնող միսիոները, ամենայն հավանականությամբ, կմերժեն այս խիստ խոսքերը՝ պնդելով, որ ժամանակակից մարդիկ չափազանց փխրուն ու կոտրված սիրտ ունեն՝ նման մեղադրանքի դիմանալու համար: Թեև այդ ձևակերպումներն աստվածաշնչյան են, դրանք նախատեսված են եղել այլ ժամանակի համար, երբ մարդիկ ավելի կայուն հոգեբանություն և ինքնագնահատական ունեին: Այնուամենայնիվ, ավելի անհեթեթ բան չի կարող լինել: Ավետարանը քարոզողի առաջադրանքն է՝ համոզել մարդկանց, որ իրենք ոչինչ են և ոչինչ չունեն՝ առանց Քրիստոսի: Ավետարանի ճշմարիտ ուղերձը կողոպտում է անձը՝ գրկելով ամեն ինչից: Այն ձեռնունայն է թողնում սիրտը, որպեսզի Քրիստոսը կարողանա մտնել այնտեղ՝ որպես ամեն ինչ: Եթե մարդը տեսներ ամեն ինչ Քրիստոսի համեմատ այնպես, ինչպես Ֆլավելը, մի՞թե նրա սիրտը մեծապես չէր բարելավվի: Մի՞թե սխալ է քարոզել այնպիսի Ավետարան, որը խլում է մարդուց ամեն ինչ՝ թողնելով միայն Քրիստոսին: Մի՞թե Քրիստոսը բավական չէ: Մի՞թե Նա ավելին չէ, քան ամբողջ աշխարհը:

Որպես քրիստոնյաներ և Ավետարանի ծառայողներ՝ մենք պետք է քարոզենք, որ Քրիստոսը կատարելապես գեղեցիկ է և գերազանց է այս և մյուս աշխարհի բոլոր հարստություններից: Մենք պետք է լիովին առանձնացնենք Նրան այն շուքերից և խորհրդապատկերներից, որոնք կան այս ավելի ցածր աշխարհում: Այնուամենայնիվ, որպեսզի այս կերպով հռչակենք Քրիստոսին, մենք պետք է այս կերպով ճանաչենք Նրան: Սակայն այս ճանաչողությունը ստանում են միայն նրանք, ովքեր սպասում և փնտրում են Նրան Աստծո Խոսքի և աղոթքի մեջ: Եթե միայն մենք ավելի շատ ժամանակ անցկացնենք Նրա հետ, ավելի լավ կճանաչենք Նրան և ավելի մեծ գործությամբ կհռչակենք Նրան: Այդ ժամանակ մենք կփայլենք ուրախությամբ և նախանձավորությամբ՝ շատ ավելի պայծառ, քան ավելի ցածր աստվածներ ունեցողները, և կամաչեցնենք նրանց:

12. Մարկոս 8.36,37

13. Փիլիպեցիների 3.8,9

ԸՆԴՈՒՆԵԼ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ ՈՐՊԵՍ ՄԵՐ ԳՈՅԱՄԻՉՈՑ

Կափառնայումի ժողովարանում Հիսուսը հայտարարեց հրեաներին. «Ես եմ կյանքի հացը», և «Ճշմարիտ, ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, եթե մարդու Որդու մարմինը չուտեք և Նրա արյունը չխմեք, կյանք չունեք ձեր անձերում» (Հովհաննես 6.48,54):

Թեև այս պնդումների մեջ կան անթիվ ճշմարտություններ, մենք հակիրճ կանդրադառնանք միայն մեկին. Հիսուսին ընդունելը նշանակում է ընդունել Նրան որպես մեր կյանքի գոյամիջոց կամ աղբյուր: Նա այնպիսի բան չէ, ինչը մենք պարզապես ավելացնում ենք մեր կյանքին՝ այն ամբողջական դարձնելու համար, կամ այնպիսի բան, ինչն օգնում է մեզ հասնել լիարժեք կյանքի. Նա մեր կյանքն է, մեր կերակուրը և խմելիքը, այն կենարար բուսահյույթը, որը հոսում է որթից դեպի ճյուղերը¹⁴:

Թեև նորադարձը դեռ աղոտ է ընկալում այս ճշմարտությունը, և այն նոր է իրական դառնում նրա կյանքում, այն Աստված, Ով սկսեց այս բարի գործը նրանում, կհետևի, որ այն աճ ունենա¹⁵: Որքան հավատացյալը շարունակի իր քրիստոնեական ուխտագնացությունը, այնքան այս աշխարհի իրողություններն անսովոր կերպով մշուշոտ կդառնան նրա համար՝ Քրիստոսի փառքի և շնորհքի համեմատ¹⁶: Հավատացյալը կհայտնաբերի, որ իր ինքնաբավությունը և ինքնագոհությունը մթազնում են՝ Քրիստոսից մշտապես ավելացող կախվածության և Նրանում ունեցած բավականության պատճառով: Սրբացման աշխատանքի միջոցով մարմնի ձեռքն աստիճանաբար անգոր կդառնա՝ չգործածվելու պատճառով, և հավատացյալը կթողնի այն ծակ հորերը, որոնք փորել է իր ձեռքերով՝ ընտրելով Դավթի տան համար բացված կենդանի ջրերի աղբյուրը, որը լրացնում է ամեն կարիք¹⁷:

Այն, որ մենք պետք է ընդունենք Քրիստոսին որպես մեր կյանքի գոյամիջոց և աղբյուր, ունի երկու կարևոր կիրառում: Առաջինը՝ Քրիստոսը պարզապես ճաշի ուտեստներից մեկը չէ. Նա ամբողջ ուտեստն է: Նա մեր ինքնաբավ աղբյուրն է, որը տալիս է ամեն ինչ կյանքի և աստվածապաշտության համար¹⁸: Ինչպես որ Պողոս առաքյալը գրում էր Կորնթոսի եկեղեցուն, Քրիստոսը դառնում է մեզ համար «Աստուծոց... իմաստություն և արդարություն և սրբություն և փրկություն», որպեսզի մենք այլևս չպարծենանք մեր անձով և կրոնական գործերով, այլ՝ Տիրոջով և այն աշխատանքով, որը

14. Հովհաննես 15.1-6, Կողոսացիների 3.4

15. Փիլիպեցիների 1.6

16. Հեղին Հ. Լեմնել. «Ուղղիր քո հայացքը Հիսուսին», կրկներգ:

17. Երեմիա 2.13, Զաքարիա 13.1

18. Բ Պետրոս 1.3

Նա կատարել է մեր փոխարեն (Ա Կորնթ. 1.30,31): Քրիստոսին ընդունելը նշանակում է ուրանալ ինքնաբավությունը, մի կողմ դնել բոլոր նախկին հաղթանշանները և հրաժարվել բոլոր ներկա և ապագա գովեստներից: Այն նշանակում է հավիտենության ընթացքում ուրախությամբ կրել միայն մեկ տիտղոս՝ «Շնորհընկալ» տիտղոսը:

Ճշմարտապես քրիստոնյա լինելը նշանակում է գիտակցել, որ ամեն բարի և կատարյալ պարզև գալիս է վերևից՝ Հիսուս Քրիստոսի Անձի և Նրա կատարած աշխատանքի միջոցով¹⁹: Այն նշանակում է մերժել ցանկացած ակնարկ սեփական արժեքի և արժանիքի մասին և ուրախությամբ ու հրապարակավ դավանել, որ ցանկացած բարիք, անձնական ձեռքբերում կամ արժեքավոր բան, որը կա մեզանում, բխում է միայն Քրիստոսից: Այն նույնպես նշանակում է ապրել՝ նույնքան կախված լինելով Նրանից, որքան օդից, որը շնչում ենք, և ջրից ու կերակուրից, որոնք պահպանում են մեր մարմինը: Այն նշանակում է, որ մենք այնքան գոհունակ ենք Նրանում, որ այլևս չենք ծախսում մեր փողն այն բանի համար, ինչը հաց չէ, և մեր վարձատրությունը այն բանի համար, ինչը չի կշտացնում²⁰: Այն նշանակում է զբաղեցնել մեր տեղը Քրիստոսի սեղանի շուրջ և այլևս չորոնել լրացուցիչ ուտեստներ կամ աշխարհիկ փոխարինող միջոցներ: Մենք ճաշակել ենք և տեսել ենք, որ Տերը քաղցր է²¹: Ինչ են Եզրիպտոսի պրասները և սոխերը՝ Քրիստոսի մասնանայի համեմատ²²:

Այն ճշմարտությունը, որ Քրիստոսը հավատացյալի գոյամիջոցն է, ունի ևս մեկ կիրառում: Խնջույքը Նրա հետ մեկանգամյա ճաշկերույթ չէ, որը սահմանափակվում է դարձի պահով և այլևս չի կրկնվում. այն շարունակվում է հավատացյալի կյանքի ընթացքում: Դարձը պարզապես մինչև կյանքի վերջը տևող և հավիտենական ճաշկերույթի սկիզբն է, որը Սուրբ Հոգին մշտապես ավելացող չափով շնորհում է հասունացման ճանապարհով քայլող ամեն մի քրիստոնյայի: Ժամանակակից Ավետարանական շարժման մեծագույն մեղքերից մեկը փրկությունը որպես անցյալում տեղի ունեցած մեկանգամյա իրադարձություն համարելն է՝ գրեթե հաշվի չառնելով դրա ընթացիկ բնույթը ներկայում և ապագայում: Մենք պետք է հիշենք, որ շարունակական սրբացումը մեկընդմիջտ տեղի ունեցած դարձի ապացույցն է: Նմանապես, քրիստոնյայի կողմից Քրիստոսով շարունակաբար սնվելը վկայում է, որ նա արդեն իսկ նստած է Նրա սեղանին: Հիսուսը Երկինք տանող տոմս չէ, որը մարդը ձեռք է բերում աղոթքի միջոցով, գրպանն է դնում և հանում է միայն մահ-

19. Հակոբոս 1.17

20. Եսայի 55.2

21. Սաղմոս 34.8

22. Թվոց 11.5

վան պահին՝ Երկինք մտնելու համար: Փրկությունն իրական չէ, եթե այն համարվում է մեկանգամյա փոխանակում, որը, ենթադրաբար, որոշում է ապաշխարության աղոթքը կրկնող մարդկանց ճակատագիրը:

Դարձի պահին մեղավորը ճաշակում և տեսնում է, որ Տերը քաղցր է²³: Այնուամենայնիվ, նրա քիմքը դեռ մաքրված չէ: Այս աշխարհի մնացորդը դեռ փտում է նրա որովայնում, և ճշմարիտ կերակուրը ճաշակելու նրա կարողությունը բթացած է: Քրիստոսի սննդարար միսը չափազանց պինդ է նրա համար, և նա պետք է սնվի միայն կաթով²⁴: Ինչպես որ Եբրայեցիների թղթի հեղինակը սովորեցնում է մեզ, նա «...անհմուտ է արդարության խոսքին, որովհետև տղա է» (Եբր. 5.13): Այնուամենայնիվ, Աստված խոստացել է, որ նորադարձ քրիստոնյան չի մնա այդ վիճակում, այլ աճ կունենա՝ կատարյալ հասակի հասնելով: Այսպիսով, Աստված պատվիրում է նրան (տալով կարողություն դրա համար) թողնել այս աշխարհի մահացու սննդակարգը և նորածին մանկան պես փափագել Խոսքի անարատ կաթին, որպեսզի դրանով աճի դեպի փրկությունը²⁵:

Աստիճանաբար, աստվածային ուսուցման, մտքի նորոգման և հաղթական շնորհքի մատակարարման միջոցով Սուրբ Հոգին վարժեցնում է հավատացյալի զգայարանները, որպեսզի նա զանազանի բարին և չարը, խուսափի այս աշխարհի ճաշացանկից և փափագի միայն Քրիստոսին²⁶: Փոսած մարմնական բնության մնացած համն աստիճանաբար մաքրվում է նրանից, և նրա հոգևոր զգայարանները գտվում են: Նա ոչ միայն մոռանում է Եգիպտոսի կերակուրները, այլև սկսում է խորշել դրանցից: Նման Մեմփիբոսթեին, նա ընտելանում է թագավորի սեղանին, և ոչ միայն դադարում է ցանկանալ այս աշխարհում տարածված կերակրատեսակները, այլև արհամարհում է դրանք²⁷:

Մինչև այս կարճ քննարկումն ավարտելը, կարևոր է հիշել, որ դարձի ժամանակ ոչ ոք լիովին չի գիտակցում, թե ինչ է նշանակում ընդունել Քրիստոսին, լիովին կախված լինել Նրանից կամ փափագել միայն Նրան: Թեև մենք ընդունում ենք Նրան՝ Հոգու մղումով և զորացմամբ, մեր մտքում կան սխալմունքներ, մեր դրոպապատճառները խառնված են եսասիրական ցանկությունների հետ, և մեր նվիրումը բաժանված է մրցակցող սիրո առարկաների միջև: Նույնիսկ Աստծո տասնամյակներ տևող սրբացման աշխատանքից հետո այս

23. Սաղմոս 34.8

24. Եբրայեցիների 5.12

25. Ա Պետրոս 2.1-3

26. Եբրայեցիների 5.14

27. Բ Թագավորաց 9.6,7

ախտերը լիովին չեն հեռացվում: Թեև մեր հոգևոր վիճակը մեծապես բարելավվում է, մեր կախվածությունը Քրիստոսից խորանում է, և մեր ցանկությունը Նրա հանդեպ ավելանում է, մենք դեռ լիովին Նրանը չենք: Մենք չենք կարող կատարյալ սիրտ ունենալ, մինչև որ չփառավորվենք Նրա ներկայության մեջ:

Ահա թե ինչու է սարսափելիորեն սխալ, որ նորադարձից պահանջենք հասուն ընկալում և նվիրում, եթե նույնիսկ ամենահասուն սուրբը դեռ պայքարում է Քրիստոսին հասկանալու և գնահատելու համար: Թեև սրբացումն արդարացման իրական ապացույցն է, և Քրիստոսին շարունակ ճաշակելը վկայում է, որ մենք ընդունել ենք Նրան և փրկվել ենք Նրանով, մենք պետք է զգույշ լինենք, որ չխլենք սուրբերի հավաստիացումը՝ դարձնելով կատարելությունը հավատքի վկայություն, և անարատ նվիրումը՝ փրկության ապացույց: Մենք մշտապես պայքար ենք մղելու, որպեսզի շահենք այն, ինչի համար շահվել ենք՝ նմանությունը Հիսուս Քրիստոսին²⁸: Փրկության ապացույցն այն չէ, որ մենք հասել ենք այդ նպատակին, այլ՝ որ մենք անկեղծորեն ջանում ենք աճել սրբության մեջ և աստիճանաբար առաջադիմում ենք դեպի աստվածային իրողությունները: Նրանք, ովքեր իրականում ընդունել են Քրիստոսին, վկայում են, որ ժամանակի ընթացքում Նա ավելի իրական է դառնում իրենց համար, և իրենք ավելի լիարժեք կերպով են ընկալում Նրան: Նրանք, ովքեր ենթադրաբար ընդունել են Աստծուն, սակայն չունեն աճ փրկության իրողությունն ընկալելու մեջ, չունեն ճշմարիտ դարձի բավարար ապացույցներ:

28. Փիլիպեցիների 3.12-14

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳ

Քրիստոսը՝ սրտի դռան առջև

«Ահա Ես դռան առջև կանգնած եմ և թակում եմ: Եթե մեկը լսի Իմ ձայնը և դուռը բացի, կմտնեն նրա մոտ և ընթրիք կանեն նրա հետ, և նա՝ Ինձ հետ»:

— Հայտնություն 3.20

Սալվման Ուորնթերի «Քրիստոսը՝ սրտի դռան մոտ» կրոնական գեղանկարը լայնորեն ճանաչված է թե՛ ավետարանական, թե՛ Հռոմի Կաթոլիկ հավատացյալների կողմից¹: Այն հիմնված է Հայտնություն 3.20-ում Լավոդիկեի եկեղեցուն ուղղված Քրիստոսի կանչի վրա. «Ահա Ես դռան առջև կանգնած եմ և թակում եմ: Եթե մեկը լսի Իմ ձայնը և դուռը բացի, կմտնեն նրա մոտ և ընթրիք կանեն նրա հետ, և նա՝ Ինձ հետ»:

Ըստ հեղինակի մեկնության, այս հատվածում Քրիստոսը թակում է մարդու սրտի դուռը և խնդրում է ներս մտնել: Ամենից ակնառուն դռան բռնակի կամ սողակի բացակայությունն է, ինչն անտեսում չէր հեղինակի կողմից: Փոխարենը, նա ցանկանում էր ցույց տալ, որ մարդու սիրտը կարող է բացվել միայն ներսից: Մշտապես ողորմած Քրիստոսը հրեզով չի բացի դուռը և ուժով ներս չի մտնի: Աստված կամենում է փրկել, բայց մարդն է որոշում բացել իր սրտի դուռը և թույլ տալ, որ Նա ներս մտնի: Այս գեղանկարը կարելի է տեսնել ամբողջ Արևմուտքով գտնվող բազմաթիվ մեծ տաճարներում և փոքրիկ մատուռներում: Անթիվ ավետարանական քարոզներ, բրոշյուրներ և գրքեր հիշատակում են այն: Այն դարձել է ավետարանական հրավերի կարևոր խորհրդանիշ:

ՍԻՆԱԼԱԿԱՆ ՄԵԿԼՈՒԹՅՈՒՆ

Դժվար է չափազանցնել լրատվամիջոցների և արվեստի ազդեցությունը: Շատերը պատկերացում են կազմում որևէ պատմական իրադարձության մասին ոչ թե սկզբնաղբյուրի հիման վրա, այլ հա-

1. Սալվման Ուորնթերը (1892–1968թթ.) Չիկագոյում ապրող քրիստոնյա գեղանկարիչ էր: Նրա աշխատանքը հիմնված է բրիտանացի նկարիչ Վիլյամ Հոլմեն Հանթի նախնական արված աշխատանքի վրա, որը կոչվում է «Աշխարհի լույսը» (ավարտված 1853 թվականին):

մաճայն լրատվամիջոցների և արվեստի ներկայացված տարբերակի՝ գեղանկարի, վեպի կամ կինոֆիլմի տեսքով: Սեսիլ Բ. ԴեՄիլի կողմից 1956 թվականին նկարահանված «Տասը պատվիրանները» կինոնկարն այս փաստի վառ օրինակ է: Շատերի պատկերացումն այն մասին, թե ինչպես Իսրայելը դուրս եկավ Եգիպտոսից, ավելի շատ հիմնված է այս ֆիլմի վրա, քան Աստվածաշնչի:

Նմանապես, թվում է՝ շատերը, ովքեր ավետարանչական ուղերձներ են քարոզում Հայտնություն 3.20-ի հիման վրա, ավելի շատ հիմնում են դրանք Ուրների գեղանկարի վրա, քան այս հատվածի լուրջ ուսումնասիրության: Քարոզիչներն ասում են մարդկանց, որ Քրիստոսը թակում է իրենց սրտի դուռը, և միայն իրենք կարող են բացել այն՝ աղոթքի միջոցով ներս հրավիրելով Քրիստոսին: Եթե մարդն աղոթում է և վստահ է, որ ինքն անկեղծ է, նրան հավաստիացնում են, որ Քրիստոսը մուտք է գործել իր սրտի մեջ և փրկել է իրեն: Նրան պատվիրում են հավատքով կանգնել այդ ճշմարտության վրա և չվստահել սեփական զգացմունքներին և հույզերին: Նորադարձների հետ խորհրդատվություն անցկացնող մարդիկ հաճախ փարատում են նրանց կասկածները հետևյալ դատողություններով.

1. Քրիստոսը խոստացել է մտնել ձեր սրտի մեջ, եթե դուք բացեք դուռը:
2. Դուք բացել եք դուռը՝ հավատալով և աղոթելով:
3. Քրիստոսը մշտապես պահում է Իր խոստումները, և ուրեմն, Նա եկել է ձեր սրտի մեջ: Հակառակ դեպքում, Նա ստախոս է:
4. Բայց մենք գիտենք, որ Քրիստոսը չի ստում: Նշանակում է՝ դուք գիտեք, որ փրկված եք և ապահով եք:

Այս տրամաբանության պատճառով, անթիվ մարդիկ հավատում են, որ փրկված են, թեև նրանց կյանքում գրեթե չկա ապացույց փոխված կյանքի մասին: Իրենց կյանքում նրանք չեն ցուցաբերում նույնիսկ աննշան նվիրում Քրիստոսին, և նրանց կյանքում չկան քրիստոնեության տեսանելի նշաններ: Ինչպես կարելի է բացատրել սա: Այս հատվածը սխալական չէ. սխալական է դրա ընդունված մեկնությունը և կիրառումը:

Կարդալով Հայտնություն 3.20-ն իր համատեքստում՝ մենք տեսնում ենք, որ այն շատ է տարբերվում ժամանակակից Ավետարանական շարժման կողմից առաջարկվող տարբերակից: Առաջինը՝ Քրիստոսը չի թակում մեղավորի սրտի դուռը, այլ՝ Լավոդիկեի եկեղեցու դուռը: Երկրորդը՝ Նա չի խնդրում մարդկանց հրավիրել Իրեն իրենց սրտի խորքը՝ աղոթք անելով: Փոխարենը, Նա հանդիմանում է մի խումբ մարդկանց, որոնք հավաքվում էին Իր անունով, և պատվիրում է նրանց ապաշխարել Իր հանդեպ անտարբե-

րությունից (նրանք գաղջ են), իրենց հոգևոր կուրությունից (նրանք չեն տեսնում, որ թշվառ, ողորմելի, աղքատ, կույր և մերկ են) նաև նյութապաշտությունից և հպարտությունից (նրանք ասում են, որ իրենք հարուստ են, մեծացել են և ոչնչի կարիք չունեն)²: Երբորդը՝ Նա չի կանչում մարդկանց հավատալու Ավետարանին և չի խոստանում հավիտենական կյանք Աստծուն փնտրող անհավատներին: Փոխարենը, Նա խոստանում է վերականգնված շփում և հավիտենական վարձատրություն եկեղեցում գտնվող այն հավատացյալներին, որոնք կլսեն Իր ձայնը և ճշմարիտ ապաշխարության միջոցով կտրոզեն իրենց հարաբերություններն Իր հետ:

ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ՀԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

Այն, որ Հայտնություն 3.20-ի անմիջական համատեքստը գրեթե առնչություն չունի ավետարանչության հետ, պետք է որ խնդրահարույց թվա շատերի համար: Սա հատկապես ճիշտ է, երբ մենք հասկանում ենք, որ Աստվածաշունչը ոչ մի տեղ չի պատվիրում մարդկանց արձագանքել Ավետարանի ուղերձին՝ բացելով իրենց սրտերը և ներս հրավիրելով Հիսուսին: Փոխարենը, Աստվածաշունչը պատվիրում է մարդկանց ապաշխարել իրենց մեղքերից և վստահել Քրիստոսին³:

Նույնպես հետաքրքիր է, որ այս հատվածը հիմք է դարձել ժամանակակից ավետարանչական մեթոդների մեծ մասի համար և ամենից հաճախ օգտագործվողն է ավետարանչությունների ժամանակ, թեև այն գրեթե առնչություն չունի ավետարանչության հետ: Մինչև նույն ժամանակ, Գործք 16.14-ը, որը ներկայացնում է առաքելական ավետարանչությունը և Աստծո աշխատանքը փրկության մեջ՝ ըստ Աստվածաշնչի, գրեթե լիովին անտեսվում է. «Եվ մի կին՝ անունը Լիդիա, ծիրանավաճառ, Թիվատիր քաղաքից, աստվածավախ, լսեց, որի սիրտը Տերը բացեց, որ Պողոսի խոսածներին մտիկ անի»:

Շատ քարոզիչներ օգտագործում են Հայտնություն 3.20-ը որպես հիմք, որպեսզի հորդորեն մարդկանց բացել իրենց սրտի դուռը Քրիստոսի համար և ցույց տան, որ մարդու սրտի դռան բռնակը ներսի կողմից է: Սրանով նրանք ասում են, որ Աստված չի կարող կամ չի պատրաստվում բացել այն դրսից, և միայն մարդն է ի գորու անել դա: Նման Ուորնների նկարին, Քրիստոսն անօգնական սպասում է դրսում՝ խնդրելով ներս մտնել: Այսպիսով, այս հատվածն օգտագործվում է՝ պատկերելու համար մի վարդապետություն, որն այն

2. Հայտնություն 3.16,17

3. Մարկոս 1.15, Ղուկաս 24.46,47, Գործք 16.30,31, 17.30

չի սովորեցնում, և վավերացնելու համար մի ավետարանչական մեթոդաբանություն, որը լիովին բացակայում է Սուրբ գրքում:

Ավելին՝ Հայտնություն 3.20-ի ժամանակակից մեկնությունը և կիրառումն ուղղակիորեն հակառակ է Գործք 16.14-ի պարզ ուսուցմանը, որում Սուրբ գիրքը պարզորեն հայտարարում է, որ Աստված բացեց Լիդիայի սիրտը՝ արձագանքելու այն բաներին, ինչ խոսում էր Պողոսը: Այս խոսքում «բաց» բառը թարգմանվել է հունարեն «*ηψαλσθη*» բառից⁴, որը հունարենի ակնառու մասնագետ Ա. Թ. Ռոբերտսոնը սահմանում է որպես «բացել լայն կամ ամբողջովին՝ նման ծալվող դռների երկու փեղկերի»⁵: Հունարենի բառագետ Ջոզեֆ Հենրի Թայերը նմանատիպ սահմանում է առաջարկում. «բացել՝ բաժանելով կամ քաշելով տարբեր կողմեր, ամբողջովին բացել»⁶: Ղուկասն օգտագործում է այս բառն իր գրքերի այլ հատվածներում՝ նկարագրելով առաջնեկի կողմից իր մոր որովայնը բացելը⁷, Հիսուսի կողմից աշակերտների միտքը բացելը՝ Սուրբ գրքերը հասկանալու համար⁸, և Աստծո կողմից Երկինքը բացելը՝ ցույց տալով Իր աջ կողմում կանգնած Հիսուսին⁹: Այս իրադարձությունները կրավորական բնույթի չեն. ընդհակառակը, դրանք ցույց են տալիս գործողություն և ուժ, առաջինը՝ նորածնի կողմից, իսկ մյուս երկուսը՝ Աստծո:

Պատշաճ կիրառում

Ժամանակակից Ավետարանական շարժումը վտանգավոր կերպով աղավաղում է Հայտնություն 3.20-ը, սակայն այս խոսքը կարող է կիրառվել որպես ավետարանչական հրավեր՝ ողջամիտ աստվածաբանական հիմքի և ճշմարիտ դարձի պատշաճ ընկալման դեպքում: Թեև ամենալուրջ աստվածաբաններն անմիջապես մատնացույց են անում, որ այս խոսքում Քրիստոսը դիմում է անտարբեր, ինքնագոհ և ինքնախաբեության մեջ գտնվող եկեղեցական համայնքի, նրանք նույնպես ընդունում են, որ այն կարող է ցույց տալ Քրիստոսի համբերությունը մեղավորի հանդեպ և Իր հետ շփման հարատևող առաջարկը: Ճիշտ լույսի ներքո տեսնելու դեպքում, մենք կարող ենք կիրառել Հայտնություն 3.20-ը հետևյալ կերպով.

4. Կազմված հունարեն «*ηψα*» նախածանցից (երկու, տարբեր կողմեր, միջով) և «*αλσθη*» բայից (բացել):

5. Ռոբերտսոն. «*Խոսքի պատկերները*», հտ. 3, էջ 252:

6. Թայեր. «*Հունարեն-անգլերեն բառարան*», էջ 140:

7. Ղուկաս 2.23

8. Ղուկաս 24.45

9. Գործք 7.56

«Ահա Ես դռան առջև կանգնած եմ...»

Այս խոսքը պատկերում է ճշմարտությունն այն մասին, որ գոյություն ունի Ավետարանի համընդհանուր կանչ, և ոչ մի քրիստոնյա երբևէ չպետք է կասկածի ենթարկի այն: Ամբողջ Սուրբ գրքում Աստված հստակ նշում է, որ Ինքը չի ցանկանում անօրենի մահը, այլ՝ որ անօրենը հեռանա իր ճանապարհներից և ապրի¹⁰: Այնպես որ, մենք պարտավոր ենք ներկայացնել Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանը երկնքի տակ ապրող ամեն արարածի և բոլորին ամենուրեք կանչել ապաշխարության և հավատքի¹¹: Մենք պետք է ջանասիրաբար և շարունակաբար կատարենք այս աշխատանքը մինչև Տիրոջ վերադարձը: Ավետարանը ներկայացնելը մեր սերնդի ամեն ներկայացուցչին՝ առանց բացառության, պետք է լինի մեր հոյակապ մոլուցքը, և անելով սա՝ մենք պետք է խոնարհաբար բացատրենք մեր ունկնդիրներին, որ Քրիստոսը և՛ այցելեց, և՛ կանչեց իրենց՝ մեր քառոցած ուղերձի միջոցով:

Երկրորդը՝ այս խոսքից մենք իմանում ենք, որ Աստծո կանչը մեղավորին և՛ համբերատար է, և՛ հարատևող: Նա սիրող և գթած Աստված է, երկայնամիտ, առատ ողորմությամբ և ճշմարտությամբ¹²: Այդ իսկ պատճառով, Նա կանչում է նույնիսկ ամենախստացած մեղավորին, և սպասում է նրանց, ովքեր չեն ընդունել Իր ողորմությունն իրենց կյանքի ամբողջ ընթացքում: Իր գրքում Եսայիս գեղեցիկ և տպավորիչ պատկերում է Աստծո երկայնամտությունը.

«Ես... ասացի. «Ահա՛ Ես, ահա՛ Ես»,

Այն ազգին, որ Իմ անունը չէր կանչել:

Ես տարածեցի Իմ ձեռքերը ամեն օր դեպի մի ապստամբ ժողովուրդ,

Որոնք գնում են մի այնպիսի ճանապարհով, որ լավ չէ,

Իրենց խորհուրդների ետևից.

Մի այնպիսի ժողովուրդ, որ Ինձ բարկացնում են միշտ Իմ առջև» (65.1-3):

Քարոզիչը պետք է հաշվի առնի Աստծո երկայնամտությունը մեղավորների հանդեպ, քանի որ Աստծո բարությունը և համբերությունն են, որ ապաշխարության են առաջնորդում մարդկանց¹³: Բայցևայնպես, քարոզիչը պարտավոր է զգուշացնել մեղավորին այն օրվա մասին, որը հայտնի է միայն Աստծուն, երբ փրկության կանչը կդադարի, և կմնա միայն դատաստանը:

10. Եզեկիել 18.23

11. Մարկոս 16.15, Գործք 17.30

12. Ելից 34.6

13. Հռոմեացիների 2.4

«Եթե մեկը լսի Իմ ձայնը և դուռը բացի...»

Այս արտահայտության մեջ հայտնված է մի զարմանալի ճշմարտություն. Աստված կոչ է անում մարդկանց արձագանքել Ավետարանի ուղերձին: Քարոզելու այն տեսակը, որը չի պահանջում արձագանք մարդկանցից, լավագույն դեպքում ոչ հավասարակշռված է, իսկ վատագույն դեպքում հերձված է: Ավետարանիչը չի կատարել իր աշխատանքը, եթե նա պարզապես հռչակել է Ավետարանի ուղերձը և թողել է իր ունկնդրին առանց հրատապության զգացումի, առանց այնպիսի զգացումի, որ ինքը չի ավարտել, քանի դեռ նա պատշաճ կերպով չի արձագանքել Ավետարանի պահանջներին: Մա պարզորեն երևում է այն օրինակներից, որոնք Տերը և Նրա առաքյալները թողել են մեզ համար Սուրբ գրքում: Իր ծառայության սկզբից Հիսուսը պատվիրեց մարդկանց արձագանքել Ավետարանին ապաշխարությամբ և հավատքով¹⁴: Պենտեկոստեի օրը Պետրոսը հաստատակամորեն դրդեց իր ունկնդիրներին քայլ անել՝ ասելով. «Ազատվեք այս թյուր ազգից» (Գործք 2.40): Պողոս առաքյալը ն համոզում էր, ն աղաչում էր մեղավորներին հաշտվել Աստծո հետ՝ Քրիստոսի անունից¹⁵: Սուրբ գրքի ամենից ազդեցիկ հորդորը մեղավորներին պատկանում է հենց նրա գրչին. «Ահա հիմա է ընդունելի ժամանակը. ահա հիմա է փրկության օրը» (Բ Կորնթ. 6.2):

Ավետարանը պարզորեն և առանց ամաչելու պահանջում է արձագանք իր ունկնդրից: Այնուամենայնիվ, այդ արձագանքը չի սահմանափակվում ավետարանչական գրքույկի ետևում գրված մի աղոթք կրկնելով տանը կամ որևէ ավետարանչական ուղերձի ավարտին: Սուրբ գրքի ամբողջական խորհուրդն այն է, որ մեղավորները պետք է արձագանքեն՝ ընդունելով Քրիստոսի փրկարար աշխատանքը և գերագույն իշխանությունը: Սուրբ գիրքը կոչ է անում նրանց ապաշխարել իրենց մեղքերից, հրաժարվել ամեն տեսակի ինքնավարությունից կամ իրենց կյանքն անձամբ ղեկավարելուց և դավանել Հիսուսին որպես Տեր¹⁶: Սուրբ գիրքը պատվիրում է նրանց մերժել իրենց մարմնի զորությամբ փրկություն ստանալու ցանկացած հույս և հավատքով ապավինել Աստծո ողորմությանը Քրիստոսում: Հասկանալու համար Քրիստոսի ձայնը լսելու և մեր կյանքի դուռը Նրա առջև բացելու կարևորությունը, մենք պետք է դիտարկենք հետևյալ հատվածները Հովհաննեսի Ավետարանից.

«Ճշմարիտ, ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թե ժամանակ կգա և հիմա է, որ մեռելներն Աստծո Որդու ձայնը կլսեն, և լսողները կապրեն» (5.25):

14. Մարկոս 1.15

15. Բ Կորնթացիների 5.11,20

16. Հռոմեացիների 10.9,10

«Իմ ոչխարներն Իմ ձայնը լսում են, և Ես ճանաչում եմ նրանց, և Իմ ետևից գալիս են» (10.27):

Առաջին խոսքում Քրիստոսը նկարագրում է փրկությունը՝ որպես հոգևորապես մահացած մարդկանց հարություն: Այն գերբնական և հրաշագործ աշխատանք է, որը կատարելով՝ Նա փոխում է մեղավորի սիրտը և օժտում է նրան հոգևոր կյանքով: Քրիստոսի մեծ և անսահման զորությամբ, նորադարձը հարություն է առնում մեռելներից որպես նոր արարած՝ ստեղծված Քրիստոս Հիսուսում, որպեսզի վարվի այն բարի գործերի մեջ, որոնք Աստված պատրաստել է իր համար աշխարհի ստեղծագործությունից առաջ¹⁷: Սա հոգևոր հարություն է, որը պակաս հրաշագործ և կյանք փոխող չէ, քան Ղազարոսի հարությունը՝ Քրիստոսի հրամանով: Այդ իսկ պատճառով, անհեթեթություն կլիներ մտածելը, որ մարդը կարող է ճշմարտապես լսել Քրիստոսի ձայնը և վերապրել Աստծո այս զորավոր աշխատանքը, սակայն չկրել որևէ փոփոխություն: Ինչպես Հովհաննես 5.25-ը սովորեցնում է մեզ, «լսողները *կսպրեն*» (շեղագիրն ավելացրած է): Հետևաբար, նրանք նույնպես կվարվեն «կյանքի նորոգության մեջ» (Հռոմ. 6.4):

Հովհաննեսի Ավետարանում գտնվող երկրորդ խոսքում տեսնում ենք այն մարդկանց առանձնահատկություններից մեկը, որոնք ճշմարտապես լսել են Քրիստոսի ձայնը և սովել են իրենց կյանքը Նրան. նրանք շարունակում են հետևել Քրիստոսին: Անմտություն է մտածելը և հերձվածություն է սովորեցնելը, որ մարդը կարող է լսել Քրիստոսի ձայնը և հարություն առնել հոգևոր մահից, սակայն չկրել որևէ տևական ազդեցություն: Նմանապես, Հովհաննես 10.27-ին հակասում է համոզմունքն այն մասին, որ մարդը կարող է բացել իր սիրտը Քրիստոսի համար, որպեսզի փրկություն ստանա, իսկ հետո կրկին փակել այն, որպեսզի կարողանա ինքնավար կյանք վարել՝ առանց նույնիսկ կյանքում աննշան կերպով հաշվի առնելու իր Փրկչին: Լավ կլինի, եթե հիշենք, որ *լսելու* գաղափարը երբայերեսում ենթադրում է ոչ միայն լսելը, այլև՝ հնազանդվելը:

Մենք պետք է կրկին հաստատենք Ավետարանի մի պարզ ճշմարտություն. մարդիկ փրկվում են միայն շնորհքով և միայն հավատքի միջոցով: Փրկությունն Աստծո պարգևն է, որն առանձին է մարդկային արժանիքներից և բացառում է ցանկացած պարծանք մարմնով¹⁸: Նույնպես, Հոգու գերբնական աշխատանքով է, որ մարդը դառնում է նոր արարած և Աստծո ստեղծածը: Այս ճշմարտությունը երաշխավորում է, որ այն մարդը, որը լսել է Ավետարանը և բացել է իր սիրտն

17. Բ Կորնթացիների 5.17, Եփեսացիների 2.10

18. Եփեսացիների 2.8,9

Աստծո փրկության համար, կառաջադիմի անձնական սրբացման և Քրիստոսին նմանվելու մեջ: Պատճառը նորադարձի կամքի ուժը չէ, այլ՝ նրան փրկող Աստծո գործությունը և հավատարմությունը: Նա, Ով սկսեց այս բարի գործն այդ մարդու կյանքում, ավարտին կհասցնի այն¹⁹:

«...Կանոնեմ նրա մոտ...»

Նոր ուխտի ամենամեծ և ամենաթանկ իրողություններից մեկն այն է, որ Քրիստոսը բնակվում է Իր ժողովրդի մեջ: Նա ճշմարտապես մեր Էմմանուելն է մինչև այս աշխարհի վերջը²⁰: Կարևոր է պնդել, որ երբ Սուրբ գիրքը նշում է, որ Քրիստոսը բնակվում է հավատացյալի մեջ, դա պոետիկ կամ այլաբանական լեզու չէ, այլ՝ իրողություն, որը ճշմարիտ է Աստծո յուրաքանչյուր զավակի համար: Կողոսիայի եկեղեցուն ուղղված իր նամակում Պողոսը գրում է, որ մեզանում բնակվող Քրիստոսը հավատացյալի ապագա փառքի հույսի հիմքն է²¹: Քրիստոսի ներբնակությունը Հոգու միջոցով, որի արդյունքում առաջանում է ներքին հոգևոր կյանք և արտաքին տեսանելի վերափոխում, հավաստիացնում է հավատացյալին, որ ինքը պատկանում է Քրիստոսին, և որ ինքն իրավամբ կարող է հուսալ այն վերջնական փառքին, որը դեռ գալու է: Այսպիսով, Քրիստոսի ներբնակությունը Հոգու միջոցով անգործունյա չէ, այլ արդյունավետ է²²: Այն գաղտնիք չէ և չի սահմանափակվում առեղծվածային կամ անհատական տպավորությամբ. ընդհակառակը, այն զանազանելի և նկատելի իրողություն է:

Քրիստոսը խոստանում է բնակվել նրանց ներքում, ովքեր հավատքով ընդունում են Իրեն, սակայն պետք է կրկնենք, որ ապացույցը, որ մենք հավատացել և ընդունել ենք Քրիստոսին, Նրա գործուն աշխատանքն է մեզանում՝ մեզ Իր պատկերին կերպարանակից դարձնելու համար: Այն մարդը, որը դավանում է Նրա անունը, վերապրում է թեև աստիճանական, բայց մնայուն փոփոխություն: Հովհաննեսի Ավետարանում կա մի խոսք, որը ցույց է տալիս, թե ինչ է նշանակում Քրիստոսի ներբնակությունը հավատացյալի մեջ. «Հի-

19. Փիլիպեցիների 1.6

20. Եսայի 7.14, Մատթեոս 1.23, 28.20

21. Կողոսացիների 1.27, Ա. Թ. Ռոբերտսոնը գրում է. «Նա դիմում է հեթանոսներին, բայց «ձեզանում» գաղափարն այստեղ նշանակում է «ձեր մեջ», ոչ թե «ձեր միջև»: Պողոսը նկատի ունի Քրիստոսին վերապրելը և Նրա ներկայությունը բոլոր հավատացյալների անձնական կյանքում, Քրիստոսի ներբնակությունը սրտում, ինչպես Եփեսացիների 3.17-ում: Նա բովանդակում է նաև փառքի հույսը, քանի որ Նա Աստծո «շխիհան» է: Քրիստոսը մեր հույսն է հիմա (Ա Տիմոթեոս 1.1), և մեր գալիք նպատակի հույսն է (Հռոմեացիների 8.18)»: «Խոսքի պատկերները», հտ. 4, էջ 485:

22. Վիլյամ Հենդրիկսեն. «Նոր կտակարանի մեկնություն. Կողոսացիների և Փիլիմոնի մեկնություն» (Գրենդ Ռեփիլդս, «Baker», 1964թ.), էջ 91:

տուրը պատասխանեց և նրան ասաց. «Եթե մեկն Ինձ սիրում է, Իմ Խոսքը կպահի, և Իմ Հայրը կսիրի նրան, և նրա մոտ կգանք և բնակություն կանենք նրա մոտ» (14.23):

Հիսուսը չի սովորեցնում, որ Իր ներբնակությունը հավատացյալի կյանքում հիմնված է այն բանի վրա, որ հավատացյալը սրտանց սիրում է և լիակատար հնազանդվում է Իրեն: Մերը Քրիստոսի հանդեպ և Նրա Խոսքը պահելը ոչ թե երաշխավորում են Նրա ներբնակությունը, այլ վկայում են այդ մասին: Մենք գիտենք, որ վերստին ծնվել ենք, և Քրիստոսը Սուրբ Հոգով բնակվել է մեզանում, քանի որ մեր մեջ կա սեր Նրա հանդեպ, որը նախկինում գոյություն չունեք, և մեր կյանքում արտահայտվում է նոր հարաբերություն Նրա Խոսքի հետ, որը բնութագրվում է հարաճուն հնազանդությամբ:

Այս աստվածաշնչյան ուսուցումն ուղղակիորեն հակադրվում է այն ընդունված գաղափարին, որ մարդիկ կարող են հաստատ կանգնել իրենց փրկության հույսի վրա պարզապես այն պատճառով, որ իրենք մեկ անգամ աղոթել են՝ խնդրելով Հիսուսին գալ իրենց սրտի մեջ: Թեև չունեն Քրիստոսի ներբնակության որևէ ներքին վերապրում կամ արտաքին ապացույց, նրանք պետք է հաստատ կանգնեն, միայն որովհետև Նա ճշմարտապես խոստացել է, իսկ իրենք անկեղծորեն խնդրել են: Այս մոտեցումը ներկայացնում է Քրիստոսի ներբնակությունը որպես անգործունյա, անգոր և անճանաչելի իրողություն: Փրկությունը պարզապես դառնում է տոմս դեպի Երկինք՝ առանց որևէ սպասման, որ այն նկատելի ազդեցություն կթողնի մարդու բնավորության և Աստծո հետ հարաբերությունների վրա:

Որքան էլ ընդունված լինի այս մեկնությունը, այն չունի աստվածաշնչյան հիմք: Թեև մարդու հավաստիացումը կարող է ավելանալ, եթե նա մտորի իր դարձի փորձառության մասին, այնուամենայնիվ մտորումը միակ գործոնը չէ, որը որոշում է Քրիստոսի հանդեպ նրա հավատքի դավանանքի իսկությունը: Կան այլ կարևոր և անփոխարինելի գործոններ, որոնք վկայում են հավատացյալի կյանքում Աստծո շարունակական աշխատանքի մասին. սրբացումը, ավելի խորը ապաշխարությունը, հավատքի աճը, ավելի բարձր գնահատանքը Քրիստոսի հանդեպ և ավելի հիմնավոր հնազանդությունը Նրա կամքին:

«...Եվ ընթրիք կանես նրա հետ, և նա՝ Ինձ հետ»:

Ավետարանի մեծագույն խոստումներից մեկը Քրիստոսի հետ շփումն է, սակայն թվում է, թե այն ետ է մղվել՝ տեղի տալով ավելի ցանկալի առավելությանը, որը մեղավորի ինքնապահպանումն է: Մարդկանց խրախուսում են հրավիրել Հիսուսին իրենց սրտի մեջ՝

խոստանալով ավելի բարեկեցիկ կյանք այս աշխարհում և փրկություն կործանումից՝ հաջորդում: Թեև այս խոստումները վավերական են, երբ մենք դարձնում ենք դրանք ավելի առաջնահերթ, քան շփումը Քրիստոսի հետ, դրանք խեղաթյուրում են Ավետարանը: Այս մոտեցումը հակասում է հավիտենական կյանքի իմաստին՝ համաձայն Հիսուսի խոսքերի. «Եվ սա է հավիտենական կյանքը, որ ճանաչենք Քեզ միայն ճշմարիտ Աստված, և Նրան, որ ուղարկեցիր՝ Հիսուս Քրիստոսին» (Հովհ. 17.3):

Սատանան ճիշտ նկատեց՝ ասելով, որ մարդը կանի գրեթե ամեն ինչ՝ իր կաշին փրկելու համար²³: Նա կաղոթի, եկեղեցի կհաճախի, կընդգրկվի կրոնական ծառայության մեջ և նույնիսկ կնահատակվի: Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է Աստծո Հոգու գերբնական աշխատանքը՝ արատավորված մարդուն արմատապես փոխելու համար, որպեսզի նա սկսի արժևորել Քրիստոսին և ցանկանա հաղորդակցվել Նրա հետ: Ավելի բարեկեցիկ կյանքի կամ հավիտենական երանության առաջարկը կգրավի բազմաթիվ մարմնավոր մարդկանց, սակայն շփումը Քրիստոսի հետ չի գրավի ոչ ոքի՝ բացի այն մարդկանցից, որոնց գրավում է Աստծո Հոգին. «Ոչ ոք չի կարող Ինձ մոտ գալ, եթե Հայրը, որ Ինձ ուղարկեց, չքաշի նրան, և Ես հետին օրում հարություն կտամ նրան» (Հովհ. 6.44):

Որպես քրիստոնյաներ և Ավետարանի ծառայողներ մենք պետք է հիշենք երկու կարևոր ճշմարտություն, երբ օգտագործում ենք Հայտնություն 3.20-ը Քրիստոսի մասին պատմելիս: Առաջինը՝ մենք պետք է ուղղենք մեր ունկնդիրների ուշադրությունը Քրիստոսի վրա և ցույց տանք Քրիստոսի արժեքը, որպեսզի ամեն ինչից առավել նրանք ցանկանան հաղորդակցվել Նրա հետ: Թեև Ավետարանն ունի անթիվ առավելություններ, որոնք պետք է հայտնենք մարդկանց, մենք պետք է ազդարարենք Քրիստոսին՝ որպես գլխավորը բոլոր այդ առավելություններից և որպես ավելի արժեքավոր, քան այդ ամենը միասին: Իրականում, մենք պետք է ջանք գործադրենք, որպեսզի ցույց տանք մեղավորին, որ Քրիստոսի լույսի ներքո մնացած բոլոր առավելությունները գրեթե չունեն արժեք և հեռանկար:

Ինչ կարող է առաջարկել քարոզիչը՝ Քրիստոսի համեմատ: Արդյո՞ք մենք պետք է անտեսենք այս վեհ թեման և խոսենք պակաս կարևոր բաների մասին, որպեսզի գրավենք մարմնավոր մարդկանց, որոնք ավելի գերադասում են ուտել խոզերի տաշտից, քան ընթրել Տիրոջ սեղանի շուրջ: Եթե մեր հիմնական թեման լինի Քրիստոսի գեղեցկությունը և Նրա Ավետարանի փառքը, միգուցե մենք

23. «Եվ սատանան պատասխանեց Տիրոջը և ասաց. «Միրթի տեղ մորթ, նաև մարդս իր ամբողջ ստացվածքն իր անձի տեղ կտա»» (Հոբ 2.4):

գրավենք ավելի քիչ մարդկանց, բայց նրանք, ովքեր կգան, հենց այնպես չեն գա: Աստծո Հոգով նրանք կգան Քրիստոսի համար և կմնան Քրիստոսի համար: Նույնիսկ եթե թվա, թե երկրային ուրախության և բարգավաճման բոլոր խոստումները չեն կատարվում, նրանք կմնան իրենց ընթացքի մեջ, քանի որ նրանք մի ակնթարթ տեսել են փառավոր Քրիստոսին և աղբ են համարել մնացած ամեն ինչը՝ դրա համեմատ²⁴:

Երկրորդը՝ մենք պետք է օգտագործենք այս հրաշալի խոսքը, որպեսզի ցույց տանք հետևյալը. ապացույցն այն մասին, որ մարդը բացել է իր սրտի դուռը Քրիստոսի համար, այսինքն՝ ճշմարիտ դարձ է վերապրել, այն է, որ նա շարունակում է հաղորդակցվել Քրիստոսի հետ: Հիսուսը խոստացավ. «(Ես) կմտնեմ նրա մոտ և ընթրիք կանեմ նրա հետ, և նա՝ Ինձ հետ»: Սրանով Հիսուսը սովորեցնում է մի անչափ կարևոր ճշմարտություն. նորահավատի մեջ Իր ներբնակությունը կդառնա Իր և այդ մարդու իրական և տևական շփման սկիզբը: Սա ճշմարիտ դարձի նշաններից մեկն է: Մենք գիտենք կամ հավատիացում ունենք, որ Քրիստոսը ն՛ փրկել է մեզ, ն՛ բնակվել է մեզանում, քանի որ փոխադարձ շփում ունենք Նրա հետ. Նա ընթրում է մեզ հետ, և մենք՝ Նրա հետ:

Անչափ կարևոր է նշել, որ տևական շփման մասին այս խոստումը չի տրվել ընդամենը որպես հավանականություն, այլ՝ որպես հստակ իրողություն, այնպիսի բան, ինչը տեղի կունենա յուրաքանչյուր ճշմարիտ հավատացյալի կյանքում: Այն շատ նման է Նոր կտակարանի վերաբերյալ հինկտակարանյան ամենագեղեցիկ խոստումներից մեկին. «Այլ այս է այն ուխտը, որ պիտի կապեմ Իսրայելի տան հետ այն օրերից հետո, - ասում է Տերը. Իմ օրենքը պիտի դնեմ նրանց ներսում և նրանց սրտի վրա պիտի գրեմ այն, և Ես պիտի լինեմ նրանց Աստված, և նրանք պիտի Ինձ համար ժողովուրդ լինեն»²⁵:

Այս ուխտի խոստումը վերաբերում է այնպիսի ժամանակվա, որը ներկայումս կատարվել է, երբ Աստված ստեղծելու էր Իր համար մի ժողովուրդ՝ հաշտված Մեսիայի քավչարար մահով և վերածնված Սուրբ Հոգով: Շնորհիվ նրանց համար կատարած գերբնական աշխատանքի՝ Նա լինելու էր նրանց Աստվածը, իսկ նրանք՝ Իր ժողովուրդը: Սա ոչ թե հուսացող Աստծո անիրականանալի ցանկությունն է, այլ՝ գերիշխան Աստծո անփոփոխ վճիռը: Նա ոչ միայն խոստանում է Իր հարատև հավատարմությունն Իր նորոգված ժողովուրդին, այլև խոստանում է այնպես գործել նրանցում, որ նրանք էլ պատշաճ կերպով արձագանքեն դրան: Նրանք կլինեն Իր ժողովուրդը:

24. Փիլիպեցիների 3.7,8

25. Երեմիա 24.7, 31.33, 32.38, Եբրայեցիների 8.10

Հայտնություն 3.20-ում տեսնում ենք նույն համոզվածությամբ արված մի պնդում: Քրիստոսը ոչ միայն խոստանում է հարատև շփում ունենալ նորադարձի հետ, այլև որ Իր ներբնակությունը նրանում կերաշխավորի նրա պատշաճ արձագանքը: Մա չի նշանակում, որ հավատացյալը երբեք չի ձախողվի իր ընթացքի մեջ, և որ նրա նվիրումը Քրիստոսին երբեք գաղջ չի դառնա: Այնուամենայնիվ, սա նշանակում է, որ հավատացյալի կյանքում կլինի իրական և նկատելի շփում Քրիստոսի հետ: Նա չի հիմնի իր փրկության հավաստիացումն ընդամենը անցյալում արված մի աղոթքի վրա, որն, իր համոզմամբ, անկեղծ էր, այլ կհիմնի կենդանի Քրիստոսի հետ տևական և փոխադարձ շփման վրա:

ՏԵՍԵՔ, ԹԵ ՈՎ Է ԳԱԼԻՍ ԸՆԹԻՔԻ

Մինչև այս թեման եզրափակելը և առաջ շարժվելը, մենք պետք է անենք վերջին պնդումը: Բազմաթիվ խնդիրներ՝ կապված Հայտնություն 3.20-ի ավետարանչական գործածության հետ, լուծված կլինեն, եթե մենք պարզապես հասկանայինք և ճշտորեն ազդարարեինք, թե ով է թակում դուռը: Նա մերժված Քրիստոսը չէ, որն ընծայման մնացորդներ է խնդրում: Նա փառքի Տերն է: Ինչ մենք կարող ենք տալ Նրան: Նա նստած է գահի վրա Երկնքում, և երկիրը Նրա ոտքերի պատվանդանն է²⁶: Մարդկանց ձեռքերը չեն ծառայում Նրան այնպես, ասես Նա ինչ-որ բանի կարիք ունի, քանի որ Նա Ինքն է տալիս բոլորին կյանք և շունչ և ամեն ինչ²⁷: Եթե Նա քաղցած լիներ, չէր ասի այդ մասին մարդկանց, քանի որ Նրանն է աշխարհը և դրա լիությունը²⁸: Ավելին՝ եթե մարդը մեղանչում է և ավելացնում է իր անօրինությունը, ինչ է դա անում Աստծուն, և եթե մարդն արդար է, ինչ օգուտ Աստծուն դրանից²⁹: Է. Ու. Թոզերը ճիշտ էր գրում. «Նույնիսկ եթե բոլոր մարդիկ հանկարծակի կուրանային, միևնույն է՝ արևը լույս կտար ցերեկը, իսկ աստղերը՝ գիշերը, քանի որ նրանք ոչնչով կախված չեն այն միլիոնավորներից, որոնք օգտվում են իրենց լույսից: Նույն կերպով, եթե բոլոր մարդիկ այս երկրի վրա աթեիստներ դառնային, դա որևէ կերպով չէր ազդի Աստծո վրա: Նրա ինքնությունն անփոփոխ է և կախված չէ որևէ մարդուց: Նրան հավատալը ոչինչ չի ավելացնում Նրա կատարելությանը, և Նրան կասկածելը ոչինչ չի պակասեցնում Նրանից»³⁰:

26. Եսայի 66.1

27. Գործք 17.25

28. Սաղմոս 50.12

29. Հոբ 35.6,7

30. Է. Ու. Թոզեր. «Սուրբի գիտությունը» (Նյու Յորք, «Harper & Row», 1961թ.), էջ 40:

Այսպիսով, Քրիստոսը թակում է մարդու սրտի դուռը՝ որպես ողորմած Տեր, որին մենք պետք է վերաբերվենք երկյուղածությամբ և պատվով, ոչ թե որպես մուրացիկ վտարանդի, որին պետք է խղճանք: Երբ Նա մտնում է մարդու սրտի մեջ, Նա է որոշում բոլոր պայմանները և ներկայացնում բոլոր պահանջները: Նա չի ենթարկում իր կամքը մարդկանց քմահաճույքին, այլ պահանջում է լիակատար նվիրում: Սա է պատճառը, որ Երանելիների մեջ Քրիստոսը սովորեցնում է. «Երանի՛ նրանց, որ սրտով մաքուր են» (Մատթ. 5.8): Երանելի են նրանք, որոնց սրտերը պատված չեն խարամով, և որոնց նվիրումը բաժանված չէ մրցակցող սիրո առարկաների միջև, որովհետև նրանք կտեսնեն Աստծուն:

Որպես օրինակ՝ պատկերացնենք, որ Քրիստոսը թակում է ինչ-որ մեկի սրտի դուռը: Նա առաջարկում է այդ մարդուն հրաշալի խոստումներ՝ բժշկություն, խաղաղություն և հավիտենական կյանք: Եվ, լսելով այդ մեծ փրկության առավելությունների մասին, այդ մարդը պարզում է ձեռքը դեպի դռան բռնակը՝ պատրաստ բացելու այն: Այնուամենայնիվ, մինչ նա քաշում է սողնակը, Քրիստոսը զգուշացնում է նրան. «Եթե բացես դուռը, Ես ներս կմտնեմ և կկատարեմ ամեն մի խոստում, որը տվել եմ քեզ, բայց Ես կգամ որպես Տեր, և Իմ կամքն օրենք կլինի: Քո ամբողջ ունեցվածքով կդառնաս Իմը, և այդ ամենի հետ Ես կվարվեմ՝ ըստ Իմ բարի կամքի և նպատակի: Դու կլինես Իմ ծառան, և Ես կլինեմ քո Տերը: Ես կսովորեցնեմ քեզ, կփորձեմ քեզ, կխրատեմ քեզ և կվերցնեմ քեզսից այն ամենը, ինչը հաճելի չէ Ինձ: Ես կիշխեմ քո կյանքում և կփոխեմ քեզ՝ ըստ Իմ պատկերի: Ուզում եմ նախապես զգուշացնել քեզ. այն պահին, երբ բացես այս դուռն Ինձ համար, դու այն կփակես մնացած ամեն ինչի համար: Ինձ «այդ» ասելը նշանակում է «ոչ» ասել այս աշխարհին, և Ինձ շահելը նշանակում է կորցնել այս աշխարհը»: Այս ավետարանական կանչն ուրանալը նշանակում է ուրանալ այն ամենը, ինչ Հիսուս Քրիստոսը երբևէ սովորեցրել է ճշմարիտ դարձի և աշակերտության արմատական և պարտավորեցնող բնույթի մասին:

ՄԱՍ ԵՐԿՈՒ

Նոր սրտեր և ճշմարիտ դարձի բնույթը

«Մրա համար սաս Իսրայելի տանը՝ այսպես է ստում Տեր Եհովան. «Ոչ թե՛ ձեզ համար եմ անում Ես, ո՛վ Իսրայելի տուն, այլ Իմ սուրբ անվան համար, որ դուք պղծեցիք այն ազգերի մեջ, ուր որ գնացել եք: Եվ Ես արբեցի Իմ սուրբ, մեծ անունը, որ պղծված էր այն ազգերի մեջ, որոնց մեջ դուք պղծեցիք: Եվ ազգերը պիտի գիտենան, որ Ես եմ Տերը,- ստում է Տեր Եհովան,- երբ որ Ես կարբվեմ ձեր մեջ նրանց աչքերի առջև: Եվ ձեզ պիտի առնեմ ազգերի միջից և ժողովեմ ձեզ բոլոր երկրներից և ձեզ բերեմ ձեր հողը: Եվ ձեզ վրա մաքուր ջուր պիտի սրսկեմ, և մաքուր պիտի լինեք. ձեր բոլոր պղծություններից ու ձեր բոլոր կոռքերից պիտի մաքրեմ ձեզ: Եվ Ես ձեզ նոր սիրտ պիտի տամ և նոր հոգի պիտի դնեմ ձեր մեջ և վեր պիտի առնեմ ձեր մարմնից քարեղեն սիրտը և ձեզ մարմնեղեն սիրտ պիտի տամ: Եվ Իմ Հոգին պիտի դնեմ ձեր մեջ և պիտի անեմ, որ Իմ օրենքների մեջ վարվեք և Իմ դատաստանները պահեք և կատարեք: Եվ բնակվեք այն երկրում, որ տվել եմ ձեր հայրերին, և Իմ ժողովուրդը լինեք, և Ես ձեր Աստվածը լինեմ»»:

Փրկուչության գերագանց դրդապատճառը և նպատակը

«Մրա համար սաս Իսրայելի տանը՝ այսպես է ստում Տեր Եհովան. «Ոչ թե ձեզ համար եմ անում Ես, ո՛վ Իսրայելի տուն, այլ Իմ սուրբ անվան համար, որ դուք պղծեցիք այն ազգերի մեջ, ուր որ գնացել եք: Եվ Ես սրբեցի Իմ սուրբ մեծ անունը, որ պղծված էր այն ազգերի մեջ, որոնց մեջ դուք պղծեցիք: Եվ ազգերը պիտի գիտենան, որ Ես եմ Տերը, - ստում է Տեր Եհովան, - երբ որ Ես կարբվեմ ձեր մեջ նրանց աչքերի առջև»:

— Եզեկիել 36.22,23

Հետևյալ հարցերը քրիստոնեական կրոնի ամենակարևոր հարցերի թվում են. «Ի՞նչը կարող է դրդել արդար և սուրբ Աստծուն բարությանը վարվել չար մարդկանց հանդեպ և գործել նրանց փրկության համար»: Ինչպե՞ս Նա կարող է մեղավորների ընկեր լինել, երբ Նրա աչքերը չափազանց սուրբ են՝ չարին նայելու համար»: «Մի՞թե ամբողջ երկրի դատավորը չպետք է արդարությանը վարվի»²:

Ցանկացած մարդ, ով լրջորեն ուսումնասիրել է վարդապետությունն Աստծո մասին (այսինքն՝ Աստծո Անձը և հատկանիշները) և անկում ապրած մարդու ծայրահեղ արատավոր վիճակը, պետք է անմիջապես հասկանա, որ գոյություն չունի որևէ ընդհանրություն Աստծո և մարդու բնավորության և գործերի միջև: Աստված բարի, արդար և սիրող է: Անկում ապրած մարդկությունը չար, անարդար, եսակենտրոն և անսեր է: Եթե նման ցածր կարծիքը մարդու մասին զարմացնում է մեզ, մենք պետք է գիտակցենք, որ Սուրբ գիրքն էլ ավելի խստորեն է պարսավում մարդկությանը:

«(Մարդիկ) լցված են ամեն անիրավությանը, պոռնկությանը, անզգամությանը, ազահությանը, չարությանը, լիքը նախանձով, մարդասպանությանը, կռվով, նենգությանը, չարաբարությանը. քսուներ, բամբաստողներ, աստվածատողներ, թշամացողներ, ամբարտավան-

1. Ամբակում 1.13

2. Ծանոթոց 18.25

ներ, գոռոզներ, չար բաներ հնարողներ, ծնողներին անհնազանդներ, անմիտներ, ուխտադրուժներ, անգութներ, անհաշտներ, անողորմներ» (Հռոմ. 1.29-31):

«Ինչպես որ գրված է, թե՛
Արդար չկա, մեկն էլ չկա:
Չկա իմացող, չկա Աստծուն խնդրող,
Ամենը խտորովեցին, միասին անալիտան եղան:
Չկա բարություն անող, մինչև մեկն էլ չկա:
Նրանց կոկորդը բաց գերեզման է,
Եվ իրենց լեզուներով նենգություն են անում.
Իժերի թոյն կա նրանց շրթունքների տակ:
Որոնց բերանը անեծքով և դառնությամբ լիքն է,
Որոնց ոտքերը շուտագնաց են արյուն թափելու համար:
Կործանում և թշվառություն է նրանց ճանապարհներում:
Եվ խաղաղության ճանապարհը չճանաչեցին:
Աստծո երկյուղը նրանց աչքերի առջև չէ» (Հռոմ. 3.10-18):

Դիտարկելով Սուրբ գրքի գնահատականն անկում ապրած մարդու մասին՝ Աստվածաշնչին ծանոթ միտքը չի հարցնի, թե ինչպես Աստված կարող է ընդդիմանալ մարդկանց, դատապարտել նրանց և նույնիսկ հավիտյան հեռացնել Իրենից: Փոխարենը, այն կհարցնի, թե ինչպես Աստված կարող է սիրել մարդկանց, արդարացնել նրանց և հասցնել մտերիմ շփման Իր հետ՝ առանց կասկածի ենթարկելու Իր առաքինությունը և ազնվությունը: Չէ՞ որ յուրաքանչյուրը հարցականի է ենթարկում իր բարոյական պատկերն այն բանով, թե ում հետ է հաղորդակցվում:

Հետևյալ օրինակը նկարագրում է այս խնդիրը: Մարդը կարող է չար համարվել իր չար արարքների պատճառով: Օրինակ, Հիտլերը մնացել է պատմության մեջ որպես մարդկային չարիքի մարմնավորում՝ մարդկության դեմ գործած սարսափելի հանցանքների պատճառով: Այնուամենայնիվ, ինչ-որ մեկը, ով նման արարքներ չի գործել, նույնպես կարող է չար համարվել, եթե կապ է ունեցել այդ արարքները գործողի հետ: Օրինակ, նա, ով չի գործել Հիտլերի վայրագությունները, սակայն իմացել է դրանց մասին և, միևնույն է, շարունակել է համարել Հիտլերին իր ընկերը և փորձել է փրկել նրան այդ վայրագությունների հետևանքներից, նույնպես կարող է չար համարվել: Թեև նա մեղավոր չի եղել անձամբ չարիք գործելու մեջ, նա ցույց է տվել իր չարությունը՝ լինելով գործողի համախոհը և ընկերը:

Այսպիսով, ինչո՞ւ է սուրբ և արդար Աստված, ով ասում է չարը և խորշում է չարից, հետամուտ լինում չար մարդկանց հետ հաղորդակցվելուն և նրանց իրենց մեղքի հետևանքներից փրկելուն: Մինչև

Աստվածաշնչի պատասխանը դիտարկելը, մենք պետք է մերկացնենք մի տարածված և հայիոյիչ ժամանակակից կարծիք՝ այն, որ Աստված հետամուտ է լինում մարդկանց փրկությանը, քանի որ Նա ունի շփման կարիք և ձգտում:

Մտահոգիչ է, որ շատերն այնքան են հեռացել ճշմարտությունից, որ այլևս չեն տեսնում, երբ որևէ կարծիք ուղղակիորեն հակասում է Աստվածաշնչին և պատմական քրիստոնեական մտքին: Աստծո հատկանիշներին վերաբերող ամենակարևոր և ամենախրախուսական վարդապետություններից մեկը Նրա ինքնաբավ լինելն է: Նա ոչնչի կարիք չունի, և վերջինը, ինչի կարիքը կարող է ունենալ, մարդու հետ շփումն է: Արևմուտքի քրիստոնեությունն այն աստիճան է բարձրացրել մարդու արժեքը, որ ներկայումս այն գործնականորեն Աստծուց վեր է դասում նրան՝ համարելով, որ նա ամեն ինչի նպատակն է, և որ նրա արժեքն անսահման է: Մենք համոզվել ենք մեզ, որ երկինքը երկինք չի լինի՝ առանց մեզ, և Աստված լիարժեք չի լինի, եթե մարդկությունը կորսվի: Այնուամենայնիվ, Աստվածաշունչը ներկայացնում է բոլոր ազգերի ընդհանուր արժեքը որպես «դույլին կպած կաթիլ» և «կշեռքի վրայի փոշի» (Եսայի 40.15): Որպես պատասխան այն հասկացությանը, որ Աստված ունի այնպիսի կարիք, որը միայն մարդը կարող է լրացնել, Պողոս առաքյալը ներկայացնում է հետևյալ ժխտումը. «Այն Աստված, որ աշխարհը և ամեն բան, որ նրանում կա, արեց, Նա, երկնքի և երկրի Տերը լինելով, ձեռագործ տաճարներում չի բնակվում» (Գործք 17.24):

Աստված չունի ոչ մի կարիք, և այդ պատճառով Նրան պետք չէ Իրենից դուրս գտնվող ոչ ոք և ոչինչ՝ Իր գոյությունը պահպանելու կամ բարելավելու համար: Ավելին՝ Աստված չունի հաղորդակցման կարիք, քանի որ Հայրը, Որդին և Հոգին գոյություն են ունեցել միմյանց հետ կատարյալ հաղորդակցման մեջ հավիտենության ամբողջ ընթացքում: Անսահմանորեն առատաձեռն Աստված ստեղծեց այս աշխարհը՝ ելնելով ոչ թե ինչ-որ աստվածային կարիքից, այլ Իր գերառատությունից:

ԱՍՏԾՈՒ ՍԵՐԸ

Մենք կդիմենք Աստվածաշնչին, որպեսզի ստանանք հետևյալ հարցի պատասխանը. «Ի՞նչը դրդեց Աստծուն փրկել մեզ»: Առաջին պատասխանը, որը կդիտարկենք, Ա Հովհաննես 4.8-ում է: Ինչ-որ իմաստով այս պատասխանը չպետք է զարմացնի քրիստոնյային, սակայն, այլ իմաստով, այն պետք է մշտապես զարմացնի և ցնցի նրան. «Աստված սեր է»: Աստված սիրեց անկում ապրած մարդկութ-

յանը, քանի որ Աստված *սեր է*: Այս պարզ պնդումը պարզապես չի սովորեցնում, որ Աստված *սիրում է*, թեև այդ փաստն ինքնին արտասովոր ճշմարտություն է, այլ՝ որ Աստված *սեր է*, և որ Նրա սերը շատ ավելին է, քան որոշում, հակվածություն կամ աշխատանք: Այն Աստծո *հասկանիչներից մեկն է՝* Նրա էության կամ բնության մասը: Իր էության շնորհիվ, Նա ճրիաբար և անձնուրաց գոհեց Իրեն հանուն մարդկանց՝ նրանց օգտի կամ բարօրության համար: Այսպիսով, Աստծո սերը մարդկանց հանդեպ Իր էության արդյունքն է, և որևէ առնչություն չունի Իր սիրո առարկաներին հատուկ որևէ արժեքի կամ արժանիքի հետ: Նա չփրկեց մարդկանց իրենց պատճառով, այլ՝ անկախ այն բանից, թե ինչպիսին են իրենք: Աստծո սերը բխում է Իրենից՝ Իր առաքինությամբ և Իր կամքով: Մարդու բնավորությանը կամ գործերին բնորոշ ոչ մի առաքինություն կամ արժանիք՝ ակնհայտ կամ թաքնված, բնածին կամ ձեռք բերված, չի գրավում Աստծո սերը: Տրամաբանությունը պարզ է. Աստված փրկում է չար մարդկանց, քանի որ սիրում է նրանց, և սիրում է նրանց, քանի որ Նա *սեր է*:

Ճշմարտությունն Աստծո անարժանաբար տրված և անպայմանական սիրո մասին հրաշալի կերպով պատկերված է Երկրորդ Օրինաց գրքում, որում Աստված բացատրում է Իսրայելին ընտրելու հիմքը կամ դրդապատճառը: Մովսեսը հիշեցնում է ժողովրդին. «Ոչ թե ձեր բոլոր ազգերից շատ լինելու համար Տերը ձեզ սիրեց և ձեզ ընտրեց, որովհետև դուք բոլոր ազգերից քիչ էիք: Այլ՝ Տերը ձեզ սիրելու համար...» (7.7,8):

Իսրայելը հարցնում է. «Ինչո՞ւ Դու սիրեցիր ինձ», և Աստված պատասխանում է. «Ես սիրեցի ձեզ, քանի որ Ես սիրեցի ձեզ»: Այսպիսով, Աստծո սերը՝ Իսրայելի և անկում ապրած մարդկության հանդեպ, որևէ առնչություն չունի նրանց ինքնության և գործերի հետ. ընդհակառակը՝ այն բխում է Աստծո Անձից և որոշումներից: Աստված սիրում է մեղավոր և անկում ապրած մարդկանց, քանի որ Նա սեր է, և Նա որոշել է սիրել նրանց:

Ճշմարտությունն այն մասին, որ Աստված սիրում է՝ չնայած որ անկում ապրած մարդկությունը զուրկ է որևէ արժանիքից, ավելի պատկերվում է նաև Եզեկիելի գրքում: Դրանում Աստված նկարագրում է այն ողորմելի, նույնիսկ նողկալի բնությունը, որն ուներ Իսրայելը, և որն ունեինք բոլորս, մինչև որ Նրա փրկարար աշխատանքը կատարվեց մեր կյանքում.

«Եվ ասա՝ այսպես է ասում Տեր Եհովան Երուսաղեմին. «Սկզբդ ու ծունդդ՝ Քանանացիների երկրից է, հայրդ ամորհացին էր, և մայրդ՝ քետացին: Եվ ծնունդդ՝ դու ծնված օրդ, պորտո՞ղ չկտրվեց, և ջրով

չվացվեցիր՝ մաքրվելու համար, և աղով չաղվեցիր և խանձարուրով չփաթաթվեցիր: Մի աչք քեզ չինայեց, որ սրանցից մեկն աներ քեզ համար՝ քեզ ողորմելով, այլ դաշտի երեսը գցվեցիր՝ քո անձի զգվանքով, քո ծնված օրը:

Եվ Ես անցա մոտովդ ու տեսա քեզ արյանդ մեջ կոխ տալիս և ասացի քեզ քո արյան մեջ, թե՛ ապրիր: Այո՛, ասացի քեզ քո արյան մեջ, թե՛ ապրիր»» (Եզեկ. 16.3-6):

Այս հատվածում Աստված նկարագրում է Իսրայելի ժողովրդին և անկում ապրած մարդկությանը՝ որպես խայտառակ ծագում և մերժված ծնունդ ունեցած մանկան՝ ծնված թշնամի ազգից, կեղտոտ և վիժված, լքված բաց դաշտում և սեփական արյան մեջ գալարվող: Նույնիսկ ամենազգայուն սիրտ ունեցող մարդու գուրջ չչարժվեց՝ փրկելու նման անճոռնի արարածին, որն այդքան ողորմելի վիճակում էր:

Այնուամենայնիվ, Աստված, Ով մեծ է ողորմությամբ, Իր մեծ սիրո շնորհիվ, որով սիրեց մեզ, նույնիսկ երբ մահացած էինք մեր անօրինությունների մեջ, կենդանացրեց մեզ Քրիստոսի հետ³:

Ավետարանի փառքն այն չէ, որ Աստված փրկում է արժանի արարածների, որոնց գեղեցկությունը գրավում է Նրա սերը և անհնարին է դարձնում Նրա կյանքը՝ առանց իրենց: Ավետարանի փառքն այն է, որ Աստված փրկում է չար ու թշվառ մեղավորների, որոնք լիովին պղծել են իրենց, որոնցից խորշում են, և որոնց լքել են բոլորը՝ բացի Աստծուց, Ով սեր է:

ԱՍՏԾՈ ՓԱՌՔ

Մենք մի փոքր հեռացանք Եզեկիել 36.22-28-ից՝ ցույց տալու համար, որ մեղավորների միջև Աստծո փրկարար աշխատանքի գլխավոր դրդապատճառը Նրա անարժանաբար (երբ մարդը արժանի չէր, բայց արժանացավ) տրվող սերն է: Այժմ կվերադառնանք այս հատվածին, որպեսզի բացահայտենք Աստծո բոլոր գործերի մեծագույն դրդապատճառը՝ Նրա փառքի տարածումը: Որպես ամփոփում՝ Աստված փրկում է մարդկանց Իր համար և ըստ Իր բարեհաճության: Այս պնդումը կարող է տարօրինակ և նույնիսկ վիրավորական թվալ ոչ միայն աշխարհիկ մտքի, այլև ժամանակակից քրիստոնեության համար, որը ողողված է հումանիզմով:

Առաջին ակնառու ճշմարտությունը, որը ներկայացվում է մեր ուշադրությանը, այն է, որ Աստված չունի Իսրայելը փրկելու մղում նրանում գտնվող որևէ արժանիքի պատճառով: Երկու անգամ այս

3. Եփեսացիների 2.4,5

կարճ հատվածում Աստված մատնանշում է, որ Իսրայելը միայն պախարակել և պղծել է Իր անունն ազգերի մեջ: Պողոս առաքյալն ավելի հեռու է գնում՝ ասելով, որ Աստծո անունը հայհոյվում էր հեթանոսների մեջ Իսրայելի կռապաշտության և չար գործերի պատճառով⁴: Աստված չգտավ որևէ պատճառ Իսրայելի մեջ՝ այն փրկելու համար, այլ՝ միայն դատապարտելու:

Եթե նման բան կարելի է ասել Իսրայելի մասին, որքան ավելի են այս խոսքերը վերաբերում ամբողջ աշխարհում ապրող հեթանոս ազգերին: Եթե հրեաները, որոնք ունեին Աստծո օրենքը և վկայությունները, բացարձակապես զուրկ էին առաքինությունից և արժանիքներից, որքան ավելի խավարած և խստասիրտ են հեթանոսները: Հրեաների ձախողումը բացառում է թե՛ իրենց, թե՛ ամբողջ աշխարհի պարծանքը⁵: Այսպիսով, բոլորս պետք է կանգնենք փակված բերանով՝ լսելով մեր դատավճիռը.

«Արդար չկա, մեկն էլ չկա:

Չկա իմացող,

Չկա Աստծուն խնդրող,

Ամենը խտորվեցին,

Միասին անպիտան եղան.

Չկա բարություն անող, մինչև մեկն էլ չկա» (Հռոմ. 3.10-12):

Եթե Աստված չի գտնում ոչ մի պատճառ մեզանում, որպեսզի փրկի, ինչո՞ւ է Նա անում դա: Մենք գտնում ենք պատասխանը հետևյալ հատվածում. «Ոչ թե ձեզ համար եմ անում Ես... այլ Իմ սուրբ անվան համար», և կրկին. «Եվ Ես սրբեցի Իմ սուրբ, մեծ անունը... Եվ ազգերը պիտի գիտենան, որ Ես եմ Տերը»: Աստված վճռել է ազգերի միջից փրկել մի ժողովրդի՝ Իր համար, և Նա վճռել է անել դա Իր փառքի համար, հանուն Իր մեծ անվան և հանուն Իր գովասանքի, որպեսզի բոլորն իմանան, որ միայն Ինքն է Աստված: Աստված հայտնում է Երեմիա մարգարեի միջոցով.

«Եվ պիտի մաքրեմ նրանց իրենց անօրինություններից, որ մեղանչեցին Ինձ դեմ, և պիտի ներեմ նրանց բոլոր անօրինությունները, որով մեղանչեցին Ինձ դեմ, և որով Ինձ դեմ ապստամբեցին: Եվ նա պիտի լինի Ինձ համար ուրախության անուն, փառք և պարծանք՝ երկրի բոլոր ազգերի համար, որոնք կլսեն այն բոլոր բարիքների մասին, որ Ես կանեն նրանց համար: Եվ նրանք պիտի վախենան և դողան այն բոլոր բարիքների և խաղաղության համար, որ Ես կանեն» (Երեմիա 33.8,9):

4. Հռոմեացիների 2.24

5. Հռոմեացիների 3.19

Այստեղ Աստված հստակ ցույց է տալիս Իր ժողովրդին փրկելու դրոշմատուհանը. նրանց հանդեպ ցուցաբերած բարության շնորհիվ Նա կստանա Իր համար փառք, գովասանք և երկյուղածություն նրանցից, ովքեր կլսեն այդ մասին:

Կարևոր է նշել, որ Աստծո ձգտումն Իր փառքի հանդեպ մի թեմա է, որը ներկայացվում է աստվածային հայտնության ընթացքում: Աստվածաշունչը սովորեցնում է, որ տիեզերքի արարումը, մարդու անկումը, Իսրայելի ժողովուրդը, Քրիստոսի խաչը, եկեղեցին և ազգերի դատաստանն ունեն մեկ մեծ և վերջնական նպատակ՝ Աստծո փառքը: Այլ կերպ ասած, Աստված անում է այն, ինչ անում է, որպեսզի լիարժեք կերպով Իրեն հայտնի Իր արարչագործությանը, և որպեսզի արարչագործությունն արժևորի, երկրպագի և վայելի Իրեն՝ որպես Աստծո: Եկեղեցու պատմության ամենից ակնառու աստվածաբաններից մի քանիսը պատրաստակամորեն ընդունում են Եզեկիել 36.22,23-ի նման մեկնությունը: Չարլզ Հոջը գրում է. «Մարդիկ վաղուց են ձգտում գոհացուցիչ պատասխան գտնել հետևյալ հարցին. «Ինչո՞ւ Աստված ստեղծեց այս աշխարհը: Ո՞ր նպատակի համար է այն նախատեսված...»: Այս հարցի պատասխանը գտնելու միակ գոհացուցիչ միջոցը Սուրբ գրքին դիմելն է: Դրանում պարզորոշ ուսուցանվում է, որ Աստծո փառքը կամ Նրա կատարելությունների դրսևորումը Նրա բոլոր գործերի վերջնական նպատակն է»⁶: Ջոնաթան Էդվարդսը գրում է. «Այսպիսով, մենք տեսնում ենք Աստծո գործերի մեծագույն նպատակը, որն այնքան բազմապիսի կերպով արտահայտված է Սուրբ գրքում. այս նպատակը ՄԵԿԸ է, և այս մեկ նպատակն ամենից պատշաճ և սպառիչ կերպով կոչվում է «ԱՍՏԾՈՒ ՓԱՌ-ՔԸ»⁷:

Աստծո ձգտումն Իր փառքի հանդեպ Սուրբ գրքի պարզ և միանշանակ ուսմունք է, սակայն շատերը, իսկ երբեմն՝ նույնիսկ անկեղծ քրիստոնյաները, հարցնում են, թե արդյո՞ք ճիշտ է, որ Աստված գործի հանուն Իր փառքի: Այս հարցին պատասխանելու համար մենք պետք է հաշվի առնենք, թե ով է Աստված: Համաձայն Աստվածաշնչի՝ Նա *անսասանորեն ավելի մեծ* է, քան Իր ամբողջ արարչագործությունը միասին: Այդ իսկ պատճառով, ոչ միայն ճիշտ է, այլև անհրաժեշտ է, որ Նա զբաղեցնի բարձրագույն դիրքը և դարձնի Իր փառքն Իր բոլոր գործերի մեծագույն պատճառը կամ գլխավոր նպատակը: Նա իրավացիորեն պետք է զբաղեցնի կենտրոնա-

6. Չարլզ Հոջ. «Համակարգված աստվածաբանություն», Էդվարդ Ն. Գրոսի խմբ., (Գրենդ Ռեփիդս, «Baker», 1988թ.), հտ.1, էջեր 565, 567:

7. Ջոնաթան Էդվարդս. «Դիսերտացիա այն նպատակի մասին, որի համար Աստված ստեղծել է այս աշխարհը՝ Ջոնաթան Էդվարդսի աշխատություններում». (Էդինբուրգ, «Banner of Truth», 1974թ.), հտ. 1, էջ 119:

կան դիրքը և ամեն ինչ այնպես անի, որ Իր փառքը (այսինքն՝ Իր ամբողջական էությունը) հայտնի լինի բոլորին, որպեսզի Նա փառավորվի (այսինքն՝ ստանա գնահատանք և երկրպագություն) ամեն ինչից առավել: Աստծո համար նման գերազանցությունից խուսափելը կնշանակեր ժխտել, որ Ինքն Աստված է: Աստծուց բացի ցանկացած անձնավորության համար նման գերազանցության ձգտելը կլինի կոռուպացիայի ծանրագույն տեսակը: Կրկին, այս պնդմանը համաձայն են թե՛ աստվածաբանները, թե՛ քարոզիչները: Ա. Ա. Հոջը գրում է. «Քանի որ Աստված անսահմանորեն ավելի մեծ արժեք ունի, քան բոլոր ստեղծվածների համագումարը, դրանից հետևում է, որ Նրա գերազանցության դրսևորումը... մեծագույն և ամենից արժանի նպատակն է, որը կարող է լինել»⁸: Չարլզ Սփերջենը գրում է. «Աստված պետք է ունենա բարձրագույն դրդապատճառը, և չի կարող լինել ավելի բարձր դրդապատճառ, քան Նրա փառքը»⁹:

Երկրորդ ճշմարտությունը, որը մենք պետք է հասկանանք, այն է, որ Աստված չի փնտրում Իր փառքը՝ Իր ստեղծածների մեծագույն բարիքից առանձին: Իրականում, մեծագույն բարիքը, որն Աստված կարող է անել Իր ստեղծածներին, և մեծագույն բարությունը, որը Նա երբևէ կարող է ցուցաբերել նրանց, Իրեն փառավորելն է, այսինքն՝ ուղղորդել և կատարել ամեն ինչ այնպես, որ Իր ստեղծածներին հայտնի Իր ամբողջական էությունը: Եթե Աստված ունի անսահման արժեք, շքեղություն և գեղեցկություն, նշանակում է՝ ամենից թանկարժեք, շքեղ և գեղեցիկ պարզև, որը Նա կարող է տալ Իր ստեղծածներին, Իր մասին հայտնությունն է: Հաշվի առնելով այս թանկ ճշմարտությունը՝ Լուիս Բերկհոֆը գրում է. «Ձգտելով ինքնաարտահայտման՝ Իր անվան փառքի համար Աստված չանարգեց այլոց բարեկեցությունը և մեծագույն բարիքը, այլ նպաստեց դրան... Այսպիսով, Աստծո գերագույն նպատակն արարչագործության մեջ՝ Իր փառքի դրսևորումը, ընդգրկում է որպես ստորադաս նպատակ, Իր ստեղծածների երջանկությունը և փրկությունը, և նրանց շնորհակալությամբ ու պաշտամունքով լի սրտերից փառաբանություն ընդունելը»¹⁰:

Մենք իմացանք, որ Աստված փառավորում է Իրեն՝ ուղղորդելով և կատարելով ամեն ինչ այնպես, որ հայտնի Իր ստեղծածներին Իր ամբողջական էությունը: Սա հատկապես ճշմարիտ է Քրիստոսի

8. Ա. Ա. Հոջ. «Աստվածաբանության ուրվագծերը» (Էդինբուրգ, «Banner of Truth», 1972թ.), էջ 245:

9. Չ. Հ. Սփերջեն. «Մետրոպոլիտեն Թեբերնեթը»-ի ամբիոնը. ընդգրկում է քարոզված և վերանայված քարոզներ», (Փասադենա, Տեխաս, «Pilgrim Publications», 1969-1980թթ.) հտ. 10, էջ 304:

10. Լուիս Բերկհոֆ, «Համակարգված աստվածաբանություն» (վերսայ. Էդինբուրգ, «Banner of Truth», 1998թ.), էջեր 136-137:

խաչի և դրա միջոցով կատարված փրկության վերաբերյալ: Այս մեկ իրողությամբ Աստծո բոլոր հատկանիշները հայտնվում են առավելագույն կերպով, որպեսզի և՛ հրեշտակները, և՛ փրկվածները առավելագույնս արժևորեն, երկրպագեն և վայելեն Աստծուն: Ինչո՞ւ Աստված սովեց Իր Որդուն՝ անօրեն մարդկանց փրկելու համար: Մի՞ փնտրեք պատճառն անկում ապրած մարդկության մեջ, որը կորցրել է իր արժեքը և գրկվել իր արժանիքներից: Նայե՛ք Աստծուն: Նա կատարել է փրկության մեծ աշխատանքը՝ հանուն Իր անվան և Իր փառքի գովասանքի: Եթե սա մտահոգիչ է թվում, մենք պետք է հասկանանք, որ եթե Աստված չգործեր հանուն Իրեն, Նա չէր ունենա հանուն մեզ գործելու ոչ մի պատճառ:

Այս ճշմարտությունը չպետք է պարզապես երկյուղածություն ներշնչի մեզանում. այն նաև ունի ակնառու գործնական հետևանքներ, հատկապես՝ մեր փրկության համար: Այն ցույց է տալիս, թե ինչու Աստված երբեք չի ձախողվում փրկության աշխատանքի մեջ, որը Նա սկսել է հավատացյալի կյանքում: Նա, Ով սկսել է մեզանում այս բարի գործը, անպայման ավարտին կհասցնի, քանի որ դրանից է կախված Նրա հեղինակությունը¹¹: Փրկությունն Աստծո գործն է և, հավանաբար, Նրա մեծագույն ձեռքբերումը: Չախողումն այս մեկ բանում կնթագնեցնի Նրա փառքը: Այս ճշմարտությունը հրաշալի կերպով պատկերվում է մի պատմության մեջ, որում Իսրայելն ապստամբեց Աստծո դեմ, իսկ Մովսեսը բարեխոսեց նրանց համար:

Լրտեսների զեկույցից հետո, երբ Իսրայելցիները հրաժարվեցին մուտք գործել Խոստման երկիր, Աստված սպառնաց լիովին բնաջինջ անել նրանց: Մովսեսը, բախվելով Աստծո դատաստանի վտանգին, բարեխոսեց՝ օգտագործելով հետևյալ փաստարկը.

«Եվ եթե այս ժողովրդին մեկ մարդու պես մեռցնելու լինես, Քո համբավը լսող ազգերը կխոսեն՝ ասելով. «Տերը չկարողացավ տանել նրանց այն երդումով խոստացած երկիրը, դրա համար անապատի մեջ մեռցրեց նրանց»: Եվ հիմա թող իմ Տիրոջ կարողությունը մեծանա... Աղաչում եմ, ներիր այս ժողովրդին՝ Քո մեծ ողորմության համեմատ» (Թվոց 14.15-19):

Մովսեսի փաստարկը բխում է Աստծո փառքի հանդեպ ձգտումից, և նա փայլուն տրամաբանություն ունի: Եթե Աստված լիովին մերժեր Իր ժողովրդին ու չհասցներ Խոստման երկիր, ազգերը կվերագրեին այդ ձախողումը Նրա անկարողությանը: Նույն կերպով, Աստված չի թողնի Իր փրկության աշխատանքն առանձին հավատացյալի կյանքում, այլ Նա, Ով սկսեց այս բարի գործը, կկատարի մինչև վերջին

11. Փիլիպեցիների 1.6

օրը¹²: Աստծո հարատևությունը և անսասան նվիրումն Իր ժողովրդի փրկությանը ունի մեկ նպատակ՝ Իր փառքը:

«Եվ ազգերը պիտի գիտենան, որ Ես եմ Տերը» (Եզեկ. 36.23):

«Եվ նա պիտի լինի Ինձ համար ուրախության անուն, փառք և պարծանք՝ երկրի բոլոր ազգերի համար, որոնք կլսեն այն բոլոր բարիքների մասին, որ Ես կանեմ նրանց համար: Եվ նրանք պիտի վախենան և դողան այն բոլոր բարիքների և խաղաղության համար, որ Ես կանեմ» (Երեմիա 33.9):

«Որովհետև արեգակի ելքից մինչև նրա մուտքը մեծ է Իմ անունը ազգերի մեջ» (Մաղաքիա 1.11):

12. Փիլիպեցիների 1.6

ԳԼՈՒԽ ՅՈԹ

Փրկության Հեղինակը

«Եվ ձեզ պիտի առնեն ազգերի միջից և ժողովեն ձեզ բոլոր երկրներից և ձեզ բերեն ձեր հողը: Եվ ձեզ վրա մաքուր ջուր պիտի սրսկեն, և մաքուր պիտի լինեք. ձեր բոլոր պրծություններից ու ձեր բոլոր կուռքերից պիտի մաքրեն ձեզ: Եվ Ես ձեզ նոր սիրտ պիտի տամ և նոր հոգի պիտի դնեմ ձեր մեջ և վեր պիտի առնեմ ձեր մարմնից քարեղեն սիրտը և ձեզ մարմնեղեն սիրտ պիտի տամ: Եվ Իմ Հոգին պիտի դնեմ ձեր մեջ և պիտի անեմ, որ Իմ օրենքների մեջ վարվեք և Իմ դատաստանները պահեք և դրանք կատարեք: Եվ բնակվեք այն երկրում, որ տվել եմ ձեր հայրերին, և Իմ ժողովուրդը լինեք, և Ես ձեր Աստվածը լինեմ»:

— Եզեկիել 36.24-28

Մենք դիտարկեցինք այն աստվածային դրդապատճառը, որով Աստված հետամուտ է լինում անօրեն մարդկանց փրկությանը: Այժմ կդիտարկենք այն աշխատանքը, որը տեղի է ունենում դարձի ժամանակ առանձին հավատացյալի կյանքում: Եզեկիել 36.24-28-ն ամենից գեղեցիկ և ազդեցիկ հինկտակարանյան մարգարեություններից մեկն է Նոր ուխտի մասին, որը պետք է իրականացվեր եկող Մեսիայի կողմից՝ Նրա փրկարար աշխատանքի միջոցով: Այն վերածնունդի և դարձի վարդապետությունների ամենապարզ նկարագրություններից մեկն է Աստվածաշնչում:

Այն հավատացյալների համար, որոնք հասկանում են այս հատվածի բովանդակությունը, այն երկակի նպատակ ունի: Առաջինը՝ այն ներկայացնում է մի չափանիշ, որով մենք կարող ենք գնահատել Քրիստոսի հանդեպ մեր հավատքի դավանանքի վավերական լինելը և աստվածաշնչյան հավաստիացում ստանալ: Այս հատվածը սովորեցնում է մեզ, որ ճշմարիտ դարձն Աստծո գերբնական աշխատանքի արդյունքն է, որի միջոցով մարդու սիրտը կամ էությունը փոխվում է, և Նա սկսում է արձագանքել Աստծո կամքին: Այսպիսով, ճշմարտապես դարձի եկած մարդու նշաններն են՝ Աստծո սրբացման շարունակական աշխատանքը և հարաճուն հնազանդությունը

Նրա կամքին: Երկրորդը՝ այս հատվածն ուրախության, սփռվածության և մխիթարության անսպառ աղբյուր է: Հավատացյալի ուխտագնացության մեջ առաջընթացը հաճախ դանդաղ է տեղի ունենում և խափանվում է բազմաթիվ ետընթացներով ու շեղումներով: Նա մտածում է, թե արդյո՞ք ինքը երբևէ առաջխաղացում կունենա կամ կհաղթահարի այն մեղքերը, որոնք պաշարում են իրեն և խոչընդոտում են իր ընթացքը¹: Այս հատվածը հավաստիացնում է յուրաքանչյուր հավատացյալի, որ Նա, Ով սկսել է այս բարի գործը, ավարտին կհասցնի այն: Նա կմաքրի մեզ բոլոր պղծություններից և կուռքերից և այնպես կանի, որ Իր օրենքների մեջ վարվենք²:

Առաջին մեծ ճշմարտությունը, որը կդիտարկենք այս հատվածից, այն է, որ Աստված մեր փրկության և Հեղինակն է, և Կատարողը, և որ մարդու փրկությունը՝ անհատապես, և եկեղեցունը՝ հավաքականորեն, Աստծո աշխատանքն է: Նա սկսում է այն, հետևում է, որ շարունակական լինի, և հասցնում է վերջնական ավարտին Հիսուս Քրիստոսի օրը: Աստծո գերիշխանությունը փայլուն կերպով ցուցադրվում է այս հատվածում ոչ թե որպես ծեծված արտահայտություն, այլ՝ որպես հավատացյալի հույսի հիմքը և նրա գործության աղբյուրը: Աստված խոսում է անսխալական համոզվածությամբ: Սա ակնհայտ է մեր հատվածում գտնվող հետևյալ արտահայտություններից: Մենք պետք է ուշադրություն դարձնենք առաջին դեմքով օգտագործվող «Ես» դերանվանը (գործող անձն Աստված է), որին հետևում է անպայմանական խոստում (որը Նա չի ձախողի)।

«(Ես պիտի) առնեմ ձեզ ազգերի միջից»:

«(Ես պիտի) ժողովեմ ձեզ բոլոր երկրներից»:

«(Ես պիտի) ձեզ բերեմ ձեր հողը»:

«(Ես պիտի) ձեզ վրա մաքուր ջուր սրսկեմ»:

«(Ես պիտի) մաքրեմ ձեզ ձեր բոլոր պղծություններից ու բոլոր կուռքերից»:

«(Ես պիտի) նոր սիրտ տամ ձեզ և նոր հոգի պիտի դնեմ ձեր մեջ»:

«(Ես պիտի) վեր առնեմ ձեր մարմնից քարեղեն սիրտը և ձեզ մարմնեղեն սիրտ պիտի տամ»:

«(Ես պիտի) Իմ Հոգին դնեմ ձեր մեջ»:

«(Ես պիտի) անեմ, որ Իմ օրենքների մեջ վարվեք»:

Այս հայտարարությունների մեջ չկա նույնիսկ մի փոքր կասկած կամ անորոշություն: Աստված բարձրաձայն չի մտորում և ո՛չ էլ թույլ է տալիս մեզ լսել Իր հույսերը կամ երազանքները: Նա չի խոսում այն մասին, թե ինչ կաներ, եթե մենք համագործակցելիք Իր հետ: Փոխարենը, Նա խոսում է որպես այնպիսի անձնավորություն,

1. Եբրայեցիների 12.1

2. Փիլիպեցիների 1.6

ով «ամեն ինչ, որ կամենում է, անում է» և «ամեն բան հաջողում է Իր կամքի խորհուրդների պես» (Սաղմ. 115.3, Եփես. 1.11): Նույնպես, ուշադրություն դարձրեք, որ Աստված ոչ միայն ասում է մեզ, թե ինչ է Ինքն անելու յուրաքանչյուր քրիստոնյայի կյանքում, այլև երաշխավորում է Իր աշխատանքի արդյունքը.

«(Դուք պիտի) մաքուր լինեք»:

«(Դուք պիտի) Իմ օրենքների մեջ վարվեք և Իմ դատաստանները պահեք և դրանք կատարեք»:

«(Դուք պիտի) բնակվեք այն երկրում, որ սովել եմ ձեր հայրերին»:

«(Դուք պիտի) Իմ ժողովուրդը լինեք, և Ես ձեր Աստվածը լինեմ»:

Ահա և Աստծո գործությունը Իր եկեղեցու փրկության և յուրաքանչյուր անդամի դարձի գալու մեջ: Առանց բացառության՝ Նա վերստեղծում է նրանց, ում կանչում է, մաքրում է նրանց, ում վերստեղծում է, ներբնակվում է նրանցում, ում մաքրում է, և նույնպես դրդում է նրանց, ում մեջ ներբնակվում է, վարվել իր օրենքների մեջ և ջանասիրաբար պահել Իր դատաստանները: Ահա և փրկության ոսկե շղթան՝ նման այն շղթային, որը Պողոս առաքյալը նկարագրեց Հռոմի եկեղեցուն ուղղված իր նամակում³: Ինչպես Պողոսը, մենք կարող ենք բացականչել. «Ապա ինչ ասենք այս բաների համար. եթե Աստված մեր կողմն է, ո՞վ է մեզ հակառակ» (Հռոմ. 8.31):

Նա, Ով սկսեց այս բարի գործը մեզանում, անձամբ կավարտի այն: Այս պնդումը չի հերքում մարդու պատասխանատվությունը փրկության մեջ կամ քրիստոնյայի մեծ պայքարը մեղքի դեմ: Այս պնդումը չի ժխտում, որ Քրիստոսին կերպարանվելու ճանապարհին հաղթանակների հետ մեկտեղ լինելու են նաև մեծ կորուստներ: Այնուամենայնիվ, այն հավաստիացնում է մեզ, որ Աստված վճռել է ժողովուրդ պատրաստել Իր համար, և Նա կիրագործի դա Իր գործությամբ: Նրանց, որոնց Նա կանչում է, կգան Իր մոտ, և Իր մոտ եկողներից ոչ ոք չի կորսվի⁴: Նրանք արդարանում են Քրիստոսի արյամբ և վերածնվում, սրբացվում և առաջնորդվում են Սուրբ Հոգու գործությամբ⁵: Թեև յուրաքանչյուրը կարող է աճ ունենալ տարբեր արագությամբ կամ չափով, և կարող է թվալ, թե ոմանք թոչնու են

3. Հռոմեացիների 8.29,30-ը հաճախ անվանում են «Փրկության ոսկե շղթա», քանի որ այն հստակորեն ներկայացնում է հավատացյալի կյանքում կատարվող Աստծո փրկարար աշխատանքի բոլոր կողմերը՝ ընտրությունը, նախասահմանությունը, արդարացումը, սրբացումը (ենթադրվող) և փառավորումը. «Որովհետև նրանց, որ առաջուց ճանաչեց, առաջուց էլ սահմանեց Իր Որդու պատկերին կերպարանակից լինելու, որ Նա անդրանիկ լինի շատ եղբայրների մեջ: Եվ որոնց առաջուց սահմանեց, նրանց կանչեց էլ, և որոնց կանչեց, նրանց արդարացրեց էլ, և որոնց արդարացրեց, նրանց փառավոր էլ արեց»:

4. Հովհաննես 6.37,39, 18.9

5. Հովհաննես 3.3-8, Հռոմեացիների 5.9, 6.11, 8.14, Ա Կորնթացիների 6.11, Գաղատացիների 5.18, Տիտոս 3.5

դեպի հասունությունը, իսկ մյուսները հազիվ սողում են, բոլորը, այնուամենայնիվ, գնում են առաջ, և վեր՝ դեպի Աստծո կոչումը Քրիստոսում, և խոսքով ու գործով ցույց են տալիս, որ Նրա ժողովուրդն են, և Նա դարձել է իրենց Աստված⁶:

Ընթերցողը պետք է ընկալի այս կարևոր ճշմարտությունները դարձի վերաբերյալ այնպես, ինչպես որ Եզեկիել 36.24-28-ը հայտնում է դրանք: Անհրաժեշտ է շարունակաբար հայտարարել, որ ճշմարիտ աստվածաշնչյան դարձը իր պտուղը կտա ամեն հավատացյալի կյանքում, թեև այդ պտուղը կարող է տարբեր չափերի լինել. ոմանք կբերեն հարյուրապատիկ պտուղ, մյուսները՝ վաթսունապատիկ, ուրիշները՝ երեսնապատիկ⁷: Այնուամենայնիվ, բոլորը պտուղ կբերեն և կճանաչվեն իրենց պտղով⁸: Այս իրողությունն առաջին հերթին չի բխում նրանց նվիրումից, այլ՝ դարձի բնույթի արդյունքն է: Այն մարդիկ, որոնք արդարացվել են միայն հավատքով, դարձել են Աստծո «ստեղծվածը... Քրիստոս Հիսուսով հաստատված բարի գործերի համար, որոնց համար Աստված առաջուց պատրաստեց մեզ, որ նրանցում վարվենք» (Եփես. 2.10):

6. Փիլիպեցիների 3.14

7. Մատթեոս 13.23

8. Մատթեոս 7.16-20

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹ

Առանձնացում և մաքրում

«Եվ ձեզ պիտի առնեն ազգերի միջից և ժողովեն ձեզ բոլոր երկրներից և ձեզ բերեն ձեր հողը: Եվ ձեզ վրա մաքուր ջուր պիտի սրսկեն, և մաքուր պիտի լինեք. ձեր բոլոր պղծություններից ու ձեր բոլոր կոռուքից պիտի մաքրեն ձեզ»:

— Եզեկիել 36.24,25

Այսօր, երբ թվում է՝ քրիստոնեության աճն Արևմուտքում ուղիղ համեմատական է մարմնավորության աճին եկեղեցում, կարևոր է հարցնել, թե ինչպիսին են աստվածաշնչյան դարձի իրական բնույթը և էական հատկանիշները: Բնչ է կատարվում, երբ մարդը վերստին ծնվում է, և ինչպես է արտահայտվում վերստին ծնունդը: Մենք կարող ենք շնորհակալ լինել, որ մեզ համար և, ընդհանուր առմամբ, ամբողջ եկեղեցու համար այս հարցերն ազդեցիկ և պատկերավոր պատասխանվում են Եզեկիել 36.22-28-ում գրված նորկտակարանյան խոստման միջոցով:

Հաջորդ գլուխներում կդիտարկենք ճշմարիտ դարձի էական հատկանիշներից մի քանիսը, պարտադիր չէ՝ ժամանակագրական հաջորդականությամբ, որով դրանք ի հայտ են գալիս դարձի մեջ, բայց այնպես, ինչպես որ դրանք ներկայացված են այս հատվածում: Այս ուսումնասիրության ընթացքում լավ կլինի, եթե հարց տանք, թե որքանով են այս դարձի նշաններն իրական մեր կյանքում: Պողոս առաքյալի խոսքերով, մենք պետք է քննենք մեզ՝ տեսնելու համար՝ արդյո՞ք հավատքի մեջ ենք¹:

ԱՌԱՆՁՆԱՑՄԱՆ ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱԼՔ

Ճշմարիտ դարձի առաջին նկատելի արդյունքներից մեկը սուրբ-գրային առանձնացումն է այս աշխարհից՝ աստիճանական բաժանությունը կամ հեռացումն այն ամենից, ինչը տհաճ է Աստծուն և հա-

1. Բ Կորնթացիների 13.5

կառակ է Նրա կամքին: Նման առանձնացումն ինքնանպատակ չէ, այլ առաջին էական քայլն է դեպի ավելի մեծ նպատակը՝ Աստծուն մոտենալը և Նրա նպատակներին ու կամքին նվիրվելը: Այս ճշմարտությունը և՛ խոստացված է, և՛ գեղեցիկ կերպով պատկերված է Եզեկիել 36.24-ում: Եզեկիել մարգարեի միջոցով Աստված հայտնում է Իր ժողովրդին. «Եվ ձեզ պիտի առնեն ազգերի միջից և ժողովեմ ձեզ բոլոր երկրներից և ձեզ բերեմ ձեր հողը»:

Այս նորկտակարանյան խոստումը վերջնականորեն չի կատարվում Իսրայելի ժողովրդի վերադարձով Բաբելոնի գերությունից, այլ մատնանշում է այն օրը, երբ Աստված կանչելու է Իր ժողովրդին՝ բոլոր ազգերի մեջ ապրող հրեաներին և հեթանոսներին, և հավաքելու է նրանց Իր սիրելի Որդու դրոշի ներքո: Ավելին՝ վերածնման և սրբացման աշխատանքի միջոցով Աստված խոստանում է ոչ միայն դուրս բերել Իր ժողովրդին հեթանոս ազգերից, այլև հեռացնել հեթանոս ազգերի ազդեցությունն Իր ժողովրդից: Նա մոտեցնելու է նրանց Իրեն: Նա լինելու է նրանց Աստված, և նրանք լինելու են Իր ժողովուրդը:

Երբ կարդում ենք Եզեկիել 36.24,25-ը, առաջին ճշմարտությունը, որը գրավում է մեր ուշադրությունը, այն է, որ Աստված է այն շահագրգռված կողմը կամ նախաձեռնողը, Ով առանձնացնում է Իր ժողովրդին իրենց շրջապատող աշխարհիկությունից: Թեև աստվածաշնչյան առանձնացումը ենթադրում է մարդկային պատասխանատվություն, այն առաջին հերթին Աստծո աշխատանքն է, որը Նա նույնպես երաշխավորում է: Աստված *կհեռացնի* Իր ժողովրդին այս անկում ապրած աշխարհի բարոյական ապականությունից և *կրեռի* Իր մոտ: Քրիստոնյան աստիճանաբար *կսկսի* առանձնանալ այս ներկա աշխարհի գաղափարներից և հաճույքներից, և *կսովորի* վարվել Աստծո հետ և կհարի Նրա պատվիրաններին: Այս հատվածը և շատ այլ հատվածներ Մուրբ գրքում երաշխավորում են այս ընթացքը: Աստված մեր հավատքի Հեղինակը և Կատարողն է²: Մենք Աստծո ձեռքի գործն ենք³: Նա, Ով սկսել է այս բարի գործը մեզանում, ավարտին կհասցնի⁴:

Արևմտյան քրիստոնեության վերջին մի քանի տասնամյակի ընթացքում, թվում է, բազմաթիվ մեծ և թանկ ճշմարտություններ անտեսվել կամ, առնվազն, մոռացվել են: Նման ճշմարտություններից մեկն այն է, որ եկեղեցին և ամեն հավատացյալ Աստծո սեփականությունն է: Նա հավակնում է նրանց ամբողջովին՝ նրանց ստեղծե-

2. Եբրայեցիների 12.2

3. Եփեսացիների 2.10

4. Փիլիպեցիների 1.6

լու և փրկագնելու պատճառով: Նա և՛ ստեղծել է նրանց, և՛ մեծ գնով գնել է⁵: Այնպես որ, նրանք Իրենն են, և Նա կարող է անել նրանց հետ այն, ինչ կամենում է: Հին ուխտում Աստված ասաց Իսրայելին. «Դուք Ինձ համար սեփական ժողովուրդ կլինեք բոլոր ազգերից, որովհետև Իմն է ամբողջ երկիրը»⁶: Նոր ուխտում Աստված ասում է նույնը եկեղեցուն: Մենք Աստծո սեփականությունն ենք՝ Նրա փառքի գովասանքի համար, որպեսզի ազդարարենք Նրա գերազանցությունները տիեզերքով մեկ⁷: Սա էր պատճառը, որ Քրիստոսը մահացավ, որպեսզի փրկեր մեզ ամեն անօրինությունից և մաքրեր ու Իր համար դարձներ մի ժողովուրդ, որոնք կդառնային Իր սեփականությունը, և նախանձավոր կլինեին բարի գործերի համար⁸:

Մի՞թե Աստված իրավունք չունի, նրանց հետ, ովքեր պատկանում են Իրեն, վարվել Իրեն հաճելի կերպով: Եթե մենք պատկանում ենք Նրան և՛ ստեղծվելու, և՛ փրկագնվելու երկակի հավակնությամբ, մի՞թե Նա իրավունք չունի առանձնացնել մեզ մարդկության բազմությունից և դարձնել Իրենը՝ Իր բարեհաճության և Իր հավիտենական նպատակների համար: Աստվածաշնչի պատասխանն այս հարցին հնչել և միանշանակ «այո» է:

Գոյություն ունի ևս մեկ հավասարապես անտեսված ճշմարտություն. Աստված նախանձոտ Աստված է, Ով չի պատրաստվում կիսել Իր ժողովրդի սերը ոչ ոքի հետ⁹: Այս պատճառով է, որ Նա պատվիրեց Իսրայելին չերկրպագել և չծառայել օտար աստվածների¹⁰: Նույն պատճառով, Նա զգուշացնում է եկեղեցուն և յուրաքանչյուր հավատացյալի, որ ընկերությունն այս աշխարհի հետ թշնամություն է Իր հետ, քանի որ այն Հոգին, Ում Նա բնակեցրել է մեզանում, նախանձով փափագում է մեզ¹¹: Թեև վարդապետությունն աստվածային նախանձի կամ խանդի մասին մեծապես զրպարտվել է, այն Աստվածաշնչի ամենագեղեցիկ ճշմարտություններից մեկն է: Այն ապացուցում է Աստծո անփոփոխ սերն Իր ժողովրդի հանդեպ: Մենք կկասկածեինք այնպիսի ամուսնու սիրո վրա, որը պատրաստ է կիսել իր կնոջը ցանկացած տղամարդու հետ: Մի՞թե մենք պետք է դրանից պակաս համարենք Աստծո սերը: Ավելին՝ Աստծո սիրո մեծագույն դրսևորումն Իր ժողովրդի հանդեպ՝ նրանց հեռու պահելն է այլ սերերից, որոնք չեն կարող ճշմարտապես գոհացնել նրանց, այլ միայն մեծ վնաս կհասցնեն:

5. Ա Կորնթացիների 6.20, 7.23, Կողոսացիների 1.16

6. Ելից 19.5

7. Եփեսացիների 1.14, Ա Պետրոս 2.9

8. Տիմոս 2.14

9. Ելից 34.14

10. Ելից 20.4,5

11. Հակոբոս 4.5

Այս երկու ճշմարտությունների՝ սեփականության իրավունքի և նախանձոտ սիրո հիման վրա, Աստված գործում է բոլոր հավատացյալների կյանքում, որպեսզի բաժանի նրանց այս անկում ապրած աշխարհի բոլոր կեղծ սերերից և բարոյական ապականությունից, և մոտեցնում է մեզ Իրեն՝ որպես թանկագին և վերափոխված սեփականություն: Այս ցանկալի նպատակին հասնելու համար Նա չի խնայի ոչինչ, կօգտագործի բոլոր միջոցները և կսպառի բոլոր ռեսուրսները: Ինչպես Աստված հայտնեց Երեմիա մարգարեի միջոցով, Նա կհասցնի Իր ժողովրդին այն նպատակին, որը որոշել է նրանց համար, և Նա կանի դա «(Իր) ամբողջ սրտով և (Իր) ամբողջ Անձով» (Երեմիա 32.41): Այլ կերպ ասած, Նա կօգտագործի Իր աստվածության լիությունը՝ այս աշխատանքի ավարտն ապահովելու համար:

Մինչև շարունակելը, մենք պետք է մի հարց տանք. «Արդյո՞ք մեր կյանքում տեղի է ունենում Աստծո առանձնացման աշխատանքը: Արդյո՞ք մեր դարձի պահից մինչև ներկա պահը մենք տեսնում ենք, թե ինչպես է Աստծո նախախնամությունը գործում մեր կյանքում՝ հեռացնելով մեզ այս աշխարհի բարոյական ապականությունից և ձգելով դեպի Իրեն»: Սա յուրաքանչյուր ճշմարիտ քրիստոնյայի վկայությունն է և ժառանգությունը: Եթե այս սրբացման աշխատանքը տեղի չի ունենում կամ տեսանելի չէ մեր կյանքում, նշանակում է՝ մենք պետք է քննենք մեզ, և նույնիսկ փորձենք՝ տեսնելու համար, թե արդյո՞ք մենք հավատքի մեջ ենք¹²:

ՄԱՔՐՄԱՆ ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆԵԸ

Բարոյական անմաքրությունը բոլոր անկում ապրած մարդկանց ընդհանուր հատկանիշն է: Սաղմոսերգուն հայտարարեց, որ բոլորս խոտորվել ենք, և միասին անպիտան ենք դարձել այն աստիճան, որ չկա նույնիսկ մեկ բարի գործող մարդ¹³: Եսայի մարգարեն աղաղակեց, որ բոլորս պիղծ բանի պես ենք դարձել, և մեր բոլոր արդար գործերը նման են կեղտոտ հանդերձի¹⁴: Նահապետ Հոբը եզրակացրեց, որ մարդկային բարոյական կեղտն այնքան տարածված է, որ ոչ մի մարդկային միջոց չի կարող մաքրել այն¹⁵:

Աստվածաշնչի վկայությունը մարդկության դեմ չի շողոքորթում, այլ խոսում է ճշմարտությունը: Մարդկային պատմության յուրաքանչյուր էջ վկայում է այն փաստի մասին, որ անկում ապրած մարդը ծայրահեղ արատավորված է, բարոյապես ապականված է և չի

12. Բ Կորնթացիների 13.5

13. Սաղմոս 14.3

14. Եսայի 64.6

15. Հոբ 9.29-31

կարող ուղղվել որևէ մարդկային միջամտությամբ: Այնպես որ, Աստծո խոստումը Եզեկիել 36.24,25-ում այն մասին, որ Նա կմաքրի մեզ մեր բոլոր պղծություններից և կուռքերից, պետք է մեծ ուրախության պատճառ լինի:

Քրիստոնեական կրոնը տարբերվում է բոլոր կրոններից այն բանով, որ այն պահանջում է մաքրություն, սակայն բացառում է, որ մարդկային ջանքերը կարող են հասնել դրան: Ի տարբերություն այլ կրոնների՝ այն միանշանակ հայտարարում է, որ սեփական անձը բարոյական գերությունից ազատելու կամ բարոյական կեղտից մաքրելու ցանկացած մարդկային փորձ անօգուտ է: Քրիստոնեությունն առաջարկում է անօգնական մարդուն այն Աստծուն, Ով միակն է, որ կարող է և՛ ազատել, և՛ մաքրել: Ինչպես որ Նա ազդարարեց Եսայի մարգարեի միջոցով. «Ես՝ Ես եմ Տերը, և Ինձնից ջոկ Փրկիչ չկա» (Եսայի 43.11):

Եզեկիել 36.24,25-ում Աստված խոստանում է մաքրման աստվածային աշխատանք կատարել նրանց կյանքում, ում առանձնացնում է Իր համար: Սուրբ գրքից պարզ է դառնում, որ այս մաքրումը և՛ դիրքային է, և՛ փորձառական: Այսինքն, այն վերաբերում է և՛ արդարացմանը, և՛ սրբացմանը: Այս երկուսը զույգ շնորհներ են և այդ պատճառով, անբաժան են: Նրանց, որոնց Աստված արդարացնում է, նույնպես և սրբացնում է:

Համաձայն Սուրբ գրքի՝ մարդն արդարանում է կամ ճիշտ դիրք է ստանում Աստծո առջև այն պահին, երբ դադարում է հուսալ ինքն իրեն և հավատում է Քրիստոսի քավչարար աշխատանքին: Այդ պահին նրա դիրքն Աստծո առջև այնպիսին է, ինչպիսին հայտարարում է սաղմոսերգուն. նրա անօրինությունները ներվել են, նրա մեղքերը ծածկվել են, և նրա անօրինությունն այլևս չի համարվում նրան¹⁶: Օգտագործելով մեկ այլ փոխաբերություն՝ այնպես է, ասես նրա մեղքերը սրբվել են զուպայով, և նա լվացվել է՝ ձյունից էլ սպիտակ դառնալով¹⁷: Նույնիսկ սուրբ և ամենագետ Աստծո խորաթափանց աչքերը չեն տեսնում ոչ մի արատ և բիծ նրանում¹⁸:

Հավատքով արդարացման վարդապետությունն ամենից վեհ և մխիթարական վարդապետություններից է Աստվածաշնչում, բայց այն երբեք միայնակ չի հայտնվում քրիստոնյայի կյանքում: Շարունակական սրբացման աշխատանքը, որը նույնպիսի գեղեցկություն ունեցող շնորհ է, մշտապես ուղեկցում է այն: Արդարացման միջոցով հավատացյալը մեկընդմիջտ մաքուր է հռչակվում Աստծո գա-

16. Սաղմոս 32.1,2, Հռոմեացիների 4.7,8

17. Սաղմոս 51.7

18. Երգ երգոց 4.7

հի առջև՝ ազատվելով կռապաշտության և բարոյական պղծության հանցանքից և դատապարտությունից: Դրա հետ մեկտեղ, նրան է վերագրվում Քրիստոսի արդարությունը, ինչի արդյունքում նա ինքը դառնում է Աստծո արդարությունը¹⁹: Այնուամենայնիվ, սրբացման շարունակական աշխատանքի միջոցով է, որ արդարացված հավատացյալն աստիճանաբար վերափոխվում է՝ նմանվելով Քրիստոսին: Աստվածային նախախնամությամբ, ինչպես նաև Հոգու և Խոսքի ծառայությամբ, Աստված շարունակաբար մաքրում է հավատացյալին այն պղծությունից, որը կառչում է նրանից, և կործանում է նրա կյանքում գոյություն ունեցող կուռքերը, որոնք վիճարկում են Աստծո գերիշխանությունը և մրցակցում են նրա նվիրման համար: Աստծո արդարացման աշխատանքը մեր կյանքում ավարտված է: Այն ոչնչով չի կարելի լրացնել և դրան ոչինչ չի կարելի ավելացնել: Այնուամենայնիվ, Աստծո սրբացման աշխատանքը մեր կյանքում ընթացիկ և շարունակական է, և այն չի ավարտվի, մինչև որ մենք չկանգնենք Նրա առջև՝ փառքի մեջ: Կրկին, արդարացումը և սրբացումը մշտապես միասին են: Արդարացումը հնարավոր է դարձնում սրբացումը, իսկ սրբացումը վկայում է, որ մենք արդարացվել ենք:

Նման Եզեկիել 36.23-28-ի մյուս բոլոր խոստումներին, Աստծո սրբացման աշխատանքը հավատացյալի կյանքում ընդամենը անհաստատ հույսի վրա հիմնված ցանկություն չէ: Այն լիովին հավաստի իրողություն է՝ հիմնված անփոփոխ աստվածային վճռի վրա: Թեև քրիստոնեական կյանքում լինելու են բազմաթիվ պայքարներ, թեև քրիստոնյան վերապրելու է բազմաթիվ կորուստներ և հաղթանակներ, Աստված, Ով բարի գործ է սկսել նրա կյանքում, ավարտին կհասցնի այն²⁰: Այն մեղքերը, որոնք պաշարում են նրան, աստիճանաբար *կհեռացվեն*, և այն կուռքերը, որոնք հրապուրում են նրան՝ ձգտելով հեռացնել Աստծուց, *կկործանվեն*: Թեև հավատացյալն այս կյանքում երբեք չի լինի առանց մեղքի, նա առաջընթաց կունենա աստվածային իրողությունների մեջ և աճ կունենա՝ կերպարանվելով Հիսուս Քրիստոսի պատկերին: Աստված կհաստատի Իր գերիշխանությունը և ամեն ինչ հավատացյալի կյանքում կուղղորդի այս նպատակի համար, և Նա կանի դա հանուն Իր անվան փառքի և Իր ժողովրդի բարօրության: Նա կհետևի, որ դա կատարվի: Այս ճշմարտությունը կարելի է պատկերել հետևյալ օրինակով:

Պատկերացրեք մի գյուղացի տղայի, որը մեծացել է Ամերիկայի Միջին Արևմուտքում: Ամեն օր, առավոտից երեկո, նա աշխատում և խաղում է գոմերում և դաշտերի հերկած ակոսներում: Ամեն երե-

19. Բ Կորնթացիների 5.21

20. Փիլիպեցիների 1.6

կո նա տուն է վերադառնում՝ ոտքից գլուխ կեղտի մեջ: Ամեն անգամ, մինչև տուն մտնելը, նրա մայրը դիմավորում է նրան տան մուտքի մոտ՝ մի պարզ ցուցումով. «Դիր քո հագուստը լվացքի մեջ և անմիջապես բաղնիք գնա»:

Թեև այդ տղան մշտապես հնազանդվում է, մեկ անգամ նա անմտորեն որոշում է ինքնակամություն դրսևորել և ասում է իր մորը, որ չի պատրաստվում լողանալ: Նա շատ հոգնած է և, իրականում, այնքան էլ կեղտոտ չէ: Նրա մայրն արագորեն լուծում է այդ խնդիրը՝ գործադրելով ծնողի օրինական իշխանությունը: Նա մտնում է նրա սենյակ, նայում է նրա աչքերի մեջ և ասում. «Երիտասարդ, դու *հենց հիմա* կլողանաս»:

Իմանալով, որ չի կարող հակառակվել ճշմարիտ ծնողական իշխանությանը՝ նա փնթփնթալով բաղնիք է գնում, բացում է ծորակը և մի քանի կաթիլ ջուր է քսում այն հատվածներին, որտեղ կեղտն ամենից երևացողն է: Նա արագորեն չորացնում է իրեն սրբիչով և ծածկում է մնացած կեղտն իր ննջազգեստով: Նրա ծրագիրը գործում է, քանի դեռ մայրը բաղնիք չի մտնում: Այդ կինը տեսնում է իր մաքուր սպիտակ սրբիչների ողբերգական վիճակը և որդու ոտքերի տակի կեղտոտված սալիկները: Նա բարձրացնում է որդու կզակը՝ ի ցույց հանելով այն կեղտը, որը դեռ հավաքված է նրա վզի շուրջը: Նա բարձրացնում է նրա ննջազգեստի թևքերը և ոտքերը՝ բացահայտելով այն կեղտը, որը մնացել է արմունկների և ծնկների վրա: Ի պատասխան, նա կրկին գործադրում է իր ծնողական իշխանությունը և հրամայում է նրան հանվել և մեկ անգամ էլ մտնել լողարան: Ի սարսափ այդ տղայի՝ նա նոր ջուր է լցնում լողարանի մեջ և փրփրեցնում է օճառը՝ ասելով. «Դու իմ երեխան ես և պիտի *մաքուր լինես*»:

Այդ տղայի մայրն անցկացրել էր իր հասուն կյանքի մեծ մասը գյուղական տարածքում: Թեև նա իսկական տիկին էր, նա կարող էր գերազանցել այդտեղի տղամարդկանցից շատերին, և հաճախ այդպես էլ անում էր: Ձի հեծած՝ նա խոշոր եղջերավոր անասուններ էր հովվում, հարդ էր քարշ տալիս, և նրա ձեռքերը, աշխատող տղամարդու ձեռքերի պես, պատված էին կոշտուկներով: Երբ նա լողացնում էր իր երեխաներին, նրանք մաքրվում էին: Թվում էր՝ նա ոչ միայն մաքրում էր նրանց կեղտը, այլև նրանցից հեռացնում էր մաշկի առնվազն մեկ շերտ: Երբ այդ կինը լողացնում էր իր երեխաներին, նրանք մաքրվում էին:

Ուշադրություն դարձրեք, որ այն դեպքերում, երբ այդ տղայի մայրը միջամտում էր՝ լողացնելով իր երեխային, ոչ ոք չէր դիտարկի դա գերիշխանության և ազատ կամքի տեսանկյունից: Ոչ ոք չէր մեղադրի այդ մորն իր իշխանությունը չարաշահելու և իր երեխայի

ազատ կամքը ոտնահարելու մեջ: Նա պարզապես գործադրում էր իր ծնողական իրավունքն այդ երեխայի հանդեպ, որը հաճախ անփույթ և անհոգ էր, երբեմն էլ՝ դժկամ և անհնազանդ:

Մենք պետք է տանք հետևյալ հարցը. արդյո՞ք Արևմուտքի Ավետարանական շարժումը եզրակացրել է, որ Աստված իրավունք չունի գործադրել Իր իշխանությունը ոչ ոքի, նույնիսկ՝ Իր զավակների հանդեպ: Մի՞թե երկրային մայրը պետք է ավելի մեծ իշխանություն ունենա իր երեխաների կյանքում, քան Աստված՝ Իր զավակների: Ինչ-որ մեկը դիպուկ նշել է, որ ամերիկյան քրիստոնեության Աստված միակ ամենակարող և գերիշխան Տերն է, Ով չունի որևէ բան անելու իշխանություն, քանի դեռ Իրեն թույլ չեն տվել: Նա կարող է փրկել Իր զավակներին դժոխքից, բայց իրավունք չունի որևէ բան պահանջել նրանցից, որպեսզի չխախտի մեր օրերի աղավաղված պատկերացումը մարդկային ինքնավարության մասին:

Պատկերացրեք, թե որքան անհեթեթ և նույնիսկ անպարկեշտ է հետևյալ օրինակը: Դատարանը քննում է մի քանի փոքր երեխաներ ունեցող հոր գործը, քանի որ երեխաները թերսնված են և չինսամված տեսք ունեն: Ի պաշտպանություն, նա հավաստիացնում է դատարանին, որ ամեն օր պատրաստում է իր երեխաների ճաշերը, հետևում է, որ նրանք լոգանք ընդունեն, և մաքուր հագուստ է դնում նրանց համար: Մակայն, չնայած իր ջանասիրությանը, իր երեխաները պարզապես հրաժարվում են հնազանդվել: Թեև նա ճշմարտապես ցանկանում է լավագույնը իր երեխաների համար, նրա անփոփոխ հարգանքը նրանց ազատության հանդեպ՝ թույլ չի տալիս նրան միջամտել: Դատարանը չի ծափահարի այդ հորը մարդկային ինքնավարությունը պատվելու պատճառով, այլ կհանդիմանի նրան այդ անտրամաբանական վարքի համար, որը հանգեցրել է նման բարձիթողի վիճակի:

Ալկոհոլի պատճառով տեղի ունեցող ավտովթարները տագնապալի չափերով ավելացել են և, որպես արձագանք, ստեղծվել է լրատվական քարոզարշավ՝ հետևյալ կարգախոսով. «Ընկերները թույլ չեն տալիս իրենց ընկերներին հարբած վիճակում մեքենա վարել»: Գաղափարն այն է, որ իսկական ընկերը կանի այն ամենը, ինչ իր ուժերի մեջ է, որպեսզի թույլ չտա իր ընկերոջը դեկին նստել ավտոմեքենայի ազդեցության տակ: Ապշեցուցիչ է, որ ոչ ոք չի վիճարկում նման միջամտությունը՝ փորձելով պաշտպանել մարդկային ինքնավարությունը: Ոչ ոք նույնիսկ չի մտածում այդ մասին: Այն, որ մարդը կարող է թույլ տալ իր ընկերոջը մեքենա վարել հարբած վիճակում՝ պատվելով նրա ազատ կամքը, չի դիտարկվում որպես առաքինի վարք, այլ՝ անբարո, և նույնիսկ՝ հանցավոր:

Մերօրյա ընդունված հայացքներն Աստծո գործերի և մարդկային ինքնավարության մասին ոչ միայն հակառակ են առողջ դատողությանը, այլև օտար են Աստվածաշնչին: Առաջինը՝ Աստվածաշնչի Աստված այն Տերն է, Ով «ամեն բան հաջողում է իր կամքի խորհուրդների պես» (Եփես. 1.11): Անկասկած, Նա, Ով «ոչնչացնում է հեթանոսների խորհուրդները» և «փչացնում է ժողովուրդների մտածմունքները», իրավունք է վերապահել ղեկավարել Իր ժողովուրդին՝ համաձայն Իր նպատակների և նրանց բարօրության (տե՛ս Սաղմ. 33.10): Ահա թե ինչու է Առակաց գրքի հեղինակը միանշանակ հայտարարում. «Մարդու սիրտը խորհում է իր ճանապարհը, բայց նրա քայլերը Տերն է հաստատում» և «Շատ դիտավորություններ կան մարդու սրտում, բայց Տիրոջ խորհուրդը կմնա հաստատ» (16.9, 19.21): Մենք չպետք է տագնապենք և սկսենք պաշտպանել մեր ենթադրյալ ինքնավարությունն այն պատճառով, որ Աստված ծրագրի ունի ամեն հավատացյալի կյանքում և կկիրառի Իր գործությունը՝ այն կատարելու համար: Փոխարենը, այս ճշմարտությունը պետք է մխիթարության և հույսի մեծ աղբյուր լինի, ինչպես որ բացատրում է Երեմիա մարգարեն. «Որովհետև Ես գիտեմ այն խորհուրդները, որ խորհում եմ ձեր մասին, - ասում է Տերը, - խաղաղության խորհուրդները և ոչ թե չարության, որ ձեզ տամ ապագան և հույսը» (Երեմիա 29.11):

Որպես Իր ժողովուրդի Ստեղծող և Փրկիչ՝ Աստված իրավունք ունի գործելու նրանց կյանքում համաձայն Իր բարեհաճության: Եսայի մարգարեն ասում է, որ այդ իրավունքին ընդդիմանալը կամ դրա հակառակը պնդելը հավասար է ապստամբության և մեր Ստեղծողի հետ վիճելուն²¹: Դա նշանակում է գլխիվայր շրջել ամեն ինչ, փոխել ստեղծված կարգը և կավը բրուտին հավասար համարել²²: Փոխարենը համառորեն պաշտպանենք մեր՝ ստեղծվածների ենթադրյալ իրավունքները, մենք պետք է շեշտադրենք Աստծո՝ մեր Արարչի և Փրկչի իրավունքը պատվելը: Լավ կլինի, եթե հետևենք Եսայու հնազանդությանը՝ Աստծո ողորմած նախախնամության առջև, և աղաղակենք.

«Եվ հիմա, ո՛վ Տեր,
Դու ես մեր Հայրը.
Մենք կա՛մս ենք, և Դու՝ մեր Բրուտը,
Եվ Քո ձեռքի գործն ենք մենք ամենքս» (Եսայի 64.8):

Այն քրիստոնյաները, ովքեր երկար ժամանակ Աստծո հետ են, կնկարագրեն քրիստոնեական կյանքը որպես Աստծո հարատևող հավատարմության դրսևորում, որը ոչ միայն փրկում է մեղքի դատապարտությունից, այլև սրբացնում է իրենց: Ետ նայելով իր կյան-

21. Եսայի 45.9

22. Եսայի 29.16

քին՝ քրիստոնյան տեսնում է Աստծո նախախնամության անթիվ դրսևորումներ, որոնք արդյունավետ կերպով լիովին մաքրել են իրեն պղծությունից և կռապաշտությունից:

Արդյո՞ք այս Աստված, Ով մաքրում և ոչնչացնում է կռապաշտությունը, ներկա է մեր կյանքում: Ետ նայելով մեր ուխտագնացության տարիներին՝ արդյո՞ք մենք տեսնում ենք, թե ինչպես է Աստված վառում մեր միջի խարամը՝ հալեցնողի կրակի պես, և մաքրում մեզ՝ թափիչի օճառի պես²³: Արդյո՞ք տեսնում ենք, թե ինչպես է Նա վայր գցում մեր կոռքերը, ինչպես որ վայր գցեց Դագոնին և կտոր-կտոր արեց նրա իսկ տաճարում²⁴: Եթե մենք ճշմարիտ քրիստոնյա ենք, Աստծո հավակնությունը և Նրա սրբացման աշխատանքը մեր կյանքում ակնհայտ կլինեն ոչ միայն մեզ համար, այլև՝ մեզ շրջապատող մարդկանց: Մեր քրիստոնեական կյանքի տարիների ընթացքում մենք կառաջադիմենք Քրիստոսի իրողությունների մեջ և էլ ավելի կկերպարանվենք Նրա պատկերով: Պատճառն այն է, որ մենք Նրա ստեղծածն ենք, և Նա, Ով սկսել է այս բարի գործը մեզանում, ավարտին կհասցնի այն²⁵: Ինչպես որ Նա խոստացավ. «Ձեզ վրա մաքուր ջուր պիտի սրսկեմ, և մաքուր պիտի լինեք. ձեր բոլոր պղծություններից ու ձեր բոլոր կոռքերից պիտի մաքրեմ ձեզ»:

ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ԽՐԱՏԸ

Մենք չենք կարող ավարտել ուսումնասիրությունն առանձնացման և մաքրման աստվածային աշխատանքի մասին՝ առանց դիտարկելու այն գլխավոր միջոցներից մեկը, որն Աստված օգտագործում է, որպեսզի հասնի այս հրաշալի նպատակներին՝ աստվածային խրատը: Հավատացյալի Աստված և՛ սիրող է, և՛ իմաստուն: Նա համարում է հավիտենությունն անսահմանորեն ավելի կարևոր, քան բոլոր ժամանակավոր հաճույքները միասին: Նա հստակ տեսնում է, որ մեծագույն բարիքն Իր զավակների համար Քրիստոսի պատկերին կերպարանվելն է²⁶: Նշանակում է՝ Նա կօգտագործի ցանկացած արդար միջոց, որն անհրաժեշտ է, որպեսզի վերափոխի Իր ժողովրդին՝ վարդապետությունը, հանդիմանությունը, ուղղելը և արդարությամբ խրատելը²⁷: Երբեմն այդ խրատը թեթև է, իսկ երբեմն՝ խիստ. այնուամենայնիվ, Աստված խրատում է սիրով և մտապահում է հավատացյալի մեծագույն բարօրությունը: Նա չափազանց շատ է

23. Մադաթիա 3.2

24. Ա Թագավորաց 5.2-7

25. Եփեսացիների 2.10, Փիլիպեցիների 1.6

26. Հռոմեացիների 8.28,29

27. Բ Տիմոթեոս 3.16

սիրում մեզ, որ թույլ տա մնալ այնպիսին, ինչպիսին հիմա ենք: Նրա նախախնամությունը նույնիսկ թույլ կտա մեզ բախվել ժամանակավոր չարչարանքներից ամենամեծերին, եթե դրանց միջոցով մենք կարող ենք գերազանց հավիտենական փառքի ավելի մեծ կշիռ ունենալ²⁸:

Այդպիսի աստվածային խրատի մի արտասովոր դեպք տեղի ունեցավ Հակոբ նահապետի կյանքում: Տերը, Մաղաքիայի միջոցով ուղղելով Իր խոսքը կամակոր Իսրայելին, հայտարարեց հետևյալը. «Ես Հակոբին եմ սիրել, իսկ Եսավին ստել եմ» (Մաղաքիա 1.2,3): Այս հատվածի համատեքստում Իսրայելի ժողովուրդը քաղաքական և տնտեսական զրկանքներ էր կրում: Աստված ազատել էր նրանց գերությունից և վերադարձրել էր իրենց երկիրը: Այնուամենայնիվ, թվում էր՝ աստվածային խրատը դեռ չէր ավարտվել, և խոստացված բարգավաճումը չէր երևում: Իսրայելը հոգնել էր և սկսել էր կասկածել Աստծո ուխտի սիրո մեջ: Նրանց կասկածը փարատելու համար, Մաղաքիա մարգարեն հանձնարարեց նրանց համեմատել այն, թե ինչպես Աստված վարվեց Հակոբի (Իսրայելի) և նրա եղբայր Եսավի (Եդոմի) հետ: Այո՛, Իսրայելը խստորեն խրատվեց Աստծո ձեռքից, բայց դա ժողովրդի փրկության համար էր: Թեև Եդոմն անվսասմնաց և, թվում է, նույնիսկ բարգավաճեց Իսրայելի կորստի պատճառով, դա նշան էր, որ Աստված մերժել էր նրանց, և որ նրանք լիովին կործանվելու էին: Այլ կերպ ասած՝ Մաղաքիա մարգարեն հիշեցնում էր կասկածամիտ Իսրայելին, որ շտկումը և խրատն Աստծո ուխտի սիրո դրսևորումներ են, ոչ թե այն մերժելու նշաններ: Առակաց գրքի իմաստությունը վճռականորեն սատարում է նրա տրամաբանությունը.

«Որդյանկա, մի՛ անարգիր Տիրոջ խրատը
Եվ Նրա հանդիմանությունից մի՛ ճանճրացիր:
Որովհետև Տերը, որին որ սիրում է, հանդիմանում է,
և ինչպես մեկ հայր, որ իր որդուն սիրում է» (3.11,12):

Մենք տեսնում ենք, թե ինչպես է այս հատվածի ճշմարտությունը վերաբերում քրիստոնյաներին, երբ ուսումնասիրում ենք Հակոբի և Եսավի կյանքերը և այն, թե ինչպես Աստված վարվեց նրանց հետ: Ինչպե՞ս Աստված ցույց տվեց Իր սերը Հակոբի հանդեպ, և Իր ատելությունը կամ բարկությունը Եսավի հանդեպ: Հակոբի դեպքում, Աստված առանձնացրեց նրան, պատասխանատվություն ստանձնեց նրա կյանքի համար և սկսեց աշխատել նրա հետ՝ Իր կամքին համապատասխանեցնելու համար: Եսավի դեպքում, Աստված որևէ

28. Բ Կորնթացիների 4.17

կերպով չզսպեց նրան՝ թողնելով իր հայեցողությանը և տալով գործողությունների ազատություն, ինչպիսին որ ուներ ամբողջ հեթանոսական աշխարհը:

Ուսումնասիրելով Եսավի կյանքը՝ հայտնաբերում ենք, որ Աստված կատարեց ամեն մի խոստում, որը երբևէ տվել էր Իսահակին նրա վերաբերյալ: Նա կտրեց իր վրայից իր եղբայր Հակոբի լուծը և այնքան բարգավաճեց, որ չունեի Հակոբի աջակցության կամ օրհնության կարիքը²⁹: Այնուամենայնիվ, մենք տեսնում ենք, որ Աստված մերժեց Եսավին կամ բարկացավ նրա վրա այն առումով, որ չմիջամտեց նրա կյանքում: Նրա կյանքում չկար առանձնացման և սրբացման աշխատանք: Նա չմիջամտեց Եսավի գործերի մեջ՝ թույլ տալով նրան դառնալ անաստված մարդու մարմնավորում³⁰:

Ի հակադրություն, ուսումնասիրելով Հակոբի կյանքը՝ մենք հայտնաբերում ենք, որ Աստված գործում էր ամեն քայլափոխին՝ սովորեցնելով, առաջնորդելով և խրատելով զարմանալի մանրակրկիտությամբ և նույնիսկ խստությամբ: Իրականում, այդ խրատն այնքան ծանր էր Հակոբի համար, որ երբ վերադարձավ Խոստման երկիր, նա կաղում էր³¹:

Աստվածային նախախնամությունը թողել էր իր հետքը Հակոբի մարմնի վրա, բայց նաև վերափոխել էր նրան՝ խաբեբայից դարձնելով կտորված, բայց հնազանդ որդի: Աստված այսպես է վարվում Իր բոլոր օրինական զավակների հետ. «Որովհետև Տերն Իր սիրածին խրատում է. Նա ծեծում է ամեն որդուն, որ ընդունում է» (Եբր. 12.6):

Այս հատվածից մենք սովորում ենք, որ ճշմարիտ դարձի մեծագույն ապացույցներից մեկն աստվածային խրատն է, որը սրբության է տանում: Աստված սիրով նվիրվել է Իր զավակներից յուրաքանչյուրին: Նա կխրախուսի, կսովորեցնի և կխրատի իրենց իսկ օգտի համար, որպեսզի նրանք ընդունեն Իր սրբությունը³²: Նա կվերցնի նրանց բոլոր ազգերից, կհավաքի բոլոր երկրներից և կբերի այն երկիրը և այն կյանքի մեջ, որ պատրաստել է նրանց համար:

Հաճախ քրիստոնյաները բեռ են համարում այն, ինչը պետք է արժևորեն որպես օրհնություն: Երբեմն ինչ-որ հավատացյալ տրտնջում է, որ այլ մարդիկ ազատորեն խախտում են Աստծո օրենքը՝ առանց նույնիսկ աննշան հետևանքի, իսկ իրենք խրատվում են ամենաաննշան օրինազանցության համար: Դա պետք է առաջացնի ոչ թե տրտնջ, այլ՝ ցնծություն և փառաբանություն: Դա վերստին ծնունդի մեծ ապացույց է: Դա որդիության ապացույց է. «Եթե խրա-

29. Ծանոթոց 27.40, 33.9

30. Եբրայեցիների 12.16

31. Ծանոթոց 32.31

32. Եբրայեցիների 12.10

տին համբերեք, Աստված ձեզ հետ կվարվի՝ ինչպես որդիների հետ, որովհետև դ՛ր որդին է, որ հայրը նրան չի խրատում: Բայց եթե առանց խրատի եք, որին ամենը մասնակից եղան, ուրեմն խորթ եք և ոչ՝ որդիներ» (Եբր. 12.7,8):

Պատկերացրեք մի տղայի, որը դպրոց է գնում առաջին օրը ամառային արձակուրդից հետո: Նրա մայրը հագցնում է նրան նոր դպրոցական հագուստը և զգուշացնում է, որ տուն գա անմիջապես դասերի ավարտից հետո: Նա չպետք է մնա իր ընկերների հետ կամ խաղալու գնա առվակի մոտ: Այնուամենայնիվ, տան ճանապարհին գայթակղությունը հաղթահարում է ողջամտությունը, և նա հետևում է իր ընկերներին՝ առվակի մոտ գնալով: Նա չի նկատում, թե ինչպես է մեկ թույն մեկ ժամ դառնում, իսկ իր մաքուր հագուստը վերածվում կեղտոտ ցնցոտիների: Հասկանալով իր սխալը և իրեն սպասվող հետևանքները՝ նա տուն է վերադառնում ևս երկու անհնազանդ ընկերների հետ: Երբ նրա մայրը տեսնում է նրան և ասում է, թե ինչպես է խրատելու, նա արագորեն մատնացույց է անում մյուս տղաներին՝ հարցնելով, թե որքանով է արդար պատժել իրեն և անպատիժ թողնել մյուսներին: Մայրը կարճ և դիպուկ պատասխան է տալիս. «Նրանք իմ երեխաները չեն և չեն գտնվում իմ հսկողության ներքո: Իսկ դու իմ երեխան ես, և իմ խրատը վերաբերելու է միայն քեզ»:

Այս պատմության իմաստը հետևյալն է. խրատը վկայում է ծնող-երեխա հարաբերության մասին, ոչ թե ժխտում է այն: Մոր հարաբերությունն իր երեխայի հետ, և նրա սերն ու մտահոգությունը նրա բարեկեցության համար դրդեցին և՛ շտկել, և՛ խրատել նրան: Կրկին, Եբրայեցիների թղթի հեղինակը պարզորեն օգտագործում է այս փաստարկը. «Նաև մենք, մեր մարմնավոր հայրերին խրատող ունենալով, նրանցից ամաչում էինք. չէ՞ որ առավել ևս պիտի հնազանդվենք հոգիների Հորը և ապրենք: Որովհետև սրանք մի քիչ ժամանակ իրենց հաճո երևացածի պես խրատում էին, բայց Նա՝ օգտի համար, որ Նրա սրբությունն ընդունենք» (12.9,10):

Ինչ-որ իմաստով, Աստված տիրում է Իր զավակներից յուրաքանչյուրի կյանքում: Նա աշխատում է նրանց հետ և առաջնորդում է այնպես, որ կատարի Իր նպատակը՝ սրբացնելով նրանց: Թեև դա միշտ չէ, որ ակնհայտ է, Նա շարունակ աշխատում է, սովորեցնում է, ուղղում է, պատժում է և խրատում է: Նրա սերն Իր ժողովրդի հանդեպ դրդում է Նրան աննահանջ գործել նրանց կյանքում: Նա ցած չի դնի Իր մուրճը և բրիչը, քանի դեռ չի ավարտել Իր աշխատանքը:

Աստված այնպիսին չէ, ինչպիսին ոմանք համարում են Նրան. Նա անբարեխիղճ և անտարբեր հայր չէ: Նա թույլ չի տա Իր զավակներին առանց հսկողության վազվզել այս աշխարհի փողոցնե-

րով: Նա վարձու հովիվ չէ, ով անտարբերությամբ է վերաբերվում Իր հոտի դեզերումներին: Այնուամենայնիվ, ովքեր հավատում են, որ քրիստոնյան կյանքի բոլոր օրերում կարող է ապրել շարունակական և անփոփոխ մարմնավոր վիճակում, ծանր մեղադրանք են ներկայացնում: Աստծո շնորհքը մեծարելու փոխարեն, նրանք մեղանչելու առիթ են դարձնում այն³³: Աստծո համբերությունը մեծարելու փոխարեն, նրանք պատկերում են Նրան՝ որպես անշահագրգիռ և անկարող հոր: Ավետարանը մեծարելու փոխարեն, նրանք ասում են, որ այն անգոր է: Այս մեծ սխալի արդյունքն անհավատ աշխարհի հայհոյությունն է: Ինչպես Պողոս առաքյալն է գրում. «Աստծո անունը ձեր պատճառով հայհոյվում է հեթանոսների մեջ» (Հռոմ. 2.24):

Ավարտելով այս գլուխը՝ մնում է մի քանի հարց յուրաքանչյուրիս համար, ով դավանում է Հիսուսի անունը. մենք ունենք ապացույց, որ աստվածային նախախնամությունը գործում է մեր կյանքում՝ և՛ առանձնացնելով մեզ այս աշխարհից, և՛ մոտեցնելով մեզ Աստծուն: Երբ ետ ենք նայում մեր կյանքին՝ սկսած դարձի պահից, գտնում ենք ապացույցներ Աստծո առանձնացնող և սրբացնող աշխատանքի մասին: Արդյո՞ք մենք դառնում ենք հատուկ մարդիկ, ովքեր պատկանում են միայն Նրան: Երբ մենք վարվում ենք Նրա հետ, զգում ենք Նրա հաճությունը: Երբ հեռանում ենք Նրանից, հասկանում ենք Նրա շտկումը: Արդյո՞ք Նրա սիրող հայրական խրատը ներկա է մեր կյանքում: Մենք պետք է տանք այս հարցերը: Աստծո սրբացման աշխատանքի առկայությունը մեր կյանքում պետք է մեծ վստահություն հաղորդի մեզ: Դրա բացակայությունը պետք է մեծ մտահոգության պատճառ դառնա:

33. Հուդա 4

ԳԼՈՒԽ ԻՆԸ

Նոր սիրտ

«Եվ ես ձեզ նոր սիրտ պիտի տամ և նոր հոգի պիտի դնեմ ձեր մեջ և վեր պիտի առնեմ ձեր մարմնից քարեղեն սիրտը և ձեզ մարմնեղեն սիրտ պիտի տամ»:

— Եզեկիել 36.26

Եզեկիել 36.26-ում մենք գտնում ենք վերածննդի վարդապետության ամենից պատկերավոր և խրատական նկարագրություններից մեկը: Անչափ կարևոր է, որ մենք ոչ միայն հասկանանք այս աստվածաշնչյան վարդապետությունը, այլև ընկալենք դրա մեծ կարևորությունը: Չափազանցություն չէ ասելը, որ մեր պատկերացումը վերստին ծնունդի մասին կորոշի թե՛ մեր տեսանկյունը դարձի վերաբերյալ, թե՛ մեր մեթոդաբանությունը ավետարանչության մեջ:

Վերածննդի վարդապետությունը վերաբերում է Աստուծո Հոգու գերբնական աշխատանքին, որի միջոցով հոգևորապես մահացած մեղավորը կենդանանում է, նրա ծայրաստիճան արատավորված բնությունը վերափոխվում է, և նա կարողություն է ստանում արձագանքելու Ավետարանի կանչին՝ ապաշխարությամբ և Հիսուս Քրիստոսի հանդեպ հավատքով: «Վեստմինստերի հավատքի դավանանքը» և «1689 թվականի Լոնդոնի Մկրտական հավատքի դավանանքը» նկարագրում են Հոգու վերածնող աշխատանքը որպես «միտքը հոգևորապես և փրկարար կերպով լուսավորող՝ հասկանալու համար աստվածային իրողությունները, քարե սիրտը վերցնող և այն մտեղեն սրտով փոխարինող. կամքը նորոգող... և արդյունավետ կերպով գրավող (մարդկանց) Հիսուս Քրիստոսի մոտ, սակայն այնպես, որ նրանք լիովին ազատորեն են գալիս՝ դառնալով հոժարակամ Նրա շնորհի միջոցով»¹:

«Վերածնունդ» (կամ «վերածնունդ») բառը մի լատիներեն բայից է, որը նշանակում է «կրկին ստեղծել»²: Նոր կտակարանի հեղինակներն օգտագործում են բազմաթիվ արտահայտություններ և լայն

1. «Վեստմինստերի հավատքի դավանանք», գլ. 10, «1689 թվականի Լոնդոնի Մկրտական դավանանք», գլ. 10:

2. Լատիներեն «*recreare*»:

տերմինաբանություն՝ այս վարդապետությունը նկարագրելու համար: Հովհաննեսի Ավետարանում Հիսուսը խոսում է վերստին կամ ի վերուստ ծնվելու մասին³: Իր առաջին Նամակում Պետրոս առաքյալն օգտագործում է մի հունարեն բայ՝ եզակի թվով, որը նշանակում է նորից կամ նորովի ծնվել⁴: Պողոս առաքյալը նկարագրում է վերածնման վարդապետությունը որպես կենդանացում, հարություն մեռելներից և նորոգված կյանքի ընթացք⁵: Հոգու այս աշխատանքն այն աստիճան արմատական և սպառիչ է, որ յուրաքանչյուրը, ով Քրիստոսում է, նրանց համարում է նոր արարած կամ ստեղծված⁶:

Բոլոր այս ճշմարտությունները պատկերավոր նկարագրված են Եզեկիել 36.26-ում: Ըստ այս հին մարգարեի՝ վերածնման վարդապետությունը թափանցում է շատ ավելի խորը, քան մակերեսային բարեփոխումը և վարքի փոփոխությունը, որոնք կամքը վարժեցնելու արդյունքն են: Այն ընդգրկում է գոյաբանական փոփոխություն⁷: Մարդու էությունն իսկ կործանվում և վերստեղծվում է: Քարե սիրտը, որն անկարող է արձագանքել աստվածային ազդակներին, վերափոխվում է՝ դառնալով մտեղեն սիրտ, որը պատրաստ է արձագանքել:

Որպես օրինակ՝ պատկերացրեք, որ կանգնած եք քարե արձանի առջև, որը պատրաստված է մարդու կատարյալ նմանությամբ: Այն ճշգրտորեն հիշեցնում է մտքով և կամքով օժտված մարդկային էակի: Այնուամենայնիվ, այն քարից է և այդ պատճառով անկենդան է: Մենք կարող ենք հրել այն, ծակել ինչ-որ սուր առարկայով և նույնիսկ այրել, բայց այն չի արձագանքի: Այն անկյանք քար է և այդ պատճառով անկարող է արձագանքել ցանկացած տեսակի ազդակների: Այնուամենայնիվ, եթե մենք ի զորու լինեինք վերածելու այդ քարը կենդանի մարմնի, մեր ծակծկոցները և հրոցները բոլորովին այլ արդյունք կունենային: Առողջ, կենդանի մարմինը խիստ զգայուն է, և այն կարող է ոչ միայն զգալ, այլև արձագանքել: Առողջ մարմինը զգում է նույնիսկ ամենաթեթև զեփյոռն իր մաշկին և նկատում է նույնիսկ աննշան հպումը մատի ծայրով: Այն ի զորու է արձագանքել՝ համաձայն իր ստացած ազդակների:

Նմանապես, մեղավորը հոգևորապես մահացած է և անկարող է արձագանքել աստվածային ազդակներին: Այս անկարողությունը չի արդարացնում նրա հանցանքը և չի պակասեցնում նրա պատասխանատվությունն Աստծո առջև, քանի որ այդ անկարողությունը նրա իսկ որոշումն է: Մեղավորը չի կարողանում դրականորեն արձագանքել

3. Հովհաննես 3.3, 6,7, հունարեն «*գեննան անթեն*»:

4. Ա Պետրոս 1.3,23, հունարեն «*անագեննան*»:

5. Հռոմեացիների 6.4, Եփեսացիների 2.4,5

6. Բ Կորնթացիների 5.17

7. Այն, ինչը վերաբերում է որևէ անձի, առարկայի կամ երևույթի էությանը, բնությանը կամ գոյությանը:

Աստծուն, քանի որ չի ցանկանում: Թեև նա ունի և Աստծուն ճանաչելու, և Նրա հայտնված կամքը հասկանալու անհրաժեշտ կարողությունը, նա ճնշում է այն, ինչը, ինչպես ինքը գիտի, ճշմարիտ է⁸: Նրա սերն անարդարության հանդեպ և անկախ լինելու ցանկությունն այն աստիճան են թշնամացնում նրան Աստծո դեմ, որ նա պարզապես չի կարողանում ստիպել իրեն ընդունել Աստծուն կամ հնազանդվել Նրա օրենքին:

Այս խիստ ճշմարտությունը մարդու մասին լավագույնս նկարագրվում է հայրապետ Հովսեփի և նրա եղբայրների հարաբերություններով: Աստվածաշունչը հայտնում է, որ Հովսեփի եղբայրները «չէին կարողանում» խաղաղությամբ խոսել նրա հետ, քանի որ «ատեցին նրան» (Ծննդ. 37.4): Այս խոսքում պարզորեն նկարագրվում է բարոյական անկարողության վարդապետությունը: Հովսեփի եղբայրներն ունեին անհրաժեշտ կարողություն՝ նրա հետ հաղորդակցվելու և նույնիսկ նրա հետ խաղաղությամբ խոսելու համար: Այնուամենայնիվ, նրանք անկարող էին անել դա՝ նրա հանդեպ ունեցած ատելության պատճառով: Նրանք անկարող էին անել դա, քանի որ չէին ցանկանում, և չէին ցանկանում, քանի որ ատում էին նրան:

Այս ճշմարտությունը նույնպես կարելի է պատկերել մի քաղաքական բանտարկյալի օրինակով, որն ազատագրվել է գահին հակառակվելու պատճառով: Պատկերացրեք, որ այդ երկրի թագավորն իր մեծ ողորմությամբ պատվիրում է բացել բանտի դռները և առաջարկում է այդ ապստամբին լիակատար ներում, եթե միայն նա ընդունի իր իշխանության իրավունքը: Այնուամենայնիվ, դրդված բացարձակ ատելությունից, այդ ապստամբը շրիկացնելով փակում է դռները և հայտարարում, որ ավելի լավ է՝ ինքը փոխ բանտում, քան ծնկի գա այդ թագավորի առջև: Նա ուներ ներման առաջարկը լսելու և հասկանալու կարողություն: Դռները բացվել էին, և ճանապարհը պատրաստված էր: Այնուամենայնիվ, բանտարկյալը չէր կարող անել դա, քանի որ չէր ցանկանում, և նա չէր ցանկանում, քանի որ ատում էր թագավորին:

Ահա թե ինչպիսին է չվերածված մարդն Աստծո առջև: Նա չի կարողանում գալ Աստծո մոտ, քանի որ չի ցանկանում, և չի ցանկանում, քանի որ ատում է սուրբ և գերիշխան Աստծուն: Այսպիսով, նրա սիրտը կարելի է համեմատել քարի հետ: Այն անկյանք է և անընկալունակ է Ավետարանի կանչի հանդեպ՝ առանց Հոգու գերբնական աշխատանքի:

Ունանք ասում են, որ այս աշխարհը դարձի կգար, եթե միայն մենք ավելի հստակ հայտնեինք մարդկանց Հիսուսին: Այնուամենայնիվ, նման մտածելակերպը ցուցադրում է մակերեսային պատկերացում մարդկության բարոյական ապականության, հոգևոր կուրության և Աստծո հանդեպ խորը թշնամանքի մասին: Պատկերացրեք,

8. Հռոմեացիների 1.18-32

որ մենք կարողանայինք բացել վարագույրները և ցույց տալ Նազովրեցի Հիսուսին դարձի չեկած մարդկանցով լեցուն մի դահլիճի: Ինչպէն նրանք կարճազանքեին:

Առաջինը՝ մենք կբախվեինք հոգևոր կուրության խնդրին: Համաձայն Աստվածաշնչի՝ նրանք չէին ճանաչի Քրիստոսի Անձի եզակի բնույթը և չէին արժևորի Նրա ուսմունքը: Հայտնվելով՝ Նա չէր ունենա վեհապանձ արտաքին, որի վրա մարմնավոր մարդիկ կնայեին, և որը կգրավեր նրանց դեպի Իրեն⁹: Աստվածաշունչը հայտարարում է, որ Նրա ուսմունքն անընդունելի կլիներ այդ մարդկանց համար, նրանք չէին հասկանա դրա ճշմարտությունը և կպարսավեին այն որպես հիմարություն¹⁰: Այնուամենայնիվ, նրանք ոչ թե իրենց անիրագրելության գոհն են, այլ դրա պատճառը. ասելով, որ իմաստուն են՝ նրանք հիմարացան¹¹:

Երկրորդը՝ եթե այդ դարձի չեկած մարդկանց հոգևոր կուրությունը հեռացվեր, և նրանք կարողանային տեսնել Քրիստոսին ու ավելի հստակ զանազանեին Նրա ուսմունքը, մենք կբախվեինք էլ ավելի բարդ խնդրի՝ նրանց սրտերի բարոյական ապականությանը և արդարության հանդեպ նրանց թշնամանքին: Աստվածաշունչը սովորեցնում է, որ մարդիկ ծայրաստիճան ապականված են: Նրանք ատում են Աստծուն և արհամարհում են Նրա արդար գործերը: Այնպես որ, որքան ավելի մարդիկ զանազանեին Քրիստոսի ճշմարիտ բնությունը և հասկանային Նրա ուսմունքը, այնքան ավելի կատենին Նրան: Կատարելապես արդար Քրիստոսի ավելի մեծ հայտնությունը անարդար մարդկանց չէր մոտեցնի Նրան, այլ, ընդհակառակը, կվաներ նրանց: Հիսուսն Ինքն ասաց. «Եվ սա է դատաստանը, որ լույսն եկավ աշխարհ, և մարդիկ խավարն ավելի սիրեցին, քան թե լույսը, որովհետև նրանց գործերը չար էին: Որովհետև ամեն չար գործող ատում է լույսը և չի գալիս դեպի լույսը, որ Նրա գործերը չհանդիմանվեն» (Հովհաննես 3.19,20):

Որպեսզի դարձի չեկած մարդը ընդունի Քրիստոսին, միայն հոգևոր տեսողություն ստանալը բավական չէ. պետք է փոխվի նրա բնությունը: Նա պետք է վերափոխվի՝ դառնալով նոր ստեղծված, որը նոր զգացմունքներ ունի: Միայն այդ դեպքում նա կտեսնի Քրիստոսին այնպես, ինչպես որ Նա է, և կսիրի այն Քրիստոսին, Ում տեսնում է:

Այն անասելիորեն մեծ փոփոխությունը, որը պետք է կատարվի մարդու ներսում, մինչև որ նա կամենա ընդունել Քրիստոսին, չի կարող տեղի ունենալ հարկադրանքով կամ նրա կամքի գոր-

9. Եսայի 53.2

10. Ա Կորնթացիների 2.14

11. Հռոմեացիների 1.22

ծաղրմամբ: Անհրաժեշտ է Սուրբ Հոգու գերբնական վերստեղծող աշխատանքը, որը տեղի է ունենում վերածնման ժամանակ: Պատկերացրեք, որ մի միայնակ գայլ հարձակվել է ոչխարների հոտի վրա: Հովիվները միասին բռնում են այդ կենդանուն: Այժմ գոյություն ունի խնդրի երեք հնարավոր երկարաժամկետ լուծում: Առաջինը՝ հովիվները կարող են սպանել գայլին և վերջ տալ նրա հարձակումներին: Թեև հովիվները և ոչխարները կշահեն այս տարբերակից, այն գրեթե անօգուտ կլինի գայլի համար: Սա խորհրդանշում է Աստծո դատաստանին ենթակա մարդուն: Երկրորդը՝ հովիվները կարող են վանդակի մեջ պահել գայլին և հսկել մինչև կյանքի ավարտը: Այդ կենդանու վարքը կփոխվի, բայց միայն այն պատճառով, որ նա վանդակի մեջ է: Նա դեռ ոճրագործ է, թեև գտնվում է խոճուկ վիճակում և ետուտաջ է քայլում վանդակի մեջ: Նա չի կարող ուրանալ իր բնությունը և ո՛չ էլ ազատվել դրանից: Նա կամենում է սպանել և ուտել: Մնալով առանց հսկողության՝ նա կփախչի իր վանդակից և հնարավորինս մեծ կոտորած կանի ոչխարների մեջ: Սա խորհրդանշում է դարձի չեկած մարդուն, որը գտնվում է կրոնի գերության ներքո: Կրկին, քանի դեռ գայլը վանդակի մեջ է, հովիվները և ոչխարներն օգուտ կստանան դրանից, բայց գայլը շարունակ տանջվելու է ոչխարների հանդեպ ցանկությունից: Երրորդ լուծումը վեր է հովիվների կարողությունից և զորությունից: Այն հետևյալն է. վերափոխել այդ կենդանու բնությունը՝ նրան հափշտակող գայլից դարձնելով հյու ոչխար: Երբ փոխվի գայլի բնությունը, կփոխվի նրա վերաբերմունքը և հովիվների, և՛ գառների հանդեպ: Նա կհետևի հովիվին և ներդաշնակ կապրի գառների հետ: Սա խորհրդանշում է Սուրբ Հոգու զորությամբ վերածնված մարդուն: Այն, ինչ անհնար է մարդկանց համար, հնարավոր է Աստծո համար¹²:

Չարլզ Սփերջենն օգտագործում էր հետևյալ օրինակը՝ նկարագրելու համար դարձի չեկած մարդկանց ճշմարիտ բնությունը և վերստին ծնունդի զորությունը: Պատկերացրեք, որ մենք ճաշելու երկու տարբերակ ենք առաջարկում խոզին: Սենյակի մի կողմում սեղան ենք պատրաստում, որի վրա դրված են մեր ունեցած լավագույն կերակուրները: Սենյակի մյուս կողմի հատակին մենք թափթփուկներով լի կերակրատաշտ ենք դնում: Դրանից հետո խոզին թույլ ենք տալիս ընտրել իր ցանկալի տարբերակը: Ի զարմանս քաղաքացիների, բայց ոչ՝ գյուղացիների, որոնք գիտեն, թե ինչպիսին են խոզերը, այդ կենդանին վազում է ուղիղ դեպի թափթփուկները՝ առանց նույնիսկ մի փոքր մտածելու մյուս կողմում գտնվող ճոխ սեղանի մասին: Այնուհետև նա մտցնում է իր գլուխը կերակրատաշտի մեջ և ուտում է ան-

12. Դուկաս 18.27

խոհեմ հապճեպությամբ՝ մինչև իր ցանկությունները բավարարելը: Նա որևէ վնաս չի կրում իր կողմից կանված աղբի պատճառով և բռնորովին չի ամաչում մյուսներից իր վարքի համար: Պատճառն այն է, որ նրա գործերը կատարելապես համապատասխանում են իր բնությանը: Նա անում է ճիշտ այն, ինչ խոզը պետք է անի, և միշտ անելու է:

Այնուամենայնիվ, որպես այլ տարբերակ՝ ենթադրենք, որ մենք ի գորու ենք փոխել այդ խոզի բնությունը և տալ նրան մարդկային բնություն: Ինչպիսի՞ն կլիներ այս գերբնական գոյաբանական փոփոխության արդյունքը: Առաջինը՝ այդ մարդուն զգվելի կթվար այն, ինչ ինքը ցանկանում էր միայն վայրկյաններ առաջ: Նա կսկսեր սուր կերպով զգալ այն գարշելի հոտերը, որոնք նախկինում չէր նկատում: Երկրորդը՝ նա կբարձրացներ իր գլուխն այդ կերակրատաշտից և ամբողջությամբ կփսխեր այն պղծությունը, որը մինչ այդ ցանկանում էր: Գոյություն ունեն կերակուրներ, որոնք ախորժելի են խոզի համար, սակայն մարդկային ստամոքսը պարզապես չի կարող դիմանալ դրանց: Երրորդը՝ նա կհասկանար, որ մյուսները նկատել էին իր վարքը: Նա կկրեր մեծագույն ամոթը և ներողություն կհայցեր բոլորից: Չորրորդը՝ նա երբեք չէր մոռանա իր վերափոխման օրը և չէր դադարի խորշել կերակրատաշտի տեսքից ու թափփուկների հոտից:

Թեև սա հաճելի մտորում չէ, այս օրինակը նկարագրում է յուրաքանչյուրի դարձը, ով ճշմարտապես ընդունել է Քրիստոսին: Աստվածաշունչը վկայում է, որ բոլորս ծավել ենք մեղքի մեջ, և մինչև դարձի գալը խմում էինք անօրինությունը ջրի պես¹³: Թեև Աստված պատրաստել էր Իր սեղանը մեր առջև և հրավիրել էր մեզ ճաշակելու և տեսնելու, որ Տերը քաղցր է, մենք անուշադրության էինք մատնել Նրա հրավերը¹⁴: Ամբողջ օրը Նա պարզում էր իր ձեռքերը դեպի կամակոր մարդիկ, որոնք գերադասում էին այս աշխարհի կերակրատաշտն Աստծո պատրաստած սեղանից¹⁵: Մենք վազում էինք դեպի մեր բարոյական պղծությունը, ինչպես որ խոզն է վազում դեպի թափփուկները և ցեխը: Եվ անելով դա՝ մենք վարվում էինք՝ կատարելապես համաձայն մեր ինքնությանը, որը ծայրաստիճան ապականված և բարոյապես արատավորված է: Մենք քարե սրտեր ունեինք և մահացած էինք մեր մեղքերի մեջ: Մենք քայլում էինք այս անկում ապրած աշխարհի ճանապարհով՝ Աստծո գլխավոր թշնամու կամքի համաձայն: Մենք տարվում էինք մեր անկում ապրած բնության կրքերով, հանձնվում էինք մեր մարմնի ցանկություններին և բնությամբ բարկության որդիներ էինք¹⁶:

13. Հոբ 15.16, Սաղմոս 51.5

14. Սաղմոս 34.8, Եսայի 55.1,2

15. Եսայի 65.2, Հռոմեացիների 10.21

16. Եփեսացիների 2.1-3

Այնուամենայնիվ, երբ այլևս չկար ոչ մի հույս վերականգնման համար, Աստված միջամտեց և հարություն տվեց մեզ Քրիստոսում, որպեսզի մենք նորոգված կյանք ունենայինք¹⁷: Նա վերցրեց մեր անարձագանք քարից պատրաստած սիրտը և փոխարինեց այն կենդանի մետղեն սրտով: Նա փոխեց մեր բնությունը, զգացմունքները և կամքը: Նա վերստեղծեց մեզ Աստծո պատկերով՝ ճշմարիտ արդարությամբ և սրբությամբ, և մեր քիմքը փոխվեց. մենք սկսեցինք քաղց ու ծարավ զգալ արդարության հանդեպ¹⁸:

Արդյունքում, այժմ մենք ասում ենք այն մեղքը, որը մի ժամանակ սիրում էինք, և սիրում ենք այն արդարությունը, որը մի ժամանակ ասում էինք: Այժմ մենք ամաչում ենք այն ապստամբությունից, որով մի ժամանակ պարծենում էինք, և պարծենում ենք այն Աստծով, Ումից մի ժամանակ ամաչում էինք¹⁹: Թեև մենք անընկալունակ չենք մարմնական ցանկությունների և պիղծ գայթակղությունների հանդեպ, որոնք ետևում ենք թողել, այժմ մենք գիտենք, որ դրանք սխալ են: Եթե կրկին խաբվենք և հրապուրվենք դրանցով, մենք կզգանք դրանց գարշելի հոտն ու փտած համը և չենք կարողանա երկար հանդուրժել: Մեր բնությունը պահանջում է, որ մենք զզվանքով շրջվենք դրանցից և ամաչելով ապաշխարենք: Մենք նոր ստեղծվածներ ենք՝ նոր զգացմունքներով, որոնք դրդում են մեզ վերադառնալ Աստծուն:

Որպես ամփոփում՝ այս ճշմարտություններն ուղղում են մեզ անձնական բնույթի որոշ հարցեր, որոնք կարելի է բաժանել երկու խմբի: Առաջինը՝ արդյո՞ք մենք այնպիսի մարդիկ ենք, որոնք ընդամենը Քրիստոսին ընդունելու որոշում են կայացրել, թե՞ նոր ստեղծվածներ ենք: Արդյո՞ք մենք այնպիսի մարդիկ ենք, որոնք պարզապես միացել են քրիստոնեության որոշակի ձևի կամ հաստատության, թե՞ մեր սրտերը փոխվել են: Արդյո՞ք կա որևէ վկայություն, որն ապացուցում է մեր պարծանքը փրկության մասին: Արդյո՞ք մեր զգացմունքները վերափոխվել են: Արդյո՞ք մենք ավելի արձագանքող ենք դարձել Աստծո Անձին և կամքին: Լավ կլինի, որ հիշենք Պողոս առաքյալի հետևյալ երկու զգուշացումները. «Որովհետև Քրիստոս Հիսուսում ո՛չ թլփատությունը մի բան է, և ո՛չ անթլփատությունը, բայց նոր արարածը» (Գաղատ. 6.15): Որովհետև եթե մեկը Քրիստոսում է, նա նոր արարած է²⁰:

Երկրորդը՝ արդյո՞ք մեր քարոզումը դարձի չէկածներին, կամ՝ մեր ավետարանչական մեթոդաբանությունը համապատասխանում է այն բանին, ինչ մենք գիտենք դարձի գերբնական բնույթի մասին: Եթե մարդու փրկությունը պարզապես կախված է նրա կամքի կամ զգացմունքների վրա ազդելուց, այդ դեպքում, կան անթիվ միջոցներ՝ նրան

17. Հռոմեացիների 6.4, Եփեսացիների 2.5

18. Մատթեոս 5.6, Եփեսացիների 4.24

19. Հռոմեացիների 6.21

20. Բ Կորնթացիների 5.17

այդ որոշմանը բերելու համար: Բայց եթե մարդու դարձի գալը պահանջում է Հոգու գերբնական աշխատանք, որը հավասար է տիեզերքի արարմանը և Քրիստոսին մեռելներից հարություն տալուն, մենք հասկանում ենք, որ համոզելու, հարկադրելու և ազդելու ոչ մի կարողություն բավական չէ մեր բաղձալի արդյունքին հասնելու համար: Մենք պետք է մի կողմ դնենք մեր մարմնավոր զինանոցը՝ պերճախոսությունը, խելացի փաստարկները և հնտորեն կազմված կոչերը²¹: Մենք պետք է տեսնենք մարդկանց որպես խիստ չոր ոսկորներ, որոնք անկարող են կյանք ստանալ՝ առանց Աստծո անմիջական և անձնական աշխատանքի: Այն ամենում, ինչ անում ենք, պետք է ապավինենք միայն Աստծո զորությանը²²: Մենք պետք է կառուցենք մեր ամբողջ ծառայությունն այն աստվածաշնչյան փաստի վրա, որ Ավետարանն Աստծո զորությունն է՝ փրկության համար, և մենք պետք է քարոզենք այն մեծագույն վստահությամբ, պարզությամբ և համարձակությամբ²³:

Ամեն անգամ, երբ քարոզում ենք այս աշխարհի մարդկանց, մենք պետք է համեմատենք մեզ չոր ոսկորների դաշտով քայլող Եզեկիելի հետ²⁴: Եթե մեզ հարցնեն. «Կկենդանանան այս ոսկորները», մենք պետք է հենվենք միայն Աստծո գերիշխանության և զորության վրա: Այն ուժը, որն անհրաժեշտ է հարության համար, վեր է մարդկային կարողությունից և կախված չէ մարդու կամքից: Քամին փչում է՝ որտեղ որ կամենում է, և մենք լսում ենք դրա ձայնը, բայց միայն Աստված գիտի, թե որտեղից է այն գալիս և ուր է գնում²⁵: Այնուամենայնիվ, հավատքով մենք պետք է կանգնենք և մարգարեանանք այդ ոսկորների վրա՝ ասելով նրանց. «Ո՛վ չորացած ոսկորներ, լսե՛ք Տիրոջ Խոսքը»²⁶: Մենք պետք է աղոթենք՝ աղաղակելով Քամուն, որպեսզի Նա փչի այդ սպանվածների վրա՝ նրանց կենդանացնելու համար: Թեև մենք պետք է օգտվենք այն պարզներից, որոնք տրվել են մեզ, մենք պետք է զգույշ լինենք, որ զերծ մնանք ցանկացած մարմնավոր զենքից: Մենք պետք է սահմանափակենք մեզ Ավետարանի քարոզմամբ, քանի որ Ավետարանն է Աստծո զորությունը՝ փրկության համար, և այն միջոցը, որով Աստծո Հոգին հարություն է տալիս մեռելներին և դարձի է բերում մեղավորներին²⁷:

21. Ա Կորնթացիների 2.1,2

22. «Տիրոջ ձեռքը ինձ վրա եղավ, և Տերը ինձ դուրս հանեց Հոգով և ինձ դուրս հանեց դաշտի մեջ, և դա լիքն էր ոսկորներով: Եվ ինձ ման ածեց նրանց վրա շուրջանակի, և ահա նրանք խիստ շատ էին դաշտի երեսի վրա և ահա շատ չորացած էին: Եվ ինձ ասաց. «Մարդու որդի, մի՞ թե կկենդանանան այս ոսկորները»: Եվ ես ասացի. «Ո՛վ Տեր Եհովա, Դու գիտես»» (Եզեկ. 37.1-3):

23. Հռոմեացիների 1.16

24. Եզեկիել 37.1-10

25. Եզեկիել 37.3, Հովհաննես 3.8

26. Եզեկիել 37.4

27. Հռոմեացիների 1.16

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍԸ

Արդյունավետ Հոգին

«Եվ Իմ Հոգին պիտի դնեմ ձեր մեջ և պիտի անեմ, որ Իմ օրենքների մեջ վարվեք և Իմ դատաստանները պահեք և դրանք կատարեք: Եվ բնակվեք այն երկրում, որ տվել եմ ձեր հայրերին, և Իմ ժողովուրդը լինեք, և Ես ձեր Աստվածը լինեմ»:

— Եզեկիել 36.27,28

Մենք դիտարկեցինք վերածնունդի աշխատանքը մարդու սրտում, և այժմ կողմնակա մեր ուշադրությունը Սուրբ Հոգու բնակությանը հավատացյալի մեջ և այս իրողության արդյունքներին: Կրկին, կարդալով Եզեկիել 36.27,28-ը, տեսնում ենք, թե ինչպիսի վստահություն ունի Խոսողը: Նրա խոսքն արտահայտում է գերազանցություն և իշխանություն: Նա ունի փրկության ծրագիր Իր ժողովրդի լիակատար փրկության համար, և Նա կհետևի, որ այն կատարվի՝ Իր փառքի և նրանց բարօրության համար: Նա կկանչի մի ժողովրդի, կփոխի նրանց բնությունը և կբնակվի նրանց մեջ՝ Իր Հոգով: Ի պատասխան՝ նրանք կլինեն Իր ժողովուրդը, և Նա կլինի նրանց Աստված: Նրանք կվարվեն Նրա օրենքների մեջ և զգուշությամբ կպահեն Նրա դատաստանները: Նրանք կտիրանան այն ժառանգությանը, որը Նա պատրաստել է իրենց համար աշխարհը ստեղծելուց առաջ: Պողոս առաքյալը գրում է Եփեսոսի եկեղեցուն. «Որով էլ ստացանք ժառանգությունը մենք առաջուց որոշված լինելով, Նրա առաջադրության պես, որ ամեն բան հաջողում է Իր կամքի խորհուրդների պես» (Եփես. 1.11):

Աստվածային նախախնամության խորհուրդը և վեհությունն անքննելի են: Նույնիսկ հավիտենական ուսումնասիրությունը չի հայտնի դրա բոլոր ճշմարտությունները: Եթե այս աշխարհը մինչև եզրերը լցված լիներ մեծագույն ճառերով այս թեմայով, դեռ բացահայտելու շատ բան կմնար: Այնուամենայնիվ, մենք հաստատ գիտենք, որ Աստված կառաջնորդի Իր ժողովրդին դեպի որոշված

1. Մատթեոս 25.34, Եփեսացիների 1.4

նպատակավայրը, և Նա չի կորցնի նույնիսկ մեկին այդ մեծ բազմության մեջ: Նա, Ով սկսել է այս բարի գործը նրանցում, ավարտին կհասցնի այն²:

Այնուամենայնիվ, նրանցից յուրաքանչյուրը հոժարաբար է գալու՝ հետևելով իրենց նորոգված սրտերի ցանկություններին, առանց աստվածային հարկադրանքի կամ նույնիսկ աննշան ազդեցության իրենց կամքի վրա: Նա հնազանդ կդարձնի Իր ժողովրդին՝ նրանց նորոգելու միջոցով: Նա կփոխի նրանց վարքը՝ փոխելով սրտերը: «Ուրեմն, եթե մեկը Քրիստոսում է, նոր ստեղծված է» (Բ Կորնթ. 5.17): «Ո՛վ Աստծո մեծության և իմաստության և գիտության խորությունը. ինչպես անքննելի են Նրա դատաստանները, և անհասկանալի են Նրա ճանապարհները» (Հռոմ. 11.33):

ՆԵՐՔԱԿՎՈՂ ՀՈԳԻՆ

Նախորդ գլխում իմացանք, որ Աստված խոստացավ Իր համար ստեղծել նոր ժողովուրդ՝ Մուրբ Հոգու գերբնական վերածնող աշխատանքի միջոցով: Նա հեռացնելու էր նրանց հոգևորապես մահացած և ծայրաստիճան արատավորված սիրտը, որը թշամաբար էր տրամադրված Իր հանդեպ և հակառակ էր Իր կամքին, և փոխարենը տալու էր նոր և կենդանի սիրտ՝ վերստեղծված Աստծո պատկերով³: Այս նոր սիրտն ընկալունակ էր լինելու Աստծո հանդեպ, դրականորեն էր արձագանքելու աստվածային ազդակներին և դրսևորելու էր «նոր հոգի» կամ նոր ներքին դիրքորոշում Աստծո հանդեպ, այսինքն՝ և արժևորելու էր Նրան, և բերկրանք էր զգալու Նրա օրենքի հանդեպ:

Այս հատվածում մենք կտեսնենք, որ դարձի ժամանակ Աստված ոչ միայն վերափոխում է մեր բնությունը և մեր հոգին (կամ՝ դիրքորոշումն Իր հանդեպ), այլև բնակվում է մեզանում Իր Հոգով: Նա անում է սա, որպեսզի և՛ երաշխավորի այն աշխատանքը, որն Ինքը սկսել է, և՛ ավարտին հասցնի այն. «Եվ Իմ Հոգին պիտի դնեմ ձեր մեջ, և պիտի անեմ, որ Իմ օրենքների մեջ վարվեք»: Հիմնվելով այս ճշմարտության վրա, ինչպես նաև այն ճշմարտությունների, որոնք քննարկեցինք նախորդ գլխում՝ մենք կարող ենք ամեն հավատացյալի կյանքում կազմել հետևյալ համառոտ նկարագիրը դարձի զարմանալի աշխատանքի մասին:

- *Ես ձեզ նոր սիրտ պիտի տամ.* Աստված վերածնում է հավատացյալի սիրտը և փոխում է նրա բնությունը. նա դառնում է նոր ստեղծ-

2. Փիլիպեցիների 1.6

3. Եզեկիել 36.26

ված⁴: Այս իրողությունը վերաբերում է ամեն քրիստոնյայի՝ առանց բացառության:

- *Ես նոր հոգի պիտի դնեմ ձեր մեջ*. սա վերածննդի արդյունքն է: Նոր ստեղծվածը, որը վերստեղծվել է Աստծո պատկերով, ունի նոր հոգի կամ նոր ներքին դիրքորոշում Աստծո հանդեպ: Նա ունի նոր զգացմունքներ, որոնք բերկրանք են զգում Աստծո և Նրա օրենքի հանդեպ⁵:
- *Ես Իմ Հոգին պիտի դնեմ ձեր մեջ*. Աստված ներբնակվում է հավատացյալի մեջ Սուրբ Հոգու միջոցով, որպեսզի խրատի, գործողության դրդի և զորացնի նրան՝ Իր օրենքների մեջ վարվելու համար⁶:

Այս երեք պարզ պնդումները ցույց են տալիս Աստծո իմաստությունը և զորությունը մեր փրկության մեջ: Նույնիսկ մի փոքր մտածելով դրանց մասին և հասկանալով դրանք՝ համակվում ենք մեծագույն վստահությամբ և ուրախությամբ: Մենք մահացած էինք հանցանքների և մեղքի մեջ, մենք առում էինք Աստծուն, ճնշում էինք ճշմարտությունը և թշնամաբար էինք տրամադրված արդարության հանդեպ⁷: Մենք անզոր էինք, անկարող էինք հաշտվել Աստծո հետ և ազատվել մեղքի իշխանությունից⁸: Մենք անհույս էինք և առանց Աստծո էինք այս աշխարհում⁹: Այնուամենայնիվ, այն, ինչ անկարելի է մարդկանց համար, հնարավոր է Աստծո համար¹⁰: Հանուն Իր անվան փառքի և Իր ժողովրդի բարօրության, Նա ծրագրել և վճռել է մեր փրկությունը: Այն կազմված էր Իր մտքում աշխարհի սկզբից առաջ, և այն իրականացավ երկրային ժամանակի ընթացքում՝ Իր Որդու մարմնավորման և Իր Հոգին ուղարկելու միջոցով: Քրիստոսի արյունալի մահվան միջոցով Նա հաշտվեց Իր ժողովրդի հետ: Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով Նա փոխեց նրանց սրտերը և, հետևաբար, փոխեց նրանց զգացմունքները: Նա բնակվում է նրանցում Իր Հոգով, դրդում է նրանց հնազանդվել և զորացնում է դրա համար: Նա անում է այս ամենը Իր փառավոր շնորհքի գովասանքի համար, որպեսզի ուրախության, գովասանքի և փառքի անուն ստանա երկրի բոլոր ազգերի առջև, որոնք կլսեն այն բարիքի մասին, որը Նա կանի Իր ժողովրդին¹¹:

Աստծո այս ներքին աշխատանքն Իր ժողովրդի համար զարմանալի զուգահեռ ունի Մաղմոսների գրքում գտնվող մի հատվածի հետ, որում Դավիթն աղաղակում է.

4. Եզեկիել 36.26

5. Եզեկիել 36.26

6. Եզեկիել 36.27

7. Հռոմեացիների 1.18, 1.30, 8.7, Եփեսացիների 2.1

8. Հռոմեացիների 5.6, 7.24, 8.7

9. Եփեսացիների 2.12

10. Մատթեոս 19.26, Մարկոս 10.27, Դուկաս 18.27

11. Երեմիա 33.9, Եփեսացիների 1.6

«Սուրբ սիրտ ստեղծիր ինձանում, ո՛վ Աստված,
 Եվ ուղիղ հոգի նորոգիր իմ ներսում:
 Դեն մի՛ գցիր ինձ Քո երեսից
 Եվ Քո Սուրբ Հոգին մի՛ վեր առ ինձսից:
 Դարձյալ տուր ինձ Քո փրկության ուրախությունը
 Եվ կամավոր հոգով հաստատիր ինձ» (51.10-12):

Այս հատվածում Դավիթը, Աստծո առջև մեծ մեղք գործելուց հետո, ապաշխարության էր եկել: Վերականգնում փնտրելով՝ նա ընդունեց իր երկու մեծագույն կարիքները: Առաջինը՝ Դավիթը խնդրեց Աստծուն իր ներսում նորոգել ուղիղ հոգի՝ ներքին դիրքորոշում, որը հաստատուն կերպով հավատում է Աստծուն և կարող է հակառակվել գայթակղություններին, որոնք կրկին կհարձակվեին իր վրա: Երկրորդը՝ նա խնդրեց, որ Սուրբ Հոգին շարունակեր բնակվել իր ներսում և հաստատել իր նորոգված հոգին, որպեսզի ինքը կրկին չհայտնվեր միտումնավոր անհնազանդության մեջ:

Մենք պետք է սովորենք հետևյալ ճշմարտությունը այս հատվածից. որպեսզի փրկության աշխատանքը կատարվի քրիստոնյայի կյանքում, անհրաժեշտ է երկու բան. սրտի սկզբնական վերածնունդ և դրա շարունակական պահպանությունը: Դարձի ժամանակ մարդուն նոր սիրտ է տրվում, որի արդյունքը նոր հոգին կամ Աստծո հանդեպ նոր դիրքորոշումն է: Այնուամենայնիվ, ներբնակվող Սուրբ Հոգու ընթացիկ աշխատանքը պետք է շարունակաբար սատարի, պահպանի և զորացնի նրան: Սա հավատացյալի մեծագույն և մշտական կարիքն է, և այն լրացվել է ամեն առումով Աստծո իմաստությամբ, զորությամբ և ողորմածությամբ: Նա ոչ միայն ճիշտ հոգի է ստեղծում մեզանում՝ վերածննդի ժամանակ Սուրբ Հոգու կատարած աշխատանքի միջոցով, այլև բնակվում է մեզանում Իր Հոգով՝ երաշխավորելու համար, որ Իր աշխատանքը կշարունակվի և զարգացում կապրի մինչև վերջին օրը:

Աստծո շարունակական աշխատանքն Իր արարչագործության և նախախնամության մեջ այս ճշմարտության օգտակար օրինակ է: Աստված ստեղծեց տիեզերքը, բայց Նա նույնպես պետք է շարունակի պահպանել այն¹²: Նա ամբողջ կյանքի սկզբնաղբյուրն է, բայց Նա նույնպես պետք է շարունակի կյանք տալ ամեն ինչին¹³: Եթե Աստված վերցնի Իր Հոգին, ամեն մարմին կկործանվի, և ամեն մարդ կրկին փոշի կդառնա¹⁴: Նմանապես, Աստված պետք է ոչ միայն վերածնի և նոր ստեղծված դարձնի մեզ, այլև պահպանի այն

12. Ծանոց 1.1,2. Հոբ 12.10, 34.14,15. Սաղմոս 104.27-30, Հովհաննես 1.2,3, Կողոսացիների 1.17, Եբրայեցիների 1.3

13. Ա Տիմոթեոս 6.13

14. Հոբ 34.14,15

նոր մարդուն, որին ստեղծել է: Աստված պետք է ոչ միայն նոր հոգի դնի մեզանում, այլև պահպանի այն Սուրբ Հոգով, Ում Նա բնակեցրել է մեզանում: Պարզ ասած՝ Աստված պետք է ոչ միայն փրկի մարդուն, այլև պահպանի նրան փրկության մեջ:

Այս ճշմարտությունը մատնանշելու նպատակն է մեծարել Աստծո փրկարար գործությունը և ցույց տալ, որ ճշմարիտ քրիստոնյան առաջադիմություն կունենա սրբացման մեջ և պտղաբեր կլինի: Այնուամենայնիվ, այս ճշմարտությունն ունի նաև հրաշալի և անհրաժեշտ գործնական կիրառություն քրիստոնեական կյանքում. հավատացյալն ամբողջովին կախված է Սուրբ Հոգու կենսապահական աշխատանքից: Ավետարանական համայնքի ներսում գոյություն ունեն այնքան վտանգավոր հերձվածություններ Սուրբ Հոգու մասին, որ շատ անկեղծ քրիստոնյաներ նույնիսկ պատշաճ չափով չեն դիտարկում Նրա դերը քրիստոնեական կյանքում: Այնուամենայնիվ, մենք պետք է հիշենք, որ Նրա անձը և ծառայությունն անփոխարինելի են մեզ համար: Անհնար է ապրել քրիստոնեական կյանքը՝ առանց Նրա: Շարունակական աճ և պտղաբերություն ունենալու համար հավատացյալը պետք է հասկանա այս ճշմարտությունը և կառուցի այնպիսի կյանք, որը լիովին կախված է Նրա Անձից, իմաստությունից և գործունից: Նման գաղատացիներին, մեզ պետք է հիշեցնել, որ քրիստոնեական կյանքը, որը սկսվել է Հոգով, չի կարող ավարտվել մարմնով¹⁵: Ինչպես որ արդարացումն է հավատքից հավատք, այնպես էլ սրբացումն է սկսվում և ավարտվում Սուրբ Հոգու Անձով և աշխատանքով¹⁶:

ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Աստծո բոլոր խոստումները և գործերն ունեն համապատասխան արդյունքներ: Աստված խոստանում է Եզեկիել մարգարեի միջոցով դնել Իր Հոգին մեր մեջ: Այնուհետև, Իր գործության հանդեպ մեծագույն վստահությամբ, Նա խոստանում է, որ այդ ներբնակության արդյունքը կլինի նոր կյանքը, որը հնազանդ է Իր կամքին. «Եվ Իմ Հոգին պիտի դնեմ ձեր մեջ և պիտի անեմ, որ Իմ օրենքների մեջ վարվեք և Իմ դատաստանները պահեք և դրանք կատարեք» (Եզեկ. 36.27):

«Պիտի անեմ» բառակապակցությունը թարգմանված է մի պատճառականություն արտահայտող եբրայերեն բառից, որը կարելի է թարգմանել «դրդել» կամ «շարժել» բառերով¹⁷: Եզեկիելը փոխանցում է հետևյալ գաղափարը. ներբնակվող Հոգու միջոցով Աստված

15. Գաղատացիների 3.3

16. Հռոմեացիների 1.17

17. Եբրայերեն «*muah*»

կողողի Իր ժողովրդին վարվել Իր օրենքների մեջ և զգուշությամբ կատարել Իր դատաստանները: Թեև, Սաղմոս 119.35-ում օգտագործելով մեկ այլ եբրայերեն բայ, Դավիթը փոխանցում է նույն գաղափարը. «Առաջնորդի՜ր ինձ Քո պատվիրանների շավիղներով, որ դրանք հավանեցիր (կամ՝ որոնք ես հավանում եմ)»:

Այն, որ Աստված կողողի Իր զավակներին վարվել ըստ Իր օրենքների, անհերքելի աստվածաշնչյան ճշմարտություն է, և այդ պատճառով չունի պաշտպանության կարիք: Այնուամենայնիվ, թե ինչպես է Նա կատարում այս աշխատանքը, իրականում արժանի է լրացուցիչ բացատրության: Նախ մենք պետք է միանշանակ հաստատենք, որ Աստված չի բռնանում Իր ժողովրդի կամքին և չի դրդում նրանց հնազանդության որևէ հարկադրական միջոցով: Նա չի ստանում նրանց պատրաստակամությունը՝ հակառակ նրանց կամքին և զգացմունքներին: Փոխարենը, դարձի ժամանակ Աստված վերածնունդ է հավատացյալի սիրտը և փոխում է նրա զգացմունքները: Հավատացյալը դառնում է նոր ստեղծված՝ նոր բնությամբ, որն այլևս չի ցանկանում այն, ինչ հակառակ է Աստծո կամքին, այլ բերկրանք է զգում Տիրոջ օրենքի հանդեպ¹⁸: Դրա հետ մեկտեղ, Աստված բնակվում է հավատացյալի ներսում Սուրբ Հոգով, Ով շարունակում է սովորեցնել, առաջնորդել, նորոգել և զորացնել նրան, որպեսզի նա հնազանդվի Աստծո կամքին իր երկրային ուխտագնացության մեջ: Հավատացյալը դեռ կբախվի անթիվ գայթակղությունների և կտրտմի բազմաթիվ մեղքերի պատճառով. նա մշտապես կունենա շտրիքի կարիքը: Այնուամենայնիվ, ճշմարիտ հավատացյալի կյանքում կլինեն աստվածային զգացմունքներ և Հոգու զորությունը, որոնք կտան նրան կարողություն՝ կանոնավոր կամ հետևողականորեն հնազանդվելու Աստծուն: Թեև Աստված ապահովում է Իր ժողովրդի հնազանդությունը, Նա չի հպատակեցնում Իր ժողովրդին, մինչ նրանք հակառակվում են՝ բղավելով և թափահարելով իրենց ոտքերը. փոխարենը, նրանք հետևում են Նրան՝ ինչպես ոչխարը, որը հետևում է իր հովվին: Ինչպես որ Հիսուսն ասաց անհավատ հրեաներին. «Իմ ոչխարներն Իմ ձայնը լսում են, և Ես ճանաչում եմ նրանց, և Իմ ետևից գալիս են» (Հովհաննես 10.27):

ՉՈՐՍ ՏԵՍԱԿԻ ՄԱՐԴԻԿ

Այս ճշմարտությունները պատկերելու և դրանց կիրառությունը ցույց տալու համար, մենք կնկարագրենք չորս տեսակի մարդկանց, որոնց սովորաբար կարելի է տեսնել ժամանակակից ավետարա-

18. Սաղմոս 1.2, Ա Հովհաննես 5.3

նական համայնքներում: Առաջին երեքը քրիստոնյա են անվանում իրենց, սակայն նրանց կյանքը գրեթե կամ ոչ մի առնչություն չունի դարձի հետ՝ համաձայն Աստվածաշնչի: Չորրորդը վերստին ծնված է և վերստին ծնունդի պտուղներ է բերում:

Առաջին տեսակի մարդը որոշում է կայացրել ընդունել Քրիստոսին, սակայն գրեթե չի հետաքրքրվում աստվածային իրողություններով և չունի ակնհայտ պտուղ՝ բացի հավատքի դավանությունից: Որպեսզի նա հաղթահարի իր անհետաքրքրությունն իր նորագյուտ հավատքի հանդեպ և իր նվիրման բացակայությունը, եկեղեցին նշանակում է ինչ-որ մեկի, ով կայցելի նրան և կաշխատի նրա հետ: Այն նվիրված քրիստոնյան, որին նշանակում են այդ առաջադրանքի համար, շատ ջանասեր է, սակայն գրեթե արդյունքներ չի տեսնում: Մի քանի այցելություններից և հեռախոսազանգերից հետո նրան հաջողվում է այդ նորադարձին բերել կիրակնօրյա ծառայության: Եվս մի քանի ամիս աննահանջ աշխատանքից հետո նորադարձը սկրտվում է, և բոլորը տոնում են հաղթանակը: Այնուամենայնիվ, առանց մշտական խթանման, նա կրկին անտարբեր է դառնում և, ի վերջո, ընդհանրապես անհայտանում է: Այդ մարդը նման է Հովաս թագավորին, ով ուղղությամբ էր վարվում Տիրոջ առջև, քանի դեռ Հովիադա քահանան ողջ էր, բայց թողեց Տիրոջը, հենց որ Հովիան դան մահացավ¹⁹:

Նրա կյանքում գրեթե չկար ապացույց վերածնման, նոր սրտի և նոր զգացմունքների մասին: Նա քայլեր էր անում միայն այլ մարդու մշտական քաջալերանքի պատճառով, սակայն հոժարակամ հետևորդ չէր՝ նման ոչխարի, որը լսում է Հովվի ձայնը և հնազանդվում:

Երկրորդ տեսակի մարդը հաճախում է ժամանակակից եկեղեցական ծառայությունների, որոնք հայտնի են իրենց տպավորիչ փառաբանությամբ, վերջին սերնդի տեխնիկական միջոցների օգտագործումով և կարճ քարոզներով՝ այս աշխարհում ապրելու սկզբունքների մասին: Այս մարդը հաճույքով է մասնակցում այդպիսի ծառայությունների, հետաքրքիր շփման շրջանակ է ձևավորում և պատկանելիության զգացում է ստանում: Նրա կարիքները երբեք այս կերպով լրացված չեն եղել, և նրա կյանքում նպատակի զգացում է հայտնվում: Այնուամենայնիվ, նման միջավայրում Ավետարանը և Քրիստոսի անձնագրի աշակերտության արմատական կանչը հազվադեպ են ընդդիմանում նրան: Իր հերթին, նա գրեթե չի դրսևորում Աստծուն ճանաչելու կամ Աստվածաշունչն իր առօրյա կյանքում կիրառելու որևէ ձգտում: Նրա կյանքի նպատակը, մտքերը և գործերը

19. Բ Մնացորդաց 24.2,17,18

շատ քիչ են տարբերվում իր շուրջը գտնվող աշխարհիկ մշակույթից: Արդյո՞ք այս մարդն ընդունել է Քրիստոսին, թե՛ ընդունվել է ինչ-որ հասարակական ակումբ, որը գնահատում է նրան և լրացնում է նրա կարիքները: Արդյո՞ք նրա զգացմունքները փոխվել են այնպես, որ նա արժևորում է Քրիստոսին ամեն ինչից առավել, թե՛ նա ընդամենը գտել է այնպիսի վայր և այնպիսի մարդկանց, որոնք բարելավում են իր ներկա կյանքը:

Երբորդ տեսակի մարդը մի ժամանակ դավանում էր Քրիստոսին, սակայն տարիներ շարունակ չի հաղորդակցվել եկեղեցու հետ: Եկեղեցու նոր հովիվն այցելում է նրան և հանդիպում սրտաբաց ու ներում հայցող մարդու: Իրենց զրույցի ընթացքում հովիվը հանդիմանում է նրան իր աշխարհիկության, անպտուղ կյանքի և եկեղեցին անտեսելու մեջ: Ի պատասխան, այդ մարդը համաձայնում է իր դեմ ներկայացված դատավճռին: Նա ընդունում է, որ պետք է թողնի իր բոլոր անատակությունները՝ անկախ այն բանից, որ դրանք հաճույք են պատճառում իրեն, կարգապահ դառնա, հեռանա իրեն հրապուրող մեղքից և, ընդհանրապես, ճիշտ վարվի: Ինչ-որ առումով, կարող է թվալ, թե Աստված աշխատանք է կատարել նրա սրտում, սակայն ավելի մանրակրկիտ քննությունը ցույց է տալիս, որ նրա սիրտը և զգացմունքները նույնն են մնացել: Իրականում, նրա խոսքերն իսկ վկայում են նրա դեմ: Նա պարզապես որոշում է կայացրել շրջվել բոլոր չար գործերից, որոնք նա դեռ սիրում է, և կատարել բոլոր արդար գործերը, որոնք նա դեռ ատում է, որպեսզի փրկվի դատաստանից և ապահովի իր բնակությունը Երկնքում²⁰: Այնուամենայնիվ, այդ մարդն իրականում Աստծո զավակ չէ: Թեև քրիստոնյան բախվում է իր դեմ պատերազմող գայթակղությունների և մարմնի ցանկությունների, նրա ցանկությունները նկատելի կերպով փոխվում են, և դա էլ ավելի արտահայտիչ է դառնում նրա կյանքի ընթացքում: Նա չի հեռանում մեղքից, միայն՝ որովհետև դա ճիշտ է, և ո՛չ էլ գործում է բարին՝ հանուն բարության: Փոխարենը, նա սկսում է իրապես ատել Աստծո համար ատելի մեղքը և սիրել Աստծո համար սիրելի արդարությունը: Նա դրդված է ոչ միայն պարտքի զգացումով, այլև իր աստվածային զգացմունքներով, որոնք բխում են վերածնված սրտից:

Չորրորդ տեսակի մարդը լսում է Ավետարանը և դավանում է իր հավատքը Քրիստոսի հանդեպ: Նա չգիտի, թե ինչ կատարվեց իր հետ, և ինչպես բացատրել դա: Նա պարզապես գիտի, որ ինչ-որ

20. Առաջին անգամ ես լսեցի այս ճշմարտությունը մի քննարկման ժամանակ, որին մասնակցում էր հովիվ Չարլզ Լեյտերը, ով հովվում է «Լեյք Ռոուդ Չեյվիլ» եկեղեցին Միսսուրի նահանգի Կիրկսվիլ քաղաքում:

բան փոխվել է, որ ինքն է փոխվել: Նա սկսում է տեսնել իր նախկին կյանքը նոր լույսի ներքո: Այն բաները, որոնցով մի ժամանակ ուրախանում էր և նույնիսկ պարծենում, սխալ և ամոթալի են թվում իրեն: Նա սկսում է հետաքրքրվել Քրիստոսով և ցանկանում է իմանալ ավելին Նրա և Նրա կամքի մասին: Թվում է՝ նա օտարանում է իր հին ընկերներից և սկսում է ավելի հաճույքով շփվել սուրբերի հետ: Մնալով հավատքի մեջ՝ նա զգում է, որ առաջընթաց է ունենում և աճ է ապրում՝ հասունության հասնելով, սակայն նա նույնպես բախվում է դժվարությունների և հաճախակի ձախողումներ է ունենում: Նա բերկրանք է զգում Աստծո կամքի հանդեպ, սակայն հայտնաբերում է, որ ինքն անընկալունակ չէ գայթակղությունների հանդեպ: Նա պայքարում է այս աշխարհի դեմ՝ արտաքուստ, և իր մարմնի դեմ՝ ներքուստ: Նա ցնծում է Աստծո շնորհքով, որը հաղթելու կարողություն է տալիս իրեն, և հառաչում է ամեն անգամ, երբ ձախողվում է: Նա մեծ հակասություն է գտնում իրենում: Նա քարոզներ է լսում և գրքեր է կարդում, որոնք դրդում են ցնծալ Քրիստոսով՝ որպես ամեն ցանկության նպատակ, սակայն մի քանի թույլ անց նա արդեն ստիպված է պայքարել սրտի գաղջության հետ: Կարդալով Խոսքը՝ նա մեծ սփոփանք է զգում, բայց այն նույնպես խոցում է նրան՝ որպես երկսայր սուր, և բացահայտում այն մեղքը, որը մինչ այդ հայտնի չէր նրան: Շարունակելով իր ընթացքը՝ նա սկսում է պարզորեն գիտակցել Աստծո հայրական վերահսկողությունն իր կյանքում: Երբեմն Նրա խրատը թեթև է, բայց այլ դեպքերում թվում է, թե ինքը առանց ներողամտության պատժվում է: Մի քանի անգամ նա նույնիսկ մտածում է ամեն ինչ թողնելու մասին, սակայն չի կարողանում: Նա չի կարողանում դիմանալ նույնիսկ Քրիստոսից բաժանված լինելու մտքին և վերադառնում է «թույլ ու խոցված, հիվանդ ու տառապած»²¹: Թվում է՝ իր քրիստոնեական ընթացքը երեք քայլ առաջ և երկու քայլ ետ է: Նա մեղանչում է, բայց չի կարողանում մնալ մեղքի մեջ. նա ընկնում է, բայց չի կարողանում ընկած մնալ: Թվում է՝ նա սար է բարձրանում՝ միայն մյուս կողմից ցած իջնելու համար: Այնուամենայնիվ, նա քայլ առ քայլ բարձրանում է, առաջադիմում է և աճ է ապրում: Այս ամենում՝ թե՛ լավ, թե՛ վատ, երևում է դարձի անդառնալի ապացույցը: Բոլոր ճշմարիտ հավատացյալները տեսնում են իրենց այս նկարագրության մեջ:

Այս գլուխն ամփոփելու համար բոլորս պետք է մտածենք հետևյալ հարցի մասին. «Արդյո՞ք մեր կյանքում կա ապացույց, որ Աստված փոխել է մեր բնությունը և վերափոխել է մեր զգացմունքները: Արդյո՞ք մեր կյանքում կա ապացույց ներբնակվող Սուրբ Հոգու մա-

21. Զոգեֆ Հարթ. «Եկեք, մեղավորներ, աղքատ և կարիքավոր», տուն 1:

սին, Ով սովորեցնում է, առաջնորդում է և զորացնում է մեզ, որպեսզի վարվենք Նրա օրենքների մեջ և զգուշությամբ կատարենք Նրա կամքը»: Եթե մենք ցանկանում ենք հասկանալ դարձի բնույթը և զորությունը, պետք է համաձայնենք հետևյալ մեծ ճշմարտությանը. Աստված պարզապես չի փրկում մարդուն մեղքի դատապարտությունից, իսկ հետո թողնում նրան առանց աստվածային օգնության, որն անհրաժեշտ է՝ մեղքի զորությունը հաղթահարելու համար: Նա տրամադրում է այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է՝ երաշխավորելու համար, որ Իր ժողովուրդը կվարվի Իր օրենքների մեջ և զգուշությամբ կկատարի Իր կամքը:

ՄԱՍ ԵՐԵՔ

Նոր ժողովուրդ և ճշմարիտ դարձի բնույթը

«Այլ այս է այն ուխտը, որ պիտի կապեմ Բարապետի տանն հետ այն օրերից հետո, – ասում է Տերը, – Իմ օրենքը պիտի դնեմ նրանց ներսում և նրանց սրտի վրա պիտի գրեմ այն, և Ես պիտի լինեմ նրանց Աստված, և նրանք պիտի Ինձ համար ժողովուրդ լինեն: Եվ այլևս մեկ մարդ իր ընկերոջը և մեկ մարդ իր եղբորը չպիտի սովորեցնի՝ ասելով, թե «Ճանաչեք Տիրոջը», որովհետև նրանք ամենը պիտի ճանաչեն Ինձ, նրանց փոքրերից մինչև նրանց մեծերը, – ասում է Տերը, – որովհետև Ես պիտի ներեմ նրանց անօրինությունը և նրանց մեղքերը այլևս չպիտի հիշեմ»:

— Երեմիա 31.33,34

«Եվ նրանք Ինձ համար կլինեն ժողովուրդ, և Ես կլինեմ նրանց համար Աստված: Եվ Ես կտամ նրանց մեկ սիրտ և մեկ ճանապարհ, որ Ինձնից վախենան ամեն ժամանակ, որ լավ լինի իրենց համար և իրենցից հետո իրենց որդիների համար: Եվ Ես հավիտենական ուխտ եմ դնում նրանց հետ, որ ետ չդառնամ նրանցից՝ նրանց բարություն անելուց, և Իմ երկյուղը կդնեմ նրանց սրտերում, որ Ինձնից չհեռանան: Եվ Ես պիտի ուրախանամ՝ նրանց բարություն անելով, և նրանց պիտի տնկեմ այս երկրում հավատարմությամբ՝ Իմ ամբողջ սրտով և Իմ ամբողջ Անձով»:

— Երեմիա 32.38-41

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆՄԵԿ

Նոր ուխտի փառքը

«Ահա օրեր են գալիս, - ասում է Տերը, - որ Բարայելի տան հետև և Հուդայի տան հետև պիտի նոր ուխտ կապեն: Ոչ թե այն ուխտի պես, որ Ես արի նրանց հայրերի հետ այն օրը, որ Ես բռնեցի նրանց ձեռքերը՝ Եգիպտոսի երկրից նրանց հանելու համար, որ Բւ այն ուխտը նրանք զանց արին, թեպետ Ես նրանց հետ ամուսնականապես կապվել էի (կամ՝ «թեև Ես ամուսին էի նրանց համար»), - ասում է Տերը: Այլ այս է այն ուխտը, որ պիտի կապեն Բարայելի տան հետ այն օրերից հետո, - ասում է Տերը, - Բւ օրենքը պիտի դնեն նրանց ներսում և նրանց սրտի վրա պիտի գրեն այն»:

— Երեմիա 31.31-33

Ուսումնասիրելով Եզեկիել 36.22-28-ը՝ դիտարկեցինք վերածնման և դարձի նշաններից մի քանիսը՝ այն հերթականությամբ, որով դրանք ներկայացված են Հին կտակարանի նորկտակարանյան խոստումների մեջ: Այս հատվածից մենք սովորեցինք երկու կարևոր ճշմարտություն: Առաջինը՝ իմացանք, որ դարձն Աստծո գերբնական աշխատանքն է, որը կարելի է համեմատել տիեզերքը արարելու և Հիսուս Քրիստոսին մեռելներից հարություն տալու հետ¹: Աստծո հրաշագործ աշխատանքը վերափոխում է մարդու բնությունը և զգացմունքները, դրդում է նրան կատարել Աստծո պատվիրանները և զգուշությամբ պահել Նրա դատաստանները: Աստված սկսում է և ավարտում է այն՝ Իր Հոգով և Իր փառքի համար: Իր համար է, որ Նա սկսեց այս աշխատանքը, և Իր փառավոր անվան համար է, որ Նա ավարտին կհասցնի այն:

Երկրորդը՝ մենք իմացանք, որ գոյություն ունի մեծ հակադրություն այն բանում, թե ինչպես է դարձը դիտարկվում Սուրբ գրքում և ինչպես՝ ժամանակակից Ավետարանական շարժման կողմից: Մեր օրերում Ավետարանը փոքրացվել է՝ գրեթե վերածվելով մի շարք հոգևոր օրենքների, և նույնիսկ սուրբգրային ու պատմական ավետարանչությանը վերաբերող կարևորագույն վարդապետություններն անտես-

1. Բ Կորնթացիների 5.21, Եփեսացիների 2.5,6

վել են: Քարոզիչները կոչ են անում մարդկանց «որոշում կայացնել» կամ աղոթք անել, սակայն գրեթե չեն հիշատակում ապաշխարելու և հավատալու աստվածաշնչյան պահանջները և չեն մտահոգվում, թե արդյո՞ք մարդիկ պատշաճ կերպով հասկացել են դրանք: «Հօգուտ Քրիստոսի որոշում կայացրած» մարդկանց, գրեթե առանց քննության և զգուշացնելու, նրանք ընդունում են Աստծո ընտանիք: Հետագայում այդ մարդկանցից քչերն են իմանում ճշմարիտ դարձի ապացույցների մասին կամ ցուցումներ ստանում, թե ինչպես քննեն իրենց Աստվածաշնչի լույսի ներքո՝ պարզելու համար, թե արդյո՞ք իրենք իրականում հավատքի մեջ են²: Ի վերջո, օգտագործվում են բազմաթիվ մեթոդաբանություններ և աշակերտության ծրագրեր, որպեսզի, այսպես կոչված, «մարմնավոր քրիստոնյաներն» աճեն իրենց հավատքի մեջ: Նույնիսկ այն դեպքում, երբ այդ ծրագրերը հիմնականում անկարող են կենսունակ քրիստոնյաներ պատրաստել, քչերն են ցանկանում խոստովանել, որ «մարմնավոր քրիստոնյաների» այդ մեծ բազմությունը եկեղեցում պարզապես դարձի եկած չէ:

Ուսումնասիրելով Երեմիա 31.31-33-ը՝ մենք կձգտենք էլ ավելի հասկանալ դարձի բնույթը և ճշմարիտ քրիստոնյայի հատկանիշները: Մենք կսկսենք՝ համեմատելով և հակադրելով Իսրայելի ժողովրդին (որը գտնվում էր Հին ուխտում) Հիսուս Քրիստոսի եկեղեցու հետ (որը գտնվում է նորում): Մենք կտեսնենք, որ Իսրայելի ժողովուրդը, որը բաղկացած էր Աբրահամի մարմնավոր ժառանգներից, հիմնականում ոչ վերածնված ազգ էր, որում կար հավատացյալների կամ ճշմարիտ իսրայելցիների ընդամենը մի փոքր մնացորդ: Այդ իսկ պատճառով, Իսրայելի պատմությունը բնութագրվում է կռապաշտությամբ, ապստամբությամբ և նահանջով: Ի հակադրություն, Հիսուս Քրիստոսի եկեղեցին բաղկացած է Աբրահամի հոգևոր ժառանգներից՝ և՛ հրեաներից, և՛ հեթանոսներից: Եկեղեցու ամեն մի ճշմարիտ հավատացյալ վերածնվել է Սուրբ Հոգու կողմից և ստացել է Աստծո օրենքը՝ ոչ թե քարե տախտակների վրա, այլ՝ գրված իրենց սրտերի վրա: Այս պատճառով, ճշմարիտ եկեղեցին բնութագրվում է նվիրմամբ, հնազանդությամբ և հարատևությամբ, նույնիսկ ամենասարսափելի հանգամանքներում:

ՀԻՆ ՈՒՄՏԻ ՏԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Երեմիա 31.31-ը սկսվում է «*Uhu*» ձայնարկությամբ, որը ցույց է տալիս, որ Աստված կոչ է անում Իսրայելին ուշադրություն դարձնել մեծ կարևորություն ունեցող մի բանի վրա՝ այնպիսի բանի, ինչն առանձնանում է նույնիսկ դրան նախորդող և հաջորդող ոգեշնչված

2. Բ Կորնթացիների 13.5

սուրբգրային հաստատումներից: Այնպես որ, բոլոր պակաս կարևոր գործերը պետք է դադարեցվեն, բոլոր խոսակցություններին պետք է վերջ տրվի, և ամեն մի ականջ պետք է լարվի՝ լսելու համար այն, ինչ Աստված խոսելու է:

Գրավելով Իսրայելի ուշադրությունը՝ Աստված ուղղեց նրանց հայացքը դեպի ապագան, երբ Նա նոր ուխտ էր կնքելու նրանց հետ: Այս նոր ուխտը մեծապես գերազանցելու էր այն ուխտը, որը Նա կնքել էր Իսրայելի հետ՝ ազատելով նրանց Եգիպտոսից: Թեև հին ուխտը, որը Նա կնքել էր Իսրայելի հետ Մինսա սարի մոտ, նույնպես շնորհք էր պարունակում՝ չնայած իր խստությանը, ծանր պահանջներին և էթնիկական սահմանափակումներին, Քրիստոսում բոլոր հին տարրերը հեռացվելու էին: Ժամանակակից ընթերցողի համար Աստծո հայտարարությունը նոր ուխտի մասին ազդեցիկ չի թվում, սակայն իսրայելցիների համար, որոնց այն սկզբնապես ուղղված էր, այն գրեթե նման էր երկրաշարժի: Իսրայելը և իր ազգային պատմությունն ամբողջությամբ հիմնված էր Մինսայի մոտ կնքված ուխտի վրա: Նույնիսկ ակնարկելը, որ այն հեռացվելու էր և փոխարինվելու էր նոր ուխտով, նշանակում էր՝ կանխասել համընդհանուր աղետի չափերի հասնող իրադարձություն: Այն նշանակում էր, որ Իսրայելի գոյության և Աստծո հետ հարաբերությունների հիմքը փոխարինվելու էր այլ բանով: Դա ավելին էր, քան հիմնավոր փոփոխությունը. դա հավասարագոր էր ասելուն, որ իրականությունը հեռացվելու էր և փոխարինվելու էր այլ բանով:

Կրկին, քանի դեռ մենք չենք ընկալում Երեմիայի հայտարարության արմատական բնույթը, այդպես էլ չենք հասկանա Նոր ուխտի գերազանցությունը հնի հանդեպ, եկեղեցու բնությունը և ճշմարիտ դարձի բնույթը: Երեմիա մարգարեի միջոցով Աստված խոստանում էր կատարել այնպիսի փրկարար աշխատանք Իր ժողովրդի մեջ, որն աչք չէր տեսել, ականջ չէր լսել և նախկինում չէր եղել ոչ որքի սրտում՝ այնպիսի աշխատանք, որը բոլոր բաներից ավելի է, քան մենք կարող ենք խնդրել և մտածել³:

Նման ապշեցուցիչ հայտարարություն անելուց հետո Աստված շարունակում է բացահայտել Հին ուխտի տկարությունները, որոնց պատճառն Իր բնավորության թերացումները և Իր նախախնամության ճախողումները չէին: Հին ուխտի տկարությունը լիովին պայմանավորված էր մարդու անկում ապրած բնությամբ: Ինչպես գրում է Պողոս առաքյալը. «Արդ թող Աստված ճշմարիտ լինի, իսկ ամեն մարդ՝ սուտ, ինչպես գրված է. «Որ արդար լինես Քո խոսքերում և հաղթես Քո դատվելում»» (Հռոմ. 3.4):

3. Ա Կորնթացիների 2.9, Եփեսացիների 3.20

Աստված սկսում է Հին ուխտի լուծարումը՝ ներկայացնելով Իր փրկության աշխատանքը և Իր հավատարմությունն Իսրայելի ժողովրդի հանդեպ: Նա ձեռքից բռնած դուրս էր հանել նրանց Եգիպտոսի երկրից: Նա ուխտի մեջ էր մտել նրանց հետ, ինչպես ամուսինը՝ իր հարսնացուի հետ: Նա օրինակելի կերպով հոգացել էր Իսրայելի կարիքները: Այնուամենայնիվ, Իսրայելի արձագանքը համապատասխան չէր դրան. այն, թե ինչպիսի հարսնացու դարձավ Իր ժողովուրդը, վառ կերպով ցույց է տրվում Ովսեի և Գոմերի հարաբերություններում: Իսրայելը «պոռնկության կին» էր⁴: Իսրայելը խախտեց Աստծո պատվիրանը, ինչպես որ խոտորված հարսնացուն կարող է արհամարհել հավատարիմ ամուսնու սերը և ամաչեցնել նրան իր հաճախակի ամուսնական անհավատարմություններով: Իսրայելը շարունակ փախչում էր Նրանից ուրիշների գիրկը: Նա շարունակ և հավատարմորեն Իր մոտ էր վերադարձնում Իր ժողովրդին, մինչև որ վերջապես աքսորեց նրանց: Թեև Աստված փափագում էր լինել նրանց Աստվածը, որպեսզի նրանք լինեին Իր ժողովուրդը, նրանք հազվադեպ էին ենթարկվում Իրեն:

Իսրայելի մշտական ապստամբությունը ցույց է տալիս մեզ մի կարևոր ճշմարտություն: Հին ուխտի ներքո Աստված դարձրեց Իսրայելն Իր ժողովուրդը, սակայն մենք չպետք է կարծենք, թե ճշմարիտ Իսրայելը բաղկացած էր Իսրայելի բոլոր ժառանգներից⁵: Եգիպտոսից դուրս եկած Իսրայելը բաղկացած էր Աբրահամի մարմնավոր ժառանգներից, սակայն դա չի նշանակում, որ բոլոր այդ մարդիկ հավատացյալ էին: Իրականում, աստվածաշնչյան պատումն ապացուցում է ճիշտ հակառակը: Թեև ամբողջ ազգի մեջ կար աստվածապաշտ մնացորդ՝ փոքրամասնություն, որը ճշմարտապես վերածնված և հավատքով արդարացված էր, սակայն ճշող մեծամասնությունը չվերածնված և անհավատ կոապաշտներ էին: Եբրայեցիների թղթի հեղինակը հայտնում է մեզ, որ Եգիպտոսից դուրս եկածների մեծ մասը, որոնց առաջնորդում էր Մովսեսը, մահացավ անապատում՝ անհավատության պատճառով⁶: Նույնիսկ թագավորների ժամանակաշրջանում ճշմարիտ հավատացյալների մնացորդն Իսրայելում այնքան փոքր էր, որ Եղիան աղաղակեց. «Տեր, քո մարգարեներին կոտորեցին և Քո սեղանները կործանեցին, և միայն ես մնացի, և իմ անձը որոնում են» (Հռոմ. 11.3, հմտ. Գ Թագ. 19.10,14): Աստծո պատասխանը հուսալքված մարգարեին ապացուցեց, որ կար մնացորդ, բայց և ցույց տվեց, որ այն իրականում շատ փոքր էր՝ Իսրայելի որդիների թվի հա-

4. Ովսե 1.2

5. Հռոմեացիների 9.6

6. Եբրայեցիների 3.16-19

մեմատ: Նա հայտարարեց. «Յոթ հազար մարդ թողեցի ինձ համար, որ Բահադին ծունր չդրեցին» (Հռոմ. 11.4, հմտ. Գ Թագ. 19.18): Այս ողբերգական իրականությունը, թվում է, բնութագրում է Իսրայելին իր ամբողջ պատմության ընթացքում: Նույնիսկ Քրիստոսի գալուստը հայտնեց, որ մնացել էին շատ քիչ հավատացող կամ ճշմարիտ իսրայելցիներ, որոնք «արդար և աստվածավախ» էին և «Երուսաղեմում փրկության էին սպասում» (Ղուկ. 2.25,38):

Ճշմարտությունն այն մասին, թե ինչ բնույթ ուներ Իսրայելը Հին ուխտում, կարևոր է, քանի որ չափազանց հաճախ Իսրայելի ապստամբ վարքն օգտագործվել է՝ արդարացնելու համար նույն վարքն, այսպես կոչված, «դավանող եկեղեցում»⁷: Ոմանք պնդում են, որ ճնշող մեծամասնության մարմնավոր վարքը և միայն փոքր աստվածապաշտ մնացորդը եկեղեցում սպասելի երևույթ է, քանի որ մենք տեսնում ենք ճիշտ նույն իրավիճակը՝ ուսումնասիրելով Իսրայելի պատմությունը: Այնուամենայնիվ, ինչպես մենք կտեսնենք, նման համեմատությունն Իսրայելի և եկեղեցու միջև՝ սխալ է:

Նոր ուխտի ամբողջ իմաստն այն է, որ այն նման չէր լինելու հնին: Հին ուխտում Աստված կանչեց Աբրահամից առաջացած մի ամբողջ ազգի՝ Իր ժողովուրդը լինելու համար, բայց այդ ժողովրդի ստվար բազմության միայն մի փոքր մասն էր ճշմարտապես վերածնված և հավատացող: Մյուսները չվերածնված և մարմնավոր էին, և այժմ նրանք հավիտենական կորուստ են կրում: Նոր ուխտում Աստված կանչում է հոգևոր ազգի՝ կազմված հրեաներից և հեթանոսներից, որոնցից բոլորը վերածնված և հավատացող են: Ճշմարիտ եկեղեցում գոյություն չունի աստվածապաշտ մնացորդ. ճշմարիտ եկեղեցին հենց ինքը աստվածապաշտ մնացորդն է:

Աստվածաշունչը սովորեցնում է, որ դավանող եկեղեցում մշտապես լինելու են հավատացյալներ և անհավատներ⁸: Մենք նույնպես հասկանում ենք Աստվածաշնչից և եկեղեցու պատմությունից, որ այս վստահարար վիճակը շատ ավելի նկատելի է դառնալու, երբ եկեղեցին քարոզում է Ավետարանին չհամապատասխանող ուղերձ և անտեսում է եկեղեցական կարգուկանոնը: Այնուամենայնիվ, ճշմարիտ եկեղեցին կազմված է միայն վերածնված, ապաշխարող և հավատացող մարդկանցից, որոնք կերպարանվում են Քրիստոսի պատկերով: Սա է ամենամեծ տարբերությունը Հին և Նոր ուխտերի միջև, և մենք պետք է պահպանենք ու հռչակենք այն:

7. «*Դավանող եկեղեցի*» տերմինը վերաբերում է այն մարդկանց, ովքեր դավանում են իրենց հավատքը Հիսուս Քրիստոսի հանդեպ և նույնացնում են իրենց քրիստոնեության հետ: *Դավանող եկեղեցին* և *Հիսուս Քրիստոսի ճշմարիտ եկեղեցին* նույնը չեն:

8. Մատթեոս 13.24-30,36-43

ՆՈՐ ՈՒՆՏԻ ՓԱՌՔԸ

Մինա սարի վրա Աստված փորագրեց Տասնաբանյա կամ Տասը պատվիրանները քարե տախտակների վրա և տվեց Իսրայելի ժողովրդին՝ Մովսեսի միջնորդությամբ⁹: Աստվածաշունչն այսպես է նկարագրում այդ իրադարձությունը. «Եվ երբ որ Մինա սարի վրա Մովսեսի հետ խոսելը վերջացրեց, վկայության երկու տախտակները տվեց նրան՝ քարե տախտակներ, Աստծո մատով գրված» (Ելից 31.18):

Օրենքը մեծ պարգև էր Աստծուց Իսրայելին, և այն պետք է ամեն առումով օգուտ բերեր ամբողջ ազգին¹⁰: Այնուամենայնիվ, հենց որ Աստված տվեց օրենքը, ժողովուրդը խախտեց այն: Երբ Մովսեսն ընդունում էր օրենքը Մինայի վրա, իսրայելցիները ձուլված հորթ պատրաստեցին իրենց համար և երկրպագեցին այն՝ որպես աստծո, որը դուրս էր բերել իրենց Եգիպտոսի երկրից¹¹: Խախտելով Տասը պատվիրանների առաջին երկուսը՝ նրանք շարունակեցին ապականել իրենց ամեն տեսակի անբարոյությամբ¹²: Համաձայն Սուրբ գրքի՝ «Եվ ժողովուրդը նստեց ուտելու և խմելու և վեր կացավ խաղալու» (Ելից 32.6):

Ի պատասխան այդ մեծ ապստամբության, Մովսեսը ցած նետեց քարե տախտակները՝ կտոր-կտոր անելով դրանք սարի ստորոտում¹³: Այն, ինչ Աստված տվեց նրանց՝ կյանք ունենալու համար, դարձավ դատապարտության և մահվան նախանշան նրանց համար¹⁴: Ի վերջո, ժողովրդի անհավատությունը և Աստծո պատվիրանները շարունակ մերժելը հանգեցրեց նրանց բացարձակ բնաջնջմանը անապատում: Եբրայեցիների թղթի հեղինակը գրում է. «Ումի՞ց զզվեց (կամ ո՞ւմ վրա բարկացավ) այն քառասուն տարում. չէ՞ որ մեղք գործողներից, որոնց ոսկորներն ընկան անապատի մեջ» (3.17):

Իսրայելի ժողովրդի այս ողբերգական, բայց հաճախ կրկնվող ապստամբության մեջ ի հայտ է գալիս երեք կարևոր ճշմարտություն: Առաջինը՝ պարզորեն հայտնվում է օրենքի աստվածային ծագումը և բնույթը: Օրենքը մարդկային կամ հրեշտակային գյուտ չէր. այն գրեց Աստված: Մովսեսը վկայում է. «Եվ տախտակներն Աստծո գործք էին, և գրվածքն Աստծո գրվածք էր՝ տախտակների վրա փորագրված» (Ելից 32.16): Քանի որ Օրենքը ծագում է Աստծուց, այն Նրա արդարության և իմաստության արժանահավատ արտահայտությունն է:

9. «Տասնաբանյա» բառը հունարեն «*դեկալոգոս*» բառից է (դեկա [տասը] + լոգոս [բառ]): Այդ իսկ պատճառով, Տասը պատվիրանները նաև հաճախ անվանում են «Տասը բան» կամ «Տասը խոսք»:

10. Հռոմեացիների 3.1,2

11. Ելից 32.1-5

12. Ելից 20.3-6

13. Ելից 32.19

14. Երկրորդ Օրինաց 30.15,19, Հռոմեացիների 7.9,10

Պողոս առաքյալի խոսքերով՝ «Ուրեմն, օրենքը սուրբ է, և պատվիրանքն էլ՝ սուրբ և արդար և բարի» (Հռոմ. 7.12): Այդ իսկ պատճառով, մենք կարող ենք վստահ լինել, որ Հին ուխտի տկարությունը չէր բխում օրենքում գտնվող որևէ թերացումից: Օրենքն անկարող էր կյանք տալ Իսրայելի ժողովրդին՝ մարդու անկում ապրած մարմնական բնության պատճառով¹⁵:

Երկրորդը՝ օրենքը փորագրված էր քարե տախտակների վրա, որոնք վերցված էին Աստծո սարից: Քարը ոչ միայն խորհրդանշում է օրենքի անփոփոխ բնույթը, այլև այն սրտերի բնույթը, որոնց Աստված տվեց այն: Իսրայելցիների ճշող մեծամասնությունը մահացած էր «հանցանքներում և մեղքերում» (Եփես. 2.1): Թեև Սուրբ Հոգին վերածնել էր փոքրիկ մնացորդի՝ ճշմարիտ հավատացյալների սրտերը, մնացած իսրայելցիները նման էին իրենց շրջապատող հեթանոսներին: Նրանք «խստապարանոցներ՝ սրտով և ականջներով չթլփատվածներ» էին, և «իրենց սիրտն ադամանդի պես շինեցին, որ չլսեն օրենքը» (Գործք 7.51, Զաքարիա 7.12):

Օրենքը գրված էր քարե տախտակների վրա, բայց ոչ՝ իսրայելցիների մեծամասնության սրտերի: Թեև այն տրված էր *քոչոր* իսրայելցիներին, այն չէր գտնվում նրանցից *շատերի մեջ*: Մեծամասնության համար օրենքը միշտ արտաքին և օտար էր. այն հակառակ էր իրենց բնությանը և ընդդիմանում էր իրենց ցանկություններին: Նրանք չէին զգում ոչ մի համակրանք, ո՛չ էլ ինքնաբերական բնական ձգտում օրենքի հանդեպ: Փոխարենը, նրանք ատում էին օրենքը և հակառակվում էին դրան: Իրենց քարե սրտերի պատճառով, օրենքի Տասը խոսքը վերածվեց տասը մեղադրանքի նրանց դեմ, և այն, ինչը նախատեսված էր կյանքի համար, դարձավ նրանց մահվան պատճառը¹⁶: Ահա թե ինչու էր Եզեկիել մարգարեն կանխատեսում այն օրը, երբ Սուրբ Հոգին փոխելու էր այդ անշարժ քարե սրտերն արձագանքող մարմնեղեն սրտերով¹⁷:

Երրորդը՝ օրենքը կամ Հին ուխտը տրվեց Մովսեսի միջնորդությամբ: Թեև նա օրինակելի մարդ էր, միևնույն է, ենթակա էր իր ժողովրդի բոլոր մեղքերին և տկարություններին: Թեև նա հավատարիմ էր Աստծո տան մեջ որպես ծառա, նա անկարող էր քավել մեղքը կամ առաջացնել տևական ներքին վերափոխում այն մարդկանց կյանքերում, որոնք հետևում էին իրեն Եզիպտոսից¹⁸: Անկարելի է, որ ցլերի և այծերի արյունը վերցնի մեղքը կամ կատարյալ խիղճ տա

15. Հռոմեացիների 8.3

16. Հռոմեացիների 7.9,10

17. Եզեկիել 36.26

18. Եբրայեցիների 3.5

երկրպագողներին¹⁹: Մարդու մարմնական բնության տկարության պատճառով, օրենքն անկարող է փոխել մարդու զգացմունքները, միտքը և գործերը²⁰: Սա է պատճառը, որ Երեմիայի միջոցով Աստված հայտնեց ուրախալի լուրը նոր և գերազանց ուխտի մասին, որը հաստատվեց ավելի ազնվագույն խոստումներով²¹: Նոր ուխտն ունենալու էր և դրսևորելու էր այն ամենի լիությունը, ինչի խորհուրդը կամ շուքն էր հանդիսանում Հին ուխտը: Այն ներկայացնելու էր Աստծո ժողովրդին այնպիսի պահանջներ, որոնք մեծապես գերազանցում էին Մովսեսի պահանջները, սակայն տալու էր վերափոխում և զորություն, որոնց շնորհիվ մարդիկ կարողանալու էին հնազանդվել: Օրենքն այլևս գրված չէր լինելու քարե տախտակների վրա, չէր պարտադրվելու քարե սրտերին, և դրա արդյունքը չէին լինելու դատապարտությունը և մահը: Նոր ուխտում Աստված հեռացնելու էր անօրինությունն Իր ժողովրդից մի Անձնավորության միջոցով, որն ավելի մեծ է, քան Մովսեսը, վերափոխելու էր նրանց քարե սրտերը կենդանի և արձագանքող մարմնեղեն սրտերի և գրելու էր Իր օրենքը դրանց վրա²²:

Երբ Աստված Երեմիայի միջոցով հայտարարեց՝ «Իմ օրենքը պիտի դնեմ նրանց ներսում և նրանց սրտի վրա պիտի գրեմ այն», Նա նկատի ուներ վերածննան հրաշալի վարդապետությունը: Նոր ուխտում Աստված չէր հարկադրելու Իր օրենքը դժկամ ժողովրդի. Նա վերստեղծելու էր այդ ժողովրդին՝ դարձնելով համապատասխան Իր օրենքին: Լինելու էր այն, ինչ մենք տեսանք Եզեկիելի մարգարեություններում. Աստված վերցնելու էր մարդկանց քարե սրտերը և փոխարինելու էր դրանք արձագանքող մարմնեղեն սրտերով: Նրանք այլևս չէին լինելու Աստծուն թշնամաբար տրամադրված և Նրա օրենքին հակառակվող մարդիկ, այլ՝ հոժար, հնազանդ և նվիրված: Այլ կերպ ասած, Սուրբ Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով Աստված վերականգնելու էր Իր պատկերն Իր ժողովրդի մեջ: Նա փոխելու էր նրանց բնությունը, և արդյունքում նրանք նոր զգացմունքներ էին ունենալու: Նա նույնպես գրելու էր Իր օրենքը նրանց սրտերի վրա չջնջվող թանաքով, և Նրա գրիչը լինելու էր Աստծո մատը: Դրանից հետո, Իր գործը հաստատելու և Իր ցանկալի ավարտին հասցնելու համար, Նա բնակվելու էր Իր ժողովրդի մեջ Սուրբ Հոգու միջոցով և դրդելու էր նրանց վարվել Իր օրենքների մեջ և զգուշությամբ պահել Իր դատաստանները²³:

19. Եբրայեցիների 9.9, 10.4

20. Հռոմեացիների 8.3

21. Եբրայեցիների 8.6

22. Եբրայեցիների 3.1,3

23. Եզեկիել 36.26,27

Կարևոր է, որ հասկանանք, որ այս խոսքերում օգտագործվող լեզուն չափազանցված բանաստեղծական արձակ չէ, որի նպատակը միայն սրտանց ոգևորություն առաջացնելն է: Այն, ինչ Աստված խոստացավ անել Նոր ուխտում, այժմ կենդանի իրականություն է Հիսուս Քրիստոսի ճշմարիտ եկեղեցում: Քրիստոսի մարմնի յուրաքանչյուր ճշմարիտ անդամ Աստծո Հոգու կողմից գերբնականորեն վերստեղծված էակ է: Յուրաքանչյուրը ենթարկվել է արմատական վերափոխման իր էության խորքից, և Աստծո օրենքը գրվել է նրա սրտի վրա: Նոր ուխտում ապրող մարդկանց համար օրենքն այլևս արտաքին համակարգ չէ, որը հակառակ է իրենց բնությանը, և որին իրենք ընդդիմանում են: Այն դարձել է իրենց մասը: Այն այլևս բեռ չէ. այն իրենց բերկրանքն է: Այն այլևս իրենց դատապարտության և մահվան նախանշանը չէ. այն արդյունավետ ուղեցույց է դեպի ավելի խորը աստվածապաշտություն:

Այս բարի լուրը որևէ կերպով չի արժեզրկում այն փաստը, որ առանձին հավատացյալը և եկեղեցին՝ ընդհանուր առմամբ, դեռ սպասում են իրենց լիարժեք և վերջնական փառավորմանը: Նույնիսկ ամենանվիրված հավատացյալը դեռ ենթակա է բազմաթիվ տկարությունների և ճախողումների, որոնք նա չի կարողանա հաղթահարել մինչև Քրիստոսի վերադարձը և ամեն ինչի ավարտը: Այնուամենայնիվ, ճշմարիտ քրիստոնյան և ճշմարիտ եկեղեցին ունեն նոր հարաբերություն Աստծո և Նրա կամքի հետ: Նոր ուխտում ապստամբությունը և անհնազանդությունն այլևս Աստծո ժողովրդի ակնառու հատկանիշները չեն: Փոխարենը, նրանց ակնառու հատկանիշը նոր սերն է Աստծո, Նրա Որդու և Նրա պատվիրանների հանդեպ: Սաղմոս 119-ը հրաշալի կերպով նկարագրում է այս նոր զգացմունքները.

«Եվ Քո պատվիրաններով կուրախանամ,
Որ նրանց սիրում եմ:
Եվ իմ ձեռքը կբարձրացնեմ դեպի Քո պատվիրանները,
Որ սիրում եմ,
Եվ Քո հրամանների վրա կմտածեմ» (Խս. 47,48):

«Ես Քո վկայությունները ժառանգեցի մինչև հավիտյան,
Որովհետև նրանք իմ սրտի ցնծությունն են:
Ես խոնարհեցրի իմ սիրտը, որ Քո հրամաններն անեմ
Հավիտյան, մինչև վերջ» (Խս. 111,112):

«Սրա համար ես սիրում եմ Քո պատվիրանները
Ոսկուց և ազնիվ ոսկուց ավելի:
Սրա համար բոլոր պատվիրանները
Բոլորովին ուղիղ պահում եմ,
Ստույթան ամեն ճանապարհն ատում եմ» (Խս. 127,128):

Մեկնագիտական առումով անտրամաբանական և խիստ վտանգավոր է օգտագործել Իսրայելի գրեթե մշտական ապստամբության օրինակը, այսպես կոչված՝ մարմնական քրիստոնյայի կամ դավանող եկեղեցու գրեթե մշտական ապստամբությունն արդարացնելու համար: Արևմուտքի Ավետարանական շարժման մեծ մասի անգուսպ ապստամբության պատճառն այն չէ, որ Նոր ուխտը ոչնչով լավ չէ Հին ուխտից, կամ որ այն ընդգրկում է Հին ուխտի տկարություններից մի քանիսը: Ընդհակառակը, անտարբերության, նյութապաշտության և ապստամբության պատճառն այն է, որ ովքեր դավանում են Քրիստոսին, իրականում Քրիստոսինը չեն, և եկեղեցի կոչվող բազմության մեծ մասն ընդհանրապես ճշմարիտ և կենդանի եկեղեցին չէ: Մենք փոքրացրել ենք Ավետարանը և դրա պահանջները. մենք հագցրել ենք եկեղեցուն այս աշխարհի պես. մենք հրաժարվել ենք քարոզել ծանրագին շնորհքը և առանձնացումն այն ամենից, ինչը պղծում է մարդուն, և պարզապես արհամարհել ենք եկեղեցական վերահսկողության և կարգապահության ցանկացած ձև: Այս և շատ ավելի պատճառներով, անթիվ մարդիկ պնդում են, որ քրիստոնյա են՝ առանց քրիստոնյա լինելու որևէ ապացույցի, և եկեղեցական կազմակերպությունները հպարտությամբ նույնացնում են իրենց եկեղեցու հետ, սակայն գրեթե նման չեն Նոր ուխտում հայտնված Քրիստոսի հարսնացուին:

Այնպես որ, մենք պետք է վերադառնանք վերածնման և դարձի աստվածաշնչյան ընկալմանը: Մենք պետք է մերժենք այն տարածված հռետորաբանությունը, որը պատկերում է եկեղեցին առաջին հերթին որպես փրկված, բայց մարմնավոր մարդկանց հավաքույթ՝ Քրիստոսի հոգևոր կամ նվիրված հետևորդների խիստ աննշան մնացորդով: Մենք պետք է ևս մեկ անգամ աղաղակենք. «Դուք պետք է վերստին ծնվեք», և բացատրենք, որ վերածնման արդյունքը՝ վերափոխված սիրտն է, որը բերկրանք է զգում Աստծո մատով իր վրա գրված օրենքի հանդեպ:

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍԵՐԿՈՒ

Նոր ժողովրդի պատրաստումը

«Ես պիտի լինեմ նրանց Աստված, և նրանք պիտի Ինձ համար ժողովուրդ լինեն»:

— Երեմիա 31.33

Երբ Աստված Երեմիայի միջոցով հոչակում է՝ «Իմ օրենքը պիտի դնեմ նրանց ներսում և նրանց սրտի վրա պիտի գրեմ այն», Նա նկատի ունի վերածնունդի աշխատանքը: Երբ Նա հոչակում է՝ «Ես պիտի լինեմ նրանց Աստված, և նրանք պիտի Ինձ համար ժողովուրդ լինեն», Նա նկատի ունի այդ աշխատանքի արդյունքը՝ եզակի փոխհարաբերությունը Աստծո և հավատացյալների համայնքի միջև, որոնք կհավատան Իր անվանը և կվարվեն ըստ Իր պատվերների: Այս Նոր ուխտի հավատացյալները ոչ միայն հնազանդ կլինեն Աստծո օրենքին, այլև կունենան առանձնահատուկ նվիրում և հավատարմություն անձամբ Աստծո հանդեպ: Նրանք կունենան համակրանք՝ բնական և ինքնաբերական ճգնում Նրա հանդեպ, և Նա կհավակնի նրանց՝ համարելով Իրենը: Նա կլինի նրանց Աստված՝ ճշմարտությամբ և արդարությամբ, և նրանք կլինեն մի ժողովուրդ, որը երկրպագում է Նրան հոգով և ճշմարտությամբ: Աստված փնտրում է այսպիսի մարդկանց՝ որպես Իր երկրպագուների:

ԺՈՂՈՎՈՐԴ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ԱՍՏԾՈ ՓԱՓԱԳԸ

Մեղանչումից ի վեր և սուրբգրային պատմության ամբողջ ընթացքում Աստծո փրկության նպատակը եղել է անկում ապրած մարդկության հոծ զանգվածից պատրաստել ժողովուրդ Իր համար: Նա Աբրահամին ասաց. «Եվ քեզ և քեզնից հետո քո սերնդին տվեցի քո պանդխտության երկիրը, այսինքն՝ Քանանի ամբողջ երկիրը՝ հավիտենական ստացվածքի համար, և նրանց Աստված կլինեմ» (Ծննդ. 17.8): Նա Մովսեսին խոստացավ. «Իսրայելի որդիների

մեջ կրնակվեմ և նրանց Աստված կլինեմ» և «Ձեր մեջ ման կգամ և ձեզ համար Աստված կլինեմ, և դուք ինձ համար ժողովուրդ կլինեք» (Ելից 29.45, Ղևտ. 26.12):

Աստված խոստացավ ամենամտերին հարաբերությունը Իսրայելի ժողովրդի հետ. այնուամենայնիվ, նրանք հազվադեպ էին արձագանքում Նրան արժանի և պատշաճ կերպով: Այդ պատճառով է, որ մարգարեները խստորեն հանդիմանում էին նրանց: Եսային հայտարարեց, որ եզը ճանաչում է իր տիրոջը, և էշը՝ իր տիրոջ մտուրը, բայց Իսրայելը չէր հասկանում Աստծո արժեքը և չէր գնահատում իր հարաբերությունը Նրա հետ²: Մաղաքիա մարգարեն պնդում էր, որ բնական կյանքում որդին պատվում է իր հորը, և ծառան՝ իր տիրոջը, բայց Իսրայելը չէր պատվում Աստծուն և երկյուղածություն չէր ցուցաբերում Նրա հանդեպ: Փոխարենը, ամբողջ ազգն անարգում էր Նրա անունը և մերժում էր Նրա պատվերները³: Նեեմիայի գրքում գրված է ընդհանուր խոստովանություն, որում Իսրայելի ժողովուրդն ընդունում էր իրենց տևական անհնազանդությունը և ապստամբությունն Աստծո դեմ. նրանք իրենց ետևն էին գցել Աստծո օրենքը և սպանել էին Նրա մարգարեներին, որոնք հորդորում էին իրենց վերադառնալ Աստծուն⁴: Թեև Աստված ուխտ էր կնքել նրանց հետ և աննախադեպ Իրեն հայտնել էր նրանց, Աստվածաշունչը նկարագրում է նրանց որպես «խստապարանոցներ և սրտերով և ականջներով չթլփատվածներ», որոնք «միշտ Սուրբ Հոգուն հակառակվում են» (Գործք 7.51): Նման համառ ապստամբությունը տրտմեցնում էր Աստծո սիրտը՝ դրդելով Նրան հետևյալ բացականչությանը. «Երանի թե նրանց սիրտն էլ այնպես լիներ, որ Ինձնից վախենալով Իմ բոլոր պատվիրանները պահեին ամեն ժամանակ, որպեսզի իրենց համար բարի լիներ, և իրենց որդիներին էլ՝ հավիտյան» (Երկր. Օր. 5.29):

Սկսած այն ժամանակվանից, երբ Աստված ուխտ կնքեց Իսրայելի հետ, Նա փափագում էր ունենալ այնպիսի ժողովուրդ, որոնք ըստ արժանվույն կգնահատեին Իրեն և կպահեին Իր պատվիրանները, որպեսզի Ինքն օրհներ և հավիտյան հաստատեր նրանց: Շարունակելով թերթել Հին կտակարանի էջերը՝ մենք տեսնում ենք, որ այս աստվածային փափագը վերածվում է հստակորեն սահմանված խոստման: Այն Աստված, Ով ամեն ինչ հաջողում է Իր կամքի խորհուրդների պես, կկատարի Իր ցանկությունն այս երկրի վրա⁵: Նա կստանա Իր համար այնպիսի ժողովուրդ, որոնք կընդունեն Իրեն՝ որպես իրենց Աստված: Նա կթլփատի նրանց քարե սիրտը, կստեղ-

2. Եսայի 1.3

3. Մաղաքիա 1.6

4. Նեեմիա 9.26

5. Եփեսացիների 1.11

ծի նրանցում նոր սիրտ և կդարձնի նրանց արձագանքող Իր կամքին: Մենք իմանում ենք այս մասին Երեմիայի և Եզեկիելի գրքերի հետևյալ մարգարեություններից.

«Եվ նրանց մի սիրտ պիտի տամ՝ Ինձ ճանաչելու, որ Ես եմ Տերը, և նրանք Իմ ժողովուրդը պիտի լինեն, իսկ Ես կլինեմ նրանց Աստված, որովհետև իրենց ամբողջ սրտով դեպի Ինձ պիտի դառնան» (Երեմիա 24.7):

«Այսպես է ասում Տեր Եհովան. «Ահա Ես վեր եմ առնելու Իսրայելի որդիներին այն ազգերի միջից, ուր որ իրենք գնացել են, և նրանց ժողովելու եմ շուրջանակի և բերելու եմ իրենց երկիրը: Եվ նրանց մեկ ազգ եմ շինելու երկրում՝ Իսրայելի սարերի վրա, և մեկ թագավոր պիտի լինի նրանց ամենի թագավորը, և այլևս երկու ազգեր չեն լինի և այլևս պիտի չպառակտվեն երկու թագավորությունների: Եվ այլևս չպիտի պղծվեն իրենց կուռքերով ու գարշելիքներով և իրենց բոլոր հանցանքներով, և Ես պիտի ազատեմ նրանց իրենց բոլոր բնակություններից, որոնց մեջ իրենք մեղք գործեցին, և նրանց պիտի սրբեմ, և նրանք կլինեն Իմ ժողովուրդը, և Ես կլինեմ նրանց Աստվածը: Եվ Իմ ծառա Դավիթը՝ թագավոր նրանց վրա, և նրանց ամենին մեկ հովիվ կլինի: Եվ Իմ իրավունքների մեջ կգնան և Իմ կանոնները կպահեն և դրանք կկատարեն» (Եզեկ. 37.21-24):

Ամենասկզբից Աստված փափագում էր ժողովուրդ ունենալ, սակայն ոչ ոք հարմար չէր այդ նպատակի համար: Սա ապացույց է, որ պատասխանը ոչ թե մարդու մեջ է, այլ՝ Աստծո իմաստության, գերիշխանության և զորության: Այն, ինչ անհնար է մարդկանց համար, հնարավոր է Աստծո համար⁶: Որպեսզի Աստված Իր համար ժողովուրդ պատրաստեր անկում ապրած և բարոյապես ապականված մարդկությունից, անհրաժեշտ էր ոչ պակաս, քան տիեզերքի արարմանը համարժեք հրաշք: Աստծո Հոգին, Ով սավառնում էր անձն դատարկության վրայով՝ արարելով աշխարհը, սավառնելու էր Աստծո նոր ժողովրդի յուրաքանչյուր անդամի վրայով՝ հարություն տալով և վերստեղծելով նրանց մարդկության արատավորված և գարշելի զանգվածից՝ դարձնելով կենդանի Աստծո զավակներ⁷:

ԱՍՏԾՈ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՓԱՓԱԳԸ

Թեև այս աշխատանքը կարող է չափազանց սքանչելի թվալ՝ հավատալու համար, Աստված հենց սա է խոստանում Նոր ուխտում, և թե՛ յուրաքանչյուր քրիստոնյա, թե՛ եկեղեցին՝ ընդհանուր առմամբ, ապրում են սրանով ամեն օր: Քրիստոսի քավչարար աշխատանքի և Սուրբ Հո-

6. Մատթեոս 19.26, Մարկոս 10.27, Ղուկաս 18.27

7. Ծանոթց 1.2

գու վերածնող աշխատանքի միջոցով Աստված նոր ժողովուրդ պատրաստեց Իր համար: Նա հեռացրեց նրանց քարե սրտերը և փոխարինեց կենդանի մարմնեղեն սրտերով: Նա վերստեղծեց նրանց՝ դարձնելով ընտիր ազգ, թագավորական քահանայություն, սուրբ ազգ, Իր սեփական ժողովուրդը, որոնք քարոզելու են Նրա առաքինությունները, Ով կանչել է իրենց խավարից Իր զարմանալի լույսի մեջ⁸:

Ահա այն մեծ տարբերությունը, որը կա Հին ուխտի Իսրայելի ժողովրդի և Հիսուս Քրիստոսի Նոր ուխտի ճշմարիտ եկեղեցու միջև: Իսրայելի ժողովուրդը բաղկացած էր նույն ծագումն ունեցող մարդկանցից՝ Աբրահամի ժառանգներից: Այնուամենայնիվ, նրանց մեծ մասը «շնչավոր» կամ «մարմնավոր» մարդիկ էին՝ առանց Հոգու⁹: Նրանք մնացին իրենց անկում ապրած հայր Ադամի պատկերով, ստրկացվեցին իրենց սրտերի արատավորությանը և հետևեցին իրենց մարմնավոր կրքերին¹⁰: Նրանց մեծամասնությունը չունեի իրենց հայր Աբրահամի հավատքը, այլ չվերածնված, անհավատ և անհնազանդ էր: Պողոս առաքյալի ուսուցման հիմքը Հոռոմի եկեղեցուն ուղղված նամակում այն էր, որ Իսրայելից ծնվածների մեծ մասն ընդհանրապես իսրայելցի չէր¹¹:

Ի հակադրություն, Նոր ուխտի ճշմարիտ եկեղեցին բաղկացած է ամեն ցեղից, լեզվից, ժողովրդից և ազգից, և այլևս չկա ոչ մի տարբերություն հույնի և հրեայի, թլփատվածի և անթլփատի, բարբարոսի, սկյութացու, ստրուկի և ազատի միջև¹²: Նրանց միաբանությունը ոչ թե Աբրահամի արյան մեջ է, այլ՝ նույն հավատքի. նրանք հավատում են Աստծո վկայությանն Իր Որդու մասին, և դա արդարություն է համարվում նրանց¹³: Նրանք վստահել են Քրիստոսին՝ որպես ամեն խոստման իրականացում, որն Աստված երբևէ տվել է նահապետներին և ամբողջ աշխարհին¹⁴: Բացի այդ՝ Նոր ուխտի ժողովրդին միաբանում է ավելին, քան ընդհանուր կոչումը, կրոնական դավանանքը կամ միասնական բարոյական պահանջները: Կենդանի

8. Ա Պետրոս 2.9

9. Ա Կորնթացիների 2.14, 3.3

10. Ծննդոց 5.3, Հովհաննես 8.33,34, Եփեսացիների 2.3

11. Դուկաս 3.7,8, Հռոմեացիների 9.6-8

12. Կողոսացիների 3.11, Հայտնություն 5.9

13. Ծննդոց 15.6, Հռոմեացիների 4.3,16, Գաղատացիների 3.6, Հակոբոս 2.23

14. «Որովհետև որքան Աստծո խոստումները, որ կան, Նրանում է «այդ»-ն, և Նրանում է «ամեն»-ը՝ Աստծո փառքի համար մեզանով» (Բ Կորնթ. 1.20): «Բայց ասում են, թե Հիսուս Քրիստոսը թլփատության սպասավոր եղավ Աստծո ճշմարտության համար, որ հայրերի խոստումները հաստատի: Բայց հեթանոսները ողորմության համար փառավորում են Աստծուն, ինչպես գրված է, թե «Սրա համար կգոհանամ Քեզնից հեթանոսների մեջ և Քո անվանը սաղմոս կասեմ»: Եվ դարձյալ ասում է. «Ուրախացե՛ք, ով հեթանոսներ, Նրա ժողովրդի հետ»: Եվ դարձյալ՝ «Օրհնե՛ք Տիրոջը, ամեն հեթանոսներ, և գովե՛ք Նրան, ամեն ժողովուրդներ»: Եվ դարձյալ Եսային ասում է. «Հեստի արմատը կլինի, և Նա, որ հեթանոսների համար իշխան կկանգնի, Նրան կհուսան հեթանոսները»» (Հռոմ. 15.8-12):

Աստծո Հոգին վերածնել է ճշմարիտ եկեղեցու ամեն մի անդամի և հարություն է տվել յուրաքանչյուրին՝ կյանքի նորոգության մեջ վարվելու համար¹⁵: Այն Աստված, Ով ասաց՝ «Թող խավարից լույս ծագի», Ինքն է ծագել նրանց սրտերում, որպեսզի տա նրանց Աստծո փառքի գիտության լուսավորությունը՝ Հիսուս Քրիստոսի դեմքում¹⁶: Նա այնպես է արել, որ նրանք տեսնեն Քրիստոսին, և նրանք վերափոխվել են, որպեսզի հավիտյան սիրեն Նրան, Ում իրենք տեսնում են, և անդիմադրելիորեն կապվեն Նրան: Նրանք նոր ժողովուրդ են և փափագում են Աստծուն ու բերկրանք են զգում Նրա օրենքի հանդեպ, ոչ թե որ նրանք ավելի լավ ծագում ունեն, քան Իսրայելի ժողովուրդը, այլ՝ որ Սուրբ Հոգին վերստեղծել է նրանց: Նրանք դարձել են նոր ստեղծվածներ Քրիստոս Հիսուսում. հներն անցել են, և ամեն բան նոր է եղել¹⁷:

ՊԱՏՄԱՍԽԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԴԵՍ ՈՒՂՂԱԾ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻՆ

Թե՛ հավատացյալները, թե՛ անհավատները բողոքում են, որ եկեղեցում կա նույնքան անօրինություն, որքան անհավատ աշխարհում: Պատմաբանները մատնանշում են եկեղեցու ենթադրյալ վայրագությունները դարերի ընթացքում՝ Խաչակրաց արշավանքներից մինչև Հավատաքնությունը (Ինկվիզիցիան): Մեր օրերում սոցիոլոգիական հարցումներ անցկացնող կազմակերպությունները մատնացույց են անում վիճակագրությունը, ըստ որի եկեղեցին լցված է սեռական անբարոյությամբ, մոլեռանդությամբ, ագահությամբ, ատելությամբ, կեղծավորությամբ և ցանկացած այլ չարիքով, որն առկա է մեր հասարակության մեջ: Ինքնահռչակ մարգարեները հանդիմանում են եկեղեցին իր ենթադրյալ պղծությունների մեջ՝ անվանելով այն ինչպես ասես՝ սկսած Սողոմից և Գոմորից մինչև մոլորված մարմնավաճառ: Այնուամենայնիվ, նրանց բոլոր մեղադրանքները պարզապես ճիշտ չեն: Այդ ամենը մեկ աստվածաբանական սխալմունքի արդյունք է. նրանք չունեն աստվածաշնչյան պատկերացում եկեղեցու մասին: Այդ իսկ պատճառով, մեղադրում են ճշմարիտ եկեղեցին այն վայրագությունների մեջ, որոնք գործել են այլ մարդիկ, ովքեր նույնացրել են իրենց եկեղեցու հետ, սակայն բաժին չեն ունեցել ո՛չ նրա, ո՛չ էլ նրա Փրկչի հետ:

Առաջինը՝ դիտարկենք այն ենթադրյալ վայրագությունները, որոնք եկեղեցին գործել է պատմության ընթացքում: Դրա օրինակ-

15. Հռոմեացիների 6.4

16. Բ Կորնթացիների 4.6

17. Բ Կորնթացիների 5.17

ներից մեկը Սուրբ Հավատաքննությունն է (Ինկվիզիցիան): Համաձայն պատմաբանների՝ Պապ Գրիգորիոս IX-ը (մոտ. 1227-1241թթ.) հիմնադրեց Հավատաքննությունը՝ եկեղեցական ատյանը, որը ճնշում էր հերձվածությունները: Այն գործում էր հիմնականում Հյուսիսային Իտալիայում և Հարավային Ֆրանսիայում և տխրահռչակ էր կտտանքների օգտագործմամբ: 1542 թվականին Պապական Հավատաքննությունն ուղղեց իր ուշադրությունը նոր թշնամու՝ բողոքականների վրա: Կարևոր ճշմարտությունն այն է, որ Հավատաքննությունը Հռոմի Կաթոլիկ եկեղեցի կոչվող առանձին եկեղեցական կազմակերպության ատյանն էր: Այդ դեպքում, ինչպես եկեղեցին կարող է մեղադրվել հենց իրեն հալածող հերձված եկեղեցական կազմակերպության վայրագությունների մեջ: Մարդու չարագործությունները հերքում են Քրիստոսի հանդեպ նրա հավատքի դավանությունը¹⁸: Նույնը վերաբերում է ցանկացած եկեղեցական կազմակերպության պնդմանը այն մասին, որ ինքը ճշմարիտ եկեղեցին է: Ինչպես Հիսուսը հայտնեց. «Որովհետև ծառը պտղից կճանաչվի» (Մատթ. 12.33):

Երկրորդը՝ դիտարկենք սոցիոլոգիական հարցումներ անցկացնող կազմակերպությունների վիճակագրությունը, համաձայն որի եկեղեցին նույնքան անբարո է, որքան իրեն շրջապատող մշակույթը: Մենք պետք է գիտակցենք, որ սա խիստ կարևոր հարց է: Եթե եկեղեցին այնքան ստրկացված և չար է, որքան պնդում է վիճակագրությունը, եթե այն ոչնչով չի տարբերվում այս անաստված աշխարհից, դա վիճարկում է Սուրբ գրքի անսխալականությունը և քրիստոնեության անկեղծությունը: Հին կտակարանի հղումները Նոր ուխտին պարզորեն խոստանում են, որ Աստված պատրաստելու է Իր համար նվիրված ժողովուրդ հրեաներից և հեթանոսներից՝ այնպիսի ժողովուրդ, որոնք երկյուղով կվերաբերվեն և կինազանդվեն Իրեն: Եթե եկեղեցին՝ ընդհանուր առմամբ, այս աշխարհից ավելի նվիրված և հնազանդ չէ, նշանակում է՝ այդ խոստումները չեն կատարվել: Այնուամենայնիվ, մենք պնդում ենք, որ թե՛ Աստված, թե՛ Նրա խոստումները չեն ձախողվել: Հիսուս Քրիստոսի ճշմարիտ եկեղեցին հավատարիմ է, նվիրված է, պտղաբեր է և էլ ավելի է կերպարանվում իր Տիրոջ պատկերով: Թեև այն դեռ պայքարում է մեղքի դեմ և մշտապես շնորհքի կարիք ունի, այն լիովին հակադրվում է իրեն շրջապատող անաստված և անբարո մշակույթին: Հարցումներ անցկացնող կազմակերպությունների ամենակոպիտ սխալն այն է, որ, իրենց կարծիքով, յուրաքանչյուր մարդ, որը նույնացնում է իրեն Քրիստոսի հետ, քրիստոնյա է, և յուրաքանչյուր կազմակերպություն, որը եկեղեցի է անվանում իրեն, իսկապես եկեղեցի է:

18. Մատթեոս 7.21-23, Հակոբոս 2.18,19

Սոցիոլոգիական հարցումներ անցկացնող կազմակերպությունները սխալ են, քանի որ նրանք եզրահանգումներ են անում աղտոտված հետազոտական դաշտից: Ավետարանական շարժման ամենից լայնորեն տարածված ախտերից մեկն այն է, որ նրանք, ովքեր պնդում են, թե քրիստոնյա են, ունեն այնպիսի համոզմունքներ և վարք, որոնք օտար են աստվածաշնչյան և պատմական քրիստոնեությանը: Թեև նրանք դավանում են, որ հավատարիմ են Քրիստոսին, նրանք քրիստոնյաներ չեն իրենց վարդապետությամբ, բարոյական արժեքներով և կյանքի ոճով: Այդ իսկ պատճառով, ենթադրելը, որ նրանք ներկայացնում են եկեղեցին, անմտություն է, և եկեղեցու մասին եզրակացություններ անելը՝ հիմնվելով այդ մարդկանց կարծիքների և վարքի վրա, նույնպիսի անմտություն է: Հետևյալ օրինակները կօգնեն մեզ բացահայտել այս խնդիրը:

Այն, որ Հիսուս Քրիստոսի հարությունն էսպես կարևոր վարդապետություն է, անվիճելի է: Եթե մարդը լիարժեք չի ընդունում այս վարդապետությունը, նա չի կարող քրիստոնյա համարվել ոչ մի աստվածաշնչյան կամ պատմական չափանիշով: Այնպես որ, եթե մենք հարցում անցկացնենք հազար մարդուց, որոնք պնդում են, թե քրիստոնյա են, և պարզվի, որ նրանց 75 տոկոսը չի հավատում հարությանը, մենք չենք կարող տրամաբանորեն եզրակացնել, որ բոլոր քրիստոնյաների 75 տոկոսը չի հավատում հարությանը: Ավելի տրամաբանական է եզրակացնել, որ իրենց քրիստոնյա համարող մարդկանց 75 տոկոսն ընդհանրապես քրիստոնյա չէ: Այս փաստարկն էլ ավելի ծավալելու համար, պատկերացրեք մի տեղական եկեղեցի, որը տխրահոչակ է իր ատելությամբ, վեճերով և կոիվներով: Նրանց ամսական անդամական հավաքույթի ժամանակ սարսափելի վեճ է բռնկվում, որի պատճառով եկեղեցու կեսը դուրս է գալիս մյուսի դեմ: Այդ հավաքույթը լցված է բարկությամբ, տարածայնություններով, մեղադրանքներով և չարական սպառնալիքներով: Ի վերջո, մի աստվածապաշտ մարդ այդ համայնքից ոտքի է ելնում և բացականչում. «Մենք քրիստոնյաներ ենք և այդ պատճառով չպետք է ատենք մեկս մյուսին»: Սակայն ավելի ճիշտ կլիներ, եթե ասեր. «Մենք ատում ենք մեկս մյուսին և այդ պատճառով մենք քրիստոնյաներ չենք»¹⁹:

Ճշմարիտ եկեղեցին իրեն շրջապատող մշակույթի պես անբարո և անաստված չէ: Թեև այն դեռ փառավորված չէ, այն առանձնանում է սրբությամբ, նվիրմամբ և հնազանդությամբ: Երբ այն սայթաքում և մեղքի մեջ է ընկնում, այն կոտորվում է, ապաշխարում է և կամենում

19. Այս օրինակը պատկանում է հովիվ Չարլզ Լեյտերին, ով հովվում է «Լեյք Ռոուդ Չեյվի» եկեղեցին Միսսուրի նահանգի Կիրկսվիլ քաղաքում:

է ընդունել իր մեղքն Աստծո և մարդկանց առջև: Այն մարդիկ, ովքեր այլ կերպ են հավատում, գրեթե պատկերացում չունեն եկեղեցու բնության մասին, ինչպես նաև՝ Նոր ուխտի խոստումների վեհության մասին, որոնց վրա այն հիմնված է:

Երրորդը՝ խոսենք այն բարի մտադրություններ ունեցող մարգարեների մասին, որոնք հանդիմանում են եկեղեցին իր ենթադրյալ պղծությունների մեջ՝ անվանելով այն ինչպես ասես՝ սկսած Սողոմից և Գոմորից մինչև մոլորված մարմնավաճառ: Երբ նայում ենք այն հաստատությանը, որը մարդիկ ներկայումս եկեղեցի են անվանում, մենք իսկապես տեսնում ենք բազմաթիվ պղծություններ և պոռնկություններ: Հաճախ, այսպես կոչված քրիստոնյաների մեջ գոյություն ունի այնպիսի անբարոյություն, որը չկա նույնիսկ անհավատների մեջ. նրանք այնպիսի խայտառակ արարքներ են թույլ տալիս, որոնց մասին մենք նույնիսկ չենք կարող խոսել՝ առանց պղծվելու²⁰: Այնուամենայնիվ, նման վարքը հատուկ չէ Քրիստոսի հարսնացուին. այն հատուկ է ոչխարների հանդերձներ ունեցող գայլերին և հասկերի հետ մեծացող որոմներին²¹:

Ճշմարիտ եկեղեցին անընկալունակ չէ մեղքի հանդեպ և նույնիսկ կարող է որոշ ժամանակով խճճվել աշխարհիկ գործերի մեջ: Նմանապես, ճշմարիտ հավատացյալը պայքարում է մեղքի դեմ և նույնիսկ կարող է ցավալիորեն անկում ապրել: Այնուամենայնիվ, ո՛չ ճշմարիտ եկեղեցին, ո՛չ ճշմարիտ հավատացյալը չեն ապրում այս աշխարհի անաստված և անբարո գործերով: Վարդը, ինչ անուն էլ ունենա, միննույն է՝ վարդ է, քանի որ այն կրում է վարդի հատկանիշները՝ անկախ այն անունից, որը տրված է իրեն: Նմանապես, փուշը, միննույն է՝ փուշ է, նույնիսկ եթե այն վարդ կոչվի: Մենք պետք է տարբերենք իրենց Քրիստոսի և Նրա եկեղեցու հետ հրապարակալ նույնացողներին իրական քրիստոնյաներից և Քրիստոսի մարմնի անդամներից:

Հիմնվելով այս ճշմարտության վրա՝ այն «մարգարեները», որոնք հանդիմանում են եկեղեցին, պետք է զգուշություն ցուցաբերեն այն բանում, թե ինչպես են իրենք գնահատում եկեղեցին և ինչպես են դիմում նրան: Մենք չպետք է մեղադրենք գառներին այծերի գործերի մեջ, ո՛չ էլ այրենք ցորենի դաշտը որոմների պատճառով: Ավելին՝ մի՞թե սարսափելի չէ Սողոմ և Գոմոր անվանել Քրիստոսի հարսնացուին կամ վիրավորել նրան՝ մարմնավաճառ կոչելով: Ճիշտ է, որ նման խոսքեր օգտագործվում են Հին կտակարանում Իսրայելի վերաբերյալ, բայց մենք պետք է հիշենք, որ Աստված առաջին հերթին

20. Ա Կորնթացիների 5.1, Եփեսացիների 5.12

21. Մատթեոս 7.15, 13.24-30, 36-43

դիմում էր չվերածնված մարդկանց, որոնց թշնամանքով լի սրտերը քարից էին, և որոնց գործերը հաճախ ավելի վատն էին, քան իրենց շրջապատող հեթանոսներինը: Այնուամենայնիվ, ոչ ոք չպետք է նման խիստ բառեր օգտագործի ճշմարիտ եկեղեցու՝ Քրիստոսի հարսնացուի հասցեին: Ոչ մի պատվավոր անձնավորություն անգործ չի կանգնի, մինչ մեկ ուրիշը մեղադրում է իր կնոջն անհավատարմության, անմաքրության և պոռնկության մեջ: Միթե մենք կարծում ենք, որ Քրիստոսը կհանդուրժի նման վերաբերմունքը Իր սիրելի հարսնացուի հանդեպ: Թեև մենք պետք է ցույց տանք նրան իր մեղքը, սակայն երբեք չպետք է մոռանանք, թե ում ենք դիմում, և թե ում է նա պատկանում:

Ահա թե ինչու է Նոր կտակարանի մարգարեներին պատվիրված խոսել եկեղեցուն «շինություն, մխիթարություն և սփռվանք» (Ա Կորնթ. 14.3): Նրանց պատվիրված չէ հանդիմանել եկեղեցուն այն հանցանքների մեջ, որոնք ինքը չի գործել, և վիրավորել այնպիսի բառերով, որոնք սազական չեն նույնիսկ ամենից խստասիրտ և անպիտան մարդկանց: Մենք պետք է նախանձավոր լինենք եկեղեցու համար «աստվածային նախանձով», սակայն մեր հարգանքը նրա դիրքի հանդեպ՝ որպես Քրիստոսի հարսնացու, պետք է զսպի մեր լեզուների կրակը (Բ Կորնթ. 11.2): Մենք պետք է անենք այն ամենը, ինչ մեր ուժերի մեջ է, որպեսզի ներկայացնենք եկեղեցին Քրիստոսին՝ որպես սուրբ կույսի²²: Այնուամենայնիվ, մենք պետք է զգույշ լինենք, որ ոչ մի դեպքում չճնշենք և կոպտորեն չվերաբերվենք նրան:

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԵՂԵՑՈՒ ԱՎԼՂԱՅՑ ՄԱՐՆԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Այժմ պետք է մի քանի կարևոր հարց տանք: Ինչո՞ւ է թվում, թե ճշմարիտ եկեղեցին աննկատ է այս աշխարհում, և ինչո՞ւ կան բազմաթիվ մարդիկ, որոնք նույնացնում են իրենց Քրիստոսի հետ, սակայն գրեթե չեն բերում Նրա պտուղը: Ինչո՞ւ է թվում, թե մարմնավոր մարդիկ մեծամասնություն են կազմում ժամանակակից ավետարանական եկեղեցում, իսկ հոգևոր և նվիրված մարդիկ աննշան մնացորդ են: Թեև մեր բացատրությունները կարող են մի ամբողջ գիրք զբաղեցնել, մենք պետք է սահմանափակվենք միայն մի քանիսով:

Առաջինը՝ բազմաթիվ մարմնավոր մարդիկ նույնացնում են իրենց եկեղեցու հետ այն պատճառով, որ ավետարանական ամբիոններից մեծ մասամբ քարոզվում է ոչ սուրբգրային Ավետարան: Ինչպես նշել ենք այս գրքի ընթացքում, մենք փոքրացրել ենք Հիսուս Քրիստոսի

22. Բ Կորնթացիների 11.2

Ավետարանը՝ հասցնելով մի քանի դավանանքային կետերի, որոնք մենք կոչ ենք անում մարդկանց ընդունել: Մենք հեռացրել ենք Ավետարանի արմատական պահանջները և դրա վրդովեցուցիչ դրույթների մեծ մասը: Մենք աննշան կերպով ենք ներկայացրել Աստծո գերազանցությունը և արժեքը Իր ստեղծագործության հանդեպ և կանգնեցրել ենք մարդուն աստվածային ներկայացման բեմի վրա: Մենք հազվադեպ ենք հիշատակում և բացատրում մարդու ծայրահեղ արատավորությունը և նրա մեղքի զարհուրելի բնույթը՝ այն ուսմունքները, որոնք խոցում են մարդկային խիղճը: Մենք փոխարինել ենք ապաշխարելու և հավատալու կոչն աղոթք կրկնելով: Եկեղեցական առաջնորդները փրկության հավաստիացում են շնորհում մարդկանց՝ գրեթե չհետաքրքրվելով դարձի ապացույցների առկայությամբ: Արմատական աշակերտության ծանրագին կանչը և սրբության պահանջն իսպառ բացակայում են: Ահա թե ինչու մարմնավոր և դարձի չեկած մարդիկ կարող են հավակնել Սիոնին և նրա պարիսպների ներսում բնակվելուն՝ չունենալով ոչ մի խղճի խայթ և հակասություն իրենց մտքում:

Երկրորդը՝ բազմաթիվ մարմնավոր մարդիկ նույնացնում են իրենց եկեղեցու հետ այն պատճառով, որ մենք ցածր կարծիք ունենք դարձի մասին: Պատկերացումը վերածննդի մասին գրեթե կորսվել է, և «*վերստին ծնվել*» արտահայտությունը սկսել է նշանակել «ընդունել Քրիստոսին» կամ «ապաշխարության աղոթք անել»: Ավելին՝ շատերը հավատում են, որ մարդը կարող է ճշմարտապես վերստին ծնված լինել, սակայն լիովին ապրել աշխարհիկ կյանքով: Եկեղեցին ոչ միայն հանդուրժում է տևական մարմնավորությունը, այլև, թվում է՝ ակնկալում է այն: Այնպիսի տպավորություն է, որ վերածննդի ծայրահեղ բնույթը՝ որպես Սուրբ Հոգու գերբնական վերստեղծող աշխատանք, անհասանելի է մեզ: Թվում է՝ մարդիկ այլևս չեն հավատում, որ Ավետարանն ի գորու է ճնշել մեղքը դարձի եկած մարդու կյանքում և դրդել նրան ավելի մեծ քրիստոսանմանության: Քարոզիչները հազվադեպ են հռչակում առաքելական ուղերձը, որը պահանջում է «ապաշխարել և դառնալ Աստծուն՝ ապաշխարության արժանի գործեր գործելով» (Գործք 26.20): Մեր «կոչումը և ընտրությունը հաստատ» անելու հորդորը բացակայում է մեր քարոզներից, ինչպես և գորությունը՝ մեր ամբիոններից (տե՛ս Բ Պետր. 1.10): Մենք այլևս չենք մտածում, որ անհրաժեշտ է ստուգել և քննել մեզ՝ տեսնելու համար, թե արդյո՞ք հավատքի մեջ ենք²³: Այսպիսով, մարմնավորները երգում են Սիոնի երգերը՝ մտածելով, որ երկինքն իրենց հավիտենական տունն է, թեև նրանց սիրտը պատկանում է այս աշխարհին:

23. Բ Կորնթացիների 13.5

Մեծ արթնությունից առաջ եկեղեցին լի էր նրբանկատ, բայց մարմնավոր մարդկանցով: Նրանք վստահ էին Աստծո առջև իրենց դիրքի մեջ՝ իրենց մկրտության, նախահաղորդության և բարեկրթության պատճառով: Նրանք կարծում էին, որ մինչև ուղն ու ծուծը քրիստոնյա էին և ապրում էին մինչև ուղն ու ծուծը քրիստոնեական երկրում: Այնուամենայնիվ, Աստված բարձրացրեց Ջորջ Ուայթֆիլդի, Ջոն և Չարլզ Վեալիների, Հուսեյն Հարիսի և Դանիել Ռոուլենդի նման մարդկանց, որոնց ուղերձը հիմնովին ցնցեց Անգլիան և Ուելսը: Նրանց ուղերձի ուժը հիմնված էր այն համոզմունքի վրա, որ Ավետարանը Աստծո զորությունն է, որն ազատում է մարդուն ոչ միայն մեղքի դատապարտությունից, այլև՝ դրա իշխանությունից: Նրանք քարոզում էին, որ վերածնունդը հրաշագործ իրադարձություն է, որը կարող է փոխել ամենավատ մեղավորին՝ կենդանի Աստծո սուրբը դարձնելով: Երբ այդ մարդկանց քարոզները հանդիմանում էին եկեղեցու մարմնավոր անդամներին, նրանք կորցնում էին իրենց կեղծ հավաստիացումը և՛ կան վազում էին Գողգոթայի մոտ, կան բարկանում էին՝ ընդդիմանալով նրանց, ովքեր համարձակվում էին վիճարկել իրենց հավատքի անկեղծությունը և դարձի իսկությունը:

Նույնը պետք է տեղի ունենա այսօր, եթե ցանկանում ենք արթնություն և բարեկարգում (ռեֆորմացիա) տեսնել: Ուայթֆիլդի օրերում մարմնավոր մարդիկ հավաստիացում էին գտնում իրենց մկրտության և նախահաղորդության մեջ: Մեր օրերում նույն տեսակի մարմնավոր մարդիկ հավաստիացում են գտնում ակնհայտ անկեղծությամբ մեկ անգամ կայացրած որոշման և մեկ անգամ արված աղոթքի մեջ: Բարի մտադրություններ ունեցող հովիվները, ովքեր ընդունում են նրանց Աստծո ընտանիքի մեջ՝ առանց զանազանության, պատշաճ ուսուցման և անհրաժեշտ ավետարանական զգուշացումների, հաստատում են նրանց կեղծ հավաստիացումը: Եթե մենք բարեկարգման և արթնության ենք փափագում այն կառույցում, որը հայտնի է որպես Ավետարանական եկեղեցի, մենք պետք է աղաղակենք ամբիոնից. «Դուք պետք է վերստին ծնվեք»: Այնուամենայնիվ, մինչև այդ ճշմարտությունը պատշաճ կերպով ազդարարելը, մենք, նախ, պետք է հասկանանք, թե ինչ է այն նշանակում:

Երրորդը՝ բազմաթիվ մարմնավոր մարդիկ նույնացնում են իրենց եկեղեցու հետ, քանի որ եկեղեցին սխալ ուղերձ է հղում այն մասին, որ ինքը համապատասխան է այս աշխարհին: Մերօրյա այս սխալական, բայց լայնորեն տարածված տեսությունը պնդում է հետևյալը. եկեղեցին պետք է հնարավորինս նման լինի այս աշխարհին, որպեսզի համապատասխան լինի և շահի մարդկանց Քրիստոսի համար: Այսպիսով, մենք փոխում ենք մեր արտաքին տեսքը, մեր ծառայութ-

յունները և մեր շեշտադրումը: Մենք սկսում ենք հետաքրքրվել այն բաներով, որոնք հետաքրքրում են մարմնավոր մարդկանց, որպեսզի նրանք հետաքրքրվեն մեզնով: Սա լուրջ սխալ է: Եկեղեցին համապատասխան չէ այս աշխարհին այն պատճառով, որ մեր արտաքին տեսքը նման է այս աշխարհին, մենք վարվում ենք դրա պես կամ կիսում ենք դրա հետաքրքրությունները: Մենք համապատասխան ենք այն պատճառով, որ ձգտում ենք հպատակեցնել մեզ Քրիստոսին մեր կյանքի ամեն բնագավառում, և Նա վերափոխում է մեր հետաքրքրությունները, վարքը և արտաքին տեսքը: Մենք համապատասխան ենք այս աշխարհին այն պատճառով, որ տարբերվում ենք դրանից, և որքան մեծ է մեր տարբերությունը, այնքան ավելին է մեր համապատասխանությունը: Իր առանձնահատուկ հատկանիշների շնորհիվ, աղև ազդում է այն ամենի վրա, ինչի հետ օգտագործվում է: Լույսի եզակի հատկանիշները տարբերում են այն խավարից:

Մարդիկ չեն ընդունի Քրիստոսին այն պատճառով, որ մենք վերածել ենք եկեղեցին սնափառության տոնավաճառի, սպորտային մարզադաշտի կամ ժամանցային կենտրոնի: Եթե մենք օգտագործենք մարմնավոր միջոցներ, որպեսզի գրավենք մարմնավոր մարդկանց, մենք պետք է շարունակենք օգտագործել մարմնավոր միջոցներ, որպեսզի պահենք նրանց: Մենք չենք կարող, ինչպես ոմանք ենթադրում են, ճաշի կեսից փոխել ճաշացանկն ավելի հոգևոր սննդակարգով: Առանց Սուրբ Հոգու գերբնական աշխատանքի, որը կատարվում է, երբ Ավետարանը քարոզվում է ճիշտ կերպով, մարդիկ երբեք չեն ցանկանա այն հացը, որն իջել է Երկնքից²⁴:

Ավելին՝ մշտապես գոհացնելով մարմնավոր մարդկանց՝ մենք սովամահության ենք մատնում իսկական ոչխարներին: Նրանք չեն ցանկանում զվարճություններ: Նրանք ցանկանում են երկրպագություն: Նրանք չեն կարող սպրել տարօրինակ հակաթույներով, խրատական պատմություններով և կյանքի սկզբունքներով: Նրանց անհրաժեշտ է Աստծո Խոսքի ճշմարիտ կաթը²⁵: Նրանք կարող են ավելի պակաս չափով հոգավ իրենց անմիջական կարիքները: Նրանք ցանկանում են սովորել, թե ինչպես հնազանդվել և ծառայել Աստծուն: Նրանք չեն ցանկանում, որ ինչ-որ մեկը շոյի իրենց ականջները կամ ինքնագնահատականը: Նրանք ցանկանում են կերպարանվել Քրիստոսի պատկերով: Նրանք չունեն այն ամենի կարիքը, ինչով իրենց կերակրում են դարձի չեկած մարդկանց վրա կենտրոնացած բազմաթիվ մշակութային միջոցառումների ժամանակ: Նրանք պարզապես ցանկանում են ճանաչել Աստծուն և Հիսուս Քրիստոսին, Ում

24. Հովհաննես 6.26,35

25. Երբայեցիների 5.14, Ա Պետրոս 2.2

Նա ուղարկել է²⁶: Ի լրումն այս ամենի, որքան սարսափելի կլինի հովվի, երեցի կամ ուսուցչի համար, եթե պարզվի, որ իր ամբողջ կյանքի և ծառայության ընթացքում նա սիրաշահել է աշխարհիկներին և գոհացրել է մարմնավոր մարդկանց կրքերը, սակայն թողել է Քրիստոսի ոչխարներին առանց կերակուրի և հոգատարության:

Չորրորդը՝ բազմաթիվ մարմնավոր մարդիկ նույնացնում են իրենց եկեղեցու հետ այն պատճառով, որ մենք չենք հնազանդվել Աստծուն եկեղեցական կարգապահության հարցում: Թեև եկեղեցական կարգապահությունը Նոր կտակարանի եկեղեցու կյանքի անժխտելի մասն է, ավետարանականների շրջանում լայն թյուրմբռնում կա դրավերաբերյալ²⁷: Եկեղեցական կարգապահության դեմ օգտագործվող ամենատարածված փաստարկն այն է, որ այն զուրկ է սիրուց և դատող է: Հերքելով սա՝ մենք ընդամենը պետք է մատնանշենք մեր Տիրոջ ուսմունքները, Ով պատվիրեց այսպես վարվել: Եթե մենք զուրկ ենք սիրուց՝ հնազանդվելով պատվիրանին, մի՞թե Նա զուրկ էր սիրուց՝ տալով այն: Թեև մենք չպետք է դատենք քննադատական վերաբերմունքով, մեզ պատվիրված է դատել և, անհրաժեշտության դեպքում, նույնիսկ հեռացնել²⁸: Եթե ամեն ինչի ավարտին մենք դատելու ենք հրեշտակներին, արդյո՞ք ներկայումս ի վիճակի չենք դատելու եկեղեցուն և նրա բարեկեցությանը վերաբերող հարցերը²⁹:

Մեր պարծանքն այն սիրով, որը հրաժարվում է հանդիմանել չապաշխարող մարդկանց մեղքը, լավ չէ: Մի՞թե մենք չենք հասկանում, որ մի փոքր թթխմորը խմորում է ամբողջ զանգվածը³⁰: Մի՞թե մենք սեր ենք ցուցաբերում Աստծո հանդեպ, երբ թույլ ենք տալիս, որ մեղքն անզուսպ կերպով տարածվի եկեղեցում, որպեսզի Աստծո անունը հայհոյվի անհավատների մեջ³¹: Մի՞թե մենք սեր ենք ցուցաբերում մեր եղբայրների հանդեպ, ովքեր Քրիստոսի մեջ են, երբ թույլ ենք տալիս նրանց կործանվել շարունակական մեղքով, թե՛ դրանով ի ցույց ենք հանում մեր եսասիրությունը և այն, որ խուսափում ենք բախումներից՝ հանուն մեր ապահովության:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Լավ կլինի, եթե հիշենք, որ եկեղեցին պատկանում է Աստծուն, և այն Քրիստոսի հարսնացուն է: Մենք չունենք իշխանություն անելու այն, ինչ ճիշտ է թվում: Մենք պետք է հնազանդվենք Քրիստոսի իշխանութ-

26. Հովհաննես 17.3

27. Մատթեոս 18.15-20, Ա Կորնթացիների 5.1-5, Բ Թեսաղոնիկեցիների 3.6,14

28. Մատթեոս 7.1-5,15-20, Ա Կորնթացիների 5.13

29. Ա Կորնթացիների 6.3

30. Ա Կորնթացիների 5.6

31. Հռոմեացիների 2.24

յանը և հոգ տանենք եկեղեցու մասին՝ համաձայն Նրա Խոսքի: Մենք պետք է ծառայենք Աստծո ժողովրդին Աստծո ուզած կերպով:

Որքան քիչ է այսօր քարոզվում ճշմարիտ Ավետարանը: Որքան մարդիկ են անվրդով նստած եկեղեցական նստարաններին, թեև նրանք փրկված չեն: Քանի, այսպես կոչված, եկեղեցիներ են ծառայում մարմնավոր մարդկանց՝ հաճեցնելով նրանց, մինչ Աստծո գառները հյուծվում են Խոսքի, ճշմարիտ երկրպագության և աստվածահաճո շփման քաղցից: Որքան հաճախ է Աստծո անունը հայհոյվում անհավատների մեջ, որոնց պատկերացումը Քրիստոսի և եկեղեցու մասին խեղաթյուրվել է մարմնավոր մարդկանց պատճառով, որոնք պնդում են, թե պատկանում են Քրիստոսին, այնինչ բաժին չունեն Նրա հետ:

Մենք պետք է վերադառնանք աստվածաշնչյան պատկերացմանը դարձի մասին՝ որպես Սուրբ Հոգու գերբնական աշխատանքի, որի արդյունքը շարունակական սրբացումն ու պտղաբերությունն է: Մենք պետք է վերադառնանք աստվածաշնչյան պատկերացմանը ճշմարիտ եկեղեցու մասին՝ որպես փրկված հոգևոր տղամարդկանց և կանանց հասարակության, որոնք ճանաչել են Քրիստոսին և չեն ցանկանում ոչինչ՝ դրանից ավելի կամ դրանից պակաս: Մենք պետք է դադարենք եկեղեցին սնափառության տոնավաճառի վերածելու՝ փորձելով տպավորել և հետաքրքրել մարմնավոր մարդկանց: Աստված վճռել է ստեղծել Իր համար մի ժողովուրդ, որը կհայտարարի, որ Նա իր Աստվածն է: Նա վճռել է անել սա Իր փառավոր Ավետարանի ազդարարմամբ և Իր սուրբերի վկայությամբ, որոնք վարվում են պարզությամբ, սրբությամբ և սիրով՝ ապացուցելով, որ իրենք Աստծո անբիծ և անարատ զավակներն են՝ առանց մեղադրանքի այն կամակոր և ծռած ազգի մեջ, որոնց մեջ նրանք երևում են՝ ինչպես լույս տվողներ աշխարհում³²:

32. Փիլիպեցիների 2.15

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍԵՐԵՔ

Քրիստոնյայի հաստատ գիտելիքն Աստծո մասին

«Եվ այլևս մեկ մարդ իր ընկերոջը և մեկ մարդ իր եղբորը չպիտի սովորեցնի՝ ասելով, թե «Ճանաչե՛ք Տիրոջը», որովհետև նրանք ամենը պիտի ճանաչեն Իսձ՝ նրանց փոքրերից մինչև նրանց մեծերը, - ասում է Տերը, - որովհետև Ես պիտի ներեմ նրանց անօրինությունը և նրանց մեղքերը այլևս չպիտի հիշեմ»:

— Երեմիա 31.34

Ահա ամենազարմանալի մարգարեությունն այն մասին, որ եկեղեցու ամեն անդամ պետք է իրապես և մտերմորեն ճանաչի Աստծուն: Մենք չպետք է հասկանանք սա որպես փոխաբերություն կամ չափազանցություն, այլ՝ հինկտակարանյան մարգարեություն, որը կատարվել է նորկտակարանյան քրիստոնյայի կյանքում: Եբրայեցիների թղթի հեղինակը հաստատում է այս ճշմարտությունը՝ հանգամանորեն մեջբերելով այս հատվածը և վերագրելով այն Հիսուս Քրիստոսի եկեղեցուն. «Եվ նրանց ամեն մեկը չի սովորեցնի իր ընկերոջը, և ո՛չ էլ ամեն մեկը՝ իր եղբորը, և ասի՝ ճանաչի՛ր Տիրոջը, որովհետև ամենն էլ կճանաչեն Իսձ՝ նրանց փոքրերից մինչև մեծը: Որովհետև նրանց անօրինությունները ներող կլինեմ և նրանց մեղքերը և նրանց անօրինություններն այլևս չեմ հիշի» (8.11,12):

ԱՆՏԵՂՅԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԻՆ ՈՒՄՏԻ ՆԵՐՔՈ

Այս խոստման կարևորությունը հասկանալու համար նախ պետք է հասկանանք դրա համատեքստը: Հին ուխտի ներքո գիտելիքն Աստծո մասին կարծես սահմանափակված լիներ մարդկանց հարաբերականորեն փոքր խմբի մեջ: Այն ստացողների թվում էին մարգարեները, քահանաները, դպիրները և երբեմն՝ թագավորները: Իրենց հերթին, նրանք պատասխանատու էին իրենց գիտելիքի համար և պարտավոր էին սովորեցնել Իսրայելի ուխտի ժողովրդին: Այնուա-

մենայնիվ, նման ուսուցանումը վիատեցնող առաջադրանք էր՝ ոչ միայն Իսրայելի մեծաթիվ լինելու, այլև ժողովրդի հոգևոր կուրության և խստության պատճառով: Իրականում, նրանց ինքնակամ անտեղյակությունը, թվում է, Աստծո ամենամեծ և հաճախակի մեղադրանքն էր՝ ուղղված Իր Հին ուխտի ժողովրդին:

«Լսե՛ք Տիրոջ Խոսքը,
Ո՛վ Իսրայելի որդիներ,
Որ Տերը վե՛ճ ունի երկրի բնակիչների հետ,
Որովհետև ճշմարտություն չկա, ողորմություն չկա,
Եվ Աստծո գիտություն չկա երկրի մեջ» (Ովսե 4.1):

«Որովհետև հիմար է Իմ ժողովուրդը.
Ինձ չճանաչեցին.
Նրանք անմիտ զավակներ են
Եվ բան չհասկացող.
Նրանք իմաստուն են չարություն անելու,
Բայց բարություն անելը չգիտեն» (Երեմիա 4.22):

«Որովհետև դա մի ապստամբ ժողովուրդ է՝
Ստախոս որդիներ,
Որդիներ, որ չեն ուզում լսել Տիրոջ օրենքը:
Որ ասում են տեսնողներին. «Մի՛ տեսեք»,
Եվ մարգարեներին, թե. «Մեզ համար ուղիղ բաներ
մի՛ մարգարեացեք.
Մեզ կակոյղ բաներ ասե՛ք, խաբեություններ մարգարեացե՛ք:
Հեռացե՛ք ճանապարհից,
Ծռե՛ք ուղուց,
Վերցրե՛ք մեր առջևից
Իսրայելի Սուրբին» (Եսայի 30.9-11):

Այս խոսքերից հասկանում ենք, թե ինչու էր Աստված հաճախ զգուշացնում Իր մարգարեներին, որ Ինքն ուղարկում էր նրանց մի ժողովրդի մոտ, որոնք չէին լսելու: Նա ասաց Եսայուն, որ նա պետք է գնար մի ժողովրդի մոտ, որոնց սրտերն անզգա էին, ականջները թանձրացած էին, և աչքերը ծեփած էին¹: Նա զգուշացրեց Երեմիային, որ պետք է խոսեր հիմար ժողովրդի հետ, որոնք չունեին գիտելիք Աստծո մասին, և անմիտ զավակների հետ, որոնք ոչինչ չէին հասկանում²: Եվ վերջապես, ուղարկելով Եզեկիելին՝ որպես մարգարե Իսրայելի համար, Աստված հայտարարեց. «Ոչ թե դժվարիմաց և ծանրալեզու շատ ժողովուրդների մոտ, որոնց խոսքերը դու չես հասկանում: Հիրավի եթե քեզ նրանց մոտ ուղարկեի, նրանք քեզ մտիկ կտանին: Բայց Իսրայելի տունը չի ուզելու քեզ լսել, որովհետև նրանք չեն

1. Եսայի 6.10

2. Երեմիա 4.22, 10.14

ուզում էնձ լսել. որովհետև ամբողջ Իսրայելի տունը ճակատապինդ և խստասիրտ է: Ահա էս պինդ եմ շինում քո երեսը՝ նրանց երեսի դեմ, և ճակատդ ամուր՝ նրանց ճակատի դեմ» (Եզեկիել 3.6-8):

Արդեն մարգարեների ժամանակ Իսրայելը ցուցադրեց իր հոժարական անտեղյակությունն Աստծո մասին: Այնուամենայնիվ, նրանց գիտելիքի պակասի պատճառը թաքնվող Աստված չէր, այլ՝ ժողովրդի խստացած սրտերը, սերը մեղքի հանդեպ և «Իսրայելի Սուրբին իրենց առջևից վերցնելու» ցանկությունը (Եսայի 30.11): Գրեթե ամեն անգամ Իսրայելի անտեղյակությունը ճշմարիտ Աստծո մասին վերագրվում է ժողովրդի սրտերի արատավոր վիճակին: Երեմիա մարգարեն իսրայելցիների գիտելիքի պակասը վերագրում է նրանց հիմարությանը և չարությունը սերտորեն ճանաչելուն³: Եսային կշտամբում է նրանց խստացած սրտերը և ապստամբ վերաբերմունքն Աստծո հանդեպ⁴: Եզեկիելը մատնացույց է անում նրանց համառությունը և կամակորությունը⁵:

Նոր կտակարանում Պողոս առաքյալը հստակ ներկայացնում է Աստծո մասին անտեղյակության և մարդկային սրտի արատավորության անմիջական կապը՝ վերագրելով ամբողջ մարդկության անտեղյակությունը «մարդկանց... ամբարշտության և անիրավության... որ ճշմարտությունն անիրավությամբ բռնում են»⁶: Սա է պատճառը, որ անտեղյակությունը հանցանք է համարվում, իսկ անտեղյակ մարդկանց վերաբերվում են հանցավորի պես: Սա է պատճառը, որ Աստված վերջնականորեն գերության ուղարկեց իսրայելցիներին՝ տգիտության պատճառով, և կործանեց նրանց՝ գիտելիք չունենալու պատճառով⁷:

ԱՍՏԾՈՒՆ ՃԱՆԱԳԵԼՈՒ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

Հին կտակարանի նորկտակարանյան մարգարեությունների մեջ Աստված խոստացավ պատրաստել Իր համար այնպիսի ժողովուրդ, որոնք ճանաչելու էին Իրեն, վախենալու էին Իրենից և վարվելու էին Իր պատվիրանների համեմատ: Ավելին՝ Նա խոստացավ իրականացնել այդ նպատակը Մեսիայի գալուստի միջոցով՝ Նրա մարմնավորման, քավության և հոգևորապես մահացած մարդկանց հարություն տալու զորությամբ⁸:

3. Երեմիա 4.22

4. Եսայի 6.10, 30.9

5. Եզեկիել 3.7

6. Հռոմեացիների 1.18

7. Եսայի 5.13, Ովսե 4.6

8. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, թե ժամանակ կգա և հիմա է, որ մեռելներն Աստծո Որդու ձայնը կլսեն, և լսողները կապրեն» (Հովհ. 5.25):

Համաձայն Հին կտակարանի գրքերի՝ Մեսիայի գալուստի գլխավոր արդյունքներից մեկը լինելու էր այն, որ Նա փրկելու էր Իր ժողովրդին հոգևոր կուրությունից և դրանից բխող բարոյական ստրկությունից: Եսայի 42.6,7-ում գտնվող մեսիական մարգարեությունը պարզորեն հայտնում է այս ճշմարտությունը: Այս հատվածում Աստված առաջադրանք է տալիս Մեսիային և բացատրում է Նրա աշխատանքի նպատակը.

«Ես՝ Տերս, կանչել եմ Քեզ արդարությամբ
 Եվ բռնում եմ Քո ձեռքը և Քեզ պաշտպանում
 Եվ Քեզ պիտի ժողովրդի ուխտ շինեմ
 Եվ ազգերի լույս՝
 Կոյրերի աչքերը բանալու,
 Բանտարկյալներին բանտից հանելու,
 Եվ կապանքի տնից՝ խավարի տանը նստողներին»:

Որպես Աստծո մարմնավորված Որդի՝ Մեսիան պարզապես լույսը կրող չէր լինելու. Նա Ինքն էր լինելու լույսը: Նա չէր լինելու ևս մեկ հայտնություն՝ ի թիվս շատերի. Նա լինելու էր Աստծո մեծագույն հայտնությունը, որն այս աշխարհը երբևէ ճանաչելու էր: Այս պատճառով, Եսայի մարգարեն հայտարարեց, որ խավարում գնացող ժողովուրդը մեծ լույս էր տեսնելու, և խավարի մեջ նստած ժողովրդի վրա լույս էր ծագելու⁹: Ամբակում մարգարեն ավելացրեց Եսայու խոսքերին՝ ազդարարելով, որ Աստծո հայտնությունը Մեսիայի միջոցով չէր սահմանափակվելու միայն մեկ տարածաշրջանով կամ մեկ ժողովրդով, այլ Նրա միջոցով ամբողջ երկիրը լցվելու էր Տիրոջ փառքի գիտությամբ, ինչպես որ ջրերը ծածկում են ծովը¹⁰: Հետևաբար, այս գիտելիքն առաջացնելու էր այնպիսի նվիրում մարդկանց մեջ, որ արեգակի ելքից մինչև նրա մուտքը Աստծո անունը մեծ էր լինելու ազգերի մեջ¹¹:

Մարմնավորման միջոցով Աստծո գիտությունը լույս էր տալու այս անկում ապրած աշխարհի ամենախավար վայրերում: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով Աստվածաշնչի ուսմունքները մարդու սրտի արատավորության և Աստծո ճանաչողությանն ուղղված թշնամանքի մասին՝ մենք հասկանում ենք, որ նույնիսկ մեծագույն հայտնությունները գրեթե չեն ազդելու մարդու սրտի վրա, եթե այն ինչ-որ կերպով չվերափոխվի, որպեսզի կարողանա ընդունել դրանք: Մինչև որ գիտելիքն Աստծո մասին ծաղկունք ապրի որևէ անհատի կամ մի խումբ մարդկանց կյանքում, մարդու սիրտը պետք է նորոգվի կամ

9. Եսայի 9.2, Մատթեոս 4.15,16

10. Եսայի 11.9, Ամբակում 2.14

11. Մաղաքիա 1.11

վերափոխվի: Սա է պատճառը, որ Հին կտակարանի նորկտակարանյան խոստումները ոչ միայն ակնկալում էին, որ Մեսիան հայտնելու էր Աստծուն, այլև՝ որ Նրա գործությունը հարություն էր տալու մարդկային սիրտը, և այն հոժարությամբ ընդունելու էր Աստծո մասին հայտնությունը: Ինչպես որ Աստված հայտնեց Երեմիա մարգարեի միջոցով. «Եվ նրանց մի սիրտ պիտի տամ՝ Ինձ ճանաչելու» (Երեմիա 24.7):

Այս խոստումը գտնվում է Նոր ուխտի հիմքում: Աստված վերցնելու էր Իր ժողովրդի քարե սրտերը և փոխարինելու էր մարմնեղեն սրտերով¹²: Նա գրելու էր Իր օրենքը նրանց նոր սրտերի վրա, և բոլորը ճանաչելու էին Նրան՝ փոքրից մինչև մեծը¹³: Այսպիսով, Նա հեռացնելու էր այն խավարը, որը շրջապատում էր Իր ժողովրդին, և յուրաքանչյուրը Իր ուխտի ժողովրդից ունենալու էր իրական և մտերիմ գիտելիք Նրա Անձի և կամքի մասին՝ ամենավայրի ցեղին պատկանող ամենից անկիրթ մարդուց մինչև պատմության մեջ մեծագույն աստվածաբանները և եկեղեցական ծառայողները: Ովսե մարգարեն հրաշալի կերպով ամփոփում է այս ամենը.

«Եվ քեզ պիտի նշանեն Ինձ համար հավիտյան:
Եվ քեզ պիտի նշանեն Ինձ համար
Արդարությամբ և իրավունքով
Եվ ողորմությամբ ու գթությամբ:
Եվ քեզ պիտի նշանեն Ինձ համար ճշմարտությամբ,
Եվ դու կճանաչես Տիրոջը» (2.19,20):

ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

Այն, ինչ Հին կտակարանում մարդիկ միայն մարգարեանում և փափագում էին, հրաշալի կերպով կատարվեց Նոր կտակարանում՝ Հիսուս Քրիստոսի Անձի և աշխատանքի միջոցով: Նոր կտակարանի հեղինակները պնդում են, որ Նագովրեցի Հիսուսը ճշմարիտ լույսն է, որի մասին խոսում էին մարգարեները: Գալով այս աշխարհ՝ Նա լուսավորում է ամեն մեկին¹⁴: Նա աշխարհի Լույսն է, և Նրան հետևողը «խավարում չի գնա, այլ՝ կյանքի լույսը կընդունի» (Հովհ. 8.12): Ոչ ոք երբևէ չի տեսել Աստծուն, բայց Նա, Ով միշտ Հոր կողքին էր, բացատրեց, թե ինչպիսին է Նա¹⁵: Նա, ով տեսել է Որդուն, տեսել է Հորը, քանի որ Որդին անտեսանելի Աստծո պատկերն է, Նրա փառքի լույսը և Նրա էության ճշգրիտ նկարագիրը¹⁶:

12. Եզեկիել 36.26

13. Երեմիա 31.33,34

14. Հովհաննես 1.9

15. Հովհաննես 1.18

16. Հովհաննես 14.9, Կողոսացիների 1.15, Եբրայեցիների 1.1,3

Հին կտակարանի մարգարեություններն ակնկալում էին գերազանց զոհ, որը հեռացնելու էր երկրի անօրինությունը մեկ օրում¹⁷: Այդ զոհն աղբյուր էր բացելու Դավթի տան համար, որը մաքրելու էր մեղքը և պղծությունը¹⁸: Այն թույլ էր տալու արդար Աստծուն ներել Իր ժողովրդի անօրինությունը և այլևս չհիշել նրանց մեղքը¹⁹: Այն ի գորու էր լինելու հավիտյան նշանել Աստծո ժողովրդին Իր համար՝ արդարությամբ և իրավունքով²⁰: Նոր կտակարանի հեղինակները պնդում են, որ այս մեկընդմիշտ արված զոհը Նազովրեցի Հիսուսն է²¹: Նա է Աստծո Գառը, որը վերցնում է այս աշխարհի մեղքը²²: Նրա արյունը Նոր ուխտի արյունն էր, որը թափվեց շատերի մեղքերի թողության համար²³: Նա դարձավ Իր ժողովրդի համար իմաստություն, արդարություն, սրբություն և փրկություն²⁴: Նրա միջոցով նրանք հաշտություն ստացան²⁵: Նա Ինքը նրանց խաղաղությունն է²⁶:

Հին կտակարանի մարգարեություններն ակնկալում էին այն ժամանակվան, երբ Աստծո ամբողջ ժողովուրդը՝ ամենամեծից մինչև ամենափոքրը, ճանաչելու էին Նրան՝ այն ժամանակվան, երբ երկիրը լցված էր լինելու Աստծո մասին գիտելիքով, ինչպես որ ջրերը ծածկում են ծովը²⁷: Նոր կտակարանի հեղինակները պնդում են, որ Հիսուս Քրիստոսն ազդարարեց այդ ժամանակվա գալուստը՝ Իր մահվան, հարության և Սուրբ Հոգու թափման միջոցով²⁸: Նրա վերածնման աշխատանքի միջոցով մարդու սիրտը վերափոխվում է՝ ճանապարհի տրորված հողից, որը մերժում է Ավետարանի սերմը, վերածվելով բարի հողի, որը խոնարհությամբ ընդունում է սերմված Խոսքը²⁹: Այս նորոգված և պտղաբեր սիրտն «ուսված է Տիրոջից», որպեսզի արժևորի Քրիստոսին և մոտենա Նրան՝ փրկության համար (Հովհ. 6.45): Գիտելիքի նման փոխանցումը բնական չէ. այն Սուրբ Հոգու հրաշագործ աշխատանքն է, որը կարելի է համեմատել արարչագործության առաջին օրվա հետ, երբ Աստված կանչեց լույսը սկզբից ի վեր գոյություն ունեցող խավարից: Պողոս առաքյալն այսպես է նկարագրում սա. «Որովհետև Աստված, որ ասաց, թե «Խավարից լույս ծագի», Ինքը մեր սրտերի մեջ ծագեցրեց՝ Աստծո փառ-

17. Զաքարիա 3.9

18. Զաքարիա 13.1

19. Երեմիա 31.34

20. Ովսե 2.19,20

21. Եբրայեցիների 7.27, 9.12, 10.10

22. Հովհաննես 1.29

23. Մատթեոս 26.28

24. Ա Կորնթացիների 1.30

25. Հռոմեացիների 5.11

26. Եփեսացիների 2.14

27. Եսայի 11.9, Երեմիա 31.34, Ամբակում 2.14

28. Գործք 2.16-21

29. Մատթեոս 13.19, Հակոբոս 1.21

քի գիտության լուսավորությունը տալու համար Հիսուս Քրիստոսի դեմքում» (Բ Կորնթ. 4.6):

Մենք պարզապես չենք կարող չափազանցնել այն աշխատանքի արտասովոր և գերբնական բնույթը, որն Աստված կատարում է յուրաքանչյուր ճշմարիտ հավատացյալի մտքում և սրտում: Քրիստոսի լուսավորող աշխատանքը քրիստոնյայի սրտում՝ Սուրբ Հոգու միջոցով, ճշմարիտ դարձի նշան է, և այն խոստացված է բոլորին՝ առանց բացառության: Այս պատճառով, Հովհաննես առաքյալն առանց վարանելու հայտարարեց հետևյալը յուրաքանչյուր ճշմարիտ հավատացյալի մասին. «Եվ գիտենք, որ Աստծո Որդին եկավ և մեզ միտք տվեց, որ ճշմարիտը ճանաչենք, և ճշմարիտում ենք, այսինքն՝ Նրա Որդի Հիսուս Քրիստոսում: Նա է ճշմարիտ Աստվածը և հավիտենական կյանքը» (Ա Հովհ. 5.20):

Այս հաստատ գիտելիքն Աստծո մասին, որն իրականություն է դառնալու յուրաքանչյուր հավատացյալի կյանքում, Սուրբ Հոգու վերածնող աշխատանքի արդյունքն է: Շնորհիվ Նրա լուսավորման և սրբացման շարունակական ծառայության, խավարն անցնում է, և ճշմարիտ լույսն արդեն իսկ շողում է Աստծո յուրաքանչյուր զավակի ներսում³⁰: Նույն նամակում սիրելի առաքյալը հավաստիացնում է նույնիսկ նորադարձներին, որ նրանք օծվել են Հոգով և ճանաչում են ճշմարտությունն Աստծո մասին³¹: Նա շարունակում է՝ ասելով, որ այդ օծությունն այնքան զորավոր է, որ իրենք կարիք չունեն, որ որևէ մեկը սովորեցնի իրենց, քանի որ Աստծո Հոգին սովորեցնում է իրենց այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է կյանքի և աստվածապաշտության համար³²:

Սա չի նշանակում, որ քրիստոնյաներին պետք չեն աստվածապաշտ ուսուցիչներ: Սուրբ գիրքը պարզորեն ասում է, որ Աստված օժտված ուսուցիչների է պարզևել եկեղեցուն, որպեսզի սպառազինի սուրբերին և կառուցի Քրիստոսի մարմինը³³: Սա նշանակում է, որ հավատացյալը (ի հակադրություն Հին ուխտի չվերածնված իսրայելցիների) այլևս կախված չէ միայն մարդկային միջնորդից, որը պետք է թելադրի իրեն Աստծո ճշմարտությունը: Բոլոր ճշմարիտ հավատացյալներն «Աստծուց սովորած են»՝ Իր Որդուն ընդունելու և «իրար սիրելու» համար (Հովհ. 6.45, Ա Թեսաղ. 4.9): Աստծո ուսուցչական ծառայությունը շարունակվելու է հավատացյալի կյանքի ամբողջ ընթաց-

30. Ա Հովհաննես 2.8

31. «Եվ դուք օծություն ունեք այն Սուրբից և ամեն բան գիտեք» (Ա Հովհ. 2.20): Այն օծությունը, որը բոլոր հավատացյալները ստանում են, հավանաբար, հղում է Աստծո Հոգու վերածնման աշխատանքին և ներբնակությանը հավատացյալի սրտում:

32. Ա Հովհաննես 2.27

33. Եփեսացիների 4.11,12

քում, և Աստծո նախախնամության գործերը, Աստվածաշունչը և Սուրբ Հոգին, Ով ամեն բան հասկացնում է, կիրագործեն այն: Ի պատասխան, քրիստոնյան պետք է ահով ու դողով գործի իր փրկությունը, ձգտի ճանաչել Տիրոջը և ջանք անի, որ իր անձն ընտիր կանգնեցնի Աստծո առջև իբրև մի մշակ՝ առանց ամոթի, որ ճշմարտության խոսքն ուղիղ մատակարարի³⁴: Պետրոս առաքյալի խոսքերով, հավատացյալը պետք է աճի Իր «Տեր և Փրկիչ Հիսուս Քրիստոսի շնորհքով և գիտությամբ» և պտուղ բերի՝ համաձայն այդ գիտելիքի³⁵:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Քրիստոսի քավչարար աշխատանքի և Սուրբ Հոգու վերածնման աշխատանքի միջոցով Աստված նոր ժողովուրդ է պատրաստել Իր համար: Նա հաշտեցրել է նրանց և վերափոխել է՝ դարձնելով անհատների մի հավաքական խումբ, որը և՛ ճանաչում է Իրեն, և՛ փափագում է ավելի շատ ճանաչել: Նրանք սկսել են հասկանալ այն մեծ իրողությունները, որոնք պետք է կառավարեն իրենց կյանքը, օրինակ՝ այն, թե ով է Աստված, ով են իրենք, ինչ է Աստված արել իրենց համար, և ինչպես իրենք պետք է ապրեն Նրա առջև: Աստված տվել է նրանց հավիտենական կյանք, որպեսզի նրանք ճանաչեն միակ ճշմարիտ Աստծուն և Հիսուս Քրիստոսին, Ում Նա ուղարկել է³⁶: Աստված հայտնել է նրանց, թե որն է բարին, և թե ինչ է Նա պահանջում նրանցից՝ արդարություն գործել, ողորմություն սիրել և խոնարհությամբ վարվել իրենց Աստծո հետ³⁷: Աստծո և Նրա կամքի այս իրական, անձնական գիտելիքը ճշմարիտ եկեղեցու տարբերակիչ նշանն է, որը մշտապես լինելու է յուրաքանչյուր ճշմարիտ հավատացյալի կյանքում: Ինչպես որ Հիսուսն ասաց այն թշնամաբար տրամադրված հրեաներին, որոնք հակառակվում էին Իրեն. «Իմ ոչխարներն Իմ ձայնը լսում են, և Ես ճանաչում եմ նրանց, և Իմ ետևից գալիս են» (Հովհ. 10.27):

Մենք հաճախ ենք լսում, որ Աստված համեմատում է Իր ժողովրդին ոչխարների հետ այն պատճառով, որ ոչխարներն անմիտ արարածներ են, որոնք հեշտորեն մոլորվում են: Այնուամենայնիվ, Քրիստոսի նկարագրության լույսի ներքո, այս գաղափարը հակադրություն է թվում Աստվածաշնչի ուսմունքին: Քրիստոսը ոչխարներ է անվանում Իր ժողովրդին, քանի որ նրանք, ի տարբերություն քմահաճ և կամակոր այծերի, հստակ զանազանում են Նրա ձայնը և

34. Ովսե 6.2,3, Փիլիպեցիների 2.12, Բ Տիմոթեոս 2.15

35. Բ Պետրոս 1.8, 3.18

36. Հովհաննես 17.3

37. Միքիա 6.8

հեզաբարո կերպով հետևում են Նրան: Այդ դեպքում, ո՞րն է այս ընդունված և վնասակար կարծիքի հիմքը. սխալական հակառակ տրամաբանությունը: Շատերը, փոխարենը փնտրեն Աստվածաշնչում սուրբգրային նկարագրություն ոչխարի կամ հոտի մասին, կազմում են իրենց կարծիքն այն մարդկանց հատկանիշների հիման վրա, որոնք նույնացնում են իրենց ավետարանական քրիստոնեության հետ: Քանի որ շատ դավանող քրիստոնյաներ Արևմուտքում անտեղյակ են Աստծո տարրական ճշմարտություններին և, թվում է, խուլ են Տիրոջ ձայնի հանդեպ, մենք ենթադրում ենք, որ Աստծո ոչխարները պարզապես բթամիտ կենդանիներ են, որոնք մշտապես մոլորվում են և անկարող են գանազանել իրենց Տիրոջ ձայնը: Մենք մոռանում ենք, որ Քրիստոսի խոսքերով՝ Իր ոչխարները լսում են Իր ձայնը և հետևում են Իրեն: Այնպես որ, Աստվածաշնչին ավելի համապատասխան է ենթադրելը, որ բազմաթիվ դավանող քրիստոնյաներ ավետարանական համայնքից՝ ճշմարիտ ոչխարներ չեն: Նրանք չվերածնված այծեր են, որոնք ապրում են համաձայն իրենց ինքնության: Վերջին օրը Քրիստոսը կկանգնեցնի նրանց հոտի ձախ կողմում, և նրանք կլսեն իրենց զարհուրելի դատավճիռն անձամբ Քրիստոսից. «Ինձսից դեն գնացեք, ո՞վ անիծյալներ, հավիտենական կրակի մեջ, որ պատրաստված է սատանայի և նրա հրեշտակների համար»³⁸:

Ճշմարիտ քրիստոնյաների տարբերակիչ հատկանիշներից մեկը՝ թե՛ անհատի, թե՛ անստեսանելի հավաքական եկեղեցու, նրանց գիտելիքն է Աստծո մասին և նրանց արձագանքն այդ գիտելիքին: Թեև բոլոր քրիստոնյաներն աշակերտության կարիք ունեն, և սրբացման աշխատանքը երբեք վերջնականորեն չի կատարվում այս կյանքում, ճշմարիտ քրիստոնյան ուշագրավ կերպով կտարբերվի Աստծո մասին ունեցած իր գիտելիքով և այդ գիտելիքին հնազանդվելով: Այս տարբերությունն ակնհայտ կլինի նույնիսկ բոլորովին վերջերս դարձի եկած մարդու կյանքում: Շնորհիվ վերածնված սրտի և ներքնակվող Հոգու՝ նա կունենա ճշգրիտ և հաստատ գիտելիք այն մասին, թե ով է Աստված, և ինչ է պահանջում Նրա օրենքը: Նա կգիտակցի, որ մեղքը սխալ է, իսկ հնազանդությունը՝ ճիշտ: Ոչ ոք կարիք չի ունենա ասել նրան, որ չպետք է ստել, գողանալ, շնություն գործել կամ անփութորեն վերաբերվել իր Փրկչի անվանը: Նա կունենա գիտելիք այս ամենի մասին և աճ կունենա դրանում, քանի որ Աստված, Ով բարի գործ է սկսել նրանում, կշարունակի ավարտին հասցնել այն³⁹:

Ամփոփելով՝ մենք պետք է տանք հետևյալ հարցերը: Արդյո՞ք կա որևէ ապացույց այն մասին, որ մենք «Աստծուց սովորած» ենք, թե՛

38. Մատթեոս 25.31-33,41

39. Փիլիպեցիների 1.6

մենք անտեղյակ ենք մեր հավատքի հիմնարար ճշմարտություններին: Արդյո՞ք մենք աճում ենք մեր գիտելիքի մեջ, թե՞ շարունակում ենք անտարբեր մնալ: Արդյո՞ք մենք էլ ավելի ենք առաջնորդվում այն բանով, ինչ գիտենք, թե՞ մեր կյանքում գրեթե ապացույց չկա աստվածապաշտության մեջ ունեցած առաջընթացի մասին: Արդյո՞ք մենք լսում ենք Տիրոջ ձայնը և հետևում ենք Նրան, թե՞ մենք խուլ և կույր անպիտաններ ենք, որոնք որոշում են գնալ իրենց ճանապարհով: Արդյո՞ք մենք ունենք հաստատ գիտելիք այն մասին, որ Աստված ներել է մեր մեղքը և մոռացել է մեր անօրինությունները հանուն Իր Որդու, Ով մահացել է և հարություն է առել մեր փոխարեն: Դավանող քրիստոնյան պետք է պատասխանի այս հարցերին, իսկ Քրիստոսի հավատարիմ ծառայողի պարտականությունն է՝ դրոշմել այս հարցերն իր հոտի սրտին և խղճին:

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍԵՉՈՐՍ

Աստծո ժողովրդի սիրտը և ճանապարհը

«Եվ նրանք Ինձ համար կլինեն ժողովուրդ, և Ես կլինեմ նրանց համար Աստված: Եվ Ես կտամ նրանց մեկ սիրտ և մեկ ճանապարհ, որ Ինձնից վախենան ամեն ժամանակ, որ լավ լինի իրենց համար և իրենցից հետո իրենց որդիների համար»:

— Երեմիա 32.38,39

Մեր առջև է Նոր ուխտի ամենաաքանչելի խոստումներից մեկը Հին կտակարանում: Այն Աստծո գերիշխանության պերճախոս, սակայն ազդեցիկ հոչակում է. Նա վճռել է ժողովուրդ պատրաստել Իր համար, և Նա կանխ դա: Թեև այս փրկության աշխատանքը շարունակվում է մարդկության ամբողջ պատմության ընթացքում, մեր վատահոյությունը չպետք է սասանվի: Աստվածային զորությունն ի գործ է կատարելու այն, ինչ վճռել է աստվածային գերիշխանությունը: Ինչպես որ Աստված ազդարարեց Եսայի մարգարեի միջոցով.

«Որովհետև ինչպես որ իջնում է անձրևը և ձյունը երկնքից
Եվ ետ չի դառնում այնտեղ,
Այլ ոռոգում է երկիրը
Եվ նրան արգասավոր անում և բողբոջեցնում նրան,
Եվ տալիս է սերմ սերմնացանին և հաց՝ ուտողին,
Այնպես էլ պիտի լինի Իմ բերանից դուրս եկած խոսքը.
Այն չպիտի պարսպ ետ դառնա Ինձ մոտ,
Այլ կատարի Իմ ուզածը
Եվ հաջողվի նրանում, ինչի համար որ Ես նրան ուղարկեցի»
(55.10,11)

Համաձայն Աստծո վճռի, երբ եկավ ժամանակի լրումը, Նա ուղարկեց Իր Որդուն՝ ծնված կնոջից, ծնված օրենքի ներքո, որպեսզի փրկեր մի ժողովրդի Իր համար¹: Վերջին երկու հազար տարվա ընթացքում Նա կատարել է այս փրկության աշխատանքն անթիվ

1. Գաղատացիների 4.4

մարդկանց կյանքերում՝ Ավետարանի քարոզման և Սուրբ Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով: Այս կերպով Նա ստեղծել է Իր համար ճշմարիտ եկեղեցի, որի մասին կարելի է ասել. «Նրանք Իր ժողովուրդն են, և Ինքը նրանց Աստվածն է»: Իր գերիշխան շնորհքով Նա առանձնացրեց այդ մարդկանց մնացած մարդկությունից և դարձրեց Իր սեփական ժողովուրդը²: Նույն այս շնորհքով Նա ուղղեց նրանց զգացմունքները դեպի Իրեն՝ ցույց տալով, որ նրանց ցանկություններից ոչ մեկը չի կարող համեմատվել Իր հետ³: Նրանք ճաշակեցին և տեսան, որ Տերը քաղցր է⁴: Նրանք հայտնաբերեցին, որ Նրա ներկայության մեջ ուրախության լիություն կա, և Նրա աջ կողմը՝ քաղցրություններ՝ հավիտյան⁵: Ուստի, նրանք համարում են, որ մեկ օրը Նրա սրահներում ավելի լավ է, քան հազար օր այլ վայրերում, և նրանք գերադասում են կանգնել իրենց Աստծո տան շեմին, քան ապրել աշխարհիկ մարդկանց ճոխ վրաններում⁶: Նա նրանց Աստվածն է, և իրենք Նրա ժողովուրդն են: Նա տվել է նրանց մեկ սիրտ, մեկ ճանապարհ և մեկ երկյուղ՝ նրանց և նրանցից հետո եկող անթիվ սերունդների բարօրության համար:

ՄԵԿ ՍԻՐՏ

Այն բանից հետո, երբ Աստված ազդարարեց Իր համար ժողովուրդ ստեղծելու Իր անսասան հանձնառությունը, Նա հայտնեց այդ ժողովրդի առաջին հատկանիշը. նրանք մեկ սիրտ էին ունենալու: Իրենց սիրով նրանք միաբան էին լինելու Աստծո և միմյանց հանդեպ, ինչպես նաև՝ իրենց կյանքի նպատակով և վարքով: Այլ կերպ ասած՝ նրանք մեկ էին լինելու⁷:

Բազմաթիվ անկեղծ հավատացյալների համար այս խոստումը, թվում է, մեծ խնդիր է ներկայացնում: Հաշվի առնելով քրիստոնեության մեջ գտնվող գրեթե անթիվ հարանվանությունները և վարդապետական շեղումները՝ ինչպես մենք կարող ենք հաստատել, որ Նոր ուխտի միաբանության խոստումը կատարվել է եկեղեցում: Այս ակնհայտ խնդրի պատասխանը երկակի է: Առաջինը՝ մենք պետք է գիտակցենք, որ երբ Հոգով լցված ճշմարիտ քրիստոնյաները մեկ-

2. Երկրորդ Օրինաց 26.18

3. Առակաց 3.14,15

4. Սաղմոս 34.8

5. Սաղմոս 16.11

6. Սաղմոս 84.10

7. «Եվ ուրիշ ոչխարներ էլ ունեմ, որ այս գավթից չեն, և նրանց էլ պետք է բերեմ, և Իմ ձայնին կլսեն և մի հոտ և մի հովիվ կլինեն» (Հովհ. 10.16): «Եվ Ես այլևս աշխարհում չեմ, իսկ նրանք աշխարհում են, և Ես Քեզ մոտ եմ գալիս: Ով Սուրբ Հայր, պահիր նրանց Քո անունով, որոնց սովեցիր Ինձ, որ մեկ լինեն, ինչպես մենք» (Հովհ. 17.11): «Որ ամենքը մեկ լինեն, ինչպես Դու, Հայր, Ինձանում, և Ես՝ Քեզանում, որ նրանք էլ Մեզանում մեկ լինեն, որ աշխարհը հավատա, թե Դու ուղարկեցիր Ինձ» (Հովհ. 17.21):

տեղ են հավաքվում, նրանց միջև գոյություն ունի միաբանության և սիրո կապ, որը մեծապես գերակշռում է իրենց բոլոր երկրորդական վարդապետական տարբերությունները: Երկրորդը՝ մենք պետք է գիտակցենք, որ Քրիստոնեության մեջ, այսպես կոչված, բաժանությունների մեծ մասի պատճառը հաճախ մոռացված ճշմարտությունն է այն մասին, որ Քրիստոսին դավանող ամեն մեկը չէ, որ ճշմարտապես քրիստոնյա է, և իրեն եկեղեցի անվանող ամեն կրոնական կազմակերպություն չէ, որ իրապես եկեղեցի է:

ԻՐԱԿԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Որպես քրիստոնյաներ՝ մենք հասկանում ենք ճշմարտության կարևորությունը և դրանից շեղվելու վտանգները: Այս պատճառով, մենք ջերմեռանդորեն պահպանում ենք մեր հավատքը, շտապում ենք պաշտպանել այն և պատրաստակամորեն կիսվում ենք մարդկանց հետ մեր համոզմունքներով: Եթե ավելացնենք սրան այն իրական հավանականությունը, որ մենք կարող ենք մեղավոր լինել հպարտության, եսակենտրոնության, եսասիրության նաև մեր խոսքն ու գործն արդարացնելու ցանկության մեջ, կարելի է հեշտորեն տեսնել, որ Քրիստոսում մեր եղբայրների և քույրերի հետ հարաբերությունները կարող են բարդ լինել: Ըստ էության, դարձի գերբնական բնույթը միակ ճշմարտությունն է, որի շուրջ նման ջերմեռանդ անհատները կարող են լիարժեք կերպով համաձայնության գալ:

Նոր կտակարանը վկայում է, որ եկեղեցին պաշտպանված չէ պառակտումներից⁸: Նույնիսկ Պողոս առաքյալը և սիրելի Բառնաբասը որոշ ժամանակով բաժանվեցին⁹: Չսայած դրան, անժխտելի է, որ երբ Հոգով լցված ճշմարիտ քրիստոնյաները մեկտեղ են հավաքվում, նրանց միջև կա միաբանության և սիրո կապ, որը գերազանցում է ցանկացած բան, ինչին այս աշխարհը կարող է հրահրել նրանց: Նրանց սերն Աստծո և Նրա սիրելի Որդու հանդեպ, նրանց գոհությունը Գոդգոթայի համար, նրանց ըմբռնումը շնորհքի մասին և նրանցում բնակվող Հոգին կմիաբանեն նրանց: Դա կդրդի նրանց կրել միմյանց բեռը, ծառայել մեկը մյուսի կարիքներին և նույնիսկ զոհել իրենց կյանքը միմյանց համար, եթե անհրաժեշտ լինի: Սա դատարկ հռետորաբանություն չէ: Սա եղել է ճշմարիտ քրիստոնյաների վկայությունը ամենուրեք և եկեղեցու ամբողջ պատմության ընթացքում: Մերը եղբայրների հանդեպ մշտապես եղել է ճշմարիտ քրիստոնեության տարբերակիչ հատկանիշը¹⁰:

8. Ա Կորնթացիների 1.10-12, 11.18, Փիլիպեցիների 4.2

9. Գործք 15.37-40

10. Հովհաննես 13.35, Ա Հովհաննես 2.9-11, 4.7-12

Պատկերացրեք հետևյալը. մի երիտասարդ ամերիկացի միսիոներն այցելում է Հարավային Ամերիկայի բարձրադիր ջունգլիներում գտնվող եկեղեցիները: Նրա ճանապարհորդությունը վտանգավոր է, քանի որ ահաբեկիչները հսկում են ամբողջ այդ տարածքը: Մի գիշեր միսիոները մոլորվում է և հասնում մի գյուղակ: Նա գիտի, որ գիշերը ջունգլիներում մնալը խելամիտ չէ, սակայն վարանում է այդ գյուղ գնալ՝ վախենալով, որ գյուղացիները կարող են ահաբեկիչների համախոհները լինել: Ի վերջո, վախը տեղի է տալիս անհրաժեշտությանը, և նա թակում է բլրի լանջին կառուցած մի փոքրիկ կավաշեն հյուղակի դուռը: Մի քանի րոպե անց դուռը բացում է մի փոքրամարմին տարեց կին՝ լապտերը ձեռքին: Ակնհայտ է, որ նա վախեցած է. նա հարցնում է իր այցելուի անունը: Երբ նա պատասխանում է, որ քրիստոնյա միսիոներ է, այդ կինը բռնում է նրա վերարկուից և ներս է քաշում: Նա զգուշացնում է երիտասարդին, որ այդտեղ վտանգավոր է, և թաքցնում է նրան իր տան գետնափոր նկուղում: Մինչ միսիոները հանգստանում է եգիպտացորենի ցողունների վրա, այդ տարեց կինը պատվիրում է մի փոքրիկ տղայի հավաքել եկեղեցու եղբայրներին և ասել, որ կերակուր բերեն իրենց հետ: Մեկ ժամվա մեջ հավատացյալները գալիս են թարմ մորթած հավով և մի քանի կարտոֆիլներով, նրանք արագորեն եփում են և հյուրասիրում քաղցած միսիոներին: Ջրուցելով ճաշի ընթացքում՝ նրանք իմանում են, որ իրենց հյուրը Մկրտական է, իսկ նա իմանում է, որ նրանք Նագովրեցիներ են: Կան շատ հարցեր, որոնց վերաբերյալ նրանք տարբեր տեսակետներ ունեն, բայց այդ գիշեր այդ ամենն աննշան է թվում: Նրանք հավատացյալների փոքրիկ մարմին են, որոնք սիրում են իրար այնպես, ասես մեկ մարմին և արյուն լինեին, և հոգում են միմյանց կարիքներն այնպես, ասես դիմացինը Ինքը Քրիստոսը լիներ: Այդ միսիոները վտանգել էր կյանքը՝ նրանց Աստծո Խոսքը հասցնելու համար, և նրանք արել են նույնը՝ պատասպարելով նրան այդ գիշեր: Չնայած իրենց վարդապետական տարաձայնություններին, նրանք ցույց տվեցին, որ մեկ սիրտ ունեն, ինչպես որ Երեմիան մարգարեանում էր¹¹:

Իր խաչելությանը նախորդող գիշերը Տեր Հիսուս Քրիստոսն աղաչեց Հորը Իր քահանայական աղոթքի մեջ, որ Իր ժողովուրդը մեկ լինի¹²: Մենք չպետք է մտածենք, որ Հայրը չպատասխանեց այս աղոթքին, կամ որ այս նորկտակարանյան խոստման թեկուզ մեկ կետ կամ նշանագիր չի կատարվել: Երբ ճշմարիտ հավատացյալները հավաքվում են Քրիստոսի անունով, լինում են տարբերությ-

11. Երեմիա 32.38,39

12. Հովհաննես 17.11

յուններ, հակասություններ և նույնիսկ տարածայնություններ, բայց նրանց միջև մշտապես սեր է լինում: Եթե այն չկա, կարելի է նույնիսկ կասկածի ենթարկել նրանց հավատքի դավանանքը:

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲԱԺԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Բազմաթիվ անհատներ և շարժումներ Արևմտքի ավետարանական քրիստոնյաների մեջ նույնացնում են իրենց Քրիստոսի հետ, սակայն նրանք պատմական քրիստոնեության հոսանքից դուրս են գտնվում: Նրանց վարդապետությունները և սովորույթներն այնքան հակառակ են Աստվածաշնչի կանոններին, որ նրանք տրամաբանորեն չեն կարող նույնանալ քրիստոնեական հավատքի հետ: Կամ նրանք են ճիշտ, և ամբողջ պատմական քրիստոնեությունը սխալ է, կամ նրանք սուտ ուսուցիչներ և սուտ եղբայրներ են, որոնց մասին Քրիստոսը և առաքյալները զգուշացրին մեզ. «Եվ սուտ մարգարեներ էլ կային այն ժողովրդի մեջ, ինչպես ձեր մեջ էլ պիտի սուտ վարդապետներ լինեն, որ ներս կմտցնեն կորստական հերձվածություններ, և ուրանալով այն Տիրոջը, որ իրենց գնեց, իրենց վրա շուտահաս կորուստ կբերեն: Եվ շատ մարդիկ կհետևեն նրանց կորստյանը, որոնց պատճառով ճշմարտության ճանապարհը կհայհոյվի» (Բ Պետրոս 2.1,2):

Թեև անկեղծ քրիստոնյաների մեջ տեղի են ունենում բաժանություններ, կարևոր է հասկանալ, որ ենթադրյալ խոշոր և հաճախակի բաժանություններն ամբողջ քրիստոնեության մեջ տեղի են ունենում ոչ այդքան Քրիստոսի մարմնի անդամների միջև, այլ՝ հասկերի և որոմների, ոչխարների և այծերի, բարի հովիվների և գայլերի միջև¹³: Այս պատճառով Պողոս առաքյալը գրում է Կորնթոսի եկեղեցուն, որ պետք է լինեն որոշակի տարածայնություններ և բաժանություններ նրանց միջև, ովքեր նույնացնում են իրենց Քրիստոսի հետ, որպեսզի ակնհայտորեն երևան նրանք, ովքեր հաստատված են Աստծո կողմից¹⁴: Այլ կերպ ասած, Աստված ունի երկակի նպատակ բաժանության համար: Առաջինը՝ հայտնի դարձնել նրանց, ովքեր ճշմարիտ քրիստոնյաներ են, և բացահայտել նրանց, ովքեր այդպիսին չեն: Եվ երկրորդը՝ հեռացնել սուտ ուսուցիչներին և սուտ եղբայրներին Իր մարմնից, որպեսզի նրանք այլևս չպղծեն Իր ժողովրդին:

Ավետարանական շարժման մեջ կան շատ հայտնի ուսուցիչներ, որոնք բազմաթիվ հետևորդներ ունեն: Նրանց հավաքույթները մեծ մարգադաշտեր են լցնում, և նրանք հեռարձակում են իրենց ծառայությունները աշխարհով մեկ: Նրանց ուսուցումները հին հերձվա-

13. Մատթեոս 13.24-30, 36-43, 25.31-33, 7.15, Գործք 20.29, 30

14. Ա Կորնթացիներ 11.19

ծությունների, ժամանակակից հոգեբանության, հումանիզմի և ցանկասիրության խառնուրդ են: Նրանք խոսում են անձի կայացման, նյութական բարգավաճման, մարմնի առողջության և ժամանակավոր ուրախությունների մասին: Արդյունքում, շատերը հեռանում են պատմական քրիստոնեությունից և, նման Հիմենտսին և Աղեքսանդրոսին, նավակոծության են ենթարկում իրենց հավատքը¹⁵: Դա սրտաճմլիկ և անտանելի իրողություն է, սակայն մենք պետք է հասկանանք, որ Աստված օգտագործում է այն: Նա օգտագործում է այդ սուտ ուսուցիչներին, որպեսզի առանձնացնի այծերին ոչխարներից և պահի նրանց առանձին փարախում, որպեսզի պաշտպանի Իր հոտը նրանց վարդապետական և բարոյական սխալմունքներից: Ինչպես որ հին ժամանակներում ապրող բժիշկը կարող էր թրջոցալաթ պատրաստել՝ թույլը վերքից հանելու համար, Աստված օգտագործում է այս սուտ մարգարեներին՝ անհավատներին և չվերածնվածներին Իր ժողովրդի միջից հեռացնելու համար, որպեսզի նրանց թույնն ի հայտ չգա և չպղծի շատերին¹⁶:

Երբ եկեղեցին ընդհանուր առմամբ անտեսում է եկեղեցական կարգապահությանը հետևելու Քրիստոսի պատվիրանը, Նա Ինքն է զբաղվում այդ հարցով¹⁷: Բարի հովվի պես Նա այնպես է անում, որ ոչ մի անբարո կամ անաստված մարդ՝ Եսավի նման, երկար ժամանակ չմնա Իր ժողովրդի մեջ¹⁸: Եթե եկեղեցին իրականում եկեղեցի է, և Քրիստոսն իրականում գտնվում է նրանց միջև, Նա հալեցնողի կրակի և թափիչի օճառի պես է: Նա կնստի՝ իբրև արծաթ հալեցնող և մաքրող, և կզտի Իր ժողովրդին ոսկու պես¹⁹: Իսկ եթե անաստված մարդիկ մնում են որևէ եկեղեցում, և Քրիստոսը որևէ կերպով չի միջամտում դրան, դա վկայում է, որ այդ եկեղեցու ճրագակալը հեռացվել է, և այն այլևս եկեղեցի չէ: Նրա դոան վրա գրված է «Իքսբող», քանի որ Տիրոջ փառքը հեռացել է²⁰:

ՄԵԿ ՃԱՆԱԴԱՐՀ

Հին ուխտի ներքո Իսրայելի ժողովուրդն առանձնանում էր համառությամբ: Նրանք նման էին անմիտ ձիու կամ ջորիի, որի բերանը պետք է սանձել՝ նրան զսպելու համար²¹: Այս պատճառով Աստված հայտնեց Եսայի մարգարեի միջոցով. «Ես տարածեցի Իմ ձեռքերն

15. Ա Տիմոթեոս 1.19,20

16. Եբրայեցիների 12.15

17. Մատթեոս 18.15-18

18. Եբրայեցիների 12.15,16

19. Մադաթիա 3.2,3

20. Ա Թագավորաց 4.21

21. Սաղմոս 32.9

ամեն օր դեպի մի ապստամբ ժողովուրդ, որոնք գնում են մի այնպիսի ճանապարհով, որ լավ չէ, իրենց խորհուրդների ետևից» (65.2): Աստված շարունակաբար կոչ էր անում Իսրայելին.

«Այսպես է ասում Տերը. «Կանգնեք ճանապարհներին և տեսեք և հարցրեք վաղեմի ճանապարհներից, թե արդյոք ո՞րն է լավ ուղին, այն ժամանակ գնացեք նրանով, և դուք հանգստություն կգտնեք ձեր հոգիների համար»: Բայց նրանք ասում են. «Չենք գնում!»» (Երեմիա 6.16):

Նման մոլորված ոչխարների, նրանցից ամեն մեկը գնացել էր իր ճանապարհով²²:

Իսրայելի ապստամբության ընթացքում Աստված ուղարկեց Իր մարգարեներին՝ ոչ միայն ազգին հանդիմանելու և զգուշացնելու համար, այլև մարգարեանալու այն օրվա մասին, երբ Նա ստեղծելու էր նոր ժողովուրդ Իր համար, որոնք լսելու և հնազանդվելու էին: Նրանք չէին ունենալու սանձի, պախուրցի և սովորեցնողների կարիք, քանի որ Սուրբ Հոգին վերափոխելու էր նրանց, բնակվելու էր նրանցում և առաջնորդելու էր²³: Աստված տալու էր նրանց նոր սիրտ, որը քաղց ու ծարավ էր ունենալու արդարության հանդեպ, և Նրա նախախնամությունն առաջնորդելու էր նրանց արդարության ճանապարհներով՝ հանուն Իր անվան²⁴: Նրանք ունենալու էին ընդհանուր նպատակ և բարոյական արժեքներ: Նրանք գնալու էին այն ճանապարհով, որը Մեսիան նախորոշել էր նրանց համար՝ սրբության, արդարության և սիրո ճանապարհով: Եսայի մարգարեն գեղեցիկ և ազդեցիկ կերպով նկարագրում է այս ճշմարտությունը.

«Եվ այնտեղ պողոտա և ճանապարհ է լինելու,
Եվ նրան սուրբ ճանապարհ է ասվելու.
Նրա վրա պիտի չպիտի անցնի.
Նա նրանցն է:
Ճանապարհը գնացողը և տկարամիտներն էլ չեն մոլորվի:
Այնտեղ առյուծ չի լինի,
Եվ գիշատիչ գազան չի գա նրա վրա
Եվ այնտեղ չի գտնվի,
Եվ փրկվածները ման կգան» (35.8,9):

«Բայց քո ուսուցիչները այլևս ետ չեն քաշվելու,
Եվ քո աչքերը շարունակ տեսնելու են քո ուսուցիչներին:
Եվ քո ականջները լսելու են մի խոսք քո ետևից, որ ասելու է.

22. Եսայի 53.6

23. «Դեռ որ հավատքը չէր եկած, օրենքի ներքև փակված պահվում էինք այն հավատքի համար, որ պետք է հայտնվեր: Ուրեմն, օրենքը մեզ համար դաստիարակ եղավ դեպի Հիսուս Քրիստոսը, որ հավատքից արդարանանք: Բայց երբ որ հավատքը եկավ, այլևս դաստիարակի տակ չենք: Որովհետև ամենու Աստծո որդիներ եք Քրիստոս Հիսուսի հավատքով» (Գաղատ. 3.23-26):

24. Սաղմոս 23.3, Մատթեոս 5.6

«Մա՛ է ճանապարհը, սրանով գնացեք»:
Երբ որ աջ կողմը պետք է գնաք
Եվ երբ որ ձախ կողմը պետք է գնաք» (30.20,21):

«Եվ կոյրերին պիտի ման ածեն իրենց չգիտեցած ճանապարհով,
Նրանց չգիտեցած շավիղներով առաջնորդելու են նրանց:
Նրանց առջև խավարը լույսի են դարձնելու,
Դարուփոսերը՝ հավասարի:
Այս բաները պիտի անեն սրանց
Եվ նրանց պիտի չձգեն» (42.16):

Հին կտակարանի նորկտակարանյան խոստումներում Աստված ակնկալում էր այնպիսի ժամանակվա, երբ Նա ոչ միայն ստեղծելու էր նոր ժողովուրդ, այլև հաստատելու էր այդ ժողովրդին նոր ընթացքի մեջ և հետևելու էր, որ չհեռանային: Եզեկիելը մարգարեացավ, որ Աստված տալու էր Իր ժողովրդին նոր սիրտ, դնելու էր նրանցում Իր Հոգին և այնպես էր անելու, որ նրանք վարվեին Իր օրենքների մեջ²⁵: Երեմիան կանխասեսց այն օրվա մասին, երբ Աստված տալու էր Իր ժողովրդին մեկ ճանապարհ և սովորեցնելու էր նրանց քայլել դրանով²⁶: Եսային հայտարարեց, որ Աստված սրբության ճանապարհ էր պատրաստելու Իր ժողովրդի համար և պաշտպանելու էր նրանց ամեն վտանգից, որը փորձելու էր շեղել նրանց այդ ճանապարհից կամ խոչընդոտել նրանց առաջընթացը²⁷: Նա վարվելու էր նրանց հետ ուսուցչի պես՝ ցույց տալով ճանապարհը և վերադարձնելով նրանց, եթե շեղվեին դրանից²⁸: Նույնիսկ ամենից անհեռատես մարդիկ Իր ժողովրդից վախենալու պատճառ չէին ունենա, քանի որ Նա խավարը լույս կդարձներ նրանց առջև և կհավասարեցներ անհարթ տեղանքը²⁹: Նոր ուխտում վերջապես իրականություն կդառնային Առակաց գրքի հետևյալ խոսքերը.

«Բայց արդարների ճանապարհը ծագող լույսի պես է,
Որ գնալով լուսավորվում է, մինչև որ կատարյալ օր է դառնում:
Ամբարիշտների ճանապարհը խավարի նման է,
նրանք չգիտեն, թե ինչով են գայթակղում
(կամ՝ թե ինչի պատճառով են սայթաքում)» (4.18,19):

Հուրախություն քրիստոնյայի, բոլոր այս խոստումներն իրականացել են Քրիստոսում՝ Գողգոթայում Նրա քավչարար աշխատանքի և Սուրբ Հոգուն ուղարկելու միջոցով: Համաձայն Նոր կտակարանի, Աստված ոչ միայն նախասահմանեց մի ժողովուրդ, այլև նա-

25. Եզեկիել 36.26,27

26. Երեմիա 31.34, 32.39

27. Եսայի 35.8,9

28. Եսայի 30.20,21

29. Եսայի 42.16

խապատրաստեց այն բարի գործերը, որոնցում նրանք պետք է վարվեին³⁰: Երբ եկավ ժամանակը, Նա ուղարկեց Իր Որդուն՝ նրանց փրկելու համար, և Նա կանչում է նրանց Ավետարանը քարոզելու և Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով³¹: Ովքեր լսում և սովորում են Հորից, գալիս են Որդու մոտ և Աստծո զավակներ լինելու իրավունք են ստանում³²: Քանի որ նրանք որդիներ են, Աստված ուղարկում է նրանց սրտերի մեջ Իր Որդու Հոգին, որը կանչում է «Աբբա Հայր»³³: Նույն Հոգին նաև կնքում է նրանց, սրբացնում է նրանց, զորացնում է նրանց և առաջնորդում է Քրիստոսի կողմից պատրաստված նեղ ճանապարհով³⁴: Ի վերջո թեև նրանք պայքարում, տատանվում և երբեմն ճախողվում են, Աստծո նախախնամության աննահանջ ձեռքը պահում է նրանց մինչև վերջին օրը³⁵: Սրանում մենք տեսնում ենք ևս մեկ փրկության ոսկե շղթա՝ առանց կտրված օղակի: Նա, Ով բարի գործ է սկսել ամեն հավատացյալի կյանքում, ավարտին կհասցնի այն³⁶: «Ապա ի՞նչ ասենք այս բաների համար. եթե Աստված մեր կողմն է, ո՞վ է մեզ հակառակ» (Հռոմ. 8.31):

Զարմանալի չէ, որ առաջին դարի քրիստոնյաները և նրանց թշնամիները «Ճանապարհ» էին անվանում քրիստոնեությունը³⁷: Ուշագրավ է, որ Գործք առաքելոց գրքում Ղուկասն անվանում է այն Տիրոջ *ճանապարհը*, Աստծո *ճանապարհը*, ճշմարտության *ճանապարհը* և արդարության *ճանապարհը*³⁸: Սա լավ հիշեցում է մեզ այսօր, քանի որ մենք հակված ենք դիտարկել քրիստոնեությունը միայն որպես իրավաբանական դիրք Աստծո առջև՝ հիմնված հավատքի վրա: Հաճախ, ձգտելով պաշտպանել «սուրա ֆիդել» վարդապետությունը, մենք անտեսում ենք այն ճշմարտությունը, որ քրիստոնեությունը նաև կյանքի ճանապարհ է: Հիսուս Քրիստոսը ոչ միայն մեր Փրկիչն է, այլև՝ մեր օրինակը: Մենք պետք է ոչ միայն հավատանք Նրան, այլև հետևենք Նրան, նմանակենք Նրան և կերպարանվենք Նրա պատկերով՝ մտքով, խոսքով և գործով³⁹: Ահա թե ինչու է Հովհաննեսն առաքյալը գրում. «Ով որ ասում է, թե Նրանում

30. Հռոմեացիների 8.29,30, Եփեսացիների 1.4,5, 2.10

31. Եզեկիել 37.1-14, Հովհաննես 3.3-8, Հռոմեացիների 1.16, Գաղատացիների 4.4,5

32. Հովհաննես 1.12, 6.45

33. Գաղատացիների 4.6

34. Մատթեոս 7.13,14, Գործք 1.8, Հռոմեացիների 8.14, 15.13,16, Եփեսացիների 1.13,18,19, 3.16,20, 4.30, 6.10, Կորնթացիների 1.29, Ա Թեսաղոնիկեցիների 1.5, Բ Թեսաղոնիկեցիների 2.13, Ա Պետրոս 1.2

35. Եբրայեցիների 12.5-11

36. Փիլիպեցիների 1.6

37. Գործք 9.2, 19.9,23, 24.14,22

38. Գործք 18.25,26, Բ Պետրոս 2.2,21

39. Մատթեոս 16.24, Հովհաննես 10.27, Ա Կորնթացիների 11.1, Ա Թեսաղոնիկեցիների 1.6, Հռոմեացիների 8.29, Բ Կորնթացիների 10.5, Փիլիպեցիների 3.10

եմ բնակվում, պետք է, ինչպես որ Նա գնաց, ինքն էլ այնպես գնա» (Ա Հովհ. 2.6):

Մենք երբեք չպետք է մոռանանք, որ փրկությունը միայն շնորհքով է՝ միայն հավատքի միջոցով, և այն մեզնից չէ, այլ Աստծո պարզև է⁴⁰: Այնուամենայնիվ, մենք նույնպես պետք է հիշենք, որ շնորհքով և հավատքի միջոցով փրկված մարդիկ դարձել են Աստծո ձեռքի գործը՝ հաստատված Քրիստոս Հիսուսով բարի գործերի համար, որոնք Աստված նախապես պատրաստել է, որպեսզի իրենք վարվեն դրանցում⁴¹: Նրանք, ովքեր հավատացել են արդարացմանը, նույնպես վերածնվել են կամ հարություն են առել նորոգված կյանքի համար⁴²: Աստված դարձրել է նրանց նոր ստեղծվածներ՝ նոր զգացմունքներով: Նա որդեգրել է նրանց, ինչպես երեխաների՝ ընդունելով Իր խնամակալության և խրատի ներքո⁴³: Նա դարձրել է նրանց Իր ձեռքի գործը, և Նա, Ով սկսել է այս բարի գործը նրանցում, ավարտին կհասցնի այն⁴⁴: Այնպես որ, արդարության շավիղներով վարվելն ընդամենը այնպիսի բան չէ, ինչ քրիստոնյաները պարտավոր են անել, այլ այնպիսի բան, ինչ նրանք *անելու են*:

Դիտարկելով Հին կտակարանի մարգարեությունները և դրանց իրականացումը Նոր կտակարանում՝ մենք տեսնում ենք, որ բոլոր քրիստոնյաներն ունեն ընդհանուր նպատակ և բարոյական արժեքներ: Նրանք կքայլեն այն ճանապարհով, որը պատրաստված է իրենց համար Քրիստոսի օրինակով և ուսմունքներով: Թեև քրիստոնյաները կարող են տարբերվել մշակույթով, մտավոր զարգացմամբ, հասունությամբ և շատ այլ բաներով, նրանք ցնցող նմանություն կունենան դավանանքի և վարքի մեջ: Իրականում, նրանց նմանություններն այնքան ակնառու կլինեն, որ միայն Աստծո գերբնական աշխատանքը կարող է բացատրել դրանք:

- Բոլոր քրիստոնյաները հավատում են, որ Հիսուս Քրիստոսն Աստծո Որդին է, միակ քավչարար զոհը մարդկության մեղքերի համար և միակ անունը երկնքի տակ, որով մարդիկ կարող են փրկվել⁴⁵:
- Բոլոր քրիստոնյաները դավանում են իրենց բերանով Հիսուսին՝ որպես Տեր, և հավատում են իրենց սրտում, որ Աստված հարություն տվեց Նրան մեռելներից⁴⁶:

40. Եփեսացիների 2.8,9

41. Եփեսացիների 2.10

42. Հռոմեացիների 6.4

43. Եբրայեցիների 12.5-11

44. Փիլիպեցիների 1.6

45. Գործք 4.12

46. Հռոմեացիների 10.9

- Բոլոր քրիստոնյաներն ընդունում են Աստվածաշունչը՝ որպես անսխալական չափանիշ իրենց հավատքի և վարքի համար, և ձգտում են հնազանդեցնել իրենց կյանքը դրա ուսմունքներին⁴⁷:
- Բոլոր քրիստոնյաներն աշխատում են անարատ պահել իրենց այս աշխարհից և ձգտում են սրբության, առանց որի ոչ ոք չի տեսնի Տիրոջը⁴⁸:
- Բոլորը ջանք են գործադրում ունենալ Հոգու պտուղը և լինել Աստծուն նմանակողներ Քրիստոսում⁴⁹:
- Բոլորը ձգտում են սիրել իրենց Տեր Աստծուն ամբողջ սրտով, անձով, մտքով և գործությամբ, և սիրել իրենց ընկերոջն իրենց անձի պես⁵⁰:
- Բոլորը պայքարում են մեղքի դեմ, սգում են բարոյական ճախողումների պատճառով, խոստովանում են դրանք Աստծուն և վստահում են ներման մասին Նրա խոստումների⁵¹:
- Բոլորը սպասում են Քրիստոսի վերադարձին, քանի որ նրանք սպասում են հիմքով հաստատված մի քաղաքի, որի ճարտարապետը և կառուցողն Աստված է⁵²:

Այս ամփոփ ցուցակը ոչ մի դեպքում սպառիչ չէ, բայց այն բավական է՝ ցույց տալու համար, որ Աստված տվել է Իր ժողովրդին մեկ սիրտ և մեկ ճանապարհ: Թեև աշխարհով մեկ սփռված եկեղեցուց կան շատ տարբերություններ, ճշմարիտ քրիստոնյաներն այն աստիճան միաբան են իրենց հավատքի և վարքի հիմքերում, որ այդ տարբերություններն այնքան էլ էական չեն, որքան կարող են թվալ սկզբում:

Հայրը պատասխանել է միաբանության մասին Քրիստոսի աղոթքին, և Նոր ուխտի խոստումները մեկ սրտի և մեկ ճանապարհի մասին իրականություն են ճշմարիտ քրիստոնյաների կյանքում⁵³: Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է պատասխանել այն հարցին, թե արդյո՞ք մենք՝ որպես անհատներ, բաժնեկցում ենք այս միաբանությանը և քայլում ենք այս նեղ ճանապարհով: Եթե մարդու համոզմունքները և կենսաճանաչումն են այն բանին, ինչը ճշմարիտ է տարբեր սովորույթներ ունեցող բոլոր քրիստոնյաների համար, նա պետք է մտահոգվի և կասկածի ենթարկի այն փաստը, թե արդյո՞ք ինքը հավատքի մեջ է⁵⁴:

47. Հովհաննես 17.20, Բ Տիմոթեոս 3.15-17

48. Եբրայեցիների 12.14, Հակոբոս 1.27

49. Ա Կորնթացիների 11.1, Գաղատացիների 5.22,23, Եփեսացիների 5.1

50. Մատթեոս 22.37-40, Մարկոս 12.30, Դուկաս 10.27

51. Մատթեոս 5.4, Գաղատացիների 5.17, Ա Հովհաննես 1.8-10

52. Ա Թեսաղոնիկեցիների 1.9,10, Եբրայեցիների 11.10

53. Երեմիա 32.38,39

54. Բ Կորնթացիների 13.5

ՄԵԿ ԵՐԿՅՈՐԴ

Մենք դիտարկեցինք եկեղեցու միաբանությունը սիրո և վարքի մեջ: Այժմ կուղղենք մեր ուշադրությունը Աստծո Նոր ուխտի ժողովրդի երրորդ բնորոշ հատկանիշին՝ գերակշռող երկյուղին կամ երկյուղածությանը Աստծո հանդեպ, որի արդյունքն առողջությունը և օրհնությունն է: Երեմիայի միջոցով Աստված խոստանում է. «Եվ ես կտամ նրանց մեկ սիրտ և մեկ ճանապարհ, որ Ինձնից վախենան ամեն ժամանակ, որ լավ լինի իրենց համար և իրենցից հետո իրենց որդիների համար» (Երեմիա 32.39):

Մարդիկ հաճախ են զրպարտում և հազվադեպ են հասկանում Տիրոջ երկյուղը: Այնուամենայնիվ, Հին կտակարանի գրքերը համարում են այն ամեն առաքինության և իմաստության հիմքը⁵⁵: Այն սովորեցնում է Աստծո ժողովրդին ստել չարը և հեռանալ դրանից⁵⁶: Այն դրդում է նրանց սիրել, երկրպագել և ծառայել Տիրոջը լիակատար նվիրմամբ⁵⁷: Այն կառավարում է մարդկային հարաբերությունները և դրդում է Աստծո ժողովրդին մեծ զգուշավորությամբ վարվել մեկը մյուսի հետ, քանի որ գիտեն, որ Աստծո մոտ անիրավություն չկա⁵⁸: Այս և շատ այլ պատճառներով, Տիրոջ երկյուղը համարվում է կյանքի աղբյուրը և ճշմարիտ աստվածապաշտության էական կողմերից մեկը⁵⁹: Իրականում, Տիրոջ երկյուղն այնպիսի առանցքային դիրք է զբաղեցնում Հին կտակարանի աստվածապաշտության մեջ, որ Իսրայելի աստվածապաշտ մնացորդը հաճախ կոչվում էր «Տիրոջից վախեցողները» (Մաղաքիա 3.16): Նաև ուշագրավ է, որ համաձայն մարգարեների՝ եկող Մեսիայի ակնառու առանձնահատկություններից մեկը լինելու է Տիրոջ երկյուղը.

«Եվ Նրա վրա կհանգչի Տիրոջ Հոգին,
Իմաստության և հանճարի Հոգին,
Խորհրդի և զորության Հոգին,
Գիտության և Տիրոջ երկյուղի Հոգին:
Եվ Նրա ավտրժանքը Տիրոջ երկյուղն է» (Եսայի 11.2,3):

«Երկյուղ» բառը թարգմանված է մի երբայերեն բառից, որը նշանակում է վախ, սոսկում, սարսափ, հարգանք և երկյուղածություն⁶⁰: Նման շատ բառերի, հատկապես երբայերենում, այն բազմապիսի իմաստներ ունի՝ կախված համատեքստից: Աստծո թշնամիները վա-

55. Սաղմոս 111.10, Առակաց 1.7, 9.10, 15.33

56. Առակաց 3.7, 8.13, 16.6, 23.17

57. Երկրորդ Օրինաց 6.13, 10.12, Ա Թագավորաց 12.24, Բ Մնացորդաց 19.9

58. Ղևտացիների 25.17, Բ Մնացորդաց 19.7

59. Առակաց 14.27

60. Երբայերեն «*իրահ*»

խենում են Աստծու՝ Իր արդարության և դատաստանների պատճառով: Նրանք ճանաչում են Նրան որպես մաշող կրակ⁶¹, և որ «Սարսափելի բան է կենդանի Աստծո ձեռքն ընկնելը» (Եբր. 10.31): Նրա ներկայությունից սարերը մոմի պես հալվում են, և Նա չորացնում է ծովն Իր սաստելով⁶²: Ոչ ոք չի կարող կանգնել Նրա ներկայության մեջ, երբ Նա բարկացած է, և ոչ ոք չի կարող դիմանալ Նրա բորբոքված զայրույթին⁶³: Այս պատճառով, մեղավորները վախենում են, և կեղծավորներին դող է բռնել⁶⁴: Նրանք աղաչում են սարերին և բլուրներին, որ ընկնեն իրենց վրա և ծածկեն իրենց Աստծո երեսից⁶⁵:

Ի հակադրություն մեղավորների, Աստծո ժողովուրդը չի սարսափում Նրանից, այլ ունի խորը և մնայուն երկյուղածություն, որը ծնվում է Նրա Անձի գերազանցությունը, Նրա հատկանիշների մեծությունը և Նրա բոլոր գործերի կատարելությունը հասկանալուց: Փառավորված սուրբերը Երկնքում պարզորեն հայտնում են այս ճշմարտությունը Գառան Երգում.

«Մեծ և զարմանալի են Քո գործերը,
 Տեր Աստված, Ամենակալ:
 Արդար և ճշմարիտ են Քո ճանապարհները,
 Ո՛վ սուրբերի Թագավոր:
 Ո՛վ է, որ Քեզից չի վախենա, ո՛վ Տեր, և Քո անունը չի փառավորի,
 Որ միայն Դու ես սուրբ:
 Որովհետև բոլոր ազգերը կզան և Քո առջև երկրպագություն կանեն,
 Որովհետև Քո իրավունքները հայտնվեցին» (Հայտն. 15.3,4):

Սուրբ Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով քրիստոնյան պատկերացում է կազմում Աստծո անսահման արժեքի, կատարյալ արդարության, անսկարագրելի գեղեցկության, անզուգական զորության և անըմբռնելի սիրո մասին: Թեև այս տեսիլքն աղոտ է այս երկրի վրա, այն դրդում է վերածնված սրտին երկյուղ տածել Աստծո հանդեպ և փառավորել Նրա անունը: Որքան ավելանում է այդ տեսիլքը, այնքան ավելանում է հավատացյալի երկյուղածությունը: Նա սկսում է ահով ու դողով գործել իր փրկությունը, քանի որ հասկանում է, որ Աստված ներգործում է իրենում՝ թե՛ կամենալը, թե՛ անելը՝ ըստ Իր բարեհաճության⁶⁶: Նա սովորում է մերժել իրեն շրջապատող անբարոյությունը և պղծությունը՝ հասկանալով, որ այս պատճառով Աստ-

61. Ելից 24.17, Երկրորդ Օրինաց 4.24, 9.3, Եսայի 29.6, 30.27,30, 33.14, Եբրայեցիների 12.29

62. Սաղմոս 97.5, Եսայի 50.2, Միքիա 1.4, Նաում 1.4

63. Սաղմոս 76.7

64. Եսայի 33.14

65. Ովսե 10.8, Հայտնություն 6.16

66. Փիլիպեցիների 2.12,13

ծո բարկությունը գալիս է այս աշխարհի վրա⁶⁷: Նրանում ավելանում է Տիրոջն իր բոլոր գործերում հաճեցնելու ձգտումը, քանի որ նա գիտի, որ պետք է կանգնի Քրիստոսի աստանի առջև և հատուցում ստանա իր գործերի համար՝ թե՛ բարի, թե՛ չար⁶⁸: Ավելին՝ Տիրոջ ահավորությունը իմանալով, նա ոչ միայն հնազանդեցնում է իր կյանքն Աստծուն, այլև ձգտում է համոզել այլ մարդկանց անել նույնը⁶⁹:

Նույնպես կարևոր է նշել, որ Տիրոջ երկյուղը ոչ միայն ղեկավարում է քրիստոնյայի գործերը, այլև խորը ազդեցություն է թողնում Աստծո հետ նրա հարաբերությունների վրա: Այն խոնարհություն է հագցնում նրան: Թեև քրիստոնյան արտոնություն է ստացել Աստծուն անվանելու որպես Հայր, նա քաջատեղյակ է, որ իր Հայրը Երկնքում է և բնակվում է անմատույց լույսի մեջ, և որ Նա թագավորների Թագավորը և տերերի Տերն է⁷⁰: Թեև քրիստոնյան մուտք ունի իր Հոր ներկայության մեջ և խրախուսվում է գալ Նրա առջև մեծ համարձակությամբ, նա գիտակցում է, որ այդ մուտքը Քրիստոսի շնորհիվ է, և նա թույլ չի տալիս իրեն օգտվել որևէ ազատությունից, որը հստակորեն շնորհված չէ իրեն⁷¹: Ի վերջո, թեև քրիստոնյան մեծ սպիտակաթիվ է զգում այն ճշմարտության պատճառով, որ Քրիստոսը չի ամաչում իրեն եղբայր անվանել, նա ոչ մի դեպքում չի հավանում Քրիստոսի հետ հավասարության և խոսում է Նրա մասին միայն մեծագույն հիացմունքով ու հարգանքով⁷²: Եթե նա հասկանում է, որ ինչ-որ կերպով սովորականի պես է վերաբերվել Քրիստոսին կամ աներկյուղ ձևով է խոսել Նրա մասին, նա ի սրտե տրտմում է և ամաչում:

Որքան ավելի քրիստոնյան իմանա Աստծո գերազանցության և մեծության մասին, այնքան կավելանա նրա երկյուղածությունը: Կգա ժամանակ, երբ այն կվերահսկի իր կյանքի ամեն բնագավառը: Նույնիսկ բարոյական ճախողման դեպքում քրիստոնյան կբացահայտի, որ ունի խորը և մնայուն երկյուղածություն Աստծո հանդեպ, որից նա չի կարող փախչել: Աստծուց դրված այս երկյուղածությունը կառաջնորդի նրան ապաշխարության և խոստովանության⁷³:

67. Եփեսացիների 5.3-7

68. Բ Կորնթացիների 5.9,10

69. Բ Կորնթացիների 5.11

70. Մատթեոս 6.9, Ա Տիմոթեոս 6.15,16

71. Եփեսացիների 2.18, 3.12, Եբրայեցիների 4.16: «Սակայն Տերն Իր սուրբ տաճարում է, լուրի Նրա առջև, ով ամբողջ երկիր» (Ամբակում 2.20): «Մի շտապիր լեզվովդ, և սիրտդ շուտով բան չարտասանի Աստծո առջև, որովհետև Աստված Երկնքում է, և դու՛ երկրի վրա: Սրա համար թող խոսքերդ քիչ լինեն» (Ժողով. 5.2):

72. Եբրայեցիների 2.11

73. Երեմիա 32.40-ում Աստված հայտնում է. «Եվ ես հավիտենական ուխտ եմ դնում նրանց հետ, որ ետ չդառնամ նրանցից՝ նրանց բարություն անելուց, և Իմ երկյուղը կդնեմ նրանց սրտերում, որ Ինձնից չհեռանան»: Թեև հավատացյալը կարող է և պետք է զարգացնի Տիրոջ երկյուղը, այն պարզ է Աստծուց, որը դրվել է նրա սրտում վերածնանն պահից:

Ակնհայտ է, որ Տիրոջ երկյուղը հաճախ հանդիպող առաքինություն չէ բազմաթիվ դավանող ավետարանական քրիստոնյաների կյանքում և ավետարանական եկեղեցիներում: Դրա սակավությունը զգուշացնող նշան է այն մասին, որ ամեն ինչ չէ, որ լավ է: Քանի որ Տիրոջ երկյուղը և ճշմարիտ աստվածապաշտությունն անմիջական կապ ունեն, այս երկուսից մեկի պակասությունը խոսում է մյուսի նվազման մասին: Ինչպես արդեն նշեցինք, Տիրոջ երկյուղն այնպիսի առանցքային դիրք ունի սուրբգրային աստվածապաշտության մեջ, որ Աստծո ճշմարիտ ժողովրդին հաճախ կոչում էին «Տիրոջից վախեցողները»⁷⁴: Լավ կլինի, եթե մեզ հարցնենք, թե արդյո՞ք մեզ լավագույնս ճանաչող մարդիկ կարող են այսպես նկարագրել մեզ: Տիրոջ երկյուղի պակասությունն Աստծո ժողովրդի մոտ հաճախ տեղի է ունենում այն պատճառով, որ նրանք անտեղյակ են Աստծո հատկանիշներին և գործերին: Տիրոջ երկյուղի բացակայությունը հաճախ նշան է, որ մարդիկ դեռևս վերածնված և դարձի եկած չեն:

ԲԱԶՄԱԴԱՏԻԿ ՕՐՀՆՈՒԹՅՈՒՆ

Երեմիա 32.38,39-ն ավարտվում է Նոր ուխտի ժողովրդին տրվող ևս մեկ խոստումով. բացի այն, որ նրանք կունենան Տիրոջ երկյուղը, և դրա օրհնությունը կլինի թե՛ առանձին քրիստոնյայի կյանքում, թե՛ եկեղեցում՝ ընդհանուր առմամբ, այս առավելությունները կհասնեն նաև նրանց զավակներին և զավակների զավակներին: Ինչպես որ Երեմիան ազդարարում է 39-րդ խոսքում՝ մարդիկ, որոնք վախենում են Տիրոջից, անում են դա, «որ լավ լինի իրենց համար և իրենցից հետո՝ իրենց որդիների համար»:

Տիրոջից երկյուղ ունեցող մարդու ժառանգների օրհնությունը սովորական երևույթ է Հին ուխտում: Ըստ Առակաց գրքի, Տիրոջ երկյուղը ոչ միայն մեծ վստահություն է հաղորդում այն ունեցողին, այլև ապաստան է նրա զավակների համար⁷⁵: Ծննդոց 18.19-ը, որում Աստված հայտնում է Իր ծրագիրն Աբրահամի համար, ազդեցիկ կերպով պատկերում է կապն աստվածապաշտ մարդու և նրա ժառանգների միջև. «Որովհետև Ես ճանաչեցի նրան, որ իր որդիներին և իրենից հետո իր տանը կպատվիրի, և նրանք Եհովայի ճանապարհը կպահեն՝ արդարություն և իրավունք անելու համար, որպեսզի Եհովան Աբրահամի վրա բերի՝ ինչ որ ասել է նրան»:

Քանի որ այս նահապետը ճշմարտության լավ տնտես էր, Աբրահամի Աստված դառնալու էր նաև Իսահակի, Հակոբի և նրանց

74. Մաղաքիա 3.16

75. Առակաց 14.26

ժառանգների Աստվածը: Նույն կերպով, ամեն սերունդ Իսրայելում պարտավոր էր խրատել հաջորդ սերնդին՝ պատմելով Աստծո մեծ փրկարար գործերը, սովորեցնելով Նրա պատվիրանները և լինելով ճշմարիտ աստվածապաշտության օրինակ՝ իրենց երկյուղածությամբ և հնազանդությամբ: Նպատակն այն էր, որ ամեն սերունդ ապրեր որպես լույս իր ժառանգների և իրեն շրջապատող հեթանոս ազգերի համար, որպեսզի բոլորը համոզվեին միակ ճշմարիտ Աստծուն հավատարիմ և հնազանդ լինելու առավելությունների մեջ: Ահա թե ինչու Մովսեսը հորդորեց Իսրայելի ժողովրդին.

«Լսիր, ո՛վ Իսրայել, մեր Եհովա Աստված՝ Եհովան մեկ է: Եվ սիրիր քո Եհովա Աստծուն ամբողջ սրտովդ, ամբողջ հոգովդ և ամբողջ գործությունովդ: Եվ այս խոսքերը, որ Ես այսօր քեզ պատվիրեցի, քո սրտի մեջ լինեն: Եվ կրկնիր դրանք քո որդիներին, խոսիր դրանց վրա քո տան մեջ նստած ժամանակդ և ճանապարհ գնացած ժամանակդ, և՛ պառկելիս, և՛ վեր կենալիս: Եվ դրանք կապիր նշանի համար ձեռքիդ վրա, դրանք ճակատանոց լինեն աչքերիդ մեջտեղում: Նաև քո տան դրանդիքի վրա և դռներիդ վրա գրիր դրանք» (Երկրորդ Օրինաց 6.4-9):

«Հիմա (Աստծո պատվիրանները) պահե՛ք և արե՛ք, որովհետև Նա է ձեր իմաստությունը և հանճարը ազգերի առջև, որոնք, այս բոլոր կանոնները լսելով, պիտի ասեն. «Իրավ այս մեծ ազգը մի իմաստուն և հանճարեղ ժողովուրդ է» (Երկրորդ Օրինաց 4.6):

Յուրաքանչյուր սերնդի հայրեր պետք է լիովին տրվեին հաջորդ սերնդին ուսուցանելու առաջադրանքին: Աստծո պատվիրանները պետք է լինեին նրանց սրտերում, և նրանք պետք է ջանասիրաբար սովորեցնեին դրանք իրենց որդիներին և դուստրերին: Աստված և Նրա Խոսքը պետք է լինեին նրանց կյանքի կարևորագույն մասը՝ թե՛ տանը, թե՛ դրսում⁷⁶: Այնուամենայնիվ, թեև Օրենքը և Մարգարենները մշտապես հիշեցնում էին Իսրայելին, թե որքան կարևոր էր դա, մարդիկ հազվադեպ էին հնազանդվում: Իրականում, Դատավորաց գրքի հեղինակը հայտնում է, որ նույնիսկ առաջին սերունդը, որը մուտք գործեց Խոստման երկիր, կոպտորեն անտեսեց այս տնտեսությունը. «Եվ այն (Հեսուի) դարի բոլոր մարդիկ իրենց հայրերի մոտ ժողովեցին, և նրանցից հետո մեկ ուրիշ ազգ վեր կացավ, որ չէր ճանաչում ո՛չ Տիրոջը, և ո՛չ այն գործերը, որ Նա արել էր Իսրայելի համար» (2.10):

Թեև Իսրայելի պատմության մեջ կային արթնության կարճ ժամանակահատվածներ, դրանք շարունակական չէին: Հազվադեպ է եղել, որ ինչ-որ սերունդ կատարեր իր երեխաներին սովորեցնելու իր վեհ կոչումը: Հազվադեպ է եղել, որ հաջորդ սերունդն օգուտ քաղեր

76. Երկրորդ Օրինաց 6.6-9

նախորդի աստվածապաշտությունից և խրատներից: Այնուամենայնիվ, այս համատեքստում Երեմիան մարգարեացավ ապագա ժամանակաշրջանի և ուխտի մասին, որում Աստծո ժողովրդի ամեն անդամ Տիրոջից վախենալու սիրտ կատանա ոչ միայն իր օգտի համար, այլև իրենից հետո իր զավակների օգտի համար⁷⁷:

Մենք պետք է հասկանանք, որ այս խոսքերում Աստված չի երաշխավորում քրիստոնեական ընտանիքներում ծնված յուրաքանչյուր երեխայի փրկությունը, բայց Նա խոստանում է, որ յուրաքանչյուր ճշմարիտ քրիստոնյա, եկեղեցու յուրաքանչյուր ճշմարիտ անդամ համակված կլինի Տիրոջ խորը և մնայուն երկյուղով, որը մեծ հոգևոր օգուտ կրերի իր զավակներին, և նրանց, որոնց հետ նա կհաղորդակցվի: Իրականում, ճշմարիտ քրիստոնյա լինելու մեծագույն ապացույցներից մեկն այն հոգևոր բարիքն է, որը հոսում է նրանից և հավում է իր շուրջը գտնվող մարդկանց, հատկապես՝ իր ամենամոտ մարդկանց՝ իր կնոջը և երեխաներին: Նույնը կարելի է ասել եկեղեցու մասին՝ ընդհանուր առմամբ: Մենք կարող ենք համարել, որ որևէ տեղեկան եկեղեցի ճշմարիտ եկեղեցի է՝ տեսնելով, որ մարդիկ հոգևոր բարիք կամ օգուտ են ստանում այդ եկեղեցու ուսմունքների և աստվածապաշտության շնորհիվ:

Որպես ամփոփում, այն մարդիկ, որոնք պնդում են, թե քրիստոնյա են, պետք է պատասխանեն մի քանի կարևոր հարցերի: Արդյո՞ք Տիրոջ երկյուղն ուշագրավ հատկանիշ է մեր կյանքում: Արդյո՞ք այն նկատելի է մեր կրոնական համայնքներում կամ եկեղեցիներում: Արդյո՞ք մեր երկյուղածությունը Տիրոջից դրական հոգևոր ազդեցություն է թողնում մեզ շրջապատող մարդկանց վրա, հատկապես՝ ամենամոտերի մարդկանց: Արդյո՞ք մենք հավատարիմ ենք մեզ հանձնված տնտեսության մեջ, որն Աստծո ճշմարտությունը մեր հաջորդ սերունդներին փոխանցելն է: Արդյո՞ք մենք կատարում ենք մեր երեխաներին սովորեցնելու վեհ կոչումը, և արդյո՞ք նրանք օգուտ են քաղում մեր օրինակից: Մենք պետք է մեծապես մտահոգվենք, եթե այս բաները օտար են մեզ համար կամ հազվադեպ են դրսևորվում մեր միջև: Մյուսնք ոչ թե քրիստոնեական կյանքի թույլատրելի տարբերակներ են, այլ՝ դրա ապացույցը:

ԵՇՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մենք իմացանք Աստծո ուխտի ժողովրդի երեք էապես կարևոր հատկանիշ: Առաջինը՝ ճշմարիտ քրիստոնյաներն ունեն մեկ սիրտ և միաբան են Աստծո և միմյանց հանդեպ ունեցած զգացմունքներով:

77. Երեմիա 32.38,39

Երկրորդը՝ նրանք ունեն մեկ ճանապարհ կամ միևնույն նպատակը և վարքը. նրանք Հիսուս Քրիստոսի հետևորդներն են: Երրորդը՝ նրանց կյանքում կա իրական երկյուղ Տիրոջ հանդեպ, որի արդյունքում օրինվում են թե՛ իրենք, թե՛ իրենց ժառանգները:

Դարձի արմատական բնույթն անկարելի է չափազանցնել: Այնուամենայնիվ, քրիստոնյան կատարյալ չի դառնում իր դարձի օրը: Բոլորս էլ դեռ սպասում ենք մեր վերջնական փրկությանը և փառավորմանը⁷⁸: Չնայած բոլոր այն փոփոխություններին, որոնք Սուրբ Հոգին կատարել է մեզանում, մեր անկում ապրած բնությունը դեռևս մեր մասն է: Այն հակառակվում է մեր նոր բնությանը և պայքարում է Քրիստոսին կերպարանվելու և ճշմարիտ աստվածապաշտությամբ ձգտելու յուրաքանչյուր փորձի հետ: Պողոս առաքյալն անվանում է այս թշնամուն մարմին կամ մարմնական բնություն և նկարագրում է այն պատերազմը, որը վարում է մեր դեմ. «Որովհետև մարմինը ցանկանում է հոգուն հակառակ, և հոգին՝ մարմնին հակառակ: Եվ սրանք իրար հակառակ են, որ միգուցե այն, որ դուք կամենում եք, այն անեք (կամ՝ որպեսզի դուք չանեք այն բաները, որոնք կամենում եք)» (Գաղատ. 5.17): Քրիստոնեական կյանքը նոր մարդու տիտանական պայքարն է մարմնական բնության, այս աշխարհի և սատանայի դեմ, սակայն մեր պայքարը մեղքի դեմ, մեր կոտրվածությունը ձախողումների ժամանակ և մեր առաջընթացը (չնայած երբեմն ճանապարհից շեղվելուն) ապացուցում են, որ Աստված գործում է մեզանում:

Այնուամենայնիվ, գոյություն ունի մեծ անհամապատասխանություն այն ամենի միջև, ինչ Աստվածաշունչը սովորեցնում է մեզ Աստծո Նոր ուխտի ժողովրդի մասին, և այն իրավիճակի, որում գտնվում է Արևմուտքի Ավետարանական շարժման մեծ մասը: Շատ դեպքերում հումանիզմը և նյութապաշտությունն ավելի առաջնահերթ են, քան Աստծուն ուղղված զգացմունքները և անձնագոհ սերը եղբայրների հանդեպ: Այն առանցքային վարդապետությունները, որոնք մեկընդմիջտ հանձնվեցին սուրբերին, վերախմաստավորվել են անձնական նախապատվության, արևմտյան մշակույթի հարմարավետության և հոգեբանության միջոցով՝ առանց նույնիսկ մի փոքր ուշադրություն դարձնելու քերականությանը, համատեքստին և ավելի ազնվագույն ժամանակաշրջանների հավատքի հանգանակներին ու դավանանքներին: Միակ նպատակը՝ քրիստոսանմանությունը, փոխարինվել է այս ժամանակավոր կյանքում սեփական անձը կա-

78. Հռոմեացիների 8.30, Ա Կորնթացիների 15.51,52, Եփեսացիների 1.14, 4.30, Փիլիպեցիների 3.19,20

յացնելով⁷⁹: Տիրոջ երկյուղը ներկայացվել է շատ ավելի մեղմ կամ լիովին արգելվել է՝ բոլոր այն աստվածաշնչյան վարդապետությունների հետ, որոնք չափազանց խիստ են համարվում ժամանակակից թուլական մարդու համար:

Հաշվի առնելով այս շեղումները Սուրբ գրքից և պատմական քրիստոնեության ամենից ընդունված դավանանքներից՝ զարմանալի չէ, որ ավետարանական շարժումը, թվում է, հեղեղված է մարմնավորությամբ և մեղքով: Այնուամենայնիվ, ամենասարսափելի փաստն իրենց Ավետարանական շարժման հետ նույնացնող բազմաթիվ անհատների և եկեղեցիների մասին այն չէ, որ նրանք պայքարում են մեղքի դեմ, այլ՝ որ նրանք բոլորովին չեն պայքարում: Մեծագույն վտանգն Արևմուտքի Ավետարանական շարժման մեջ այն չէ, որ այս շարժումը որոշ չափով արատավորված է աշխարհիկությամբ, անտարբերությամբ և եսասիրությամբ, այլ՝ որ այդ արատը չի անհանգստացնում այդ մարդկանց: Իրականում, մեծամասնությունը, թվում է, նույնիսկ չի նկատում այն: Կուրությունը նման սարսափելի և ակնհայտ խնդրի հանդեպ կարող է ունենալ միայն երկու հնարավոր պատճառ:

Առաջին հնարավոր պատճառն այն է, որ բազմաթիվ ծառայողներ և եկեղեցիների անդամներ Ավետարանական շարժման մեջ դարձի չեկած և մարմնավոր են: Այս իրողությունը գոյություն ուներ նույնիսկ Ամերիկայի Մեծ արթնության օրերին: Մեծ ավետարանիչ Ջորջ Ուայթֆիլդը (1714–1770թթ.) գրում է.

«Քանի որ ես լրջորեն համոզված եմ, որ քարոզիչների մեծ մասը խոտում է մի Քրիստոսի մասին, որին նրանք չեն ճանաչել և չեն վերապրել, և եկեղեցիների անդամները մահացած են, քանի որ նրանք թույլ են տվել, որ մահացածները քարոզեն իրենց: Երանի Տերն արթնացներ և հարություն տար նրանց՝ հանուն Իր անվան: Որովհետև ինչպես կարող է մահացած մարդը կենդանի զավակներ ծնել: Իհարկե, ճշմարիտ է, որ Աստված կարող է օգտագործել նաև սատանային՝ մարդուն դարձի բերելու համար, եթե Նա կամենա, և կարող է օգտագործել նաև դարձի չեկած ծառայողների, սակայն ես համոզված եմ, որ Նա հազվադեպ է օգտագործում այդ երկուսին էլ այս նպատակով: Ո՛չ, Տերն ընտրելու է օրհնյալ Հոգով պատրաստված անոթներ՝ Իր գործածության համար»⁸⁰:

Այն մարդիկ, որոնք ակնարկում են, որ Ավետարանական շարժումը հեղեղված է դարձի չեկած մարդկանցով, մեղադրվում են սի-

79. Կարևոր է նշել, որ չափից մեծ մտահոգությունը սեփական անձի կայացմամբ պահանջում է, որ Աստված հեռանա ամեն ինչի կենտրոնից և դառնա ծառաստոված, որի գոյության նպատակը մարդու առաջխաղացումն է:

80. Ջորջ Ուայթֆիլդ. «Ջորջ Ուայթֆիլդի օրագրերը» (Լոնդոն, «Banner of Truth», 1960թ.), էջ 470:

րո բացակայության, ինքնաարդարացի լինելու և անհանդուրժողականության մեջ: Այնուամենայնիվ, մենք պետք է ասենք դա: Նույնիսկ հավատքի ամենափայլուն դավանանքը չի ապացուցում մարդու դարձը: Հիտուսը զգուշացրեց, որ ոչ ամեն մեկը, ով «Տեր, Տեր» է անվանում Իրեն, կմտնի Երկնքի թագավորություն: Կմտնի նա, ով կատարում է Հոր կամքը⁸¹: Քրիստոսյան հայտնի է իր պտղով⁸²: Այդ իսկ պատճառով, մենք սեր չենք ցուցաբերում բազմաթիվ դավանող, բայց անպտուղ ավետարանականների հանդեպ, եթե թույլ ենք տալիս նրանց քնել Սիոնում, մինչ նրանց կործանումը մոտենում է: Աստված ասաց Եզեկիել մարգարեին. «Եվ դու պետք է Իմ բերանից խոսք լսես և զգուշացնես նրանց Իմ կողմից: Երբ որ Ես ամբարշտին ասեմ. «Անպատճառ պետք է մեռնես», և դու նրան չզգուշացնես և չխոսես, որ զգուշացնես ամբարշտին իր չար ճանապարհից, որ ապրի, այն ամբարիշտն իր անօրինությամբ կմեռնի, բայց նրա արյունը քո ձեռքից կպահանջեմ» (Եզեկ. 3.17,18, կարդացե՛ք նաև 33.7-9):

Երկրորդ հնարավոր պատճառն այն է, որ բազմաթիվ ճշմարտապես դարձի եկած մարդիկ տկարացած են գիտելիք չունենալու պատճառով, ինչն ամբիոնի ետևում կանգնողներից շատերի մեղավորությունն է: Նրանք հազվադեպ են սովորեցնում Աստծո հատկանիշների մասին: Նրանք կան մերժում են, կան անտեսում են մարդու ծայրաստիճան արատավորությունը: Նրանք ներկայացնում են խաչը որպես սիրո նահատակություն, ոչ թե քավություն՝ աստվածային արդարադատությունը բավարարելու և սուրբ Աստծո բարկությունը խաղաղեցնելու համար: Նրանք կրճատել են Ավետարանը՝ հասցնելով Քրիստոսի մասին մի քանի պնդումների, որոնք այնքան աղքատիկ են իրենց վարդապետական բովանդակությամբ, որ չեն կարող նույնիսկ հավատքի հանգանակ համարվել: Նրանք փոխարինել են ապաշխարության և հավատքի կանչն Աստծո և մարդկանց միջև արվող սնտոխապաշտ փոխանակմամբ: Ծառայողները փրկության հավաստիացում են տալիս այն մարդկանց, որոնք խոնարհեցնում են իրենց գլուխը, բարձրացնում են իրենց ձեռքը և ապաշխարության աղոթք են կրկնում: Քրիստոսի հանդեպ իրենց հավատքը դավանող մարդկանց հազվադեպ են կոչ անում քննել իրենց՝ տեսնելու համար, թե արդյո՞ք իրենք հավատքի մեջ են, և արդյո՞ք իրենք հաստատ են անում իրենց կոչումը և ընտրությունը⁸³: Շատ քչերն են լսել, որ առանց սրբության կամ սրբացման՝ ոչ ոք չի տեսնի Տիրոջը⁸⁴: Վերջապես, գործնական սկզբունքները, որոնց նպատակն է թույլ տալ

81. Մատթեոս 7.21

82. Մատթեոս 7.16,20

83. Բ Կորնթացիների 13.5, Բ Պետրոս 1.10

84. Երբայեցիների 12.14

մարդկանց վարել հնարավորինս լավագույն կյանքն այս աշխարհում, փոխարինել են այն վարդապետությունները, որոնք խրատում են մարդուն աստվածապաշտության մեջ և պատրաստում են նրան հավիտենության համար: Այնուամենայնիվ, չնայած մեր ամբողջ գործունեությանը, մենք չենք պակասեցրել Աստծո Խոսքի սուվը մեր երկրում⁸⁵:

Այդ դեպքում, ինչ պետք է անենք բժշկության համար: Առաջինը՝ մենք պետք է հասկանանք, որ անկարող ենք ինքներս բժշկել այս իրավիճակը, և պետք է աղաղակենք Աստծուն՝ խնդրելով Նրա ողորմությունն այն խառնաշփոթի համար, որը ստեղծել ենք: Եզեկիելի օրերում Աստված փնտրում էր այնպիսի մարդու, ով կկանգներ Իր առջև՝ խրամատում, որպեսզի ժողովուրդը չկործանվեր, սակայն չգտավ ոչ ոքի⁸⁶: Աստծո շնորհքով, թող Նա տեսնի, որ մենք օր ու գիշեր լուռ չենք մնում և հանգիստ չենք տալիս Նրան, մինչև որ Նա դարձնի Իր եկեղեցին օրհնություն աշխարհով մեկ⁸⁷:

Երկրորդը՝ մենք պետք է ամաչենք բոլոր մարմնավոր միջոցներից, որոնք օգտագործել ենք՝ եկեղեցու թիվն «ավելացնելու» համար, և պետք է մեծ խորշանքով դեն նետենք դրանք: Մենք պետք է հեռացնենք մեզնից Սավուղի սպառազինությունը և ընտրենք միայն լավագույն քարերը մեր պարսատիկի համար՝ Աստծո Խոսքը, բարեխոսական աղոթքը և անձնագոհ սերը: Մենք երբեք չպետք է մոռանանք, որ թեև մարմնի մեջ ենք, մենք մարմնով չենք պատերազմում: Մեր պատերազմի զենքերը մարմնավոր չեն. դրանք աստվածային և զորավոր միջոցներ են՝ կործանելու համար ամեն ամբողջություն և խոչընդոտ, որ բարձրանում է Ավետարանի և Քրիստոսի թագավորության տարածման դեմ:

Միայն Աստծո զորությամբ մենք կարող ենք կործանել մեր ժամանակաշրջանի շահարկումները և ամեն բարձրություն, որը հակառակվում է Աստծո մասին գիտելիքին: Միայն Աստծո զենքերով մենք կարող ենք գերել ամեն միտք՝ Քրիստոսին հնազանդեցնելու համար⁸⁸: Երրորդը՝ մարդկանցից հավանություն ստանալու կարիքը չպետք է իշխի մեզ: Մենք պետք է անարգենք ցանկացած գովեստ՝ բացի այնպիսիներից, որոնք պատշաճ են Աստծո մարդու համար: Պողոս առաքյալը հատուկ ցուցումներ է տալիս մեզ այս մասին.

«Այլ՝ ամեն բանի մեջ մեր անձերը ընծայում ենք ինչպես Աստծո պաշտոնյաներ՝ շատ համբերությամբ նեղություններում, վշտերում, չարչարանքներում, ծեծերում, բանտերում, խոտվություններում, աշխա-

85. Ամովս 8.11

86. Եզեկիել 22.30

87. Եսայի 62.6,7, կարդացե՛ք նաև Եզեկիել 36.37,38

88. Բ Կորնթացիների 10.3-5

տանքներում, հսկումներում, ծոմերում՝ սրբությամբ, գիտությամբ, երկայնամտությամբ, քաղցրությամբ, Սուրբ Հոգով, անկեղծ սիրով, ճշմարտության խոսքով, Աստծո զորությամբ, արդարության զենքերով՝ աջ կողմից և ձախ կողմից, փառքով և անարգանքով, պարսավանքով և գովասանքով՝ ինչպես մոլորեցնողներ, բայց ճշմարիտներ, ինչպես չճանաչվածներ, բայց լավ ճանաչվածներ, ինչպես մեռածներ, բայց ահա կենդանի ենք, ինչպես պատժվածներ, բայց չսպանվածներ, ինչպես տրտմածներ, բայց միշտ ուրախներ, ինչպես աղքատներ, բայց շատերին հարստացնողներ, ինչպես թե ոչինչ չունեցողներ, բայց ամեն բան ունեցողներ» (Բ Կորնթ. 6.4-10):

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍԸՆԻՆԳ

Հավիտենական ուխտը

«Եվ ես հավիտենական ուխտ եմ դնում նրանց հետ, որ ետ չդառնամ նրանցից՝ նրանց բարությունն անելուց, և Իմ երկյուղը կդնեմ նրանց սրտերում, որ Ինձնից չհեռանան»:

— Երեմիա 32.40

Եթե մենք իրականում քրիստոնյա ենք, շատ ժամանակ չի անցնի, մինչև խորապես գիտակցենք, որ մեր փրկության ապահովությունը և հավաստիացումը հիմնված են երկու մեծ սյուների վրա: Այդ սյուներն են՝ Աստծո հավատարմությունն Իր ուխտին և Նրա փրկության կատարյալ աշխատանքը մեր փոխարեն¹: Ճշմարիտ հավատացյալի ամենից ցնցող և հիմնարար հատկանիշներից մեկն այն է, որ իր ամբողջ կյանքի ընթացքում նա շարունակ ավելի ու ավելի է գիտակցելու, որ փրկությունը լիովին Աստծուց է, լիովին շնորհքից է և լիովին Քրիստոսից է: Աստված սիրեց մեզ, թեև մենք չէինք սիրում Նրան²: Նա օգնության եկավ և կանգնեց մեր կողքին, երբ մենք չէինք ցանկանում կանգնել Նրա կողքին³: Նա արդարացրեց մեզ Իր առջև, երբ մենք լիովին անզոր էինք⁴: Նա երես չի թեքի մեզսից, թեև մեր ձախողումներն անթիվ են, իսկ խղճի և սատանայի մեղադրանքները հեղեղի պես տեղում են մեզ վրա⁵:

Հասուն հավատացյալը, որը քաջ գիտակցում է, որ փրկությունը միայն շնորհքով է, խորապես կնտահոգվեր նույնիսկ աննշան ակնարկից այն մասին, որ իր փրկությունը կարող է լինել իր առաքիլության կամ արժանիքների արդյունքը: Նա կզերադասեր, որ բացահայտվեին իր մեծագույն բարոյական ձախողումները, և որ իրեն նայեին մեծագույն արհամարհանքով, քան թե ինչ-որ մեկը չափա-

1. ««Որովհետև ես՝ Տերս, չեմ փոփոխվի, և դուք, ո՛վ Հակոբի որդիներ, չեք սպառվի» (Մադաքիա 3.6): «Եվ երբ որ Հիսուսը քացալին առավ, ասաց. «Կատարված է»: Եվ գլուխը խոնարհեցրեց, հոգին ավանդեց»» (Հովհաննես 19.30):

2. Ա Հովհաննես 4.10

3. Հովհաննես 3.19,20

4. Հռոմեացիների 5.6

5. Ա Հովհաննես 3.20, Հայտնություն 12.10

զանց բարձր մտածեր իր մասին և չափազանց ցածր՝ Քրիստոսի մասին: Ավելին՝ նա կարհամարհեք ցանկացած գովեստ՝ բացի այն գովեստներից, որոնք դրված են Քրիստոսի ոտքերի մոտ: Այս պատճառով է, որ հասուն քրիստոնյային չեն վանում այն քարոզները, որոնք բացահայտում են մարդու բացարձակ արատավորությունը: Նա գիտի՝ որքան ավելի խավար է պատկերվում մարդը, այնքան ավելի վառ է շողում Առավոտյան Աստղը՝ Քրիստոսը⁶:

Հասուն հավատացյալը բերկրանք է զգում այն աշխատանքի պատճառով, որն Աստված կատարեց իր փոխարեն, և պարծենում է, որ իր արդարացումը, սրբացումը և վերջնական փառավորումը միայն Քրիստոսի մեջ են⁷: Նա սրտանց աղաղակում է. «Սակայն ինձ քավ լիցի պարծենալ, բայց միայն մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի խաչով» և «Ոչ թե մեզ, Տեր, ոչ թե մեզ, այլ Քո անվանը փառք տուր՝ Քո ողորմության համար և Քո ճշմարտության համար» (Գաղատ. 6.14, Սաղմ. 115.1): Այս ճշմարտությունը զարմանալի պարզությամբ ներկայացված է Պողոսի նամակում՝ ուղղված Փիլիպեի եկեղեցուն, որում նա ներկայացնում է մեզ ճշմարիտ քրիստոնյայի ամենահակիրճ, սակայն ամենաազդեցիկ նկարագրություններից մեկը: Նա գրում է. «Որովհետև մենք ենք թլփատությունը, որ Հոգով պաշտում ենք Աստծուն և պարծենում ենք Քրիստոս Հիսուսով, և մարմնի վրա վստահություն չունենք» (Փիլիպ. 3.3):

Եթե գոյություն ունի դարձի եզակի ապացույց, այն հետևյալն է. ճշմարիտ հավատացյալը պարծենում է Քրիստոսի Անձով և աշխատանքով, և նույնիսկ մի փոքր չի վստահում իրեն և իր գործերին: Նա մերժում և անարգում է ցանկացած հույս, որ կարող է ունենալ, սեփական արդարությունը՝ օրենքի միջոցով, որպեսզի գտնվի Քրիստոսում և ունենա այն արդարությունը, որը գալիս է Աստծուց՝ հավատքի հիման վրա⁸: Նրա մեծագույն բերկրանքն ու դավանանքն է «սուլա ֆիդե», «սուլա գրաստիա», «սուլուս Քրիստոսու» և «սուլի Դեոզլորիա»:

Մենք չենք կարող չափազանցնել այս ճշմարտությունը: Որքան քրիստոնյան հասունանա, այնքան նա կփոքրանա, իսկ Քրիստոսը կմեծանա⁹: Նա այլևս չի հուսա իր արժանիքներին և կվստահի մեկ այլ Անձնավորության կատարյալ և ավարտված աշխատանքին: Ներքուստ իրեն քննելով՝ նա չի գտնի ոչ մի վստահություն, և կուղղի իր հայացքն իրենից դուրս՝ միայն Քրիստոսին: Ապրանքներով բեռնված ուղտը չի կարող անցնել ասեղի ծակով¹⁰: Ո՛չ էլ մարդը կա-

6. Բ Պետրոս 1.19, Հայտնություն 22.16, կարդացեք նաև Մաղաքիա 4.2, Դուկաս 1.76-79

7. Ա Կորնթացիների 1.30

8. Փիլիպեցիների 3.8,9

9. Հովհաննես 3.30

10. Մատթեոս 19.24, Մարկոս 10.25, Դուկաս 18.25

րող է մուտք գործել Երկնքի թագավորություն՝ բեռնված սեփական արդարությամբ:

ԱՍՏԾՈ ՀԱՎԱՏԱՐՄՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐ ՈՒՄՏԻՆ

Երեմիա 32.40-ի սկզբում Աստված խոստանում է հավիտենական ուխտ կնքել Իր ժողովրդի հետ՝ անփոփոխ և անդառնալի երդում, որ Նա երբեք չի դադարի բարություն անել նրանց: «Հավիտենական» բառը թարգմանվում է մի երբայերեն բառից, որը նշանակում է այն, ինչ մշտական է, հավերժական է կամ անվերջանալի է¹¹: Այս խոսքում այս բառն օգտագործվում է որպես ապացույց, որ Աստծո հավատարմությունն Իր ուխտի հանդեպ և դրա հետևանքները հավիտենական են լինելու¹²: Հավատացյալի կյանքի ամբողջ ընթացքում, բազմաթիվ սերունդների կյանքում՝ մինչև օրս, և ապագայում՝ հավիտենության անթիվ օրերում, այս Նոր ուխտի օրհնությունը երբեք չի սպառվի: Մեսիայի գալուստով սկսվեցին վերջին օրերը. Նրա գալուստն այն ամենի փառահեղ իրականացումն է, ինչը կանխատեսում էին Օրենքը և Մարգարեները¹³: Ժամանակների լրումը և բոլոր բաների իրականացումը Քրիստոսում հասան մեզ¹⁴: Թեև մենք դեռ սպասում ենք մեր մարմինների փրկագնմանը և ամեն ինչի ավարտին, մենք գիտենք, որ մեր ներկա դիրքն Աստծո առջև նույնքան կատարյալ է, որքան այն կլինի ապագայում¹⁵: Նա դարձել է մեր Աստվածը, իսկ մենք՝ Նրա ժողովուրդը: Նա «մեզ օրհնեց ամեն հոգևոր օրհնությամբ երկնավոր բաներում Քրիստոսով» (Եփես. 1.3): Մեր դիրքը վերջնական է, հավիտենական է, անփոփոխ է և անդառնալի է: Աստված ավելի շուտ կխախտի Իր ուխտը ցերեկվա և գիշերվա հետ և կփոխի երկնքի ու երկրի համար Իր հաստատած կանոնները, քան կվերծի Իր ժողովրդին¹⁶: Նույնիսկ եթե կինը մոռանա իր կաթնակեր մանկանը և գույք չունենա իր որովայնի ծնունդի հանդեպ, Աստված չի մոռանա մեզ. Նա դրոշմել է մեզ Իր ձեռքի ափի մեջ¹⁷:

Թեև հետևյալը հստակորեն նշված չէ, Երեմիա 32.40-ի շարադրանքից պարզ է դառնում, որ մեր վստահությունը Նոր ուխտի անխախտ և անփոփոխ բնույթի հանդեպ պետք է հիմնված լինի

11. Երբայերեն «օլամ»

12. Մեթյու Հենրի. «Մեթյու Հենրիի ամբողջ Աստվածաշնչի մեկնությունը» (Լոնդոն, «Fleming H. Revell», անհայտ տարեթիվ), հտ. 4, էջ 616:

13. Եսայի 2.2, Ովսե 3.5, Մատթեոս 5.17, 11.13, Գործք 24.14, 28.23, Հռոմեացիների 3.21, Եբրայեցիների 1.2, Բ Պետրոս 3.3

14. Եփեսացիների 1.10

15. Հռոմեացիների 8.23, Եփեսացիների 1.14, 4.30, Փիլիպեցիների 3.20,21, Ա Թեսաղոնիկեցիների 1.10, Հայտնություն 21.1

16. Երեմիա 33.25,26

17. Եսայի 49.14-16

Աստծո անսխալական բնավորության վրա: Երեմիա մարգարեի միջոցով Աստված հայտնում է Իրեն որպես մեր փրկության գլխավոր կատարողը, սկզբնական նախաձեռնողը և նա, ումից այս ուխտը լիովին կախված է: Նա հայտարարում է. «Ես հավիտենական ուխտ եմ դնում... որ ետ չդառնամ նրանցից՝ նրանց բարություն անելուց, և Իմ երկյուղը կդնեմ նրանց սրտերում, որ Ինձնից չհեռանան» (Երեմ. 32.40): Այսպիսով, մենք հասկանում ենք անմիջապես Աստծո խոսքերից, որ այս Նոր ուխտը լիովին հիմնված է Նրա հավատարմության և գործության վրա, որոնցով Նա կատարում է այն, ինչ խոստացել է: Այս ճշմարտությունից բխում է երկու հետևություն: Առաջինը՝ այն փառք է բերում Աստծուն: Այս աշխատանքը Նրանն է՝ սկզբից մինչև վերջ, և այդ պատճառով, դրա իրականացումը փառավորում է միայն Նրան: Երկրորդը՝ այն Աստծո ժողովրդի մխիթարությունն է և նրա գործության հիմքը: Մեր սրտերը կհալչեին հուսահատության աստիճան և կտկարանային՝ առանց ապաքինման, եթե մեր փրկության նույնիսկ ամենափոքր մասը կախված լիներ մեզնից: Այնուամենայնիվ, քանի որ այս ուխտը հիմնված է Աստծո վրա, Ով չի կարող ձախողվել, և այն փրկության աշխատանքի վրա, որն անսահման է թե՛ տևողությամբ, թե՛ արժեքով, այն հավիտենական է:

Թեև մենք կրկնվում ենք, բայց պետք է հարց տանք. ինչ հույս կունենար նույնիսկ լավագույն մարդը, եթե այս ուխտն անպայմանական չլիներ: Նույնիսկ եթե մեր վատագույն արարքները հեռացվեին, և մեզ թույլ տրվեր ներկայացնել միայն մեր լավագույն գործերը Աստծո դատաստանի գահի առջև, մի՞թե այդ միտքը չէր սարսափեցնի մեզ: Մի՞թե Աստվածաշունչն արդեն իսկ չի վկայել մեր դեմ, որ մեր ամենաարդար գործերն ընդամենը կեղտոտ լաթեր են: Աստծո բոցավառվող ճերմակ արդարության առջև բոլորս կթառամեինք տերևի պես, և մեր անօրինությունները քամու պես կքշեին մեզ¹⁸:

Յուրաքանչյուր քրիստոնյա, ով թեկուզ մի փոքր ծանոթ է Աստծո Խոսքին, կհասկանա, որ մենք կհայտնվեինք սարսափելի վիճակում, եթե չլիներ Երեմիա մարգարեի այս խոստումը, որը հավատարիմ և անփոփոխ է, քանի որ Աստված է այդպիսին դարձրել այն: Այս խոստումը նույնքան հավիտենական է, որքան այն կազմած աստվածային միտքը: Այն հավաստիացնում է մեզ՝ որպես հավատացյալների, որ չնայած մեր անկարողությանը՝ մենք բերվել ենք հավիտենական և անպայմանական ուխտի մեջ Աստծո հետ: Այս ամենը Նրա գործն է, և այդ պատճառով մենք ունենք հաստատ խոստում, որի վրա կանգնած ենք ոչ միայն այս կյանքում, այլև բոլոր գալիք դարերում: Այս պատճառով է, որ մենք պատրաստակամորեն և միաբան ընդու-

18. Եսայի 64.6

նում ենք, որ շնորհքով ենք փրկված, և դա մեզնից չէ և մեր գործերից չէ, որպեսզի ոչ ոք մեզնից չչարծենա¹⁹:

Հին կտակարանի խոստումները Նոր ուխտի հավիտենական և անպայմանական բնույթի մասին չեն սահմանափակվում Երեմիայի մարգարեությանը. մենք տեսնում ենք նման խոստումներ նաև Եսայի մարգարեի գրքում: Նրա միջոցով Աստված հայտնեց Իր ժողովրդին.

«Ձեր ականջը խոնարհեցրե՛ք և Ինձ մոտ եկե՛ք,
Լսե՛ք, և ձեր հոգին կապրի:
Եվ ձեզ հետ հավիտենական ուխտ պիտի դնեմ՝
Դավթի հավատարիմ ողորմությունները» (55.3):

Այս հատվածից հասկանում ենք, որ այն հավիտենական ուխտը, որն Աստված կնքելու էր Իր ժողովրդի հետ, հիմնված էր լինելու Դավթին ցուցաբերած ողորմությունների վրա կամ լինելու էր համաձայն այդ ողորմությունների: Թեև ինչ-որ առումով այս հատվածը դժվար է մեկնել, աստվածաբանների մեծ մասը համաձայնում է հետևյալի շուրջ: Առաջինը՝ մեծագույնը բոլոր ողորմություններից, որոնք Աստված ցուցաբերեց Դավթին, խոստումն էր Մեսիայի մասին: Թեև Դավիթը միանալու էր իր հայրերին, և նրա ցեղը կործանվելու էր մեղքի և ապստամբության պատճառով²⁰, Աստված խոստացավ, որ Դավթի ցեղի ընկած ծառից մի Շառավիղ (կամ ճյուղ) էր բարձրանալու²¹: Նա վերականգնելու էր Իր ժողովրդին, և Նրա միջոցով Դավթի տունը կամ դինաստիան հավիտյան մնալու էր, և նրա գահն անվերջ հաստատ էր լինելու²²:

Համապատասխանաբար, այն հավիտենական ուխտը, որն Աստված կնքեց Իր ժողովրդի հետ, լինելու էր համաձայն այս հավատարիմ ողորմությունների: Երբ եկավ ժամանակի լրումը, երբ այս աշխարհում մենք անգոր էինք և առանց Աստծո, Մեսիան ծնվեց Դավթի ցեղից²³: Նա վիրավորվեց մեր մեղքերի համար, հարվածվեց մեր անօրինությունների համար, և Նրա մտրակվելով մենք բժշկվեցինք²⁴:

19. Եփեսացիների 2.8,9

20. Գ Թագավորաց 2.10, Գործք 2.29, 13.36. Դավթի դինաստիան այնքան սակավաթիվ էր դարձել Քրիստոսի գալուստի ժամանակ, որ այն կարելի էր համեմատել «ծարավուտ երկրի» (Եսայի 53.2) և ընկած ծառի կոճղի (Եսայի 11.1) հետ:

21. Եսայի 4.2, 11.1, Երեմիա 23.5, 33.15, Զաքարիա 3.8, 6.12

22. «Եվ քո տունը և քո թագավորությունը քո առջև հավիտյան ապահով է, քո աթոռը հաստատ պիտի մնա հավիտյան» (Բ Թագ. 7.16): «Նրա զավակը հավիտյան պիտի լինի, և նրա աթոռը՝ ինչպես արեգակն Իմ առջև: Ինչպես լուսինը հավիտյան հաստատ պիտի լինի, և ինչպես վկան ամպերում՝ հավատարիմ» (Սաղմ. 89.36,37): «Եվ Նրան տրվեց իշխանություն և պատիվ ու թագավորություն, որ բոլոր ժողովուրդները, ազգերը և լեզուները Նրան ծառայեն: Նրա իշխանությունը հավիտենական իշխանություն է, որ չի անցնի, և Նրա թագավորությունը չի քանդվի» (Դանիել 7.14):

23. Հռոմեացիների 1.3, 5.6, Գաղատացիների 4.4, Եփեսացիների 2.12

24. Եսայի 53.5

Երրորդ օրը Աստված հարություն տվեց Նրան՝ վերջ դնելով մահվան տառապանքին, քանի որ անկարելի էր, որ մահը պահեր Նրան²⁵: Դրանից հետո Նա համբարձվեց Երկինք, որտեղ նստեց Աստծո աջ կողմը²⁶: Նրա միջոցով Դավթի ընկած խորանը շինվել է, որպեսզի ամբողջ մարդկությունը փնտրի Տիրոջը, և այն հեթանոսները, որոնց վրա կանչված է Նրա անունը²⁷: Նրանում մենք ունենք փրկություն՝ Նրա արյամբ, մեղքերի թողություն՝ Նրա շնորհքի մեծության չափով, որը Նա շոայլորեն տվեց մեզ²⁸:

Մեսիան եկավ և բարձրացրեց Դավթի վայր ընկած բնակարանը, երբ այն նորոգելը վեր էր մահկանացու մարդու ուժից և կարողությունից: Նմանապես, Նա եկավ մեր մեջ՝ մեր կործանված և թշվառ վիճակում, և հավիտենական ուխտ կնքեց մեզ հետ՝ ոչ թե ըստ մեր արժանիքների, այլ՝ ըստ Իր բազմաբովանդակ և անսպառ ողորմությունների: Ինչպես և Դավթի դեպքում, մեր փրկությունը և դրա ընթացքը լիովին կախված են Աստծուց և Նրա Քրիստոսից: Այս ճշմարտությունը մեծագույն հույս է հաղորդում այն մարդկանց, որոնք հույս չեն գտնում իրենցում: Թեև մեր ձախողումներն անթիվ են, մենք գիտենք, որ ապահով ենք, քանի որ թե՛ Աստված, թե՛ Նրա Քրիստոսը երբեք չեն դադարի պահպանել այն ուխտը, որը կնքել են մեզ հետ:

Երկրորդը՝ Դավթին ցուցաբերված Աստծո հավատարիմ ողորմությունները չեն սահմանափակվում այն բանով, որ նա բարձրացավ՝ գառնարած տղայից Իսրայելի թագավորը դառնալով, կամ՝ որ նա ստացավ հավիտենական տան խոստումը՝ Մեսիայի միջոցով. դրանք նույնպես վերաբերում են Աստծո ողորմածությանը Դավթի հանդեպ՝ չնայած նրա անհավատարմությանը և բարոյական ձախողումներին: Թեև Դավիթը բազմաթիվ առաքինություններ ուներ, միևնույն է, մարդ էր, որը մեզ նման բնություն ուներ, ենթակա էր իր մարմնին և ապականված էր Աստծո օրենքի դեմ գործած բազմաթիվ օրինազանցություններով²⁹: Թեև նա հավատքով հարեց Աստծուն և երբեք չչեղվեց՝ նման այլ թագավորների, որոնք տրվեցին կռապաշտությանը, նա մի քանի ծանր մեղքեր գործեց: Աքիմելեքին ստելու արդյունքում սպանվեց ամբողջ քահանայական Նոբ քաղաքը³⁰: Նրա շնությունը Բերսաբեի հետ ավարտվեց նրա ամուսնու՝ Ուրիայի սպանությամբ, նաև Դավթի և Բերսաբեի նորածին մանկան մահով³¹: Իր հպարտությամբ նա մարդահամար անցկացրեց, որի պատճառով

25. Մատթեոս 16.21, Հովհաննես 2.19-21, Գործք 2.24, Ա Կորնթացիների 15.4

26. Մարկոս 16.19, Եբրայեցիների 1.3, 10.12, 12.2

27. Գործք 15.16,17

28. Եփեսացիների 1.7,8

29. Հակոբոս 5.17

30. Ա Թագավորաց 21.2-10, 22.9-19

31. Բ Թագավորաց 11.2-5,14-17, 12.15-18

առաջացած համաճարակից, Դանից մինչև Բերսաբեե, յոթանասուն հազար մարդ մահացավ³²: Այնուամենայնիվ, չնայած Դավթի մեղքին՝ Աստված կատարեց ամեն մի խոստում, որը տվել էր նրան և նրա տանը, և իր օրերի վերջում Դավիթն ազդարարեց իր վերջին գրած երգով. «Որովհետև հավիտենական ուխտ է արել ինձ հետ՝ հաստատված ամեն բանի մեջ և պահված» (Բ Թագ. 23.5):

Կրկին, այն ողորմությունները, որոնք ցուցաբերվեցին Դավթին, և որոնք ցուցաբերվում են մեզ Նոր ուխտում, չեն տրվում ըստ մեր առաքինությունների և արժանիքների, այլ հիմնված են մեր Աստծո բնավորության վրա: Այս ուխտը «հաստատված է ամեն բանի մեջ և պահված է», քանի որ այն հենվում է Նրա վրա: Նա չի փոխվում, և դրա համար էլ մենք չենք սպառվում³³: Նա խոստացավ բարություն անել մեզ՝ ոչ թե ըստ մեր արժանիքների, այլ՝ ըստ Իր մեծ ողորմության և գթության, որոնք պատկանում են մեզ Հիսուս Քրիստոսին հավատալու միջոցով: Իրականում, միայն Քրիստոսի Անձի և քավության շնորհիվ է, որ աստվածային ողորմությունները, որոնք Դավիթը մեծարում է իր սաղմոսներում, հնարավոր են դարձել:

Աստծո հավիտենական ուխտի և դրա խոստումների շնորհիվ քրիստոնյան մեծ ապահովություն ունի: Քրիստոսում Աստված հավիտենական, անփոփոխ և անխախտ ուխտ է կնքել յուրաքանչյուրիս հետ, որ Նա չի դադարի մեզ բարություն անելուց: Այս ճշմարտությունը՝ մեր հավատքի հետ մեկտեղ, պետք է հաղորդի մեծագույն հույսը նույնիսկ ամենաերկչոտ սուրբին: Այն պետք է դարձնի մեզսից ամենատարին առյուծի պես համարձակ, նույնիսկ երբ բախվում ենք մեր խղճի անսահանջ մեղադրանքներին և չարի ամենաաղաժան գրպարտություններին: Երբ չարախոսը թվարկում է մեր ձախողումները և հայտարարում է, որ ուխտը խզված է, մենք նայում ենք մեր Աստծո հավատարմությանը և մեր փոխարեն կատարված Քրիստոսի աշխատանքին: Երբ նա վրիժառոյթամբ լի հարձակվում է մեզ վրա, մենք հարում ենք Քրիստոսին նույն համառությամբ: Մենք չենք վախենում և չենք սասանվում, քանի որ հուսացած ենք հավիտենական ուխտին, որը հիմնված է մեր Աստծո հավատարիմ ողորմությունների վրա: Նա չի դադարի մեզ բարություն անելուց:

ՀԱՎԱՏԱՅՅԱԼԻ ՆՎԻՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Այն խոստումները, որոնք դիտարկեցինք մինչև այս պահը, հավատացյալի հույսի մեծ հիմքն ու աղբյուրն են: Այնուամենայնիվ, այս խոստումները հաճախ սխալմամբ են մեկնաբանվել: Եթե Աստ-

32. Բ Թագավորաց 24.2-17

33. Մաղաքիա 3.6

ված հավիտենական ուխտ է կնքել մեզ հետ, ըստ որի Նա չի թողնի մեզ, մի՞թե դա նշանակում է, որ մեր փրկությունն ապահով է, նույնիսկ եթե մենք ապրում ենք անտարբերությամբ և ապստամբությամբ Նրա Անձի և կամքի դեմ: Մի՞թե մենք պետք է շարունակենք մեղանչել, որպեսզի շնորհքն ավելանա³⁴: Ոչ մի դեպքում: Նույն Աստված, Ով խոստացավ երբեք չթողնել Իր ժողովրդին, նույնպես խոստացավ ստեղծել նրանցում երկյուղածություն, որն այլևս թույլ չէր տա նրանց հեռանալ Իրենից: Երեմիա մարգարեի միջոցով Նա հայտնեց. «Եվ Ես հավիտենական ուխտ եմ դնում նրանց հետ, որ ետ չդառնամ նրանցից՝ նրանց բարություն անելուց, և Իմ երկյուղը կդնեմ նրանց սրտերում, որ Ինձնից չհեռանան» (Երեմիա 32.40):

Այս խոսքը պատշաճ կերպով հասկանալու և կիրառելու համար պետք է գիտակցենք, որ այն պարունակում է երկու փոխկապակցված խոստում: Ինչպես դրամի երկու կողմերը՝ մեկը չի կարող գոյություն ունենալ առանց մյուսի: Առաջին խոստման մեջ Աստված պարտավորվում է հավիտենական ուխտ կնքել Իր ժողովրդի հետ, ըստ որի Նա չի դադարի բարություն անել նրանց: Այնուամենայնիվ, տալով երկրորդ խոստումը՝ Աստված պարտավորվում է դնել Իր երկյուղը Իր ժողովրդի սրտերում, որպեսզի նրանք չհեռանան Իրենից և չհայտնվեն անհավատության և ապստամբության մշտական կամ անփոփոխ վիճակում: Թեև բոլորն են սայթաքում շատ կերպերով, և ոմանք որոշ ժամանակով կարող են ցավալի մեղքերի մեջ հայտնվել, եթե նրանք ճշմարիտ քրիստոնյաներ են, կվերադառնան՝ կոտրված և հավատքով³⁵: Նրանք չեն կարող վերջնականորեն հեռանալ և կրկին կործանման գնալ³⁶: Եկեղեցու մեծագույն դավանանքներն արտահայտում են այս փառավոր ճշմարտությունը.

«Ու թեև նրանք (սուրբերը) կարող են սատանայի և աշխարհի գայթակղության, նրանցում մնացած ապականության գերակայության և իրենց պահպանման միջոցներն անտեսելու պատճառով ընկնել ծանր մեղքերի մեջ և որոշ ժամանակով մնալ դրանցում, և դրանով առաջացնել Աստծո տհաճությունը և տրտմեցնել Սուրբ Հոգուն, վնաս հասցնել իրենց շնորհներին և մխիթարությանը, խստացնել իրենց սրտերը և խոցել իրենց խիղճը, ցավ և վրդովմունք պատճառել մարդկանց և ժամանակավոր դատաստաններ բերել իրենց վրա, այնուամենայնիվ (չնայած այս ամենին), նրանք (որոշ ժամանակ անց) կնորոգեն իրենց ապաշխարությունը և կպահպանվեն Քրիստոս Հիսուսի հանդեպ հավատքով մինչև վերջ»³⁷:

34. Հռոմեացիների 6.1

35. Հակոբոս 3.2

36. Եբրայեցիների 10.39

37. «Վեստմինստերի հավատքի դավանանք» և «1689 թվականի Լոնդոնի Մկրտական դավանանք», գլ. 17, «Սուրբերի հարատևությունը», նշումները փակագծերի մեջ մասամբ պատկանում են Լոնդոնի «Մետրոպոլիտեն Թեբերնեքլ» եկեղեցու հովիվ Պիտեր Մաստերսին:

Մարդու դարձը, հավանաբար, Աստծո գործության ամենավեհ դրսևորումն է տիեզերքում: Թեև դարձի համար անհրաժեշտ է որոշում մարդու կողմից, սակայն այն, նախևառաջ, Աստծո աշխատանքն է՝ սկզբից մինչև վերջ: Դարձի ժամանակ Աստված վերածնունդ է վերափոխում է մարդու սիրտը, և նա դառնում է նոր ստեղծված³⁸: Սա պարզապես բանաստեղծական խոսք, ուռճացված փոխաբերություն կամ չափազանցություն չէ. այս խոսքերը պետք է բառացիորեն ընկալել: Սուրբ Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով մարդը ստանում է նոր բնություն՝ նոր և արդար զգացմունքներով, որոնք այլևս չեն կարող հանդուրժել բացարձակ օտարացումն Աստծուց, ընկերությունն այս աշխարհի հետ և մեղքը³⁹: Թեև մարդը կարող է շեղվել, սակայն չի կարող շեղվել շատ երկար ժամանակով. նա Աստծուն վերադառնալու մղում կզգա թե՛ իր ներսում, թե՛ իրենից դուրս գտնվող բազմաթիվ ուժերի պատճառով: Նրա նոր բնությունը նողկանք կզգա իր մեղքի հանդեպ և կդրդի նրան խորշել դրանից, նույնիսկ եթե արգելված միսը դեռ նրա ատամների մեջ է⁴⁰: Այն Հոգին, Ով բնակվում է նրանում, կհանդիմանի նրան իր մեղքի մեջ և կրկին հույս կտա, որ ինքը կարող է ներում և վերականգնում գտնել իր Աստծո ողորմությամբ⁴¹: Որդին կգտնի նրան և կձգի դեպի Իրեն՝ հիշեցնելով Գողգոթայի սիրո վեհությունը⁴²: Հայրը կգործածի նախախնամության յուրաքանչյուր միջոց և կպարզի Իր ձեռքը՝ սիրով լի խրատով: Նա ետ կբերի նրան կործանման ուղուց, կսովորեցնի նրան Տիրոջ երկյուղը և կդարձնի Աստծո սրբության բաժնետակիցը⁴³: Այս պատճառով, ճշմարիտ քրիստոնյան չի հեռանա և չի գնա կործանման: Նա կհարատևի մինչև վերջ՝ ոչ միայն հավատքով, այլև սրբացմամբ, որի արդյունքն անձնական արդարությունն է: Այն Աստված, Ով բարի գործ է սկսել նրանում, կշարունակի մինչև Քրիստոս Հիսուսի օրը⁴⁴:

Կարևոր է հասկանալ, որ Նոր ուխտի խոստումներում Աստված ոչ միայն ազդարարում է այն, ինչ անելու է Իր ժողովրդի *համար*, այլև այն, ինչ Նա անելու է Իր ժողովրդի *ներսում*: Քրիստոսի քավարար աշխատանքը մեզ *համար* Նոր ուխտի հիմքն է, և այն մշտապես պետք է առաջնահերթ դիրք գրավի մեր մտքում և մեր նվիրման մեջ: Այնուամենայնիվ, Սուրբ Հոգու վերածնման աշխատանքը

38. Բ Կորնթացիների 5.17

39. «Ամեն, ով որ Աստծուց է ծնված, մեղք չի անում, որովհետև Նրա սերմը նրանում մնում է, և չի կարող մեղանչել, որովհետև Աստծուց է ծնված» (Ա Հովհաննես 3.9):

40. Թվոց 11.33

41. Եսայի 55.6-13, 57.16-19, Հովհաննես 16.8, Եբրայեցիների 4.15,16

42. Դուկաս 19.10, 15.4-7,8-10, Հռոմեացիների 5.8-10, Ա Հովհաննես 4.9,10

43. Եբրայեցիների 12.10

44. Փիլիպեցիների 1.6

մեր *ներսում* հավասարապես անհրաժեշտ է: Նոր ուխտի փառքն ընդամենը այն չէ, որ Աստված ազատելու է Իր ժողովրդին մեղքի դատապարտությունից, այլ՝ որ Նա նույնպես ազատելու է նրանց մեղքի իշխանությունից: Առաջինը կատարվում է խաչի միջոցով: Երկրորդը կատարվում է Սուրբ Հոգու վերածննդի աշխատանքով. Նա արմատապես վերափոխում կամ վերստեղծում է Աստծո Նոր ուխտի ժողովրդի յուրաքանչյուր անդամին: Արդյունքում նրանք ոչ միայն *օրինապես* հաշտվում են Աստծո հետ, այլև *ջերմեռանդորեն* նվիրվում են Նրան: Այսպիսով, նրանք ճշմարտապես Աստծո ժողովուրդն են, և Նա ճշմարտապես նրանց Աստվածն է⁴⁵:

Կրկին, մենք պետք է շեշտադրենք, որ այս խոստումները չեն ժխտում մշտական պայքարը մեղքի դեմ նույնիսկ ամենահասուն հավատացյալի կյանքում: Այնուամենայնիվ, Ավետարանին հավատարիմ լինելու համար մենք պետք է ընդունենք այն ճշմարտությունը, որ «եթե մեկը Քրիստոսում է, նա նոր ստեղծված է»⁴⁶: Նա կունենա համակրանք Աստծո հանդեպ, ճշմարիտ գիտելիք Աստծո մասին և այնպիսի երկյուղ Աստծուց, որ չի հեռանա Նրանից: Թեև նույնիսկ ամենուժեղ հավատացյալները շատ առումներով սայթաքում և տկարանում են, նույնիսկ ամենաթույլ հավատացյալները չեն հեռանա Աստծուց՝ տևական կամ մշտական նահանջի տեսքով⁴⁷: Մենք չենք անի դա, քանի որ չենք կարող անել դա, և մենք չենք կարող անել դա, քանի որ նոր ստեղծվածներ ենք, որոնք այլևս չեն կարող ապրել առանց Աստծո ներկայության լույսի և դիմանալ այս աշխարհի խավարին ու պոծությանը:

Այս ճշմարտությունների լույսի ներքո պետք է ակնհայտ լինի, որ Նոր ուխտի խոստումն այն մասին, որ հավատացյալները նվիրված կլինեն Աստծուն, անսխալական միջոց է՝ ճշմարիտ դարձը ստուգելու համար: Ճշմարտապես վերածնված մարդիկ կհարատեն կամ հույսով կհարեն Աստծուն մինչև վերջ: Ավելին՝ նրանք աչքի կընկնեն ճշմարիտ երկյուղածությամբ Աստծո հանդեպ, որի արդյունքը կլինի հնազանդությունը: Ի հակադրություն, մարդիկ, որոնք չունեն հարատևող երկյուղածություն, հազիվ թե կարող են վստահ լինել, որ իրենք գտնվում են այս ուխտի մեջ: Այն մարդիկ, որոնք պնդում են, որ ապահով են Քրիստոսում, սակայն չեն հարատևում հավատքի, սրբացման և Տիրոջ երկյուղի մեջ, գրեթե չունեն հիմք իրենցում գտնվող հույսի համար: Ինչպես հայտարարեց Բաղդատ Սոքեցին. «Նրա (կեղծավորի) վստահությունը պիտի կտրվի, և նրա հույսը սարդի ոտայն է» (Հոբ 8.14):

45. Երեմիա 31.33, Եզեկիել 36.28

46. Բ Կորնթացիների 5.17

47. Հակոբոս 3.2

Նոր ուխտի ճշմարտությունները մեծ զգուշացում են հանդիսանում եկեղեցու մարմնավոր և անտարբեր անդամների համար, որոնք պարծենում են փրկությամբ և ապահով նստած են Միոնում⁴⁸: Նրանք արդարացիորեն հավատում են, որ Աստված երբեք չի թողնի Իր ժողովրդին, սակայն սխալմամբ ենթադրում են, որ իրենք Նրա ժողովուրդն են, այնինչ նրանց կյանքը հակասում է իրենց դավանանքին: Նրանց անհրաժեշտ է հանդիսավոր կերպով հորդորել, որ հաստատ անեն իրենց կոչումը և ընտրությունը, քննել և ստուգել իրենց՝ տեսնելու համար, թե արդյո՞ք հավատքի մեջ են⁴⁹: Եթե գրեթե չկա ապացույց այն մասին, որ նրանցում կա Տիրոջ երկյուղը, նշանակում է՝ չկա ապացույց, որ նրանք բաժին ունեն Աստծո ժողովրդի մեջ՝ անկախ այն բանից, թե որքան հաճախակի և անսասան է նրանց դավանանքը: Աստվածաշնչյան հավաստիացումն այն մասին, որ Աստված հավիտենական ուխտ է կնքել մեզ հետ, հնարավոր է այն չափով միայն, որով կա իրական և մնայուն ապացույց, որ Նա վերածնել է մեր սրտերը և մեր մեջ առաջացրել է երկյուղածություն Իր հանդեպ:

Արևմուտքի Ավետարանական շարժման մեթոդների մեծամասնությունը ավետարանչության, դարձի և փրկության հավաստիացման հարցերում հակասում է այն ամենին, ինչ Աստվածաշունչը սովորեցնում է Նոր ուխտի, վերստին ծնունդի և թե՛ Աստծո, թե՛ փրկության բնույթի մասին: Ահա թե ինչու են Երեմիա 32.40-ում գտնվող ճշմարտություններն այսքան կարևոր: Աստված խոստացել է երբեք չթողնել նրանց, որոնց Ինքը փրկել է: Այնուամենայնիվ, Նա նույնպես խոստացել է դնել Իր երկյուղը նրանց սրտերում, որպեսզի նրանք երբեք չհեռանան Իրենից: Մենք գիտենք, որ մուտք ենք գործել Նոր ուխտի մեջ ոչ թե այն պատճառով, որ մեկ անգամ մեր կյանքում աղոթք ենք բարձրացրել և հրապարակային դավանություն ենք արել, այլ՝ քանի որ մեր ներսում կա մնայուն և հարաճուն երկյուղածություն Աստծո հանդեպ, որն արտահայտվում է մեր սրբացմամբ: Որպես ամփոփում, մեր սրբացումը, որը վերստին ծնունդի արդյունքն է, ապացուցում է, որ մենք հավատքով արդարացել ենք:

Մինչև ավարտելը, կարևոր է նշել, որ Երեմիա 32.40-ի այս վերջին խոստումը ոչ միայն զգուշացում է եկեղեցու մարմնավոր անդամի համար, այլև մխիթարություն և խրախուսանք է ճշմարիտ հավատացյալի համար, երբ նրա հավաստիացումը փրկության մեջ թուլանում է իր սրտի դատապարտության կամ չարի մեղադրանքների

48. «Վայ Միոնում ապահով նստողներին և Սամարիայի սարի վրա վստահ եղողներին» (Ամուկս 6.1):

49. Բ Պետրոս 1.10, Բ Կորնթացիների 13.5, Բ Պետրոս 1.10

պատճառով⁵⁰: Հետևյալ օրինակը կօգնի մեզ հասկանալ և կիրառել այս ճշմարտությունը:

Պատկերացրեք մի երիտասարդի, որի կյանքում ճշմարիտ դարձի հատակ ապացույց կա, սակայն նրա կասկածներն իր փրկության վերաբերյալ հուսահատության են հասցնում նրան: Նույնիսկ մի քանի հովիվների հետ հաճախակի և երկարատև խորհրդատվություններից հետո նա չի կարողանում հաստատվել իր հույսի մեջ: Չարախոսը շփոթեցրել է նրան և այնքան է խոշորացրել նրա մեղքերը, որ նա գրեթե չի հավատում, որ Աստծո շնորհքը ներկա է իր կյանքում: Մեկ անգամ նա բացում է իր սիրտն իրենց եկեղեցի այցելած մի ավետարանչի: Մտավորապես մեկ ժամ նրան լսելուց հետո այդ ավետարանիչը եզրակացնում է, որ նա ճիշտ խորհուրդներ է ստացել իր դրության վերաբերյալ, սակայն չունի առաջընթաց: Այդ իսկ պատճառով, նա նայում է նրա աչքերի մեջ և ասում է.

- Թվում է՝ Քրիստոսը և Նրա Ավետարանը գրեթե ոչինչ չեն արել քեզ համար: Դրանք ընդամենը հուսահատության և թշվառության գիրկն են նետել քեզ: Առաջարկում եմ, որ պարզապես մոռանաս այս ամենը և հեռանաս: Թող Քրիստոսին և ամբողջովին խորասուզվիր մեղքի մեջ: Եթե ապրես սանձարձակ մարմնավոր կյանքով, դու գոնե որոշ ժամանակ ուրախություն կունենաս, և միգուցե այնքան խստասաս, որ նույնիսկ մոռանաս ապագա դատաստանի մասին:

Երիտասարդը, ավետարանչի պատասխանից ցնցված, ասում է.

- Ես չեմ կարող անել դա:

- Ինչո՞ւ, - արագորեն պատասխանում է ավետարանիչը: - Դու չունես փրկության հույս, և մինչև այժմ քո պայքարը մեղքի դեմ ոչ մի թեթևություն չի տվել քեզ: Ինչո՞ւ պարզապես չփախչես Քրիստոսից:

Լսելով դա՝ երիտասարդը բացականչում է.

- Ես չեմ կարող փախչել Քրիստոսից, քանի որ փրկությունը միայն Նրանում է: Թեև իմ մեղքը հազար անգամ էլ հաղթի ինձ, ես չեմ փախչի դրա մոտ, որովհետև ես ասում եմ մեղքը: Ես չեմ հեռանա Աստծուց, որովհետև վախենում եմ Նրանից:

Ավետարանիչը նայում է այդ երիտասարդի աչքերի մեջ և պարզապես մեջբերում է Երեմիա 32.40-ը. «Եվ ես հավիտենական ուխտ եմ դնում նրանց հետ, որ ետ չդառնամ նրանցից՝ նրանց բարություն անելուց, և Իմ երկյուղը կդնեմ նրանց սրտերում, որ Ինձնից չհեռանան»:

Այդ պահին երիտասարդի դեմքը զարմանքից շառագունում է, և նա հայտարարում է.

- Ինչպե՞ս ես կարող էի սիրել Նրան, եթե սկզբում Նա չսիրեր ինձ: Ինչպե՞ս ես կարող էի ատել մեղքը, եթե Նա չնորոգեր իմ սիրտը: Եվ

50. Ա Հովհաննես 3.19,20

ինչպե՞ս կարող էի վախենալ Նրանից, եթե Նա չդներ Իր երկյուղն իմ մեջ:

Երիտասարդը հեռանում է մեծ հավաստիացմամբ և Սուրբ Հոգու ուրախությամբ:

Աստծո գործությունը և հավատարմությունը և՛ փրկում են, և՛ պահպանում են ճշմարիտ հավատացյալին: Այդ պատճառով, նույնիսկ ամենատկար հավատացյալները կարող են հենվել այն փաստի վրա, որ Աստված երբեք չի դադարի մեզ բարություն անելուց: Այնուամենայնիվ, մենք պետք է նույն կերպով հավատանք և քարոզենք, որ Նոր ուխտում ճշմարիտ դարձի և Աստծո հետ հարաբերության ապացույցն այն է, որ մենք վերջնականորեն չենք հեռանա Նրանից, և ո՛չ էլ ամբողջովին կխորասուզվենք մեղքի մեջ՝ դարձնելով այն մեր սովորական վարքը: Նոր ուխտում հայտնված Աստծո շնորհքը չի դրդում անտարբերության կամ ծուլության, այլ առաջնորդում է քրիստոնյային ավելի խորը աստվածապաշտության և ջանասիրության: Մենք կարող ենք համոզված լինել, որ կտեսնենք այս արդյունքները ոչ թե որ վստահում ենք մարդկային ուժերին, այլ՝ որ հասկանում ենք Աստծո նպատակը և գործությունը փրկության մեջ: Նա, Ով սկսեց այս բարի գործն Իր ժողովրդի մեջ, կկատարի այն մինչև Քրիստոս Հիսուսի օրը: Նա տվել է մեզ նոր սրտեր, որպեսզի մենք բերկրանքով արձագանքենք Իր Անձին և կամքին⁵¹: Նա տվել է մեզ Իր Հոգին՝ մեզ առաջնորդելու և գորացնելու համար⁵²: Նա գրել է Իր օրենքները մեր սրտերի վրա և դրել է Իր երկյուղը մեր մեջ, որպեսզի չհեռանանք Իրենից⁵³: Նա մեր Աստվածն է, և մենք Նրա ժողովուրդն ենք⁵⁴:

51. Եզեկիել 36.26

52. Եզեկիել 36.27

53. Երեմիա 31.33, 32.40

54. Երեմիա 31.33, 32.38, Եզեկիել 36.28

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆՎԵՑ

Աստծո բարությունն Իր ժողովրդի հանդեպ

«Եվ ես հավիտենական ուխտ եմ դնում՝ նրանց հետ, որ ետ չդառնամ նրանցից՝ նրանց բարությունն անելուց, և Իմ երկյուղը կդնեմ նրանց սրտերում, որ Ինձնից չհեռանան: Եվ ես պիտի ուրախանամ՝ նրանց բարությունն անելով, և նրանց պիտի տնկեմ այս երկրում հավատարմությամբ՝ Իմ ամբողջ սրտով և Իմ ամբողջ Անձով»:

— Երեմիա 32.40,41

Երեմիայի մարգարեության այս հատվածից սովորում ենք երեք կարևոր ճշմարտություն: Առաջինը՝ Մեսիայի քավչարար զոհի միջոցով Աստված հավիտենական և անփոփոխ ուխտ է կնքել Իր ժողովրդի հետ. Նա չի դադարի նրանց բարություն անելուց: Երկրորդը՝ Սուրբ Հոգու վերածնող աշխատանքի միջոցով Նա հաստատել է Իր ժողովրդի համակրանքն Իր հանդեպ. նրանք երկյուղածությամբ կվերաբերվեն Իրեն և չեն հեռանա Իրենից: Երրորդը՝ ապահովելով փոխադարձ հարաբերություններ Իր ժողովրդի հետ և նրանց համակրանքն Իր հանդեպ՝ Նա ճանապարհ է բացել ամենամտերիմ շփման և երկնային օրհնության համար: Այն ամենը, ինչ գտնվում էր Աստծո և Իր ժողովրդի միջև Ադամի անկումից ի վեր, հեռացվեց ճանապարհից: Քրիստոսի փրկարար աշխատանքի միջոցով մեղքը պատժվեց, արդարադատությունը բավարարվեց, և վերագրվեց կատարյալ արդարություն: Հոգու վերածնող աշխատանքը հեռացրեց թշնամաբար տրամադրված սիրտը, կործանեց մեղքի զորությունը և նոր սիրտ տվեց Աստծո ժողովրդին, որպեսզի նրանք նոր կյանք ունենան¹: Հետևաբար, այժմ Աստված կարող է ցնձալ Իր ժողովրդով և կատարել այն ծրագրերը, որոնք Նա որոշել էր նրանց համար նույնիսկ մինչև աշխարհի սկիզբը՝ «խաղաղության խորհուրդները, և ոչ թե չարության, որ ձեզ տամ ապագան և հույսը» (Երեմիա 29.11):

1. Հոմեագիների 6.4

ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ՑԼԵՈՒԹՅՈՒՆ

Հին կտակարանում Աստված պարբերաբար խոսում է անտրոպոմորֆիկ կերպով², որպեսզի նկարագրի Իր ճնշվածության և տրտմության զգացումն Իր ժողովրդի մշտական ապստամբության պատճառով: Մարդկային պատմության ամենավաղ փուլերում Աստված հայտնեց, որ Ինքը «զղջաց, որ երկրի վրա մարդուն ստեղծեց, և Իր սրտի մեջ տրտմեց» (Ծննդ. 6.6): Սաղմոսերգուն տեղեկացնում է, որ անմիջապես այն բանից հետո, երբ Նա ազատեց Իր ժողովրդին Եգիպտոսի ստրկությունից, նրանք «դառնացրին Աստծուն անապատում և բարկացրին Նրան անջուր տեղում» (Սաղմ. 78.40): Սա է պատճառը, որ քառասուն տարի շարունակ Նա զզվեց այդ սերնդից և ասաց, որ նրանք այնպիսի ժողովուրդ էին, որոնք մոլորված էին սրտով և չէին ճանաչում Աստծո ճանապարհները³: Մարգարեները շատ ավելի պարզ էին խոսում: Եզեկիելի միջոցով Աստված ասաց Իսրայելին, որ Նա ցավ էր զգում նրանց շնացող սրտերի պատճառով, որոնք հեռացան Իրենից, և նրանց աչքերի պատճառով, որոնք շնանում էին իրենց կուռքերի հետ⁴: Եսայի մարգարեի միջոցով Նա վկայեց, որ Իր ժողովուրդը չէր կանչել Իրեն, այլ նեղացրել էին իրենց մեղքերով և հոգնեցրել էին իրենց անօրինություններով⁵: Ամովսի գրքում տեսնում ենք, որ Իսրայելի ապականությունը և այն, որ ժողովուրդը հրաժարվեց լսել Տիրոջ Խոսքը, դրդեց Աստծուն հայտարարել. «Ահա Ես ճնշված եմ ձեզնից, ինչպես որ ճնշվում է հասկերով լի սայլը» (2.13, NKJV): Եվ վերջինը, Հին կտակարանն ավարտվում է Մաղաքիայի գրքով, որում Աստված մեղադրում է Իսրայելին, որ ժողովուրդը հոգնեցրել կամ ձանձրացրել է Իրեն «իրենց խոսքերով»՝ այն աստիճան, որ Նա ցանկանում էր, որ ինչ-որ մեկը փակեր տաճարի դռները, և երկրպագությունը դադարեր (տե՛ս Մաղաքիա 2.17, 1.10):

Աստված ազատեց Իսրայելը Եգիպտոսից՝ երկաթե հնցից, և ուխտի մեջ մտավ նրանց հետ Սինա սարի մոտ⁶: Նա ընտրեց նրանց երկրի երեսի վրա ապրող բոլոր ժողովուրդներից՝ որպես Իր սեփական ժողովուրդ, և նրանք պետք է սուրբ ազգ լինեին իրենց Տեր Աստծո համար⁷: Այնուամենայնիվ, հակառակ իրենց մեծ կոչ-

2. Խոսելով անտրոպոմորֆիկ կերպով՝ Աստված արտահայտվում է մարդու նման: Օրինակ՝ Աստված Ամենակարող է և չի հոգնում: Այնուամենայնիվ, Իր ժողովրդի մեղքերը շեշտադրելու համար, Նա կարող է ասել, որ դրանք հոգնեցրել են Իրեն:

3. Սաղմոս 95.10

4. Եզեկիել 6.9

5. Եսայի 43.22-24

6. Ելից 19.5, Երկրորդ Օրինաց 4.20

7. Երկրորդ Օրինաց 7.6

մանը, նրանց ճշող մեծամասնությունը մնաց սրտով չվերածնված, թշնամաբար տրամադրված Աստծո պատվիրաններին և հակված ամեն տեսակի կռապաշտության և անբարոյության: Կարճ ասած, Աստծո սեփական ժողովուրդը դարձավ ծանր բեռ, որը կրելուց Նա հոգնել էր⁸:

Միայն մարդկության դեմ ուղղված այս սուկալի մեղադրանքների համատեքստում կարող ենք տեսնել մեր նորկտակարանյան խոստման գործությունը և վեհությունը: Քրիստոսի քավչարար աշխատանքի և Սուրբ Հոգու վերածնման աշխատանքի միջոցով Աստված Իր համար ստեղծեց մի ժողովուրդ, որոնցով կարող է ցնծալ և որոնց կարող է ամեն կերպ բարություն անել՝ առանց չափի: Շնորհիվ *մեզանում* կատարված աշխատանքի՝ այժմ Նա կարող է անվերապահորեն գործել *հոգուս մեզ*⁹:

Թեև Երեմիա 32.41-ը մանրամասնորեն չի խոսում այս ուրախության մասին, «Ես պիտի ուրախանամ» արտահայտությունը ենթադրում է հարսանեկան սենյակի անխոչընդոտ և անզուսպ ուրախությունը: Այս ճշմարտությունը պարզորեն երևում է Եսայու մարգարեության մեջ գտնվող մի համանման խոսքում. «Եվ փեսան հարսի վրա ուրախանալու պես պետք է քեզ վրա ուրախանա քո Աստվածը» (62.5): Ինչպես որ փեսան հոժարությամբ և ուրախությամբ տրվում է իր հարսին, այնպես էլ Աստված նվիրում է Իրեն Իր ժողովրդին՝ նրա բարօրության համար: Աստծո հաղորդակցման մեջ չկա ժլատություն կամ ափսոսանք: Այնպես չէ, որ Նա դժկամորեն է տալիս կամ օրինում՝ նախկինում արված ինչ-որ խոստման պատճառով, որի մասին Նա այժմ զղջում է: Նա տալիս է ուրախությամբ, նույնիսկ՝ հիացմունքով և առանց նախատելու¹⁰:

Հավատացյալը պետք է մեկընդմիջտ համոզվի իր սրտում, որ Աստված իր կողմից է և բերկրանք է զգում՝ իրեն բարություն անելով: Այնուամենայնիվ, այժմ պետք է որոշենք, թե ինչ բնույթ ունի այն բարիքը, որն Աստված ուրախությամբ տալիս է մեզ: Նոր կտակարանի ուսմունքների լույսի ներքո սա չի կարող նշանակել, որ Աստված ցնծում է՝ տալով մեզ մշտապես բարգավաճ և հարմարավետ կյանք: Սա նույնպես չի կարող նշանակել, որ Նա որոշել է պաշտպանել մեզ նեղություններից, հիասթափություններից և նույնիսկ մեծ տառապանքից: Այն, ինչ սա նշանակում է, հստակ ներկայացված է Հռոմի եկեղեցուն ուղղված Պողոսի նամակում. «Բայց գիտենք, որ Աստծուն սիրողներին բոլոր բաները գործակից են լինում դեպի բարին՝

8. Եսայի 1.14

9. Հռոմեացիների 8.31

10. Հակոբոս 1.5

նրանց, որ նախասահմանվելով կանչված են: Որովհետև նրանց, որ առաջուց ճանաչեց, առաջուց էլ սահմանեց Իր Որդու պատկերին կերպարանակից լինելու, որ Նա անդրանիկ լինի շատ եղբայրների մեջ» (Հռոմ. 8.28,29):

Այս հատվածում Աստված տվել է մեզ և՛ խոստումը *բարու* մասին, և՛ դրա ճշգրիտ սահմանումը: Նա խոստացավ օգտագործել ամեն ինչ մեր կյանքում՝ ամենամեծից ամենափոքր բաները, որպեսզի մենք կերպարանվենք Քրիստոսի պատկերով: Հաշտեցնելով մեզ Իր հետ Իր Որդու մահվան միջոցով՝ այժմ Աստված ցնծում է՝ դարձնելով մեզ Նրա պատկերին կերպարանակից: Սա քրիստոնեական կյանքի «սումնում բոնումը» կամ մեծագույն բարիքն է: Սա բարձրագույն նպատակը և ամենաշոյալ արտոնությունն է, որը կարող էր շնորհվել մեզ: Քրիստոնեական կյանքի մնացած բոլոր բարիքները հիմնված են սրա վրա կամ բխում են սրանից:

Այս ճշմարտությունը հասկանալու համար մենք միայն պետք է հիշենք, որ մարդկության բոլոր խնդիրները բխում են մեր բարոյական ապականությունից: Մեր աստվածապաշտության բացակայությունն այս ներկա անկում ապրած աշխարհի բոլոր ախտերի պատճառն է: Մեր բարօրությունն այս և հաջորդ կյանքերում լիովին անհնարին կլինեն՝ առանց մեր բարոյական վերափոխման դեպի բարձրագույն չափանիշը, որն Ինքը Քրիստոսն է: Եթե անբարո արարածներն ուտոպիա ժառանգեին, այն արագորեն կվերածվեր կորաված դրախտի: Երկինքը՝ առանց քրիստոսանմանության, շուտով կվերածվեր դժոխքի: Այս պատճառով, Աստված ցնծում է մեզնով, քանի որ Նա կերպարանակից է դարձնում մեզ Իր Որդու պատկերին և օրհնում է բոլոր բարիքներով, որոնք բխում են Նրան նմանվելուց: Մենք Նրա ստեղծածն ենք¹¹, և Նա չի խնայի ոչ մի բարիք, որպեսզի վերափոխի մեզ՝ մեր «կիսահումք» վիճակից Իր Որդի Հիսուս Քրիստոսի փառավոր պատկերին¹²: Համաձայն սաղմոսերգուի՝ «Տերը շնորհք և փառք է տալիս. Նա ոչ մի բարիք չի խնայում անաբառությանը գնացողներից» (84.11):

ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ՑԱՆԸ

Այլ բան է, երբ մարդը սրտանց ցանկանում է ինչ-որ բան անել, սակայն լիովին այլ բան է, երբ նա ունի կարողություն և միջոցներ դրա համար: Աղքատ մարդը կարող է սրտանց ցանկանալ բարություն անել իր զավակին և կարող է աշխատել դրա համար՝ լարելով

11. Եփեսացիների 2.10

12. Կիսահումքը՝ իր բնական վիճակում գտնվող քարն է կամ փայտը, որը դեռ պետք է ձևավորվի վարպետի գործիքով:

բոլոր ուժերը, սակայն բնական խոչընդոտները, որոնք նա չի վերահսկում, կարող են սահմանափակել նրան: Ի վերջո, նրա բոլոր ջանքերը կարող են անարդյունավետ լինել, և հնարավոր է, որ նրա զավակը հուսալքվի և հիասթափվի: Այսպես հաճախ է լինում այն մարդկանց կյանքում, որոնք, լարելով բոլոր ուժերը, աշխատում են ամենից արժանավոր նպատակների համար, սակայն ցավալիորեն ձախողվում են: Այնուամենայնիվ, սա ոչ մի դեպքում չի վերաբերում Աստծուն: Նա է «Տերը՝ ամեն մարմնի Աստվածը» (Երեմիա 32.27): Նա ստեղծել է երկինքը և երկիրը Իր մեծ գործոյամբ և մեկնած ձեռքով: Ոչինչ դժվար չէ Նրա համար¹³: Նա հաջողությամբ կատարում է ամեն ինչ՝ Իր կամքի խորհուրդների պես¹⁴: Նրա խորհուրդը կհաստատվի, և Նա կանի այն, ինչ կամենում է¹⁵: Համաձայն սաղմոսագրի՝ «Տիրոջ խորհուրդը հաստատ է հավիտյան. Նրա սրտի մտածումները՝ ազգից մինչև ազգ» (33.11):

Այս ճշմարտությունների հաստատ հիմքի վրա է, որ մենք մեկնում ենք Աստծուց մեզ տրված հետևյալ խոստումը. «(Ես) նրանց պիտի տնկեմ այս երկրում հավատարմությամբ»: Աստծո հավատարմությունն Իր արքայական ժողովուրդ Իսրայելի հանդեպ ի հայտ եկավ այն խոստմամբ, որ Նա հավաքելու էր նրանց բոլոր երկրներից, ուր որ ցրվել էին՝ նրանց վրա եկած դատաստանի պատճառով, և բերելու էր մի երկիր, որը հատուկ առանձնացված էր նրանց համար¹⁶: Նոր ուխտում այս խոստման իրականացումն այն է, որ հավատացյալը կերպարանվում է Քրիստոսի պատկերով և, ի վերջո, փառավորվում է Երկնքում: Աստված հավատարմորեն տեղափոխեց ամբողջ ազգեր՝ Իր արքայական ժողովրդին տուն վերադարձնելու համար. նույն կերպով, Նա ոչ միայն հավատարիմ է, այլև կարող է շարժել երկինքն ու երկիրը, որպեսզի դարձնի մեզ կերպարանված Իր Որդու պատկերով, և տանի մեզ տուն՝ փառքի մեջ: Հիմնվելով այս ճշմարտության վրա՝ Պողոսը խրախուսում է Փիլիպեցիների եկեղեցուն. «Եվ հաստատ համոզված եմ սրան, թե Նա, որ ձեզանում սկսեց այս բարի գործը, կկատարի էլ մինչև Հիսուս Քրիստոսի օրը» (Փիլիպ. 1.6):

Այն Աստված, Ով կառավարում է տիեզերքը, Ով պտտում է էլեկտրոններն ատոմի միջուկի շուրջը, Ով դարձնում է թագավորի սիրտը՝ որ կողմ որ կամենում է, Ով և՛ հաստատում է, և՛ կորցնում է ամբողջ

13. Ծանոթաց 18.14, Երեմիա 32.17

14. Եփեսացիների 1.11

15. Եսայի 46.9,10

16. Եզեկիել 36.24

ազգեր, ուղղել է Իր հայացքը մեզ վրա, որպեսզի բարիք անի և բերի այն վայրը, որը որոշել է մեզ համար աշխարհը ստեղծելուց առաջ¹⁷: Ի տարբերություն այն զավակի, ով հիասթափված է իր հոր անկատար խոստումների պատճառով, մենք անսասան հույս ունենք, որը հիմնված է ավելի լավ խոստումների վրա¹⁸: Մեր Աստված պահեց Իր Խոսքը. Նա ոչ միայն ազատեց մեզ մեղքի դատապարտությունից, այլև ներկայումս գործում է մեր մեջ՝ ազատելով մեզ մեղքի իշխանությունից: Նա հաստատ երաշխիք է տվել, որ Ինքը գործում է մեզանում և գործելու է մինչև վերջ, որպեսզի մենք կերպարանվենք Իր սիրելի Որդու պատկերով: Նա այնպես կանի, որ Իր Առաջնեկն ունենա անթիվ եղբայրներ, որոնցից չի ամաչի¹⁹:

Աստված Քրիստոսում ոչ միայն մեր փրկության Հեղինակն է, այլև՝ Կատարողը²⁰: Այդ իսկ պատճառով, սրբության ընթացքին մասնակից լինելը տարբերակ չէ քրիստոնեական կյանքում, որը հավատացյալը կարող է ընդունել կամ մերժել: Այն փրկության հստակ և անփոխարինելի մաս է, որը վերահսկվում է Աստծո անսխալական նախախնամության կողմից: Այն Աստված, Ով արդարացրել է հավատացյալին և տվել է Իր հաստատ խոստումներն ապագա փառավորման մասին, նույնպես կսրբացնի նրան մինչև վերջին օրը: Արդյո՞ք Քրիստոսին հավատացողը կարող է վստահ լինել արդարացման մեջ: Անշուշտ: Կարո՞ղ է հավատացող և արդարացված մարդը վստահ լինել փառավորման մեջ: Անշուշտ: Կարո՞ղ է նա, ով հավատում է փրկությանը և հույսով սպասում է ապագա փառավորմանը, համոզված լինել, որ Աստված կշարունակի սրբացնել իրեն իր կյանքի ամբողջ ընթացքում: Անշուշտ: Ինչպես որ հայտնում է Եբրայեցիների թղթի հեղինակը.

«Եթե խրատին համբերեք, Աստված ձեզ հետ՝ ինչպես որդիների հետ կվարվի, որովհետև ո՞ր որդին է, որ հայրը նրան չի խրատում: *Բայց եթե առանց խրատի եք, որին ամենը մասնակից եղան, ուրեմն խորթ եք և ոչ՝ որդիներ:* Նաև մենք, մեր մարմնավոր հայրերին խրատող ունենալով, նրանցից ամաչում էինք. չէ՞ որ առավել ևս պիտի հնազանդվենք հոգիների Հորը և ապրենք: Որովհետև սրանք մի քիչ ժամանակ իրենց հաճելի երևացածի պես խրատում էին, բայց Նա՝ օգտի համար, որ Նրա սրբությունն ընդունենք: Եվ ամեն խրատ հենց նույն ժամանակ ուրախություն չի երևում, այլ՝ տրտմություն, բայց հետո նրանով վարժվածներին արդար խաղաղության պտուղ է վճարում» (Եբր. 12.7-11, շեղագիրն ավելացրած է):

17. Առակաց 21.1, Երեմիա 18.7-10

18. Եբրայեցիների 8.6

19. Հռոմեացիների 8.29, Եբրայեցիների 2.11,12

20. Եբրայեցիների 2.10, 12.2

Աստված հավատարմորեն կտնկի Իր ժողովրդին իրենց երկրում և կավարտի այն աշխատանքը, որը սկսել է նրանցում: Նրա՝ հաճախ ծանր, սակայն միշտ նպատակաուղղված խրատը կկատարի այս աշխատանքը: Իրականում, փրկության մեծագույն ապացույցներից մեկը մեր կյանքում Աստծո խրատի առկայությունն է, որի շնորհիվ մենք կբաժնեկցենք Նրա սրբությանը և խաղաղության արդար պտուղ կբերենք: Նույնպես, կեղծ հավատքի և դատարկ դավանության մեծագույն ապացույցներից մեկն այն է, որ թեև մարդը պնդում է, թե քրիստոնյա է, Աստծո սրբացման աշխատանքը բացակայում է նրա կյանքում: Նա կարող է ապրել մեղքի մեջ, անտարբեր լինել արդարության հանդեպ, սակայն զերծ մնալ աստվածային խրատից²¹: Աստված անփույթ հայր չէ, և թույլ չի տա Իր երեխաներին անզուսպ և անխոչընդոտ մեղանչել: Նա ոչ միայն ծնում է Իր զավակներին, այլև մեծ հոգատարությամբ հսկում է նրանց: Նա ետ չի պահի Իր զավազանն Իր զավակից, այլ կցուցաբերի իր սերը՝ ջանասիրաբար խրատելով նրան²²:

ԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՆՄՊԱՌ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Ճշմարիտ հավատացյալի նկատելի առաջընթացը սրբացման մեջ տեղի չի ունենում շնորհիվ իր ուժերի, կամքի կամ նվիրման աստիճանի: Սրբացումն այնպիսի բան չէ, ինչը նա ավելացնում է իր հավատքին՝ փրկվելու համար. այն նրա հավատքի արդյունքն է: Աստված, Ով արդարացրել է նրան, նույնպես վերածնել է և դարձրել նոր ստեղծված՝ նոր զգացմունքներով և նոր գործությամբ, որոնց շնորհիվ նա աստվածապաշտ կյանք է վարում: Ինչպես գրում է Պետրոս առաքյալը. «Նրա աստվածային գործությունը շնորհեց մեզ այն ամենը, որ կյանքի և աստվածապաշտության համար պետք է» (Բ Պետրոս 1.3):

Երեմիա 32.40-42-ում գտնում ենք Աստվածաշնչի ամենազարմանալի խոստումներից մեկը, որը չի կրկնվում ոչ մի տեղ Սուրբ գրքում: Երեմիա մարգարեի միջոցով Աստված խոստանում է գործել մեր սրբացման համար *Իր ամբողջ սրտով և Իր ամբողջ Անձով*²³: Այս

21. «*Խրատ*» բառը թարգմանված է հունարեն «*պահիդեոն*» բառից, որը նշանակում է վարժանք, ուսուցում և պատիժ: «*Ծեծել*» բառը թարգմանված է հունարեն «*մաստիզոն*» բառից, որը նշանակում է «ծեծել կամ մտրակել»: Պատժի այս տեսակի խստությունը նկարագրված է Մատթեոս 10.17, 20.19 և 23.34 խոսքերում: Դոնալդ Գոսրին գրում է. «Պատիժը դառնում է որդիության հոմանիշը»: «*Երբայեցիների թուղթ. Ներածություն և մեկնություն*», «Tyndale»-ի Նոր կտակարանի մեկնություններ (Գրենդ Ռեփիդս, «Eerdmans», 1983թ.), էջ 253:

22. Առակաց 13.24

23. Երեմիա 32.41

անտրոպոմորֆիկ արտահայտությունը չի սովորեցնում, որ գոյություն ունեն հոգեբանական նմանություններ Աստծո և մարդու միջև, այլ՝ որ Նա կօգտվի Իր աստվածության անսպառ միջոցներից, որպեսզի իրականացնի Իր նպատակներն Իր ժողովրդի մեջ: Այս պնդումը ցույց է տալիս, որ մեր սրբացումը և վերջնական փառավորումն աննշան հարցեր չեն Աստծո համար, այլ այնքան կարևոր են, որ Նա խոստանում է գործի դնել Իր աստվածության լիությունը, որպեսզի երաշխավորի դրանց իրականացումը: Ապշեցուցիչ է, որ Աստված ստեղծել է և պահում է տիեզերքը Խոսքով, սակայն Նա խոստանում է ի կատար ածել հավատացյալի սրբացումը և վերջնական փառավորումն Իր ամբողջ Անձով և զորությամբ²⁴:

Այս զարմանալի պնդումը երկակի կիրառություն ունի. այն և՛ հուսադրող խոստում է, և՛ զարհուրեցնող զգուշացում: Հավատացյալի համար այն խոստում է: Նույնիսկ ամենաուժեղ հավատացյալները բախվում են մեղքին և դրան ուղեկցող հուսալքությանը: Մենք մշտապես կարիք ունենք տեսնելու մրցավազքի վերջնակետը և լցվելու վստահությամբ, որ կհաղթենք և կհասնենք դրան: Մեզ անհրաժեշտ է ավելին, քան խնդիրները մի կերպ հաղթահարելու մտածելակերպը: Մեզ անհրաժեշտ է վստահություն, որը ավելի շատ է գերազանցում մեր վճռականությունը և դիմացկունությունը: Մեզ անհրաժեշտ է Նրա օգնությունը, Ով ավելի զորավոր է մեզնից, Ում ուժը և ողորմությունն անսասան են, և Ով ազնվագույն բնավորություն ունի: Մեզ անհրաժեշտ է Աստված, Ով «ամեն բան հաջողում է Իր կամքի խորհուրդների պես» և ավարտում է ամեն գործ, որ սկսել է²⁵: Այնպես որ, մեծագույն խրախուսանք է իմանալը, որ մեր հավատքի Հեղինակը և Կատարողը լիովին նվիրվել է մեր փրկությունն ավարտին հասցնելուն: Թեև հավատքի մեջ առաջընթացի արագությունը և չափն այլ են տարբեր հավատացյալների կյանքում, թեև ոմանք վազում են դեպի սարերի գագաթները, իսկ մյուսները միայն քայլում են ցածրադիր վայրերում, բոլորն աճ կունենան և ուշագրավ առաջընթաց հավատքի մեջ, և բոլորն աստիճանաբար կկերպարանվեն Հիսուս Քրիստոսի պատկերին:

Համապատասխանաբար, այս հատվածը նույնպես մեծ զգուշացում է այն մարդկանց, ովքեր չունեն առաջընթաց հավատքի մեջ, այլ լճացել են իրենց դավանության մեջ, ովքեր ունեն աստվածապաշտության կերպարանք, սակայն մերժում են դրա զորությունը, և ովքեր կանչում են Տիրոջ անունը, սակայն չունեն ներքին նվիրում, ճշմարիտ աստվածապաշտություն և ձգտում սրբությանը, առանց

24. Ծննդոց 1.3-31, Եբրայեցիների 1.3, 11.3

25. Եփեսացիների 1.11, Փիլիպեցիների 1.6

որի ոչ ոք չի տեսնի Տիրոջը²⁶: Սա զգուշացում է բոլորին, որ ծառը ճանաչվում է իր պտղից, գիրքը ստուգվում է իր բովանդակությամբ, և արդարացման ապացույցը սրբացման շարունակական աշխատանքն է: Աստված լիովին նվիրվել է հավատացյալի սրբացմանը և վերջնական փառավորմանը: Այդ իսկ պատճառով, ովքեր դավանում են Քրիստոսին, սակայն ունեն աննշան ապացույցներ կամ չունեն ոչ մի ապացույց, որ աստվածային նախախնամությունը գործում է իրենց կյանքում՝ վերափոխելով իրենց, կառուցում են իրենց տունն ավագի վրա²⁷:

«Այսպես են բոլոր Աստծուն մոռացողների ճանապարհները.
Եվ կեղծավորի (կամ՝ կեղծավորների) հույսը պիտի կորչի:
Որովհետև նրա վստահությունը պիտի կտրվի,
Եվ նրա հույսը սարդի ոստայն է:
Նա կկոթնի իր տան վրա, և նա չի դիմանա,
Նա կբռնի նրանից, բայց նա չի կենա» (Հոր 8.13-15):

Թող պայքարող հավատացյալը մխիթարվի, և թող եկեղեցու անտարբեր անդամը զգուշանա: Ճշմարիտ դարձի մեծագույն վկայությունը մեր կյանքում Աստծո սրբացման շարունակական աշխատանքն է: Եթե մենք փրկվել ենք շնորհքով՝ հավատքի միջոցով, այժմ Աստծո «ստեղծածն ենք՝ Քրիստոս Հիսուսով հաստատված բարի գործերի համար, որոնց համար Աստված առաջուց պատրաստեց մեզ, որ նրանցում վարվենք» (Եփես. 2.8-10): Ապացույցը, որ Աստված սկսել է այս բարի գործը մեզանում, այն է, որ Նա շարունակում է մինչև վերջին օրը²⁸:

26. Բ Տիմոթեոս 3.5, Եբրայեցիների 12.14

27. Մատթեոս 7.26

28. Փիլիպեցիների 1.6

Պողոս առաքյալը Ավետարանին հատկացրեց առաջին տեղն իր քարոզման մեջ, գումարեց իր բոլոր ուժերը՝ այն պարզորեն հռչակելու համար, և նույնիսկ այնքան հեռու գնաց, որ անեծք հռչակեց նրանց վրա, ովքեր կխեղաթյուրեն դրա ճշմարտությունը: Այնուամենայնիվ, այնքան ցավալի է, որ շատերը, նույնիսկ իրենց ավետարանական քրիստոնյա համարող մարդիկ, փոքրացրել են Ավետարանի ուղերձը՝ հասցնելով այն մի քանի հասարակ պնդումների, որոնք մարդիկ պետք է կրկեն, և դիտարկում են դարձը ընդամենը որպես մարդկային որոշում: «Ավետարանի կանչը և ճշմարիտ դարձը» գրքում Փոլ Վոշերը վիճարկում է նման հեշտացված հավատալիքները՝ քննելով այնպիսի հասկացությունների իրական իմաստը, ինչպիսիք են հավատքը, ապաշխարությունը և Քրիստոսին ընդունելը: Նա նույնպես հանգամանորեն դիտարկում է Նոր ուխտում Աստծո կողմից խոստացված փրկարար շնորհքի արդյունքները, այսինքն՝ նոր սրտեր և նոր ժողովուրդ ստեղծելը:

«Այս ժամանակաշրջանում, որը լի է հեշտացված հավատալիքներով, մենք ունենք Փոլ Վոշերի նման մարդկանց կարիքը, որոնք ձայն են բարձրացնում՝ հիշեցնելով մեզ Ավետարանի կանչի և ճշմարիտ դարձի մասին: Բոլորս գայթակղված ենք հավատալու, որ մենք «առաջ ենք անցել հիմքերից», և որ մեզ պետք է ավելին՝ ինչ-որ նոր բան: Այնուամենայնիվ, Վոշերը հիշեցնում է մեզ, որ չկա ավելի կարևոր և ավելի նշանակալի բան, քան Ավետարանը ճիշտ կերպով հասկանալը, Ավետարանը պարզորեն փոխանցելը և հավատալը, որ Ավետարանը կկատարի իր աշխատանքը՝ որ այն կկանչի մարդկանց Աստծո մոտ, կփրկի նրանց և կկազմի ժողովուրդ Աստծո համար: Փանք Աստծուն Ավետարանի համար, ինչպես նաև՝ նման գրքերի, որոնք օգնում են մեզ խորապես ճանաչել, հասկանալ և սիրել այն»:

— Վոդի Բաչեմ, հովիվ «Գրեյս Ֆեմիլի Բեփթիսթ Չրչ» եկեղեցում, Սփրինգ, Տեխաս, և «Հավերժ սիրող ճշմարտությունը» գրքի հեղինակ

«Քրիստոնյա լինելը պարզապես չի նշանակում «որոշում կայացնել հօգուտ Հիսուսի» կամ «կյանքում նոր էջ բացել»: Այն Աստծո շնորհքով կատարվող հրաշք է, որի միջոցով մեղավորը, Աստծո զորությամբ, մահից կյանքի է կոչվում: «Ավետարանի կանչը և ճշմարիտ դարձը» գրքում Փոլ Վոշերը փայլուն և պարզ կերպով օգնում է ընթերցողին հասկանալ այս ճշմարտությունը՝ մանրակրկիտորեն մեկնելով Սուրբ գիրքը և բացատրելով, թե ինչ ազդեցություն պետք է թողնի Ավետարանի զորությունը քրիստոնեական կյանքում: Խիստ անհրաժեշտ, հովվական և մարտահրավեր նետող գիրք»:

— Գրեգ Գիլբերտ, հովիվ «Սըրդ Էվենյու Բեփթիսթ Չրչ» եկեղեցում, Լուիսվիլ, Կենտուկի, և «Ինչ է Ավետարանը» գրքի հեղինակ

«Աստծո գերազանց շնորհքով Փոլ Վոշերի ծառայությունը հատկապես օրինված է խրատելու այս սերունդը ճշմարիտ դարձի և Ավետարանի կանչի հիմնարար ուսմունքների մեջ: Ես բարձր եմ գնահատում այս կենսականորեն կարևոր հարցերի մանրակրկիտ, բայց պարզ դիտարկումը: Թող Աստված օրհնի այս աշխատանքը՝ պատրաստելով Իր ժողովրդին քարոզելու խաղաղության Ավետարանը և փրկության առաջնորդելու շատերին»:

— Սեմ Վոլդրոն, դեկան և համակարգված աստվածաբանության պրոֆեսոր «Միդվեսթ» Աստվածաբանական հետազոտությունների կենտրոնում, Օուենսբորո, Կենտուկի:

ՓՈԼ ՎՈՇԵՐԸ 10 տարի շարունակ ծառայել է որպես միսիոներ Պերուի Հանրապետությունում: Այդ ընթացքում նա հիմնադրել է «HeartCry» Միսիոներական ընկերությունը՝ աջակցելու համար եկեղեցիներ հիմնող պերուացի ծառայողներին: Ներկայումս Փոլը «HeartCry» Միսիոներական ընկերության մշակներից մեկն է: Նա և կինը՝ Չարոն ունեն երեք երեխա՝ Յանը, Էվանը և Ռոուենը: